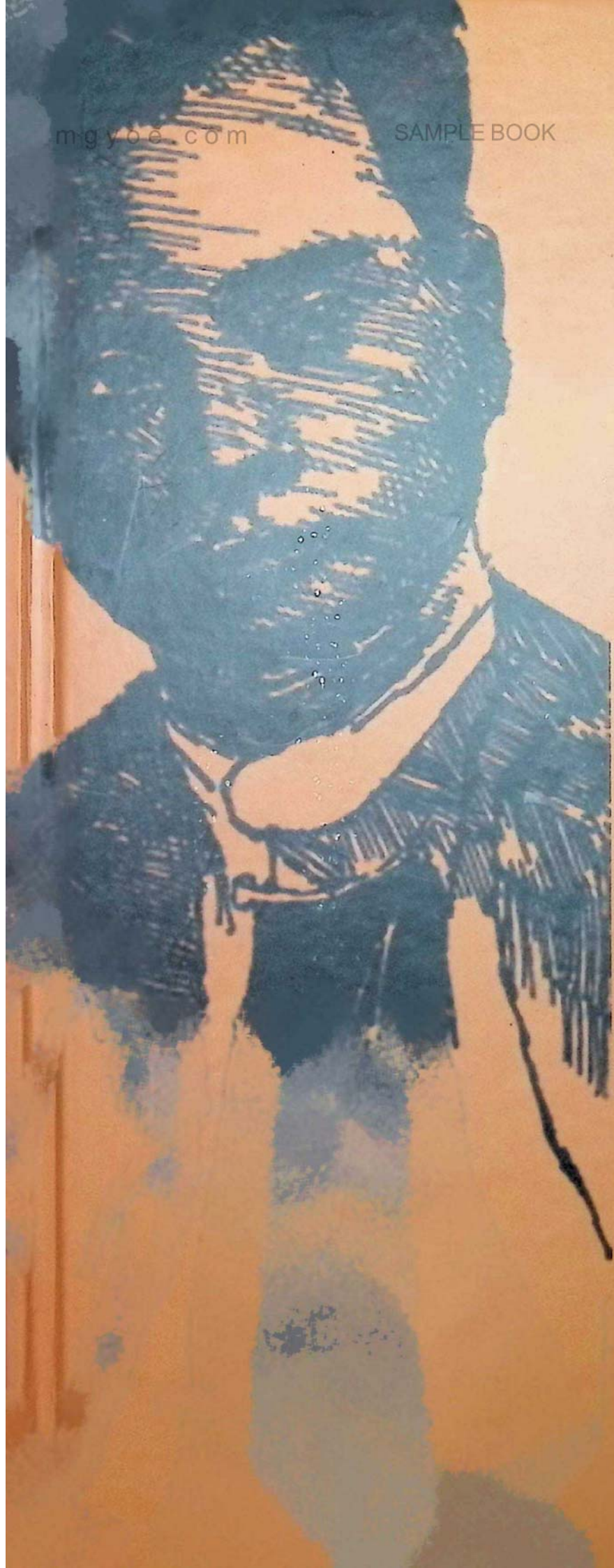

mg y o e . c o m

SAMPLE BOOK

అంతా అంతా
అంతా అంతా.

అంతా అంతా

అంతా అంతా

mg y o e . c o m

mggyoe.com

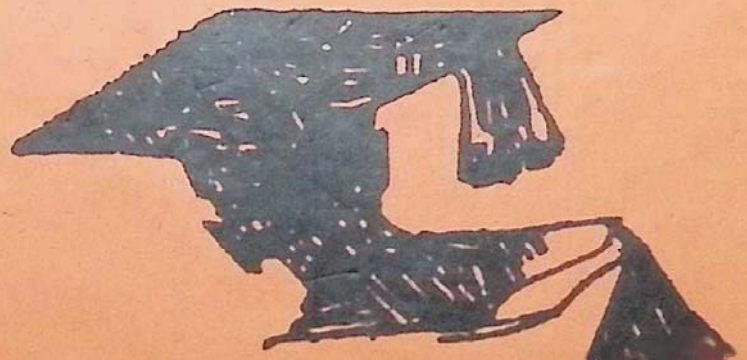
SAMPLE BOOK

သူတို့အတွက် အောင်မြင်ရေး

အိမ် အောင်

အောင်

မိုးမိုးမိုး
မိုးမိုးမိုး

mggyoe.com

အားလုံးအတွက်

- ပထမအကြိမ် - ၁၉၆၆ ခုနှစ် ၊ အောက်တိုဘာလ
- ဒုတိယအကြိမ် - ၁၉၇၀ ခုနှစ် ၊ ဇူလိုင်လ
- တတိယအကြိမ် - ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ၊ စက်တင်ဘာလ
- စတုတ္ထအကြိမ် - ၂၀၂၅ ခုနှစ် ၊ ဩဂုတ်လ
- မျက်နှာဖုံးပန်းချီ - ပေါ်ဦးသက်
- မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း - စိုးမင်းခိုင်
- အုပ်ရေး - ၁၀၀၀
- တန်ဖိုး - ၂၅၀၀၀ ကျပ်
- ထုတ်ဝေသူ - ဒေါ်လင်းလင်းမွန် (၀၀၃၀၆)
 ကြီးပွားရေးစာအုပ်တိုက်
 ၂၂၁၊ ၈၄ လမ်းနှင့် ၃၃ လမ်းထောင့်၊ မန္တလေး။
 ဖုန်း ၀၉ - ၉၇၁၉၃၇၇၃၇ ၊ ၀၉ - ၉၇၉၇၈၀၁၇၈
- ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်လင်းလင်းမွန် (၀၀၂၂၁)
 လူထုကြီးပွားရေးပုံနှိပ်တိုက်
 ၂၂၁၊ ၈၄ လမ်းနှင့် ၃၃ လမ်းထောင့်၊ မန္တလေး။
 ဖုန်း ၀၉ - ၉၇၁၉၃၇၇၃၇ ၊ ၀၉ - ၉၇၉၇၈၀၁၇၈

၈၉၅-၈၉

လှ လှ၊ ဦး ၊ လူထု -
 သူ့စာတွေကပြောတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ/လူထုဦးလှ၊ ၄ ကြိမ်၊
 မန္တလေး။ ကြီးပွားရေးစာအုပ်တိုက်၊ ၂၀၂၅။
 ၇၅၀ စာ၊ ပုံများ ၂၄ စင်တီ။
 ၁။ မြန်မာစာပေ - သမိုင်းနှင့်ဝေဖန်ရေး
 (၁) စာအုပ်အမည်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	မိတ်ဆက်	၁
	အခန်း (၁)	
၁။	ကြာပေမယ့် မမေ့နိုင်ပါ	၁၀
၂။	သိပ္ပံမောင်ဝ	၁၃
၃။	အောက်စီဖိုဒ်တက္ကသိုလ်	၁၇
၄။	မဟာဆွေနဲ့ ဇေန	၂၁
၅။	တင်မောင်မြင့်နဲ့ မဏိ (ဦးကေတုကျောင်းသား)	၂၃
	အခန်း (၂)	
၁။	ပီမိုးနင်းနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ	၂၉
၂။	မောင်ဝ လက်ရေးစာမူများ	၃၃
၃။	မောင်သံချောင်း	၃၇
၄။	ဦးသောဘိတ	၄၂
၅။	မဏိ(ဦးကေတုကျောင်းသား)၊ မောင်မြသွင်(သိပ္ပံကျောင်းသား)	၄၅
	အခန်း (၃)	
၁။	သတင်းစာဆရာလုပ်ချင်တဲ့ ဦးသန့် (မောင်သန့်)	၅၀
၂။	သိပ္ပံမောင်ဝကြိုက်တဲ့ မြမျိုးလွင်ဆောင်းပါးများ	၆၀
	အခန်း (၄)	
၁။	ဝတ္ထုအရေးအသား သိပ္ပံမောင်ဝအမြင်	၆၆
၂။	သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ စကားပြေအရေးအသားအယူအဆ	၇၃
၃။	သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ ပေးစာရေးဟန်များ	၈၂
၄။	ကလေးစာပေနဲ့ ကျောင်းသားမဂ္ဂဇင်း	၉၀
	အခန်း (၅)	
၁။	ခရီးသွားမှတ်တမ်းစာအုပ်များ ထွက်စေချင်ပုံ	၉၅
၂။	အီတလီ၊ စပိန်၊ ပူတကေ၊ ပြင်သစ်သွားမှတ်တမ်း (ခေတ်စမ်းမောင်)	၁၀၁
၃။	သိပ္ပံမောင်ဝရေးခဲ့တဲ့ သူ့စာအုပ်ဝေဖန်ချက် အောက်စီဖိုဒ်တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်း (ခေတ်စမ်းမောင်)	၁၀၈

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အခန်း (၆)		
၁။	ဗြဟ္မစရိယဂိုဏ်းသားမဟုတ်	၁၁၆
၂။	မောင်သံချောင်းရဲ့လူပျိုကြီးအသင်း	၁၂၀
၃။	ရွှေစက်တော်ဘုရားဖူး မောင်သံချောင်းထံပေးစာ (မောင်သံချောင်း၏လူပျိုကြီးအသင်းသား၊ ဗြဟ္မစရိယဂိုဏ်းသားမဟုတ်)	၁၂၂
၄။	ကိုလူရေးဆီ ရေးတဲ့စာ	၁၃၁
၅။	မြန်မြန်လူထွက်ရလိမ့်မယ်	၁၃၆
၆။	မောင်သံချောင်း (ဝါ) ဦးသောဘိတ စာမရေးတော့	၁၃၇
၇။	မောင်သံချောင်း ဘယ်မှာတုံး (မိတ်ဆွေတစ်ဦးထံမှစာ) ဘိုးပေ	၁၄၄
၈။	ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိ (မောင်သံချောင်း)	၁၄၆
၉။	မရဲတရဲရေးဟန် (တင်တင့်)	၁၅၂
၁၀။	မောင်ထိပ်ပြောင်၏မှတ်တမ်း	၁၅၆
၁၁။	လောဘတင်း	၁၅၈
၁၂။	သိပ္ပံမောင်ဝ ကျွန်တော့်ကိုဝေဖန်တဲ့စာ	၁၆၀
အခန်း (၇)		
၁။	ဗိလတ်ပြန် (ဗိလတ်ပြန်)	၁၆၆
၂။	ဗိလတ်မပြန် (ဂုဏ်မက်သူ)	၁၇၂
၃။	ဗိလတ်ကြမ်းပိုး (ဗိလတ်နေ)	၁၇၇
၄။	ဂုဏ်မက်သူသို့	၁၈၃
အခန်း (၈)		
၁။	လာဘ်ပေးလာဘ်ယူကိစ္စ ဆွေးနွေးချက်-၁	၁၈၇
	(၁)ကြီးပွားရေးပြဇာတ်များအကြောင်း (ဦးရွှေလှ၊ အငြိမ်းစားဝန်ထောက်)	၁၈၉
	(၂)တင်တင့်၏ပြန်ကြားချက် (တင်တင့်)	၁၉၀
၂။	လာဘ်ပေးလာဘ်ယူကိစ္စ ဆွေးနွေးချက်-၂	၁၉၂
	ပုလိပ်အရာရှိဟောင်း ထင်မြင်ချက် (ပုလိပ်လူထွက်)	၁၉၂
၃။	လာဘ်ပေးလာဘ်ယူကိစ္စ ဆွေးနွေးချက်-၃	၁၉၇
	တရားခံရှေ့နေ၏ထင်မြင်ချက် (တရားခံရှေ့နေ)	၁၉၈

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၄။	လာဘ်ပေးလာဘ်ယူကိစ္စ ဆွေးနွေးချက်-၄ ကုန်သည်တစ်ဦး၏ထင်မြင်ချက် (မောင်ရွှေသိန်း၊ ကုန်သည်)	၂၀၀ ၂၀၁
အခန်း (၉)		
၁။	လောကီသုတပညာသတင်းစာ [မဏိ (ဦးကေတုကျောင်းသား)]	၂၀၅
၂။	ဟံသာဝတီသတင်းစာ [မဏိ (ဦးကေတုကျောင်းသား)]	၂၁၃
၃။	သူရိယသတင်းစာ [မဏိ (ဦးကေတုကျောင်းသား)]	၂၁၉
၄။	သတင်းစာ၊ သတင်းထောက်	၂၂၇
အခန်း (၁၀)		
၁။	သိပ္ပံမောင်ဝ၏ပထမခေတ်စမ်းပုံပြင်	၂၃၁
အခန်း (၁၁)		
၁။	အာမိတ်နဲ့လွေစော	၂၃၉
၂။	စာအုပ်ရိုက်လိုတဲ့အစီအစဉ်	၂၄၇
၃။	အောက်စီဖိုဒ် ကျောင်းသုံးဖြစ်တဲ့အခါ	၂၅၁
၄။	ခွဲခွာရေးနေ့	၂၅၇
၅။	သိပ္ပံမောင်ဝ အတ္ထုပ္ပတ္တိ	၂၆၂
၆။	သိပ္ပံမောင်ဝစာများ သိပ္ပံမောင်ဝ ခေတ်စမ်းသမားမဖြစ်ခင်ကရေးခဲ့တဲ့စာတမ်း မြန်မာမိန်းမတို့၏အခြေအနေအကြောင်း မြန်မာမိန်းမတို့၏အခြေအနေ	၂၉၆ ၂၉၇
	၁။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရာ၌ မြန်မာမိန်းမတို့၏အခြေအနေ	၃၀၀
	၂။ ပညာရေးတွင် မြန်မာမိန်းမတို့၏အခြေအနေ	၃၀၄
	၃။ တရားဥပဒေဆိုင်ရာတွင် မြန်မာမိန်းမတို့၏အခြေအနေ	၃၀၇
	၄။ ကိုးကွယ်ရာဘာသာရေးတွင် မိန်းမတို့၏အခြေအနေ	၃၁၁
	၅။ တိုင်းရေးပြည်ရေးတွင် မြန်မာမိန်းမတို့၏အခြေအနေ အရေးအခွင့်	၃၁၅
၇။	မြန်မာမှု မြန်မာပြဇာတ်များ(၁) မောင်မြသွင် (သိပ္ပံကျောင်းသား)	၃၂၀
၈။	မြန်မာမှု မြန်မာပြဇာတ်များ(၂) အခြေအမြစ် [မောင်မြသွင် (သိပ္ပံကျောင်းသား)]	၃၂၃

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-----	-------------	-----------

၉။	မြန်မာမှု မြန်မာပြဇာတ်များ(၃) နန်းတွင်းဇာတ်တော်များ [မောင်မြသွင် (သိပ္ပံကျောင်းသား)]	၃၂၆
----	--	-----

အိမ်ထောင်ရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့
နာမည်ကျော် ခေတ်စမ်းပုံပြင်

၁။	စည်းစိမ်	၃၂၈
၂။	မရဏံ	၃၃၃
၃။	သဘောရှိရွေးချယ်ရလျှင် (ကောလိပ်ခင်)	၃၃၇
၄။	ကြွေး (တင်မောင်မြင့်)	၃၃၉

တင်တင့်ပြဇာတ်များ

၁။	ငိုဘ	၃၄၇
၂။	ဗြဟ္မစရိယ	၃၅၈
၃။	သတင်းစာ	၃၇၃
၄။	ရသေ့မ	၃၈၇
၅။	ပရဟိတ	၄၀၅
၆။	ထိမဟုတ်	၄၁၉
၇။	ဘုရားလူကြီး	၄၃၆
၈။	ကျောက်ကုန်သည်	၄၅၁
၉။	အသက်သခင်	၄၆၅
၁၀။	ဒီမိုကရေစီ	၄၇၇
၁၁။	မာယာသည်	၄၈၉
၁၂။	တစ်နပ်စား	၅၀၁
၁၃။	ခံတွင်းသုံးပေါက်	၅၁၂
၁၄။	ခေတ်ဆန်သူ	၅၂၆

မောင်သံချောင်း၏ပေးစာများ

၁။	အမှတ်(၁)	၅၄၁
၂။	အမှတ်(၂)	၅၄၆
၃။	အမှတ်(၃)	၅၅၁
၄။	အမှတ်(၄)	၅၅၆
၅။	အမှတ်(၅)	၅၆၀

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၆။	အမှတ်(၆)	၅၆၆
၇။	အမှတ်(၇)	၅၇၁
၈။	အမှတ်(၈)	၅၇၆
၉။	အမှတ်(၉)	၅၈၂
၁၀။	အမှတ်(၁၀)	၅၈၈
၁၁။	အမှတ်(၁၁)	၅၉၅
၁၂။	အမှတ်(၁၂)	၆၀၁
၁၃။	အမှတ်(၁၃)	၆၀၇
၁၄။	အမှတ်(၁၄)	၆၁၄
၁၅။	အမှတ်(၁၅)	၆၁၉
၁၆။	အမှတ်(၁၆)	၆၂၅
၁၇။	အမှတ်(၁၇)	၆၂၉
၁၈။	အမှတ်(၁၈)	၆၃၆
၁၉။	အမှတ်(၁၉)	၆၄၂
၂၀။	အမှတ်(၂၀)	၆၄၉
၂၁။	အမှတ်(၂၁)	၆၅၅
၂၂။	အမှတ်(၂၂)	၆၆၂
၂၃။	အမှတ်(၂၃)	၆၆၈
၂၄။	အမှတ်(၂၄)	၆၇၄
၂၅။	မောင်ထိပ်ပြောင်၏မှတ်တမ်း(၁) (မောင်ထိပ်ပြောင်)	၆၇၇
၂၆။	မောင်ထိပ်ပြောင်၏မှတ်တမ်း(၂) (မောင်ထိပ်ပြောင်)	၆၈၂
၂၇။	ကာလပေါ်ဝတ္ထုများ [မဏိ (ဦးကေတုကျောင်းသား)]	၆၈၉
၂၈။	စာပေ၊ ဂီတ၊ ရုပ်ရှင်၊ ပန်းချီ	၆၉၅
၂၉။	မြန်မာပြဇာတ်များ [မဏိ (ဦးကေတုကျောင်းသား)]	၆၉၆
၃၀။	မြန်မာဂီတ (ဦးသာမောင်၊ မန္တလေး)	၇၀၁
၃၁။	မြန်မာရုပ်ရှင်ခေတ် (ယုဝ)	၇၀၅
၃၂။	မြန်မာပန်းချီကားများ (မဏိ)	၇၁၀
အခန်း (၁၂)		
၁။	မောင်ငယ်	၇၁၃
၂။	နေအလင်းရောင် လအလင်းရောင်	၇၂၅
၃။	ဂါးတာဗိုလ်တဲဖြစ်ရပ် နောက်ဆက်တွဲ	၇၃၀

ဓာတ်ပုံစာအညွှန်း

၁။ ၁၉၂၅-၂၆ ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်
ပါဠိနဲ့မြန်မာစာ ဂုဏ်ထူးတန်းကျောင်းသားများ ၇၀

၂။ သိပ္ပံမောင်ဝ မြန်မာစာပထမတန်းဂုဏ်ထူးနဲ့
ဘီအေအောင်ပြီးနောက် အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်ကို
ပညာသင်မသွားရသေးခင် (၁၉၂၇ ခုနှစ်) ၁၀၀

၃။ လန်ဒန်တွင် တစ်အိမ်တည်းအတူနေကြသူများ ၁၁၂

၄။ လူပျိုဘဝက သိပ္ပံမောင်ဝ - ဦးစိန်တင် ၁၂၀

၅။ မြို့မဟောင်းများအသင်း (၁၉၂၅) ၁၈၈

၆။ ဦးစိန်တင်ရဲ့အစ်မဝမ်းကွဲ ဒေါ်မေမာ ၂၆၇

၇။ သိပ္ပံမောင်ဝ 'အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်'စာအုပ်နဲ့
ကန်တော့ခဲ့တဲ့ အဘွားအငယ်ဆုံး ဘွားလေး ဘွားဒွေး ၂၆၈

၈။ သိပ္ပံမောင်ဝ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝက ၂၈၀

၉။ သိပ္ပံမောင်ဝ အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်မှာ ၂၈၁

၁၀။ သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ ပထမအိမ်ထောင် မလှသန်း (၁၉၂၉) ၂၈၂

၁၁။ ဒေါ်ခင်သန်းမြင့်နဲ့ သားကလေး မောင်လူမွှေး
မော်လမြိုင်သွားကြစဉ် (၁၉၄၁ ခုနှစ်) ၂၈၇

၁၂။ မောင်လူအေး၊ ခင်သန်းမြင့်နဲ့ သားကလေး မောင်လူမွှေးတို့
မော်လမြိုင်ကို လာလည်ကြစဉ်။ ၂၈၈

၁၃။ ဗိလတ်မသွားရခင် သိပ္ပံမောင်ဝ ဒုလ္လဘရဟန်းဝတ်စဉ် ၂၈၉

၁၄။ သိပ္ပံမောင်ဝတို့ မှီခိုခဲ့ကြတဲ့ ဂါးတာရွာကို
အရှေ့ဘက်တစ်နေရာကမြင်ရပုံ ၂၉၃

၁၅။ ဂါးတာရွာမှာ သိပ္ပံမောင်ဝကို မြုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ခဲ့တဲ့
မြေနေရာအမှတ်အသား။ ၂၉၄

၁၆။ ဦးငယ် ၇၁၆

၁၇။ အထက်ဗမာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်းသားတချို့
လူထုဦးလှ လူထုဒေါ်အမာတို့ဆောက်ထားတဲ့
ဂါးတာရွာက သိပ္ပံမောင်ဝအုတ်ဂူကို
၁၉၆၈ ခုနှစ် နတ်တော်လ(စာဆိုတော်လ) သွားရောက်ကြစဉ်... ၇၁၇

၁၈။ သိပ္ပံမောင်ဝအုတ်ဂူမှ ကျောက်စာ ၇၂၁

၁၉။ သိပ္ပံမောင်ဝသင်္ချိုင်းရှိတဲ့နေရာကို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းပေးနေခဲ့တဲ့
ဂါးတာရွာက ယာခင်းပိုင်ရှင် ဦးစံဝင်း ၇၃၂

ကူညီသူများ

ဒီစာအုပ်ဖြစ်လာအောင်ကူညီကြတဲ့

နောင်ကြီးကိုဝ ဆွေမျိုးများ၊ မိတ်ဆွေများ၊

မော်လမြိုင်၊ ရန်ကုန်၊ ရွှေဘို၊ ကန်ဘလူ၊ မန္တလေး

စတဲ့မြို့များက ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေများ၊

စာအုပ်စာတမ်းငှားရမ်းကူညီတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကို

ကျေးဇူးများစွာတင်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါတယ်။

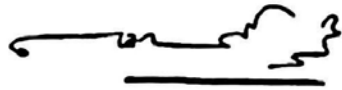
၁၉၉၆

ဒုတိယနှိပ်ခြင်း

သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ သူ့စာများကို လေ့လာလိုသူများအတွက် စာအုပ်ရေးနည်းနည်း ထပ်မံပုံနှိပ်လိုက်ပါတယ်။ ပုံနှိပ်တဲ့စာအုပ်ရေးနည်းတာကတစ်ကြောင်း၊ လိုအပ်တယ်လို့ ယူဆတဲ့ဓာတ်ပုံနဲ့ စာဖြည့်စွက်ချက်တချို့ကို ထပ်တိုးလိုက်တာကတစ်ကြောင်းကြောင့် အကုန်အကျပိုများလို့ စာအုပ်ရောင်းဈေး နည်းနည်းတိုးလိုက်ရပါတယ်။

“သူ့စာများကပြောပြခဲ့တဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝအကြောင်း” ဆိုတဲ့ စာအုပ်နာမည်မှာ ရှည်လွန်းတဲ့အတွက် ဒီဒုတိယနှိပ်ခြင်းကို “သူ့စာတွေကပြောတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ”လို့ ပြောင်းလိုက်ပါတယ်။ လူနာမည်ပြောင်းတာတွေ များနေတဲ့ခေတ်အခါကြီးမှာ စာအုပ်တစ်အုပ်နာမည် ဒီလိုပြောင်းတာ ကိစ္စမရှိဘူးလို့ထင်ပါတယ်။

ဒုတိယနှိပ်ခြင်းအတွက် လိုအပ်တာများကို အကြံဉာဏ်ပေးကြ၊ ဝိုင်းဝန်းကူညီကြတဲ့မိတ်ဆွေများကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါတယ်။

ထုတ်ဝေသူအမှာ

ကမ္ဘာပေါ်မှာ အပြောင်းအလဲတစ်ခုခု၊ အသစ်အဆန်းတစ်ခုခုကို ပညာတတ်အလွှာတွေက စတင်ဖော်ဆောင်လေ့ရှိတယ်။ ဒါကို ပြည်သူလူထု အများစုက လက်ခံကျင့်သုံးတဲ့အခါ အစဉ်အလာတစ်ရပ်ဖြစ်သွားတော့တာပဲ။ ဒါကို 'ဆင်သွားရင် လမ်းဖြစ်တယ်' လို့ ကွယ်လွန်သူ မန္တလေးတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ် ဦးကျော်ရင်က ရည်ညွှန်းပြောခဲ့တယ်။ ဘယ်အရာမဆို ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံးပါဝင်လာရင် အောင်မြင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ ရှေးက မြန်မာစကားပြေအရေးအသားမှာ လင်္ကာစကားပြေနှစ်ထွေရောတဲ့အရေးအသားမျိုး ထွန်းကားခဲ့တယ်။ ၁၉၃၀ ခုနှစ် ပတ်ဝန်းကျင်လောက်က မြန်မာစာ အရေးအသား ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ရပ်ကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပညာတတ်လူငယ်တစ်စုက စမ်းသပ်ဦးဆောင်ခဲ့တယ်။ ဒီစမ်းသပ်မှုကို ခေတ်စမ်းစာပေလှုပ်ရှားမှုလို့ စာပေပညာရှင်တွေက အမည်ပေးခဲ့တယ်။ ခေတ်စမ်းစာပေကတော့ ဝါကျ တွေကို တိုတိုရှင်းရှင်းနဲ့လိုရင်းရောက်အောင်ရေးသားတဲ့ အရေးအသားပုံစံသစ် ဖြစ်တယ်။ ကဗျာအရေးအသားဘက်မှာလည်း စမ်းသပ်တီထွင်မှုတွေရှိခဲ့တယ်။ စကားပြေအရေးအသားဘက်မှာ ခေတ်စမ်းစာပေအရေးအသားသစ် လှုပ်ရှားမှုကို ဦးဆောင်သူတစ်ယောက်ကတော့ သိပ္ပံမောင်ဝ (ခေါ်) ဦးစိန်တင်ပါပဲ။

ဦးစိန်တင်ဟာ သိပ္ပံမောင်ဝအပြင် နာမည်ဂုဏ်အမျိုးမျိုးနဲ့ စာပေများ ရေးသားသွားတယ်ဆိုတာ သိသူအလွန်နည်းပါးပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝဟာ သရုပ်ဆောင်ပညာဘက်မှာ ထူးချွန်ပြောင်မြောက်သူတစ်ယောက်က ဇာတ်ရုပ် အမျိုးမျိုးကို သူ့ဇာတ်ကောင်စရိုက်နဲ့သူ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် သရုပ်ဆောင်နိုင်သလို တင်တင့်၊ မောင်မြသွင်၊ တင်မောင်မြင့်၊ မဏိ၊

မောင်သံချောင်း၊ ဦးထိပ်ပြောင်၊ ဦးသောဘိတ စတဲ့ကလောင်အမည်ဂှက်တွေနဲ့ ဝတ္ထု၊ ဆောင်းပါး၊ စာပေဝေဖန်ရေး၊ ပြဇာတ်စတဲ့ စာပေပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးကို ရေးသားသွားခဲ့ပါတယ်။ အရေးအသားမှာ သူ့ကဏ္ဍနဲ့သူ ဟန်အမျိုးမျိုးနဲ့ရေးသွား တာမို့ ဒီစာတွေကို စာရေးဆရာတစ်ဦးတည်းကရေးသားတာလို့ ပြောနိုင်ဖို့ အလွန်ခက်ခဲပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး အနုရဒွါချောင်မှာ သီတင်းသုံးတဲ့ 'ရွှေကိုင်းသား'ကလောင်အမည်ခံ ဆရာတော် ဦးသောဘိတက 'သိပ္ပံမောင်ဝကတော့ ခေတ်စမ်းသမားတွေထဲမှာ စိန်ဗေဒါပါပဲ' လို့ ဖော်ထုတ် ချီးကျူးခဲ့တာပါ။

တစ်ခါတလေ ကလောင်ဂှက်တွေဟာ သိပ္ပံမောင်ဝတစ်ယောက်တည်းက ရေးတယ်ဆိုတာ စာဖတ်သူများမသိရအောင် ပရိယာယ်သုံးပြီး ကလောင်တစ်ခုက အခြားကလောင်တစ်ခုကို ဝေဖန်တိုက်ခိုက် ပုတ်ခတ်တိုက်ခိုက်တာမျိုးလည်း လုပ်တတ်ပါသေးတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝဟာ ပြဇာတ်များကို တင်တင့်အမည်နဲ့ ရေးတာဆိုတော့ ဒီပြဇာတ်တွေကို သိပ္ပံမောင်ဝရေးတယ်ဆိုတာ ဒီစာအုပ် ထဲမှာ ဦးလှက ဖော်ထုတ်မှသာ သိကြရတာပါ။ အစက သိသူမရှိသလောက် ပါပဲ။ တင်တင့်ရဲ့ပြဇာတ်များဟာ အဲဒီ(ကိုလိုနီ)ခေတ်စနစ်နဲ့ လူတွေကြားက အဆီအငေါ့မတည့်မှုတွေကို သရော်ပြောင်လှောင်ထားတာဆိုတော့ ဗြိတိသျှ အစိုးရရဲ့ ဗျူရိုကရေစီစနစ်အောက်က နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးစိန်တင်ဟာ သူ့ကလောင်ကို မသိစေချင်တာ သဘာဝကျပါတယ်။ ဒါမှ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဝေဖန်နိုင် သရော်နိုင်မယ်မဟုတ်လား။ တချို့ပြဇာတ်တွေဆိုရင် ဒီခေတ်အကြောင်း ရေးထားတာလားလို့ အထင်မှားရလောက်အောင် ပြောင်မြောက်လွန်းလှပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝ ရေးသမျှပြဇာတ်တိုတွေကို ဒီစာအုပ်ထဲမှာ တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဖတ်ရမှာပါ။

သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ ဝတ္ထုနဲ့ဆောင်းပါးများဟာ တစ်ချိန်က တက္ကသိုလ်ဝင်တန်း ပင်ရင်းမြန်မာစာ ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်တစ်အုပ်ဖြစ်တဲ့အပြင် ဒီထဲက တစ်ပုဒ်စ နှစ်ပုဒ်စက မြန်မာစာပြဋ္ဌာန်းချက်တွေမှာ ပါနေတာမို့ ဖတ်ဖူးသူ အတော်များ မှာပါ။ သူ့ရဲ့ ခရီးသွားဆောင်းပါးများ၊ စစ်အတွင်းမှတ်စု စတာတွေကလည်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပြီးသားမို့ အတော်များများက သိပ္ပံမောင်ဝ ကလောင်အမည်နဲ့ တွဲပြီး ဖတ်ဖူးသူတွေ နည်းလှမယ်မထင်ဘူး။

ဒီစာအုပ်ထဲကစာတွေကတော့ သိပ္ပံမောင်ဝ ကလောင်ဝှက်အမျိုးမျိုးနဲ့
 ရေးသားထားတဲ့စာတွေမို့ ဖတ်ဖူးသူ အတော်နည်းပါးပါလိမ့်မယ်။ ဖတ်ဖူးမယ်
 ဆိုရင်လည်း သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့လက်ရာဆိုတာ သိချင်မှသိကြမှာပါ။ ဒါကြောင့်
 လူထုဦးလှက အမှာစာထဲမှာ-

“ကျွန်တော်ဟာ သိပ္ပံမောင်ဝအကြောင်းများ ဖော်ထုတ်
 ရေးသားဖို့ တာဝန်အများဆုံးရှိသူဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်သာ အခုလိုမတင်ပြရင် ဒီစာတွေဟာ
 သိပ္ပံမောင်ဝ ရေးခဲ့တဲ့စာတွေပဲလို့ ဘယ်သူမှလည်း တင်ပြနိုင်ကြမှာ၊
 တင်ပြကြမှာမဟုတ်တဲ့စာမျိုးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။”

လို့ ရေးသားထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် သိပ္ပံမောင်ဝကိုယ်တိုင် လျှို့ဝှက်ကလောင်
 အမည်အမျိုးမျိုးနဲ့ ရေးသားထားတဲ့စာတွေကို အပြည့်အဝဖော်ပြချင်တဲ့အတွက်
 ဒီစာအုပ်ကို တတိယအကြိမ် ပြန်လည်ထုတ်ဝေလိုက်ပါတယ်။

ထုတ်ဝေသူ

“ နောင်ကြီးကို... ”

ကျွန်တော့်ကို

ညီရင်းတစ်ယောက်နဲ့ မခြား

ကူညီစောင့်ရှောက်ခဲ့တဲ့

နောင်ကြီးကို လွမ်းဆွတ်သတိရတဲ့အတွက်

ဒီစာအုပ်ကို ပြုစုရေးသားထုတ်ဝေပါတယ်။ ”

အိမ်

၁၉၃၃ ခုနှစ်က ခေတ်စမ်းပုံပြင် ပထမတွဲထွက်လာတော့ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းများမှာ ဝေဖန်ချက်ဆောင်းပါး တော်တော်များများရေးကြတယ်။ တချို့ဆောင်းပါးတွေမှာ အပြုသဘောပါတယ်။ တချို့ကတော့ ပုတ်ခတ်ကြတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးများတောင် ပါလာတယ်။

၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ မတ်လမှာ ခေတ်စမ်းပုံပြင် ဒုတိယတွဲထွက်တော့ သိပ္ပံမောင်ဝက သူ့နိဒါန်းမှာ...

“ဤစာအုပ်အပေါ် မည်သည့်ဝေဖန်ချက်မျိုးမဆို ရေးသားနိုင်ကြသည်။ လိုက်နာသင့်သောအချက်များပါရှိက လိုက်နာပါမည်။ လျစ်လျူရှုသင့်သောအချက်များပါရှိကလည်း လျစ်လျူရှုပါမည်။ ခေတ်စမ်းစာပေများသည် မြန်မာစာပေကိုတိုးတက်စေသည် ဆုတ်ယုတ်စေသည် ဆိုသောပြဿနာကိုကား ကျွန်ုပ်တို့ဖြေကြားနိုင်မည်မဟုတ်။ ယခုခေတ်လူများလည်း ဖြေကြားနိုင်မည်မဟုတ်။ ထိုပြဿနာကိုဖြေရှင်းရန်ကား နောင်လာနောက်သား သုတေသီများ၏တာဝန်သာဖြစ်လေသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဤပြဿနာကိုဖြေကြားရန် နောင်လာနောက်သားတို့အား လွှဲထားကြပါစို့...”

စသဖြင့် ရေးခဲ့ပါတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝဟာ ရေးစရာများကို မရပ်မနားရေးတယ်။ အငြင်းပွားမှုကို ဂရုမစိုက်ဘူး။ ‘ဆင်သွားရင် လမ်းဖြစ်ရမယ်’ ဆိုတဲ့ ဝါဒကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးသွားသူပဲ။

လွန်ခဲ့တဲ့ ၂၈ နှစ်အချိန်ကရေးခဲ့တဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့မှတ်ချက်သဘော အတိုင်းပဲ အခုဆိုရင် ခေတ်စမ်းစာပေအကြောင်းကို မြန်မာလူငယ်တွေ လေ့လာနေကြပြီ။ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်တော်တော်များများမှာလည်း မြန်မာ စာပေကို လေ့လာလိုက်စားလာကြပြီဖြစ်လို့ သူတို့ကလည်း ‘ခေတ်စမ်းစာပေ’ အကြောင်း စုဆောင်းလေ့လာနေကြပြီ။ ဆောင်းပါးတွေရေး၊ စာတမ်းတွေ ပြင်နေကြပါပြီ။

သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ တက္ကသိုလ်မြန်မာစာပေသင်ကြားရေးသမိုင်းဟာ တွဲနေ ပါတယ်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်မှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် အရှေ့တိုင်းဘာသာရပ်များဆိုင်ရာ ပါမောက္ခဦးဖေမောင်တင် ဗိလတ်ကပြန်ရောက်တယ်။ ၁၉၂၀ ခုနှစ်၊ သပိတ် အရေးတော်ပုံကြောင့် တိုင်းပြည်မှာ တိုးတက်နေတဲ့ မျိုးချစ်စိတ်များနဲ့အညီ ပါမောက္ခဦးဖေမောင်တင်က တက္ကသိုလ်မှာ မြန်မာစာကို တစ်ဆင့်တစ်တန်း တိုးမြှင့်ဖို့စီမံတယ်။ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းကို တက္ကသိုလ်မှာ စဖွင့်ပေးလိုက် တယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝဟာ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းရဲ့ ရှေ့ဦးဆုံးကျောင်းသား တစ်ဦးဖြစ်တဲ့အပြင် သူကိုယ်တိုင်က ကွယ်လွန်ရတဲ့နေ့အထိ ကလောင်မချဘဲ ရေးခဲ့သူပဲ။

ဒီနေရာမှာ ခေတ်စမ်းစာပေအရေးအသားနဲ့ပတ်သက်ပြီး မားမားရပ်ခဲ့ ကြတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ၊ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်တို့ တွေ့ဆုံသိကျွမ်း ဆက်စပ်မိ ကြပုံကလေးကို နည်းနည်းပြောပြဖို့လိုမယ်ထင်ပါတယ်။

၁၉၂၂-၂၃ ခုနှစ်လောက်မှာ ဦးသိန်းဟန်(ဆရာဇော်ဂျီ)ဟာ သရက်တော ကျောင်းတိုက် အမျိုးသားကျောင်းမှာ ပညာသင်နေတယ်။ ဦးစိန်တင်(သိပ္ပံမောင်ဝ) ကတော့ ဒီကျောင်းမှာ ကောလိပ်ဘွိုင်းကော့တား ကျောင်းဆရာတစ်ယောက် ပေါ့။ ဆရာဇော်ဂျီနဲ့မသိကျွမ်းသေးဘူး။ အဲဒီတုန်းက ဆရာဇော်ဂျီကလည်း လူကို မြင်ဖူးတာလောက်ပဲရှိတယ်။ ဦးစိန်တင်လို့ခေါ်တယ်ဆိုတာတောင် မသိ သေးဘူး။

၁၉၂၅-၂၆ ခုနှစ်မှာ ဆရာဇော်ဂျီ တက္ကသိုလ်ရောက်တယ်။ တကောင်း ကျောင်းဆောင်မှာအတူနေရင်း စပ်မိစပ်ရာပြောကြရာက အမျိုးသားကျောင်းက တက္ကသိုလ်ရောက်လာသူ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သိပ္ပံမောင်ဝသိပြီး သဘောကျတယ်။ ဆရာဇော်ဂျီကို ခင်လာတယ်။ တကောင်းကျောင်းဆောင်မှာ တစ်ယောက်နဲ့

တစ်ယောက် အခန်း (၃) ခန်းခြားမှာ နေကြရဖူးတယ်။ ဒီအခါမှာ သိပ္ပံမောင်ဝ အိုင်အေအောင်လို့ ဘီအေ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းရောက်နေပြီ။

သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားမှုကတော့ ခြင်းခတ်တာပဲ။ ဂီတဘက် ကတော့ ဝါသနာအလျောက် အခန်းထဲမှာ တယောထိုးနေလေ့ရှိတယ်။ မြန်မာစာ အကြောင်းဆွေးနွေးရမယ်ဆိုရင် မမောနိုင်ဘူး။ မြန်မာစာကို အထင်မသေးသင့်၊ ကြီးပွားတိုးတက်အောင်လုပ်ကြရမယ် စသဖြင့် ပြောလေ့ရှိတယ်။ မြန်မာစာကို အထင်သေးသူများကို သူမကြိုက်ဘူး။ မြန်မာစာကို အထင်သေးသူများကို သရော်တဲ့ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ရေးပြီး တက္ကသိုလ်ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း ဟောပြောပွဲ တစ်ခုမှာ သူဖတ်တယ်။

ကိုဝနဲ့ကိုဇော်ဂျီတို့ဟာ ဒီလိုနဲ့ရင်းနှီးလာကြတယ်။ ကိုဝဟာ အလွန် သဘောကောင်းသူ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကိုလည်း ကိုဇော်ဂျီသိလာတယ်။ ကိုဇော်ဂျီ မြန်မာစာပေဝါသနာပါတယ်ဆိုတာကိုသိရတော့ ကိုဝ အလွန်သဘောကျတယ်။ ဝမ်းမြောက်တယ်။ နည်းပေးလမ်းပြလုပ်တယ်။ ကိုဝဟာ အင်္ဂလိပ်စာလည်း တော်တယ်။ ပထမနှစ်ကျောင်းသားငယ်ဖြစ်တဲ့ ကိုဇော်ဂျီကို အင်္ဂလိပ်စာတွေ ဖတ်ခိုင်းတယ်။ ‘အက်ဆေး’ (Essay) ကောင်းတွေကို ဖတ်စေတယ်။

အဲဒီအခါက ပြည်နဲ့တကောင်းကျောင်းဆောင်တွေမှာ အလွန်ခြင်ကိုက် တယ်။ ဒီတော့ ကိုဝက သိကြားတိုင်စာတစ်ပုဒ်ရေးပြီး ကိုဇော်ဂျီတို့လူစုကို ဖတ်ပြတယ်။ အဲဒီအခါက ကိုဝဟာ ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ထဲက ကာရန်အချိတ် အဆက် အရေးအသားမျိုးတွေနဲ့ ရေးနေတုန်းပဲ ရှိသေးတယ်။ မောင်ဝဆန်ဆန် ရေးတာမျိုးကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ကိုဝရေးတဲ့ စာတချို့မှာတော့ တွေ့ကြရပြီ။ ဥပမာ သူ့အကြောင်းကိုပဲ ဇာတ်လိုက်တစ်ဦးအနေနဲ့ သူရေးတဲ့အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ဆောင်းပါးကို တက္ကသိုလ်မဂ္ဂဇင်းမှာ သူထည့်ဖူးတယ်။ အဲဒီအခါက သူရေးတဲ့ အင်္ဂလိပ်စာဟာ နောင်အခါ သူရေးတဲ့မြန်မာစာလိုပဲ ဖြစ်နေတယ်။ ရိုးပြီး လွယ်တယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကြည့်တတ်တယ်။ မြင်တတ်တယ်။

ဂုဏ်ထူးတန်းအတွက် ပါမောက္ခဦးဖေမောင်တင်က မြန်မာပြဇာတ် အကြောင်း စာတမ်းရှည်ကြီးတင်ခိုင်းတဲ့အခါ ရက်တိုတိုအတွင်း စီစဉ်ရတာ ဖြစ်လို့ ကိုဝ တော်တော်ပင်ပန်းပန်းရှာရ၊ စုဆောင်းရတယ်။ ဒီအခါမှာ ကိုဇော်ဂျီက နည်းနည်းပါးပါး ဝိုင်းကူရှာပေးရတယ်။ အဲဒီစာတမ်းရှည်ဟာ

အလွန်ပြည့်စုံတယ်။ တကယ်ကတော့ ကျမ်းတစ်ကျမ်းပြုစုထားတာပါပဲ။
 အဲဒီခေတ်အခါက ဒီလိုပြည့်စုံအောင် ရေးသားပြုစုနိုင်ဖို့မလွယ်ဘူး။ သိပ္ပံ
 မောင်ဝ မြန်မာစာဂုဏ်ထူး ပထမတန်းရတာ ဒီစာတမ်းရှည်ကောင်းလို့လည်း
 တစ်ကြောင်းပဲ။ ဒီနောက် မြန်မာစာမြန်မာမှုအကြောင်း ဆောင်းပါးတွေ
 သူစရေးတော့တယ်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်မှာ ဘီအေအောင်ပြီး မြန်မာစာဌာနမှာ
 ၅ လလောက် နည်းပြဆရာလုပ်ရတယ်။ ဒီနောက် ဗိလတ်ကိုသွားရတယ်။
 ၁၉၂၉ ခုနှစ်၊ ဗိလတ်ကပြန်လာတဲ့အခါ မောင်လူအေးကို ဇာတ်ဆောင်ထားပြီး
 စာတွေရေးလာတာကို ဖတ်ကြရတယ်။ ကိုဇော်ဂျီနဲ့ ကိုဝန်တို့လို တက္ကသိုလ်မှာ
 ရှိကြတဲ့လူငယ်တွေက ကိုဝေးတာတွေကို အလွန်အားရကြ၊ အားကျကြတယ်။
 မြန်မာစာဂုဏ်ထူးယူသူ ပီပါပေတယ်။ ရာထူးကြီးရပေမယ့် မြန်မာစာကို
 မေ့မထားဘူး၊ ပစ်မထားဘူး၊ သူ့မူလရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း လုပ်ပေတယ်လို့
 ချီးမွမ်းကြတယ်။

ကိုဇော်ဂျီက အဲဒီတုန်းက ကဗျာသမား။ စကားပြေထက် ကဗျာ
 သန်တယ်။ ကဗျာကောင်းရေးတာကိုလည်း ကိုဝက သဘောကျတယ်။ အားပေး
 တယ်။ ဘယ်လိုကဗျာ၊ ဘယ်လိုစာမျိုးရေးသင့်တယ်ဆိုတာ ကိုဝနဲ့ ကိုဇော်ဂျီတို့
 တွေ့ဆုံမိတဲ့အခါတိုင်းလိုပဲ ဆွေးနွေးကြတယ်။ ရေးပြီးတဲ့စာတွေကိုလည်း ဝေဖန်
 ဆွေးနွေးကြတယ်။ စည်းမျဉ်းကလနားတွေနဲ့ ပြောကြဆိုကြ ဆွေးနွေးကြ
 တာတော့မဟုတ်ဘူး။ စာပေအရေးအသား ဝါသနာပါသူချင်း ရင်းရင်းနှီးနှီး
 တွေ့ဆုံပြီး ထင်မြင်ယူဆတာတွေ ပြောကြတာပဲပေါ့။ ရေးတာသားတာကလည်း
 ကိုယ့်အတွေ့အကြုံ၊ ကိုယ့်အမြင်များကို ကိုယ်ကြိုက်သလို ရေးတာတွေပဲ။

၁၉၂၉ ခုနှစ်မှာ ကိုဝန်လည်း ကိုဇော်ဂျီ၊ ကိုဝတို့ဝိုင်းကို ရောက်လာတယ်။
 ဝါဒစည်းမျဉ်းများရယ်လို့ ရေးဆွဲထားတာ သဘောတူထားကြတာ မရှိပေမဲ့
 ဒီ ၃ ဦးမှာ တူတာတစ်ခုရှိတယ်။ အဲဒါကတော့ တွေ့မြင်သိရှိရတာတွေ၊ စိတ်
 ထဲမှာပေါ်ပေါက်လာတာတွေကို ရိုးရိုးလွယ်လွယ် ပြည်သူအများ နားလည်အောင်
 ရေးကြမယ်ဆိုတာပဲ။

ဒီလိုရေးသားကြတာ ဘာကြောင့်လဲလို့ လေ့လာကြည့်တော့ အင်္ဂလိပ်
 စာပေ၊ မြန်မာစာပေ၊ တခြားစာပေတွေကို ကိုယ်နှစ်သက်သလို ရွေးချယ်
 ဖတ်ကြရာမှာ သဘောကျတာတွေတွေ့ကြပြီး ကိုယ့်တိုင်းပြည်မှာ ကိုယ်တွေ့တာ

မြင်တာ ခံစားရတာတွေကို အဲဒီသဘောအတိုင်း ရေးလာကြတာဖြစ်တယ်ဆိုတာ တွေ့ရတယ်။

သူ့တပည့်လူငယ်များ ရေးကြတာတွေကို စာဖတ်ပရိသတ်က စိတ်ဝင်စား ကြတယ်ဆိုတာ ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင် သိရှိလာတဲ့အခါ အလွန်ဝမ်းသာတယ်။ သူလိုချင်တဲ့လမ်းမပေါ် ရောက်လာပြီလို့ မြင်လာတယ်။ သူလိုချင်တာကလည်း ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ထဲက ရေးဟန်မျိုး၊ နဘောကာရန်မျိုးကို မြန်မာစာဖတ် ပရိသတ်ကလက်ခံသလောက် လက်ခံထားတာဖြစ်ပေမယ့် ဒီထက်ရိုးရိုး၊ လွယ်လွယ်၊ ရှင်းရှင်းနဲ့ စကားလုံးတွေမများဘဲ မရှည်ဘဲ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ပေါက် အောင်ရေးတဲ့ စာပေအရေးအသားမျိုး ထွန်းကားပေါ်ပေါက်လာဖို့ပဲဖြစ်တယ်။ အဲဒီလိုစာမျိုး ပေါ်ဖို့လိုနေတယ်လို့ ဆရာကြီးယူဆတယ်။

ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်က သူ့တပည့်လူငယ်တွေ ရေးတာတွေကို သဘောကျပြီး ဒီအရေးအသားမျိုးတွေနဲ့ ခေတ်ကိုစမ်းကြည့်မယ်။ ဝေဿန္တရာ စာအုပ်ထဲကရေးဟန်တွေကို လက်ခံကြတဲ့ပြည်သူလူထု ဒီစာမျိုးကို ကြိုက်၊ မကြိုက်စမ်းကြည့်မယ်။ ‘မြေစမ်းခရမ်းပျိုး’သလိုပေါ့ဆိုပြီး ၁၉၃၃ ခုနှစ်မှာ ‘ခေတ်စမ်း’ဆိုတဲ့ အမည်ပေးပြီး မြန်မာနိုင်ငံပညာပြန့်ပွားရေးအသင်းရဲ့ လုပ်ငန်းတစ်ရပ်အနေနဲ့ စာတစ်အုပ် စတင်ထုတ်ဝေလိုက်တယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ ‘လှအုံးမယ်ဝတ္ထု’ဟာ ခေတ်စမ်းစာပေစဉ် အမှတ် ၁ ဖြစ်တယ်။ ခေတ်စမ်းပုံပြင် ပထမတွဲက အမှတ်စဉ် ၂ ဖြစ်တယ်။ အမှန်ကတော့ ‘ခေတ်စမ်း’ ဆိုတဲ့ နာမည်ကိုသုံးပြီး စာအုပ်တွေထုတ်ခင် ၃-၄ နှစ်လောက်ကတည်းက သိပ္ပံမောင်ဝ တို့လူစုက ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်အလိုရှိတဲ့စာမျိုးကို ရေးနေကြပါပြီ။

၁၉၂၉ ခုနှစ်၊ ဗိုလတ်က ပြန်ရောက်ပြီး စစ်ကိုင်းမှာနေရတုန်းကရေးတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ ‘စစ်ကိုင်းကူးတို့’၊ ‘စစ်ကိုင်းချောင်’၊ ‘သပြေတန်းခံတပ်’ စတဲ့ စာတွေဟာ အစောဆုံး ခေတ်စမ်းပုံပြင်တွေလို့ ဆိုရပါမယ်။ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင်က ‘အစမ်းစာ’လို့ နာမည်ပေးတာလည်း အဲဒီခေတ်က အဲဒီ အရေးအသားမျိုး ကြိုက်၊မကြိုက်၊ လက်ခံ၊မခံ၊ စမ်းကြည့်တာ၊ တိုးကြည့်တာကို ဆိုလိုတာပဲ။

မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်နဲ့ လွတ်လပ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ တိုင်းပြည်မှာ တိုးတက် နေတာရယ်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်က မြန်မာစာကို အထူးအလေးပေးလာတာရယ်၊

ပြည်သူလူထုအတွင်းနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ကိုလေ့လာပြီး လူအများနားလည်လွယ်တဲ့ ရေးဟန်များနဲ့ရေးကြတာရယ်၊ တော်တော်များများ ကြိုးစားရေးကြတာရယ်၊ အများပြည်သူတွေကြားထဲကဖြစ်ရပ်တွေကို ရေးကြတာရယ်၊ ပုံစံနဲ့အကြောင်းအရာဟာ လူထုနဲ့နီးစပ်တာရယ်ကြောင့် သိပ္ပံမောင်ဝ၊ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်တို့စာတွေကို စာဖတ်ပရိသတ်က ကြိုက်လာကြတာပါပဲ။ ဝတ္ထုပုံပြင်နည်းနည်းပါးပါး၊ အစမ်းစာနည်းနည်းပါးပါး၊ ကဗျာနည်းနည်းပါးပါးလောက်သာရေးပြီး ဘာမှလည်းဆက်မရေးဘဲ ကြိုက်၊မကြိုက် စောင့်ကြည့်နေတဲ့ ‘ခေတ်စမ်း’ မျိုးဆိုရင်တော့ အဲဒီ ‘ခေတ်စမ်း’ဟာ အစောကြီးကတည်းကပဲ ‘ခေတ်မြုပ်’ ဖြစ်သွားမှာသေချာတယ်။ ဒီနေရာမှာလည်း များများရေးနေသူများရဲ့ စာတွေနဲ့သာ စာဖတ်သူများက နီးနီးစပ်စပ်ရှိကြတယ်။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း အရသာမျိုးစုံပါတဲ့ မြည်းစရာ စားစရာတွေ အများကြီးပေးနိုင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ခေတ်စမ်းနဲ့ သူတို့နာမည်တွေဟာ ကပ်နေကြတာပဲ။

ဒီလိုနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ၊ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်တို့ရဲ့စကားပြေတွေ၊ ကဗျာတွေကိုဖတ်ပြီး အားကျတာနဲ့ ရေးကြသားကြ ကြိုးစားကြတဲ့လူငယ်တွေ ဒီနှစ်ပေါင်း ၃၀ လောက်အတွင်းမှာ အများကြီးရှိခဲ့တယ်။ တချို့က စာပေလုပ်ငန်းရဲ့အလုပ်သမားကောင်းတွေ ဖြစ်နေကြပါပြီ။ ဒီနေ့အရေးကြီးတာကတော့ အခုခေတ်လူတွေက အရင်ပုဂ္ဂိုလ်တွေထက် ပြည်သူလူထုကို ပိုမိုအကျိုးပြုတဲ့ စာပေတွေများများရေးနိုင်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ကြဖို့ပဲ။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်များရဲ့ စေတနာကလည်း အဲဒီလိုဖြစ်လာစေချင်ကြပါတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝဆိုရင် ပုံစံအမျိုးမျိုး၊ ရေးဟန်အမျိုးမျိုးနဲ့ စာတွေအများကြီး တီထွင်ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ နှစ်ယောက်ချင်းပေးစာတွေမှာတောင် သူ့ရေးဟန်ကလေးတွေဟာ ထူးခြားတာကို တွေ့ကြပါလိမ့်မယ်။

တချို့က သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့စာများကိုဖတ်ပြီး သူ့အိမ်ထောင်ရေး၊ အိမ်တွင်းရေးများလောက်သာ ရေးနေသူ၊ သူ့အလုပ်အကိုင်အကြောင်းသာ ရေးနေသူလို့ မြင်ကြတယ်။ တချို့က သိပ္ပံမောင်ဝစာတွေဟာ ကျွန်စော်နံ့တယ်၊ ဗျူရီကရက်သံပါတယ်လို့ဆိုကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့စာတွေဟာ ဖတ်ချင့်စဖွယ်ရှိတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ ရယ်မောစရာ၊ သင်ခန်းစာယူစရာ၊ လူ့သဘာဝများကိုဖော်ပြသွားတာ၊ ပြည်သူလူထုရဲ့ဘဝသရုပ်ကိုဖော်တာကလေးတွေ အများကြီးပါတယ်ဆိုတာ

ကိုတော့ လက်ခံကြရသေးတာပဲ။ တချို့ကတော့လည်း သိပ္ပံမောင်ဝစာတွေဟာ ကြေးနန်းစာနဲ့တူတယ်။ တချို့ကတော့လည်း လွယ်လွန်းတယ်။ ကလေးရေးတာ လိုပဲလို့ ဆိုကြတယ်။ ဘယ်လိုပဲပြောကြပြောကြ သူရေးတာမျိုးကိုဖတ်ကြ၊ သူရေးတာမျိုးကိုကြိုက်ပြီး လိုက်ရေးကြသူများက စာဖတ်သူတွေနားလည်အောင် ရေးတတ်ကြတာတော့အမှန်ပဲ။

အဲဒါအပြင် သိပ္ပံမောင်ဝ နာမည်ဂုဏ်အမျိုးမျိုးနဲ့ စာတွေအများကြီး ရေးသွားတယ်ဆိုတာ သိကြသူနည်းပါလိမ့်မယ်။ သိကြသူအများကလည်း မောင်မြသွင်၊ တင်မောင်မြင့် စတဲ့နာမည်များနဲ့ရေးတာလောက်သာ သိကြ လိမ့်မယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝပြဇာတ်တိုကလေးတွေ ရေးသွားတယ်ဆိုတာလည်း သိသူနည်းပါတယ်။ ပြဇာတ်တိုပေါင်း ၂၅ ပုဒ် ရေးခဲ့တဲ့အထဲက ဒီစာအုပ်မှာ ၁၄ ပုဒ် ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။ ပြဇာတ်များ၊ မောင်သံချောင်းပေးစာများ၊ မောင်ထိပ်ပြောင်မှတ်တမ်းဆိုပြီး ရေးတာမျိုးများဟာ သိပ္ပံမောင်ဝနာမည်နဲ့ ရေးတဲ့အထဲမှာ တွေ့ရခဲ့တဲ့အကြောင်းအရာများနဲ့ ရေးဟန်များဖြစ်ပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝရေးဟန်များကို လေ့လာနိုင်ဖို့ သူခေတ်စမ်းသမားမဖြစ်ခင် ဘီအေ အောက်တန်းမှာ ပညာသင်နေတုန်းကရေးခဲ့တဲ့ဆောင်းပါး၊ သူ့ထင်ရှားတဲ့ ကလောင်များနဲ့ရေးတဲ့ဆောင်းပါး၊ ခေတ်စမ်းသမားအဖြစ်နဲ့ ရှေ့ဦးဆုံးရေးတဲ့ ဝတ္ထုဆောင်းပါး၊ မထင်ရှားတဲ့ကလောင်များနဲ့ရေးတဲ့ဆောင်းပါးများကိုလည်း ဒီစာအုပ်မှာ သင့်သလို နည်းနည်းစီ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါတယ်။

ဝေဖန်ရေးနဲ့ပတ်သက်လို့ သူပြောသွားတာများဟာ မှတ်သားစရာကောင်း ပါတယ်။ မြန်မာစာပေလိုက်စားသူများအနေနဲ့ အင်္ဂလိပ်စာပေစတဲ့ တခြား စာပေတွေကို မဖတ်ဘဲနေလို့မဖြစ်၊ မြန်မာစာမှာ ဝေဖန်ချက်များ အပါနည်းတယ်။ ဒါကြောင့် ဝေဖန်ချက်များ လေ့လာဖို့၊ ဝေဖန်ချက်များ ရေးသားနိုင်ဖို့ တခြား စာပေတွေကို လေ့လာရမယ်။ ဗဟုသုတမျိုးစုံပြီး ထောင့်အမျိုးမျိုးက ကြည့်တတ် မြင်တတ်တဲ့လူဆိုရင် ဝေဖန်ချက်ရေးရာမှာ ပိုအောင်မြင်တယ်။ အမှန်ကိုရောက် နိုင်တယ်။ ဝေဖန်ချက်ကို ကောင်းရင်ကောင်းတယ်၊ မကောင်းရင်မကောင်းဘူးလို့ တဲ့တိုးရေးတာထက် ဥပမာ ဥပမေယျများနဲ့ ရေးရင်ပိုကောင်းတယ်။ ဝေဖန်ချက် ရေးသူဟာ မိတ်ဆွေဆိုပြီး စာရေးသူရဲ့မျက်နှာကိုမထောက်ရ၊ စာပေတိုးတက်ရေး ကိုသာကြည့်ရမယ် စသဖြင့်တင်ပြသွားခဲ့ပါသေးတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲနဲ့ အကောင်း

ရေးတာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုအမြင်ကပ်လို့ ဖိနှိပ်ရေးတာတွေဟာ မတော်ဘူးဆိုတာလည်း သတိပေးခဲ့ပါတယ်။ သူကိုယ်တိုင်ကလည်း ဝေဖန်ရေးကို အများကြီး အားသန် သူမို့ ဒီအချက်ကို သူဂရုစိုက်ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ထဲမှာ နာမည်အမျိုးမျိုးနဲ့ရေးခဲ့တဲ့ သူ့ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါး တော်တော်များများကို ဖတ်ကြရပါလိမ့်မယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့စာများကို အကဲဖြတ်ရာမှာ သူရေးခဲ့တဲ့စာစုံကို မဖတ်ရဘဲ အကဲဖြတ်ရင် မမှန်နိုင်ပါ။ နာမည်ဝှက်မျိုးစုံနဲ့ သူရေးခဲ့တာတွေက များလွန်း တဲ့အတွက် သူ့စာတွေကို စုံစုံသိဖို့ကခက်နေပါတယ်။ ကျွန်တော်လက်လှမ်းမီတဲ့ အထဲက ထုတ်နုတ်ပြီး အခုတင်ပြလိုက်ပါတယ်။ ကျွန်တော်မသိတာတွေလည်း တော်တော်များများရှိပါလိမ့်ဦးမယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝအကြောင်း ဆောင်းပါးတချို့ကို လူထုသတင်းစာမှာ ကျွန်တော်ရေးနေတဲ့ရက်များက ‘ရွှေကိုင်းသား’၊ ‘ရတနာပုံ ဘိုးမှတ်စု’ ဆိုတဲ့ကလောင်နာမည်များနဲ့လူသိများတဲ့ စစ်ကိုင်းအနုရုဒ္ဓါချောင် ဆရာတော်ဘုန်းကြီး ဦးသောဘိတက ‘သိပ္ပံမောင်ဝကတော့ ခေတ်စမ်းသမား တွေထဲမှာ စိန်ဗေဒါပါပဲ’လို့ အမိန့်ရှိပါတယ်။ အနုရုဒ္ဓါချောင်ဆရာတော် အမိန့်ရှိတော်မူတာမှန်ကြောင်း အဘက်ဘက်ကစုံလင်လှကြောင်း အခုဖော်ပြ လိုက်တဲ့ သူ့စာတချို့လောက်နဲ့ပဲ သိတန်သလောက် သိနိုင်ကြလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

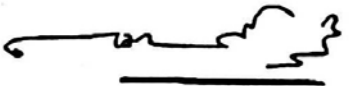
သိပ္ပံမောင်ဝစာတွေဟာ ဘယ်လိုရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူ့ကို ဘယ်လို မြင်ကြပါလို့ ကျွန်တော် ရှေ့နေမလိုက်ပါ။ သူ့စာတွေမှာ ဒီကနေ့အမြင်နဲ့ အားကောင်းချက်များရှိသလို အားနည်းချက်များရှိတယ်လို့ မြင်သူများလည်း ရှိကောင်းရှိပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ခေတ်သူ့အခါ သူ့နေရာက ရေးခဲ့တဲ့စာတွေ ထဲမှာ အခုကျွန်တော်တင်ပြလိုက်တဲ့ သူရေးတာမှန်းမသိခဲ့ကြတဲ့စာမျိုးတွေလည်း ပါပါသေးကလားဆိုပြီး စဉ်းစားဖို့တော့ လိုလာလိမ့်မယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

ကျွန်တော်သာ အခုလိုမတင်ပြရင် ဒီစာတွေဟာ သိပ္ပံမောင်ဝရေးခဲ့တဲ့ စာတွေပဲရယ်လို့ ဘယ်သူမှလည်း တင်ပြနိုင်ကြမှာ တင်ပြကြမှာမဟုတ်တဲ့ စာမျိုးတွေဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ‘ဘာဖြစ်လို့ အခုမှတင်ပြသလဲ၊ စောစော တုန်းက ဘာလုပ်နေသလဲ၊ ဒီကြားထဲမှာ မင်းတစ်ခုခုဖြစ်သွားရင် မခက်ဘူးလား’ လို့တောင် ကျွန်တော့်ကိုကျွန်တော် အပြစ်တင်မိပါတယ်။

ကျွန်တော်ဟာ သိပ္ပံမောင်ဝအကြောင်းများ ဖော်ထုတ်ရေးသားဖို့ တာဝန်
အများဆုံးရှိသူတစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ ရေးဖို့ကြံရွယ်ခဲ့တာလည်း နှစ်ကာလ
မနည်းတော့ပါ။ ၁၉၆၇ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၆ ရက်နေ့ဆိုရင် သိပ္ပံမောင်ဝကွယ်လွန်တာ
၂၅ နှစ် ပြည့်ပါတော့မယ်။ ဒါ့ကြောင့် မဖြစ်မနေ စီစဉ်ရေးသားမယ်ဆိုပြီး
အလုပ်တာဝန်တွေများလှတဲ့ကြားထဲက မဖြစ်ဖြစ်အောင် စီစဉ်ရတာဖြစ်ပါတယ်။
စိတ်တိုင်းမကျလှပေမဲ့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဆောင်ရွက်ရမယ့်တာဝန်တစ်ခုကို
လုပ်ပြီဆိုပြီး စိတ်ထဲမှာ အများကြီးပေါ့သွားပါတယ်။

စာမျက်နှာ ၂၆၃ မှာ အတ္ထုပ္ပတ္တိဆိုပြီး ခပ်တိုတိုသာတွေ့ပါလိမ့်မယ်။
အတ္ထုပ္ပတ္တိသက်သက်ရေးဖို့ ကျွန်တော်မရည်ရွယ်ပါ။ သူ့စာများနဲ့ သူ့အကြောင်းကို
ဖော်လိုတာ ကျွန်တော့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါက ပိုခိုင်လုံတယ်၊ မှန်ကန်
တယ်လို့လည်းယူဆတယ်။ ဒါ့ကြောင့် သူ့အကြောင်း သူ့အတ္ထုပ္ပတ္တိကို အတ္ထုပ္ပတ္တိ
ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်မှာပါတဲ့ စာကြောင်းများမှာသာမကြည့်ဘဲ တခြားအခန်းများမှာ
ပါရှိတဲ့ ကျွန်တော်ရေးသားတင်ပြထားတာများ၊ သိပ္ပံမောင်ဝကိုယ်တိုင်ရေးခဲ့တာ
များကိုပါ ပေါင်းစုံမှတ်ယူဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။

သူ့ခေတ်နဲ့သူ စာပေတာဝန် ကျေကျေပွန်ပွန် ထမ်းဆောင်သွားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်
ဖြစ်လို့ နောင်ကြီးကိုဝကို ကျွန်တော်အလွန်လေးစားပါတယ်။ အသက်တိုရ
လေခြင်းလို့လည်း ဝမ်းနည်းတ၊သမိပါတယ်။ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဆုံးရှုံးရတာဟာ
မြန်မာစာပေတိုးတက်မှုကို အများကြီးထိခိုက်စေတာအမှန်ပဲ။ အခု သူနဲ့
ပတ်သက်လို့ ကျွန်တော်ဖော်ပြလိုက်တာတွေဟာ ပြည့်စုံမှာမဟုတ်သေးပါ။
တခြားပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း သိတာ၊မိတာများကို စုပေါင်းပြီးရေးသားကြဖို့
မေတ္တာရပ်ခံလိုက်ပါတယ်။

(လူထုဦးလှ)
၁၉၊ ၉၊ ၆၆

ကြာပေမယ့် မမေ့နိုင်ပါ

‘သေသောသူ ကြာရင်မေ့တယ်’ လို့ ဆိုကြပေမယ့် ကွယ်လွန်သွားကြသူများထဲက ကျွန်တော်မမေ့နိုင်တဲ့ ခင်မင်သူတွေ တော်တော်များများရှိပါတယ်။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်အများစုဟာ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကျော်က စာပေနဲ့ပတ်သက်ပြီး တွေ့ဆုံရင်းနှီးကြ ချစ်ခင်စွာပေါင်းသင်းခဲ့ကြသူတွေဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ မဟာဆွေ၊ ဦးတင့်ဆွေ၊ ဦးပုကလေးနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝတို့လည်း ပါကြပါတယ်။ ဘဝခြားသွားကြပြီဖြစ်တဲ့ ဒီမိတ်ဆွေတွေကို မမေ့နိုင်တာနဲ့ပတ်သက်လို့လည်း အကြောင်းကောင်းတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ ကျွန်တော် စပြီးသိကျွမ်းခင်မင်တာ ၁၉၃၄ ခုနှစ်ကပါ။ ‘နွယ်စိုး’အမည်နဲ့ တစ်ခါတစ်ရံ စာရေးလေ့ရှိတဲ့၊ အခုအခါ ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနဲ့သိပ္ပံတက္ကသိုလ်မှာ အင်္ဂလိပ်စာပါမောက္ခအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေတဲ့ ဦးမျိုးမင်းဆက်သွယ်ပေးမှုကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ ပြန်တွက်လိုက်ရင် ၃၂ နှစ်ရှိနေပြီမို့ ခေတ်တစ်ခေတ်၊ နှစ်ခေတ် ပြောင်းခဲ့တဲ့ ကာလပိုင်းပဲပေါ့။

၁၉၃၃-၃၄-၃၅ ဆိုတဲ့နှစ်တွေဟာ ဒီစင်တယ်ကောင်စီနဲ့ မြို့နီစီပယ်အဖွဲ့တွေမှာ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူကိစ္စတွေ အလွန်သောင်းကျန်းနေတဲ့ခေတ်ဖြစ်တယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝဆိုတဲ့ကလောင်အမည်နဲ့ လူသိများတဲ့ ဦးစိန်တင်ဟာ အဲဒီအခါတုန်းက ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ် ညောင်တုန်းမြို့မှာ နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်အလုပ် လုပ်နေပါတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝက အဲဒီခေတ်မှာ အမြင်မတော်တာတွေကို ရေးချင်၊ ဖော်ထုတ်ချင်တယ်။ ပြည်သူလူထုသိအောင် လုပ်ချင်တယ်။ ဒါနဲ့ ပြဇာတ်တိုတစ်ပုဒ်ရေးပြီး ရန်ကုန်ဖရေဇာလမ်းနဲ့ စပတ်လမ်းထောင့်မှာရှိတဲ့ သူရိယသတင်းစာတိုက်ကို ပို့လိုက်တယ်။

ပြဇာတ်နာမည်က 'ငိုဘ'တဲ့။ ကလောင်အမည်ခံထားတာက 'တင်တင့်'တဲ့။

ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တွေ၊ အစိုးရလုပ်ငန်းတွေမှာ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ရှုပ်ထွေးတာတွေကိုရေးဖို့က သူလိုအစိုးရအထက်တန်းအရာရှိတစ်ယောက် အတွက် မဖြစ်နိုင်ဘူး။ အစိုးရအမှုထမ်းများကျင့်ဝတ်ဥပဒေက ခွင့်မပြုတဲ့အပြင် 'သိပ္ပံမောင်ဝ' ဆိုတဲ့ကလောင်ကို ဦးစိန်တင်ရယ်လို့ လူတိုင်းလိုက သိနေတယ် မဟုတ်လား။ ဒီနာမည်နဲ့ရေးရင် ကောင်းကောင်းကြီး ပြဿနာပေါ်မယ်။

'ငိုဘ'ဆိုတဲ့ ပြဇာတ်တိုကလေးမှာ ပါတာတွေကတော့ မြူနီစီပယ် အဖွဲ့တစ်ခုမှာ ထင်သလိုလုပ်နေကြတဲ့အကြောင်းတွေပါပဲ။ အကြောင်းအရာ တွေက အမှန်တွေချည်းဖြစ်တယ်။ သူကိုယ်တိုင်သိတာတွေဖြစ်တယ်။ မှန်ပေမယ့် ဆိုင်ရာလူတွေက သူတို့ကိစ္စကို နာမည်တွေပြောင်းပြီး နာမည်ပျက်အောင် တမင် လုပ်တယ်ဆိုပြီး အသရေဖျက်မှုနဲ့တရားစွဲမယ်ဆိုရင် အမှုဖြစ်နိုင်တယ်။

ပြဇာတ်တိုဆိုတာက သတင်းစာမှာ ဆောင်းပါးလိုထည့်ကြတဲ့ပုံစံမျိုး မဟုတ်ဘူး။ သူရိယမဂ္ဂဇင်းနဲ့ဆိုရင် နည်းနည်းနီးစပ်ပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ သူရိယမဂ္ဂဇင်း ကလည်း ဝတ္ထုကောင်းကောင်းနဲ့ ဆောင်းပါးများကိုသာ ဂရုစိုက်ထည့်တယ်။ ဒီလိုခေတ်ပြဇာတ်ဟန်နဲ့ ခေတ်ပြင်စာမျိုးကို ထည့်လေ့မရှိဘူး။

အဲဒါအပြင် သူရိယသတင်းစာကို အုပ်ချုပ်သူ၊ ထုတ်ဝေသူနဲ့ အသိုင်းအဝိုင်း တွေက ဦးဘဖေ၊ ဦးပု စတဲ့ ၂၁ ဦး အရင်းခံပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြစ်တယ်။ မင်းတိုင်ပင် အဖွဲ့၊ မြူနီစီပယ်အဖွဲ့၊ ဒီစကြိုတ်ကောင်စီအဖွဲ့တွေမှာ ပြည်သူပြည်သားပါတီ လို့လည်း အဲဒီအခါကခေါ်ကြတဲ့ ၂၁ ဦးပါတီဝင်တွေ တော်တော်များများ ရှိနေကြတယ်။ အဲဒီလူတွေထဲမှာ ကောင်းသူတွေရော မကောင်းသူတွေပါ ရောနေတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အဲဒီအခါတုန်းက သူရိယသတင်းစာ၊ သူရိယမဂ္ဂဇင်း အနေနဲ့ ဒီလိုစာမျိုးကို ထည့်သွင်းဖော်ပြလို့ ဘယ်ဖြစ်ပါ့မလဲ။ ဒီလိုထည့်ပေးရင် ဆူကုန်ကြမှာပေါ့။ ကိုယ့်တပ်ကိုယ်ပြန်နင်းတယ်လို့ဆိုကြမှာပေါ့။ အယ်ဒီတာ လည်း အလုပ်ပြုတ်လိမ့်မယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝပို့လိုက်တဲ့ တင်တင့်ရဲ့ 'ငိုဘ' ပြဇာတ်ကို သူရိယသတင်းစာက မထည့်တာနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ဆန္ဒအရ ကိုမျိုးမင်းက သူရိယက ပြန်တောင်းခဲ့ပြီး ကျွန်တော် အယ်ဒီတာအဖြစ်နဲ့ တာဝန်ခံထုတ်ဝေနေတဲ့ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှာ

သုံးနိုင်ရင်သုံးပါဆိုပြီး လာပေးတယ်။ အဲဒီတုန်းက မဂ္ဂဇင်းထုတ်တဲ့နေရာဟာ အမှတ် ၁၇၂၊ စကော့ဈေး အရှေ့ဘက်တန်းမှာရှိတဲ့ လူငယ်များကြီးပွားရေး အသင်းတိုက်ခန်းကလေးပါပဲ။

ပြဇာတ်တိုကလေးကို ကျွန်တော်ကတော့ သဘောကျတာပေါ့။ ဒါနဲ့ ယူထားလိုက်ပြီး ၁၉၃၄ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ်မဂ္ဂဇင်းမှာ ထည့်လိုက်တယ်။ စာဖတ်ပရိသတ်က အလွန်သဘောကျကြတယ်။ ပြည်သူတွေအနေနဲ့ ဒီလို စာမျိုးတွေကို မျှော်နေတယ်ဆိုတာ အလွန်သိသာပါတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ ကျွန်တော်ဟာ အဲဒီကတည်းက အဆက်အသွယ်ဖြစ်ခဲ့ ပါတယ်။ လူချင်းမတွေ့ဖူးကြသေးပေမဲ့ စာနဲ့ပေနဲ့ အဆက်အသွယ်များလာ ကြပါတယ်။ ရင်းရင်းနှီးနှီးလည်း ဖြစ်လာကြတယ်။ တင်တင့်ပြဇာတ်များလည်း ကြီးပွားရေးအတွက် လစဉ်မှန်မှန်ရောက်နေပါတယ်။ ဒီပြဇာတ်ကလေးတွေကို ပရိသတ်ကလည်း အထူးပဲ ဩဘာပေးကြတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ ကျွန်တော်တို့ ရေးကြတဲ့စာများဟာ မနည်းဘူး။ ကျွန်တော့် ဆီရေးတဲ့စာပေါင်း ၃၀၀ ထက်လျော့မယ်လို့မထင်ဘူး။ ကျွန်တော်ရေးတာက ၄၀၀ ထက်ပိုပါလိမ့်မယ်။ ဒီစာတွေကို သူကိုယ်တိုင် ကောင်းကောင်း သိမ်းထား မယ်။ ကျွန်တော့်ဆီမှာ ပျောက်ကုန်မှာစိုးရတယ်လို့ပြောတာနဲ့ သူ့စာတွေအားလုံးကို သူ့ဆီပြန်ပို့လိုက်တယ်။ အဲဒီစာတွေရော၊ သူ့လက်ရေးနဲ့ ရေးထားတဲ့ တခြား စာပေကော်ပီဖိုင်တွဲကြီးတွေရောဟာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ဖျာပုံမြို့ပေါ် အင်္ဂလိပ်ပြန်အောင် ဗုံးကြဲတော့ မီးလောင်ပျက်စီးကုန်တယ်။

ဘယ်လိုက ဘယ်လိုကျန်နေတယ်မသိ၊ သူ့စာ ၁၃ စောင် စစ်အတွင်းက ကျွန်တော့်စာဖိုင်တွေကြားထဲမှာတွေ့တယ်။ အဲဒါကို သိမ်းထားရာက ပျောက်နေ တာ တစ်နေ့က ဒေါ်အမာ စာဖိုင်ဟောင်း၊ ဓာတ်ပုံဟောင်းတွေရှင်းရင်း စာများ အထပ်လိုက်ပြန်တွေ့လို့ အလွန်ပဲဝမ်းသာရပါတော့တယ်။ တွေ့တဲ့ လက်ရေး ကော်ပီတွေထဲမှာ မောင်ဝရဲ့ဆောင်းပါးတချို့လည်း ပါပါသေးတယ်။

အခုပြန်တွေ့တဲ့ နှစ်ဦးချင်းပေးစာတွေဟာ ၁၉၃၆-၁၉၃၇ ခုနှစ်များက စလင်းနဲ့ကျောက်ဆည်က ရေးတဲ့စာတွေဖြစ်ပါတယ်။ သူ ကျွန်တော့်ဆီရေးတဲ့ ပေးစာတွေများများ လက်ထဲမှာမကျန်တော့ပေမဲ့ အခုရှိတဲ့စာများမှာပါတဲ့ အချက်ကလေးတွေထဲကပဲ ရေးစရာတွေအများကြီးရနိုင်ပါတယ်။ သူ့စာတချို့က တိုတယ်။ တချို့ကတော့ တော်တော်ရှည်တယ်။ အကြောင်းအရာများကလည်း အမျိုးစုံပါပဲ။

သိပ္ပံမောင်ဝ

သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ စာပေးစာယူ တော်တော်များများရှိခဲ့ကြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်၊ ‘ရွှေပြည်စိုး’ဆိုတဲ့ ကလောင်နာမည်နဲ့ မိုးနက်ဝတ္ထုများကို ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းမှာရေးခဲ့တဲ့ ဟင်္သာတအမတ်ဟောင်း ဦးသန်းတင်၊ မန္တလေးဆရာအတတ်သင် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးဟောင်း အခုမော်လမြိုင်မှာနေတဲ့ ဦးချစ်တင်၊ ကွယ်လွန်သူ ပညာဝန်ထောက်ဟောင်း ဦးညွန့်(အမ်အေ)၊ ပါမောက္ခ ဦးမျိုးမင်း၊ ဗိုလ်မှူးချုပ်ကျော်ဝင်း၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ချုပ် အတွင်းဝန်ချုပ်ဦးသန်း၊ ဦးအုန်းဖေ(တက်တိုး) စတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်သိရသလောက် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝဟာ စာပေးစာယူများခဲ့တယ်။ ဆရာမင်းသုဝဏ်၊ ဆရာဇော်ဂျီတို့နဲ့ အများဆုံးဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ထင်ပါတယ်။

ငယ်ပေါင်းကျောင်းနေဖက် မိတ်ဆွေတစ်ဦးအနေနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ စာပေးစာယူ အဆက်အသွယ်များသူတစ်ဦးကတော့ ထုံးကြီးဦးဝေဠုလို့အသိများခဲ့တဲ့ မန္တလေး ဒိုင်အိုသံတဲကျောင်း (အမှတ် ၁၀ အ.ထ.က)မှာ အထက်တန်း မြန်မာစာပြဆရာအဖြစ်နဲ့ တာဝန်ထမ်းဆောင်သွားခဲ့တဲ့ ဦးဝေဠုပါပဲ။

‘မောင်ဝ’ဆိုတဲ့ကလောင်အမည်ကို ယူတာကတော့ ‘ချောင်ကမောင်ဝ’ဆိုတဲ့ ကာရန်ကိုလိုက်ပြီးမှည့်ခဲ့တာပါပဲ။ သူနေတာ ပြည်ကျောင်းဆောင်ထောင့်ခန်းတစ်ခုမှာဖြစ်တယ်။ ‘မောင်ဝ’ဆိုတာ ‘မစ္စတာအိပ်(စ်)’ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးဆန်ဆန် ‘ဝ’ နဲ့ ‘အိပ်စ်(x)’ တူသလိုလို စိတ်ကူးပေါက်ပြီး မှည့်ခေါ်တာလည်းဖြစ်တယ်လို့ ဦးစိန်တင်ကိုယ်တိုင် ပြောပြခဲ့ပါတယ်။ ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်က ‘သိပ္ပံ’ဆိုတဲ့နေရာမှာ တက္ကသိုလ်လို့ ပြင်ရင်ကောင်းမယ်လို့ အကြံပေးတာလည်း သူလက်မခံဘူး။ ‘မူလအတိုင်းပဲကောင်းပါတယ်’ လို့ ပြန်ပြောတယ်လို့ ၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလအတွင်း ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်နဲ့ ရန်ကုန်မှာတွေ့တုန်းက ကျွန်တော့်ကိုပြောပြလိုက်ပါတယ်။

ပြဇာတ်တိုကလေးတွေရေးရာမှာ ‘တင်တင့်’ဆိုတဲ့နာမည်ကို ခံတာကတော့ သူငယ်ငယ် မော်လမြိုင်မှာနေတုန်းက သူ့အပေါင်းအသင်းလောကမှာ ‘မောင်စိန်တင်’လို့လည်းခေါ်တယ်။ ‘မောင်စိန်တင့်’ လို့ခေါ်တဲ့လူတွေလည်းရှိတာနဲ့ အဲဒီ ၂ ခုကို ပေါင်းပြီးပေးလိုက်တဲ့ ကလောင်နာမည်ဖြစ်တယ်လို့ပြောပါတယ်။ မိဘများကမှည့်ခေါ်တဲ့နာမည်ရင်းကတော့ ‘မောင်စိန်တင့်’ပါတဲ့။

ဒီကလောင်ဟာ သိပ္ပံမောင်ဝပဲဆိုတာ သိသူအလွန်နည်းပါလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် သိပ္ပံမောင်ဝ ပြဇာတ်တိုကလေးတွေ ရေးခဲ့တယ်ဆိုတာ စာပေလောကက ရင်းနှီးသူများတောင် သိသူအလွန်နည်းပါတယ်။

သူရေးတဲ့ပြဇာတ်တိုကလေးတွေဟာ စင်ပေါ်တင်က၊ဖို့ရယ်လို့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဖတ်ကြဖို့သာ သူရည်ရွယ်ပါတယ်။ အကြောင်းအရာက လောလောဆယ်ဖြစ်နေတာ၊ ရေးဟန်ကလည်း လူဖတ်ချင်တာမျိုးဖြစ်တော့ စာဖတ်ပရိသတ်က ကြိုက်ကြပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝက ကလောင်အမည်ဟာ ဒီလောက်မဟုတ်ဘူး။ အကြောင်းအရာနဲ့ ရေးပုံကောင်းရင် အဲဒီစာရေးသူဟာ နာမည်ကျော်လာရမယ်။ သူရေးတာကို လူတွေကြိုက်လာရမယ်လို့ ယုံကြည်တယ်။ ဒီအတိုင်းလည်း မကြာမကြာပြောဖူးပါတယ်။ သူကိုယ်တိုင်လည်း လက်တွေ့စမ်းစမ်းကြည့်တယ်။ ပြောသလိုဖြစ်လာတဲ့အခါ သူအလွန်သဘောကျတယ်။ အားရတယ်။ ပြောပြောပြီး ရယ်လေ့ရှိတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝမှာ ကလောင်နာမည်ဝှက်တွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ သူလို နာမည်ဝှက်များတဲ့စာရေးဆရာတော့ ရှားမှာအမှန်ပဲ။ ကျွန်တော် မသိတာတွေလည်း တော်တော်များများ ရှိပါလိမ့်ဦးမယ်။

ကျွန်တော့်ဆီမှာကျန်ရှိနေသေးတဲ့ သူ့ပေးစာတွေကို မိတ်ဆွေများနဲ့ အတူတူ ဖတ်ကြည့်ကြရအောင်။ ညောင်တုန်း၊ အင်းစိန်နဲ့ တခြားနေရာတွေက ရေးတဲ့စာတွေတော့ မပါနိုင်တော့ဘူး။ ၁၉၃၄ နဲ့ ၃၅ ခုနှစ်မှာ ရေးတဲ့စာတွေပဲ ဖတ်ကြရလိမ့်မယ်။ အဲဒီနှစ်တွေတုန်းက အရေးလည်းများတယ်။ စာရှည်ရှည်တွေလည်းများတယ်။ အကြောင်းအရာတွေလည်း အင်မတန်စုံပါတယ်။ စလင်းက ရေးတဲ့စာတွေထဲက အစောဆုံးရက်စွဲနဲ့ ကျွန်တော့်လက်ထဲမှာကျန်နေသေးတဲ့ စာကတော့ ၂၊ ၆၊ ၃၆ ရက်နေ့က ရေးလိုက်တဲ့စာဖြစ်ပါတယ်။

စလင်းက ရေးလိုက်တဲ့စာ

စလင်း

၂၊ ၆၊ ၃၆

ကိုလှ

ယနေ့နံနက် ကြီးပွားရေးကိုရပါ၏။ စာကိုလည်းရပါသည်။ ကျွန်တော်လည်း ယနေ့ပြောင်းရတော့မလိုလို၊ မနက်ဖြန်ပြောင်းရတော့မလိုလို၊ အဲသည်လို မလိုလိုတွေကြောင့် စာမရေး

တာဘဲဗျ။ အခုတောင် အမိန့်မရသေးဘူး။ ကျောက်ဆည် အရေးပိုင်ဆီကစာရ၊ ဖျာပုံအရေးပိုင်၏စာတွေ၊ တခြားမိတ်ဆွေ တွေဆီက စာတွေကိုတော့ဖြင့်ရပါရဲ့ဗျာ။ ကျွန်တော်တို့မင်းကြီး ကတော့ဖြင့် တိတ်ချက်ကောင်းလှပေတော့၏။ ကျွန်တော်တို့ ခရိုင်က ချောင်ကျတဲ့ခရိုင်ဆိုတော့ သူတကာသိပြီးမှသိရတော့ တာပဲ။ အတော်ခက်တဲ့ ခရိုင်ဗျို့။ ဘယ်တော့များမှ အမိန့်စာ ရပါမလဲမသိဘူး။

တင်မောင်မြင့်ဆောင်းပါးကိုဖတ်လိုက်တော့ ကျွန်တော်တို့ ကိုလှကြီးတောင် ယုန်ထင်ကြောင်ထင် ထင်သွားတယ်မဟုတ် လား။

ကျွန်တော်လည်း မနေ့ကမှဖတ်ရတော့တယ်။ ဖတ်ရင်း ဖတ်ရင်း ငါ့အဘော်နဲ့တူပါတယ်လို့ အောက်မေ့မိတယ်။ ဖတ်လေတူလေဖြစ်တာနဲ့ မဏိ ရေးထားတဲ့ မြန်မာဝတ္ထုတိုများ အကြောင်းဆောင်းပါးကို ကြီးပွားရေးထဲမှာ ရှာပြီးဖတ်ရသေး တယ်။ ဟာ ဖတ်လိုက်တော့မှ စိတ်ကူးချည်း၊ သဘောချည်း ရေးသားပုံကိုချည်း ကူးတာမဟုတ်ပါဘူး။ စာပိုဒ်တွေကို အားလုံးကူးထားတော့တာပဲဗျာ။ နာမည်လည်းခိုး စာလည်းခိုး ခက်တော့တာပဲဗျို့။ သည်လိုနေလို့တော့ ဟန်မယ်မထင်ဘူးဗျ။ သည်လူတွေ ကြာရင် သိပ်ဆိုးလာလိမ့်မယ်။ တစ်နေရာကနေပြီး ဆော်မယ်ကြံတယ်။ သံချောင်းကဆော်ရင် အကောင်းဆုံးပေါ့။ သည်တော့မှ သူတို့အကူးလျှော့မယ်။ ကူးတာတွေက ကိစ္စမရှိ ပါဘူး။ အချောင်အသားယူချင်တာက ခက်တယ်။ ကူးတာ စိတ်ကူးကိုကူးရင် ကိစ္စမရှိဘူး။ အခုတော့ အားလုံးကို ကူးတော့ တာပဲ။ တချို့နေရာမှာလည်း ‘ထို’နေရာမှာ ‘ယင်း’လို့ ပြောင်းလိုက် ရုံပဲ။ တချို့နေရာမှာလည်း ‘၏’နေရာမှာ ‘သည်’ကို ပြောင်းလိုက်ရုံ ပါပဲဗျာ။ စာသူခိုးတွေ သောင်းကျန်းနေတာကို ဆော်ဦးမှ နေရာကျတော့မကိုး။ မဏိရဲ့ ‘မြန်မာဝတ္ထုတိုများ’အကြောင်းနဲ့ ‘တင်မောင်မြင့်’ရဲ့ သူရိယက ဆောင်းပါးကိုနှိုင်းယှဉ်ပြီး ဖတ်ကြည့် စမ်းပါဦးဗျာ။ ဘယ်ကလောက် အခံရဆိုးသလဲလို့။

ဒေး

အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်

သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့လက်ရေးဟာ ကြီးကြီးရှင်းရှင်းမို့ ဖတ်လို့လွယ်ပါတယ်။
ယာဘက်ကို ခပ်စောင်းစောင်းရေးတယ်။ ရေးရာမှာ မြန်တယ်။

ကျွန်တော့်ဆီကိုရေးတဲ့ သူ့စာတွေဆုံးလို့ လက်မှတ်ထိုးတဲ့အခါ ‘အေး’
လို့ ထိုးလေ့ရှိတယ်။ သူ့ကိုယ်သူမှည့်ခေါ်ထားတဲ့ ဝန်ထောက်‘မောင်လူအေး’
အတိုကောက်ပဲပေါ့။

သိပ္ပံမောင်ဝဟာ ညောင်တုန်းမြို့မှာ ၃ နှစ်လောက် နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်
လုပ်နေပြီးတဲ့နောက် ရန်ကုန်ကိုပြောင်းလာရတယ်။ အိန္ဒိယပြည်ထဲက မြန်မာ
ပြည်ကိုခွဲထုတ်ဖို့သေချာတဲ့အခါ ထုတ်ပြန်ကြေညာရမယ့် အရေးကြီးတဲ့စာတမ်း
တွေကို မြန်မာဘာသာပြန်ဖို့ အစိုးရက သူ့ကို ရန်ကုန်ခေါ်ယူလိုက်ပါတယ်။
အိမ်က ရှမ်းလမ်းမှာ။ အလုပ်ကိုတော့ ဘုရင်ခံအိမ်မှာ သွားလုပ်ရတယ်။ အဲဒီ
ရှမ်းလမ်းအိမ်ကိုရောက်လာတော့ စာပေမိတ်ဆွေတွေ မကြာမကြာ ဆုံတွေ့မိကြ
ပါတယ်။

ဘာသာပြန်အလုပ်တွေပြီးတော့ အင်းစိန်မှာ ကြေးတိုင်အလုပ်များ သင်ယူ
ရတယ်။ အင်းစိန်ရွာမဘက်သွားတဲ့လမ်းက တစ်ထပ်အိမ်ကလေးတစ်အိမ်မှာ
နေတယ်။

အင်းစိန်မှာနေတုန်း ‘အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်’စာအုပ်ကြီးကို အချောကိုင်
အပြီးသတ်နိုင်တယ်။ ပုံနှိပ်ဖို့စီစဉ်တယ်။ ကျွန်တော်ထောက်ခံတဲ့ ၃၇ လမ်း
အလယ်လမ်းထဲမှာရှိတဲ့ ဘားမားယူနီယန်ပုံနှိပ်တိုက်မှာ ရိုက်တယ်။ ဒီပုံနှိပ်
တိုက်မှာ အဲဒီအခါတုန်းက ကျွန်တော်ထုတ်နေတဲ့ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းလည်း
လစဉ်ပုံနှိပ်နေပါတယ်။ မင်ကျမင်နကောင်းတဲ့ဘက်မှာ အဲဒီအခါတုန်းက နာမည်
အကောင်းဆုံးဖြစ်တဲ့ မြန်မာလူမျိုးပိုင် ပုံနှိပ်တိုက်တစ်တိုက်ပဲ။ ပိုင်ရှင်က
ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် မြန်မာလူမျိုးတစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ဦးအုန်းခိုင်ဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပါ။

‘အောက်စီဖိုဒ်တက္ကသိုလ်’ ဆိုတဲ့ မျက်နှာဖုံးစာလုံး ဒီဇိုင်းဆွဲသူကတော့ မြန်မာမှုပန်းချီဆရာကြီး ဦးဘစိန် ဖြစ်ပါတယ်။ စာလုံးရေးကောင်းတယ်လို့ နာမည်ကျော်သူပါပဲ။ ဦးဘစိန်ဆီကို ကျွန်တော်နဲ့အတူသွားကြတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝ မှာတဲ့အတိုင်း ဦးဘစိန်ကဆွဲပေးပါတယ်။ ဦးဘစိန်ဆွဲပေးတဲ့ အောက်စီဖိုဒ် တက္ကသိုလ် တံဆိပ်ကလေးကို သိပ္ပံမောင်ဝက အလွန်သဘောကျတယ်။ ဦးဘစိန်ဟာ ဒီဇိုင်းအရေးကောင်းသူဖြစ်လို့ ဘာဆွဲဆွဲ အလွန်သပ်ရပ်တယ်။ သပ်ရပ်တဲ့ဘက်ကလည်း နာမည်ကြီးတယ်။

အင်းစိန်မှာနေသူဖြစ်တော့ အောက်စီဖိုဒ်တက္ကသိုလ်စာအုပ် စာဖောင် တွေကို နေ့စဉ် ကိုယ်တိုင်ပြင်ဖို့ဆိုတာမလွယ်ဘူး။ ပုံနှိပ်တိုက်ပိုင်ရှင် ဦးကြီး ဦးအုန်းခိုင်က သိပ္ပံမောင်ဝ သူတိုက်မှာ စာအုပ်လာအပ်တယ်ဆိုပြီး အင်မတန် ဝမ်းသာတယ်။ ဒါပေမဲ့ စာပြင်တာစောင့်နေရလို့ အလုပ်မတွင်မှာ နှောင့်နှေး မှာလည်းစိုးတယ်။ ဒါကြောင့် ပထမပြင်ချက်ကို သူကိုယ်တိုင်ကြည့်ပေးတယ်။ စာစိဘက်က တော်တဲ့လူတွေကို တမင်စိစေတာဖြစ်လို့ ပထမတစ်ကြိမ် အမှား ကြည့်ပြီးရင်ပဲ တော်တော်သန့်ရှင်းနေပါပြီ။ သိပ္ပံမောင်ဝက စီခရိုက်ခအတွက် ငွေတော်တော်များများ ကြိုပေးထားတာကိုလည်း ဦးကြီး ဦးအုန်းခိုင်က အလွန် ကျေနပ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ကိုတော့ အဟောင်းပေး အသစ်ယူသဘော အကြွေး ရိုက်ပေးနေရတယ် မဟုတ်လား။

သိပ္ပံမောင်ဝက သူ့စုငွေကလေးများကို ကုန်သည်လမ်းက အေစကော့ ဆိုတဲ့ဘဏ်မှာထားတယ်။ အဲဒီဘဏ်မှာ ကောင်းတာက ‘ချက်’သွားပေးလိုက်ရင် ငွေချက်ချင်းရတာပဲ။ အဲဒီဘဏ်မှာ သူ့ငွေ ၃၀၀၀ ကျပ်လောက်ရှိတယ်လို့ ပြောပြတယ်။ အဲဒီမှာထားတဲ့ငွေထဲကထုတ်ပြီး ‘အောက်စီဖိုဒ်တက္ကသိုလ်’ စာအုပ်ကို ရိုက်နှိပ်တာပဲ။

သူတို့နဲ့အတူ ဗီလတ်သွားကြတဲ့လူစုထဲကတစ်ယောက်ဟာ လန်ဒန် သဘောဆိပ်ကအတက် ပစ္စည်းသယ်တဲ့အလုပ်သမားနဲ့တွေ့တဲ့အခါ ‘စလုရိုက်’ အလေးပြုလိုက်တယ်။ အလုပ်သမားတွေက ဟန်ကျပန်ကျဝတ်စားထားတာ ဖြစ်တော့ မြန်မာပြည်မှာကျောင်းနေတုန်းက အလေးပြုနေကျ မျက်နှာဖြူပါမောက္ခ ‘မိုလ်’ကြီးတွေလိုလို စိတ်ထဲက ရုတ်တရက်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ‘လွတ်’ထွက်သွား တာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီခေတ်က ဒါမျိုးအကျင့်ပါသူတွေ မနည်းပေဘူး။

ဒီအချက်ကို သူ့ခရီးသွားမှတ်တမ်းမှာ ထည့်သင့် မထည့်သင့် ကျွန်တော်နဲ့ တိုင်ပင်တယ်။ နာမည်မထည့်ဘဲ ‘တစ်ဦး’လို့ဆိုပြီးထည့်လိုက်ရရင် မကောင်း

ဘူးလားလို့လည်း မေးသေးတယ်။ ရယ်ရယ်ပြီးလည်း ပြောသေးတယ်။ အကျိုး အပြစ်များကို ဆွေးနွေးပြီးမှ အဲဒီအချက်ကို လုံးလုံးချန်ထားဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက် ပါတယ်။

စာဖောင်တွေကို ကိုယ်တိုင်ပြင်ခွင့်ရဖို့အတွက် ပထမပြင်ချက်ပြီးတဲ့ စက်ပရ(ဖ်)များကို ညနေတိုင်း အင်းစိန်ကို ကျွန်တော်ကသွားပို့ရပါတယ်။ တစ်ခါတလေလည်း ၂ ဖောင်ရတယ်။ တစ်ခါတလေလည်း ၁ ဖောင်တည်း ရတယ်။ မူလကတည်းက ကော်ပီကို ၂ ခါ ၃ ခါ ပြင်ရေးပြီးသား၊ သူ့စိတ်ကြိုက် ပြင်ပြီးသားဆိုတော့ ပြင်ချက်ဖြည့်စွက်ချက်များဟာ မများတော့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ၂ ခေါက်တော့ သေသေချာချာဖတ်သေးတယ်။

ညစာကို သူတို့ဇနီးမောင်နှံနဲ့အတူစားပြီး ၉ နာရီအချိန်လောက်မှ သူ့မော်တော်ကားနဲ့ ကျွန်တော့်ကို ရန်ကုန်ပြန်ပို့ကြပါတယ်။

မော်တော်ကားကို ရန်ကုန်ပြောင်းလာစက တကယ်အသုံးလိုတယ်ဆိုပြီး ဝယ်တယ်။ အဖိုးနည်းဝန်ပါ ဖို့ဒ်ကားပါ။ စက်ကတော့ကောင်းပါတယ်။ သူ့ကားကို 'ဗန္ဓုလ'လို့ နာမည်ပေးထားတယ်။

အဲဒီကားနဲ့ ညတိုင်း ကျွန်တော့်ကိုလိုက်လိုက်ပို့ရတာ 'အောက်စ်ဖို့ဒ် တက္ကသိုလ်' စာအုပ်ရိုက်နေတဲ့တစ်ချိန်လုံးဆိုတော့ တစ်လလောက်ရှိလိမ့်မယ် ထင်ပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝက အလယ်ကထိုင်လို့၊ ခင်သန်းမြင့်က သူ့ဘယ်ဘက် က၊ ကျွန်တော်က သူ့ယာဘက်ကထိုင်ကြတယ်။ ကားပေါ်မှာပြောကြတဲ့ အကြောင်းအရာတွေကတော့ စုံနေတာပါပဲ။ များသောအားဖြင့် စာပေအကြောင်း၊ တိုင်းရေးပြည်ရေးအကြောင်း၊ ကျွန်တော့်ကို ညီတစ်ယောက်လို ကြီးပွားစေချင်လို့ သတိပေးတဲ့အကြောင်းတွေပဲ။

အောက်စ်ဖို့ဒ်မှတ်တမ်းကို ဒီလိုရိုက်နေပေမယ့် ဂန္ထလောက၊ ကြီးပွားရေး၊ ဒဂုန်စတဲ့ မဂ္ဂဇင်းတွေမှာ သူရေးနေကျဆောင်းပါးတွေကို ဝတ်ပျက်မခံဘူး။ ဖြစ်အောင်ရေးတာပဲ။ 'ဒူးကလေး ၂ လုံး' ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးဟာ ကြေးတိုင် အလုပ်သင်လို့ ကွင်းဆင်းရာမှာ ကိုယ်တိုင်ခံစားရတဲ့အပေါ်မှီပြီး ရေးလိုက်တဲ့ ဆောင်းပါးပဲ။ ဘောင်းဘီတိုနဲ့မို့ သူ့ဒူးကလေး ၂ လုံး ဆူးစူးခံရပုံများ ဖြစ်ပါတယ်။ 'တောက်တဲ့'ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးကိုလည်း အင်းစိန်မှာပဲရေးပါတယ်။ သူ့ဆီလာပြီး အသက်အာမခံထားဖို့ဆွယ်တဲ့ အာမခံကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက် အကြောင်းပေါ့။ တစ်ဖက်သားရဲ့ အလုပ်နဲ့အချိန်ကိုမငဲ့ဘဲ သူ့ဆီ အသက် အာမခံထားဖို့ အတင်းတွယ်ကပ်ပြီး ဆွယ်နေတာကို သရုပ်ဖော်တဲ့ဆောင်းပါး

ဖြစ်တယ်။ အဲဒီဆောင်းပါးဟာ တော်တော်ခရီးရောက်ပါတယ်။ အသက်အာမခံ ကိုယ်စားလှယ်လည်း နောက်ထပ်သူ့ဆီမလာတော့ဘူး။ တခြားလူတွေကို ဒုက္ခပေးရာမှာလည်း အခိုက်အတန့်အားဖြင့်တော့ လျော့သွားလိမ့်မယ်လို့ယူဆရတယ်။ အာမခံကိုယ်စားလှယ်တွေကို ပညာပေးသလို ဖြစ်သွားမှာပေါ့။

‘အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်’လို့ သူ့မှတ်တမ်းစာအုပ်ကို နာမည်ပေးမှာနဲ့ ပတ်သက်လို့လည်း အများကြီးစဉ်းစားတယ်။ ‘အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်း’ လို့ နာမည်ပေးရင်ကောင်းမလား။ ‘ဗိလတ်သွားမှတ်တမ်း’လို့ နာမည်ပေးရင် ကောင်းမလား။ ဘယ်လိုများပေးရင်ကောင်းမလဲလို့ သူလည်းစဉ်းစားတယ်။ ကျွန်တော့်ကိုလည်းတိုင်ပင်တယ်။ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်၊ ပါမောက္ခ ကိုမျိုးမင်းတို့ကိုလည်း တိုင်ပင်သေးတယ်။ ‘ဖို့’ နဲ့ ‘ဖို့ဒ်’ ဘယ်ဟာကောင်းမလဲ ဆိုတာလည်း တိုင်ပင်သေးတယ်။

ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်း၊ သူရိယမဂ္ဂဇင်း၊ တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်း၊ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း ရယ်လို့ ခေါ်နေစရာမလို ‘ဒဂုန်’၊ ‘သူရိယ’၊ ‘တိုးတက်ရေး’၊ ‘ကြီးပွားရေး’ ဆိုရင် မဂ္ဂဇင်းများအဖြစ် သိကြပြီ။ ‘သူရိယ’ ‘မြန်မာ့အလင်း’ ဆိုရင် တော်ပြီ။ မြန်မာပရိသတ်အတွက် ‘သတင်းစာ’ ဆိုတဲ့စာလုံး ထည့်ပေးနေစရာမလိုတော့။ ‘ဒီးဒုတ်’၊ ‘ဗန္ဓုလ’ ဆိုရင်တော်ပြီ။ ‘ဂျာနယ်’ ဆိုတဲ့စကား ထည့်စရာမလိုတော့။ အဲဒီသဘောမျိုးပဲ ‘အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်’ ဆိုရင်တော်ပြီ။ ‘မှတ်တမ်း’ ဆိုတဲ့ စကားမလိုတော့ဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်ကြပြီး ‘အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်’ ဆိုတာကို အတည်ပြုကြတာပဲ။

သိပ္ပံမောင်ဝက ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့ ဗြိတိန်နဲ့ ပြင်သစ်ပြည်ကို သွား ပြီးတဲ့နောက် အနောက်နိုင်ငံသွားတဲ့လူတွေထဲက မှတ်တမ်းရေးသူရယ်လို့ မည်မည်ရရမရှိခဲ့ဘူး။ သွားကြတဲ့လူတွေကတော့ အများကြီးပဲ။ သူ့အောက်စ်ဖို့ဒ် တက္ကသိုလ်ကို ပညာသင်ဖို့သွားရတဲ့အကြောင်း၊ ဟိုမှာနေရတဲ့အကြောင်း မှတ်တမ်းတင်တဲ့ဒီစာအုပ်ဟာ ကင်းဝန်မင်းကြီး ဒိုင်ယာရီများ ပေါ်ထွက်ပြီး တဲ့နောက် ထွက်လာတဲ့မှတ်တမ်းဖြစ်တယ်။ ကြားထဲမှာ ၂ အုပ် ၃ အုပ် ပေါ်သင့်သေးတယ်။ ဒီနောက်သွားကြဦးမယ့်ပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း ရေးသင့်ကြ သေးတယ်။ ကိုယ့်ခေတ်ကိုယ့်အတွေ့အကြုံများကို မှတ်တမ်းတင်တဲ့သဘောပေါ့ လို့ပြောပြတယ်။ သူဒီလိုပြောပြတာကို ကျွန်တော်တို့ အင်မတန်သဘောကျတယ်။ ဒီလိုရေးရေးထားကြရင် နောင်လာနောက်သားတွေအတွက် အသုံးကျမယ်လို့လည်း မြင်ကြတယ်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်က ဆရာမင်းသုဝဏ် ဗိလတ်သွားပြီး အောက်စ်ဖို့ဒ်

တက္ကသိုလ်မှာပဲ ပညာသင်ရတော့ မောင်ဝရဲ့စာအုပ်လိုဖြစ်လာအောင် ရေးစေချင်ကြတယ်။ ကျွန်တော်ထုတ်နေတဲ့ ကြီးပွားရေးမှာ 'တစ်ကျွန်းစံ' ဆိုတဲ့ခေါင်းစဉ်နဲ့ တခြားဆောင်းပါး ၉ ပုဒ်၊ ၁၀ ပုဒ်လောက်တော့ရေးဖြစ်ပါရဲ့။ သိပ္ပံမောင်ဝ လိုတော့ ခရီးသွားမှတ်တမ်းစာအုပ်ကြီးဖြစ်မလာဘူး။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်က သတင်းစာဆရာတစ်ယောက်အနေနဲ့ ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်နဲ့ အနောက်ဂျာမနီ နိုင်ငံများကို ကျွန်တော် သွားရောက်ခွင့်ရခဲ့တော့လည်း သိပ္ပံမောင်ဝပြောခဲ့တာကို သတိတရရနဲ့ပါပဲ။ ဓာတ်ပုံတွေလည်း အများကြီးရိုက်ခဲ့တယ်။ အမျိုးစုံလည်း မှတ်သားခဲ့တယ်။ ပြန်ရောက်လာတော့ ဟောပြောပွဲတွေလုပ်တယ်။ ဆောင်းပါး နည်းနည်းပါးပါးရေးတယ်။ စာအုပ်လိုတော့ အခုထိ မရေးနိုင်သေးဘူး။

မဟာဆွေနဲ့ ဇဝန

အနောက်နိုင်ငံသွားကြတဲ့လူတွေ မှတ်တမ်းရေးကြဖို့ကောင်းတယ်လို့ သိပ္ပံမောင်ဝကပြောတာဟာ အနောက်နိုင်ငံကိုသွားမှရယ်လို့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဘယ်တိုင်းပြည်ကိုသွားသွား ရေးဖို့ကောင်းတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။ အဲဒါ အပြင် ဆရာဇဝနရဲ့ နာမည်ကျော် ကောလိပ်ကျောင်းသားဝတ္ထုတွေ တစ်ပိုင်းပြီး တစ်ပိုင်းထွက်လာတဲ့အချိန်မှာ သိပ္ပံမောင်ဝပြောတာ တစ်ခုရှိသေးတယ်။ “ဇဝနက သူကောလိပ်ကျောင်းမှာနေခဲ့တဲ့ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တစ်ဝိုက်က အခြေအနေနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ မြင်တာတွေ ရေးတာဖြစ်တယ်။ ၁၀ နှစ်တစ်ခါလောက် တက္ကသိုလ်ကျောင်းထွက် လူငယ်စာရေးဆရာတွေထဲက တက္ကသိုလ်ကိုအကြောင်း ရင်းခံတဲ့ ဝတ္ထုကောင်းကောင်းများ ရေးနိုင်ကြရင်ကောင်းမယ်” တဲ့။ သူပြောတာ အင်မတန်ကောင်းပေမဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ ‘အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်’ ထွက်ပြီး တဲ့နောက် တခြားအနောက်နိုင်ငံသွားမှတ်တမ်းစာအုပ်ကောင်းကောင်းတွေ ထွက်မလာသလိုဘဲ ဇဝနရဲ့ ‘ကောလိပ်ကျောင်းသား’လို တိုင်းပြည်ကျော်တဲ့ တက္ကသိုလ်နဲ့ဆိုင်တဲ့ ဝတ္ထုကောင်းကောင်းများ ပြောလောက်အောင် ထွက်မလာဘူး။

သိပ္ပံမောင်ဝ ၁၉၃၆ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂ ရက် နေ့စွဲနဲ့ စလင်းကနေပြီး ကျွန်တော့်ဆီရေးလိုက်တဲ့စာထဲမှာ သူပြောင်းရမယ်လို့သတင်းကြားပြီး မကွေး တိုင်းမင်းကြီးဆီက အမိန့်ရောက်မလာသေးသမို့ တမျှော်မျှော် တစောင့်စောင့်

ဖြစ်နေရတဲ့အကြောင်း၊ ဒါကြောင့် ကျွန်တော့်ဆီကိုတောင် စာတွေဘာတွေ မရေးနိုင်တဲ့အကြောင်း ပါပါတယ်။ စလင်းကနေပြီး ကျောက်ဆည်ကို အရေးပိုင် (ခရိုင်ဝန်)အဖြစ်နဲ့ ပြောင်းရမယ်ဆိုတဲ့သတင်းရတာကို ပြောတာပါပဲ။ မကြာခင်မှာပဲ သတင်းရထားတဲ့အတိုင်း ပြောင်းရပါတယ်။ ကျောက်ဆည်ဟာ ဝန်ထောက်မောင်လူအေး အရေးပိုင် စ,ဖြစ်တဲ့မြို့ပေါ့။

သိပ္ပံမောင်ဝ စလင်းမှာနေတုန်းက ရွှေစက်တော်ဘုရားပွဲလာဖို့ ကိုညွန့်၊ ကိုချစ်တင်၊ ကိုသိန်းဟန်၊ ကိုမျိုးမင်း၊ ကိုဝန် စတဲ့ သူ့မိတ်ဆွေတွေအားလုံးကို ဖိတ်တယ်။ ဆင်ဖြူကျွန်းကိုလာခဲ့ပါ။ သူတို့လာကြိုမယ်။ စလင်းကနေပြီး ရွှေစက်တော်သွားကြမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ကိုယ့်အလုပ် ကိုယ့်ကိစ္စတွေနဲ့မို့ တခြားလူတွေ ဘယ်သူမှမသွားနိုင်ကြဘူး။ ကျွန်တော်တစ်ယောက်ပဲ သွားဖြစ်တယ်။ ကိုလူအေးတို့ဇနီးမောင်နှံ ဆင်ဖြူကျွန်းသင်္ဘောဆိပ်မှာ လာကြိုနေကြတယ်။

အစီအစဉ်အတိုင်း ရွှေစက်တော်ဘုရားကို ဆည်မြောင်းတွေပေါ် ကားမောင်းပြီး သွားကြတယ်။ ကားကတော့ ရန်ကုန်တုန်းက ဝယ်ထားတဲ့ ဗန္ဓုလပါပဲ။ ကားကိုဆည်တော်မှာထားခဲ့ပြီး ကုန်းကြောင်းလျှောက်ကြရတယ်။ ဘုရားပွဲ စ,ခါစ တပို့တွဲလပြည့်မို့ ပွဲခင်းဟာ သန့်ရှင်းနေပါတယ်။ ပရိသတ်ကလည်း မများလှသေးဘူး။ မန်းချောင်းမှာ ရေချိုး၊ ဘုရားဖူး၊ ဈေးတန်းလျှောက်စားကြသောက်ကြ၊ စကားများကြပေါ့။

သိပ္ပံမောင်ဝက သူ့ကိုယ်သူ စာရေးဆရာ မဟာဆွေ၊ ကျွန်တော့်ကို ဆရာဝေခန့်ဆိုပြီး မသိမသာ လုပ်ထားတယ်။ အဲဒီအချိန်တုန်းက ဒီစာရေးဆရာကြီး နှစ်ဦးရဲ့ဝတ္ထုတွေဟာ တိုင်းပြည်မှာ ကျော်ကြားနေကြပါတယ်။ သူများတွေက စာရေးဆရာနှစ်ယောက် ဘုရားဖူးရင်း ရွှေစက်တော်မှာ လာလေ့လာကြတယ်လို့ ထင်လိုထင်ငြားပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့နဲ့ နီးနီးတည်းကြ၊ ကျွန်တော်တို့နဲ့ ထိတွေ့ကြတဲ့လူတွေဟာ မဟာဆွေကိုလည်းမသိဘူး။ ဇေနကိုလည်း မကြားဖူးကြဘူး။ သူတို့က စာဖတ်တဲ့လူတွေမှ မဟုတ်ဘဲကိုး။ သူတို့အကဲခတ်ကြတာက ဟိုလူခပ်ကြီးကြီးနဲ့ ဟိုဖြူဖြူပိန်ပိန်လှလှ သူငယ်မကတော့ လင်မယားပဲ။ ဟိုဖြူဖြူပိန်ပိန်လူကတော့ ဟိုမိန်းကလေးရဲ့အစ်ကို၊ ဟိုလူရဲ့ယောက်ဖ ဖြစ်လိမ့်မယ်တဲ့။ (အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော်ကပိန်ပါတယ်။) ကျွန်တော်တို့ပြက်လုံးထဲ သူတို့ဝင်မလာဘဲ သူတို့ထင်ချင်တာထင်ကြတဲ့အထဲ ကျွန်တော်တို့ကဝင်သွားရလို့ ဘာမှမပြောနိုင်ဘဲ ကျိတ်ပြီးရယ်နေကြရတော့တယ်။

‘တင်မောင်မြင့်’ဆိုတာ ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းမှာရေးတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ လျှို့ဝှက်ကလောင်တစ်ချောင်းဖြစ်တယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝတို့ရေးဟန်၊ မောင်မြင့်သွင် ရေးဟန်၊ တင်တင့်ရေးဟန်မျိုး အကြောင်းအရာမျိုးကို တင်မောင်မြင့်နာမည်နဲ့ မရေးဘူး။

ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းထဲမှာတော့ ‘မဏိ(ဦးကေတုကျောင်းသား)’ဆိုတဲ့ နာမည်ဝှက်နဲ့ စာပေအကြောင်း ဆောင်းပါးတွေရေးတယ်။ အဲဒီကလောင်ဟာ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ကလောင်တစ်ချောင်းဆိုတာ မသိကြပါဘူး။ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာ မင်းသုဝဏ်တို့လောက်ပဲ နည်းနည်းရိပ်မိကြလိမ့်မယ်။ ကျွန်တော်ကလည်း ဘယ်သူမှမပြောဘူး။

တစ်နေ့တော့ မဏိရေးတဲ့ ကြီးပွားရေးထဲက ‘ကာလပေါ်ဝတ္ထုများ’ ဆောင်းပါးကို လူတစ်ယောက်ကကူးယူပြီး တင်မောင်မြင့်ဆိုတဲ့နာမည်နဲ့ သူရိယ နေ့စဉ်သတင်းစာမှာ ထည့်လိုက်တယ်။ ဒီလူဟာ တင်မောင်မြင့်ဆိုတဲ့ကလောင်ကို ဂန္ထလောကမှာတွေ့ပြီး သဘောကျနေသူဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ မဏိဆိုတဲ့ ဘုန်းကြီး ကျောင်းသားဆိုတာ အူတူတူ အ,တတနေမှာ၊ သူ့စာကိုငါယူပြီး သူရိယမှာ ထည့်လိုက်ရင် မဏိလည်းသိမှာမဟုတ်ဘူး၊ ငါလည်းနာမည်ကြီးရောဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ လုပ်တာနဲ့တူပါရဲ့။

‘တင်မောင်မြင့်’ဆိုတဲ့ သူ့ကလောင်နာမည်ကိုလည်း ခိုးသေး၊ မဏိ (ဦးကေတုကျောင်းသား)အမည်နဲ့ရေးတဲ့ ကာလပေါ်ဝတ္ထုများအကြောင်း သူ့ဆောင်းပါးကိုလည်း ခိုးသေးဆိုတော့ ကိုဝက မခံနိုင်ဘူးပေါ့။

ဒါ့ကြောင့် ၁၉၃၆ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂ ရက် နေ့စွဲနဲ့ စလင်းကနေ ရေးလိုက်တဲ့စာနဲ့ (၂၆၊ ၆၊ ၃၆) ခု နေ့စွဲနဲ့ နောက်ထပ်ရေးလိုက်တဲ့စာမှာ စာသူခိုးကိစ္စ တော်တော်များများ သူရေးလိုက်ပါတယ်။

တင်မောင်မြင့်နဲ့ မဏိ(ဦးကေတုကျောင်းသား)

သိပ္ပံမောင်ဝက သူ့အောက်ဖိုးဒ်တက္ကသိုလ်စာအုပ်ကို စာအုပ်အဖြစ် ရိုက်တဲ့အခါ အပေါ်စားမရိုက်ချင်ဘူး။ စက္ကူကောင်းကောင်း၊ မင်ကျမင်န ကောင်း ကောင်း၊ ချုပ်လုပ်တာကောင်းကောင်း လိုချင်တယ်။ သူလိုချင်သလိုဖြစ်အောင် ကျွန်တော်က ဝိုင်းကူရပါတယ်။ စာအုပ်ဖြစ်လာလို့ ပထမဆုံးစာအုပ်ကို မြင်ရတော့

သူ့အလွန်ဝမ်းသာတယ်။ လက်က တော်တော်နဲ့မချဘဲ စာရွက်တွေလှန်ကြည့်ပြီး တော်တော်ကြီးကို ပီတိဖြစ်နေတယ်။

ပီတိဖြစ်မယ်ဆိုလည်း ဖြစ်စရာပါပဲ။ အဲဒီခေတ်က ထုတ်ဝေကြတဲ့ စာအုပ်တွေထဲမှာတော့ အဆင့်အတန်းအမြင့်ဆုံး စာအုပ်တစ်အုပ်ဖြစ်နေတာကိုး။

သူ့စာအုပ်အတွက် ကျွန်တော်က ကြော်ငြာကလေးတစ်ခုရေးပြီး ၁၉၃၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလမှာထုတ်တဲ့ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှာ ထည့်လိုက်တယ်။ အဲဒီ ကြော်ငြာကို သူတော်တော်သဘောကျပါတယ်။

အောက်စီဖို့ဒ် တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်း

(ရေးသူ သိပ္ပံမောင်ဝ၊ ဦးစိန်တင် ဘီအေ အိုင်စီအက်စ်)

ထူးခြားသောအချက်တချို့-

- ၁။ အောက်စီဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်နှင့် မန္တလေးစာသင်တိုက်ကြီးများကို နှိုင်းယှဉ်၍ ပြထားခြင်း။
- ၂။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသူများနှင့် အောက်စီဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသူ များကို နှိုင်းယှဉ်၍ပြထားခြင်း။
- ၃။ ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာကြီး ဆာဂေါ်လတာစကော့အိမ်သို့ သိပ္ပံမောင်ဝ အလည်သွားပုံ။
- ၄။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်များ၏ နန်းစဉ်ကျောက်သံပတ္တမြားများအကြောင်း။
- ၅။ အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ ပြတိုက်များ၊ ပန်းချီကား ပြတိုက်ကြီးများအကြောင်း။
- ၆။ ဗိလတ်သို့သွားလိုသူများ သိသင့်သိထိုက်သော အကြောင်းအရာများ။
- ၇။ တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင်ကျော်ကြားသော အောက်စီဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်နှင့် ကင်းဘရစ်တက္ကသိုလ် လှေပြိုင်ပွဲအကြောင်း။
- ၈။ အင်္ဂလန်ပြည်၏ ချမ်းအေးသော ရာသီဥတုအကြောင်း၊ စာရွက်ကောင်း မင်ကောင်းနှင့် ပထမတန်း ပုံနှိပ်ထားသည်။

မှာကြားရန်-

- ၁။ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းတိုက်၊ ၃၁၅၊ မောင်ဂိုမာရီလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၂။ မြန်မာပြည်စာအုပ်တိုက်၊ ၆၇၊ ပန်းဆိုးတန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။ ဆိုတဲ့ ကြော်ငြာပါပဲ။

သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့စာကော်ပီများဟာ ဘယ်မဂ္ဂဇင်းတိုက်ကိုဖြစ်ဖြစ် စောစော
ရောက်တယ်။ နောက်ကျတယ်လို့ ဘယ်တော့မှမရှိဘူး။ သူ့ကော်ပီကိုစောင့်ရလို့
စာစောင်နောက်ကျတယ်ဆိုတာမျိုး ဘယ်တော့မှမဖြစ်ဘူး။ မဂ္ဂဇင်းထုတ်တဲ့လူတွေ
အတွက် အဲဒါဟာ တော်တော်အရေးကြီးပါတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝမှာ ကလောင်စဉ်းကမ်းတွေရှိတယ်။ အဲဒီစဉ်းကမ်းကို
သူဘယ်တော့မှမချိုးဖျက်ဘူး။

သိပ္ပံမောင်ဝနာမည်နဲ့ ဂန္ထလောက၊ ဒဂုန်၊ သူရိယ၊ ကြီးပွားရေးမှာ
ရေးတယ်။ တက္ကသိုလ်နှစ်လည်မဂ္ဂဇင်းများအတွက်လည်း ဂရုတစိုက်ရေးပေးတယ်။
တခြားနာမည်တွေကိုတော့ ဒီလိုနေရာအစုံမှာ မသုံးဘူး။

မောင်မြသွင်ဆိုတဲ့နာမည်ကို သူရိယရုပ်စုံနဲ့သတင်းစာမှာ စာပေရေးရာ
ဆောင်းပါးများရေးတဲ့အခါမှသာ အသုံးပြုတယ်။ တခြားနေရာတွေမှာ မရေးဘူး။
ပုဂံဝန်ထောက်ဦးတင်ဆုံးတော့ မောင်မြသွင်နာမည်နဲ့ သူရိယသတင်းစာမှာ
အတ္ထုပ္ပတ္တိရေးတာ စ,တွေ့ရပါတယ်။ လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီးစတဲ့
တခြားစာပေခေါင်းဆောင်ကြီးတွေ ကွယ်လွန်တဲ့အခါမှာလည်း ရေးပါတယ်။

တင်မောင်မြင့်ဆိုတဲ့နာမည်ကို စောစောက သူရိယရုပ်စုံမှာ သုံးသေးတယ်။
နောက်တော့ ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းမှာပဲ သုံးတယ်။ အဲဒီနာမည်နဲ့ စာပေဆောင်းပါး
ရိုးရိုးတွေကို အရင်က တော်တော်သင့်သင့်ရေးခဲ့ပေမယ့် နောက်ပိုင်းမှာတော့
စာတစ်လုံးတည်းရှိတဲ့ခေါင်းစဉ်နဲ့ ဆောင်းပါးတွေကိုသာ ရေးတော့တယ်။ ‘ကြွေး’
‘ရေ’ ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးမျိုးတွေပါ။

တင်မောင်မြင့် နာမည်နဲ့ရေးတဲ့အခါ နောက်တောက်တောက် မရေးဘူး။
ဣန္ဒြေအလွန်ရတယ်။ အကျိုးအကြောင်းတွေနဲ့ ရေးလေ့ရှိတယ်။ သူရိယမှာ
ရေးတဲ့ မောင်မြသွင်နဲ့ ဂန္ထလောကမှာရေးတဲ့ တင်မောင်မြင့်ဟာ စာရေးဟန်ချင်း
ဆင်တယ်။ မောင်မြသွင်ရဲ့ဆောင်းပါးများကလည်း ဣန္ဒြေရရ ရေးတာတွေချည်းပဲ။

စာခိုးတယ်ဆိုတဲ့ကိစ္စက ဂန္ထလောကမှာရေးတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ ‘တင်မောင်
မြင့်’ဆိုတဲ့ ကလောင်အမည်ကိုယူ ကြီးပွားရေးမှာရေးတဲ့ ‘မဏိ ဦးကေတု
ကျောင်းသား’ဆိုတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ဆောင်းပါးကိုကူးပြီး သူရိယသတင်းစာမှာ
ထည့်တာဖြစ်တယ်။ ဂန္ထလောက ‘တင်မောင်မြင့်’ နဲ့ ကြီးပွားရေးက ‘မဏိ’
ဆိုတာ လူတစ်ယောက်တည်း၊ အဲဒီလူဟာ သိပ္ပံမောင်ဝပဲဆိုတာကို စာကူးသူက

မသိရှာဘူး။ ဒါကြောင့် သူ့အလွန်ကြိုက်တဲ့ 'တင်မောင်မြင့်' ဆိုတဲ့ ကလောင် နာမည်ကိုယူပြီး သူ့ကြိုက်တဲ့ မဏိရဲ့စာပေဆောင်းပါးကို သူ့ကိုယ်ပိုင် ဆောင်းပါးလုပ်လိုက်မိတာနဲ့တူပါရဲ့။

ကိုလူအေးရော၊ ခင်သန်းမြင့်ရော သူရိယသတင်းစာမှာပါလာတဲ့ အဲဒီ တင်မောင်မြင့်ဆောင်းပါးများဖတ်ရပြီး တော်တော်ခံပြင်းနေကြတယ်။

စလင်းကရေးလိုက်တဲ့နောက်စာကတော့...

စလင်း

၂၈၊ ၆၊ ၃၆

ကိုလှ

ပေးလိုက်သောစာကို ယနေ့နံနက် ကွင်းစစ် မထွက်ခင် ကလေးမှာ ရလိုက်တယ်။ မော်တော်ကားနဲ့ ရွာတစ်ရွာသို့သွားရင်း မော်တော်ကားထဲမှာ ဖတ်သွားသပေါ့။ မင်းသုဝဏ်ရဲ့စာနဲ့ ကိုသန့်တို့ရဲ့စာလည်း ပါလေရဲ့။ တော်တော်နေရာကျတယ်။ ကိုသန့်တစ်ယောက် သတင်းစာထောင်မလို့တဲ့။ အတော်ကောင်း တယ်။ ခင်ဗျားစာက တိုစနဲ့နဲ့နဲ့ သတင်းတယ်မစုံဘူး။ စာတွေကို ဖတ်၊ ကွင်းစစ်၊ သဿမေဓစစ်ပြီး အိမ်ပြန်လာတော့ ခင်သန်းမြင့် က တင်မောင်မြင့်ရဲ့ဆောင်းပါးကို ပြပါရော။ ဒေါဖောင်းနေ သပေါ့လေ။ ပြန်ဆော်ပါဦးလို့ တိုက်တွန်းတယ်။ ဒါနဲ့ ပြန်ဆော်တဲ့ စာတစ်စောင်ကို ချက်ချင်းရေးလိုက်ရပြန်တာပေါ့။ သည်စာနဲ့ ပူးတွဲပြီး ထည့်ပေးလိုက်လေရဲ့။ သည် တင်မောင်မြင့်ဆိုတဲ့ခနဲ ဟာလည်း ခက်နေပြီ။ ကိုယ့်နာမည်ကိုခိုး၊ ကိုယ့်စာကိုခိုး၊ နောက်ဆုံးကျတော့ ကိုယ်ကပဲပြန်ဆော်ရ။ တယ်နေရာမကျ ပါဘူးဗျာ။

တင်မောင်မြင့်ဆိုတာ ကျွန်တော်လိုများထင်နေဦးမလား မပြောတတ်ဘူး။ ရင်းနှီးတဲ့လူတွေကတော့ ထင်မှာမဟုတ်။ သိရုံ သိတဲ့လူတွေကတော့ဖြင့် ထင်ချင်ထင်လိမ့်မလားမပြောတတ်ဘူး။ သည်လိုမထင်ရလေအောင် ဂန္ထလောက တင်မောင်မြင့်နဲ့ သူရိယ

တင်မောင်မြင့်တို့ မတူကြဘူးလို့ ရှင်းလင်းစာကလေးတစ်စောင် ရေးလိုက်သေးတယ်။ သူရိယက မထည့်ဘူးဗျ။ အခုရေးပို့လိုက်တဲ့ ဆောင်းပါးကိုလည်း ထည့်ချင်မှထည့်မယ်။ မထည့်ပေမဲ့ ကိစ္စ မရှိပါဘူး။ ဒါမျိုးတွေကြောင့်ပေါ့။ သတင်းစာလက်ကိုင်တစ်ခု ရှိချင်တာ။ အခုရှိတဲ့သတင်းစာတွေက မျက်နှာတယ်လိုက်သဗျ။ နေရာမကျဘူး။

သည်ကနေ့ရောက်တဲ့သတင်းစာမှာ တင်မောင်မြင့် ဖြေ လိုက်တာကတော့ဖြင့် မပြေပါဘူး။ အရှက်ပြေကလေး ရေးလိုက် တာထင်ပါရဲ့။ ငနဲလည်း တော်တော်ကြောင်သွားတယ်။ ဘယ်လို ပဲဖြစ်ဖြစ် နောင်တော့ဖြင့် ကူးချပုံမှာမဟုတ်တော့ဘူး။ ကူးမချပုံ ရင်တော့လည်း သူဆောင်းပါးရေးတော့မယ်ထင်ဘူး။ ဉာဏ်ရှိပုံ မရဘူးဗျ။ နောင်တော့ဖြင့် သတိထားတော့မှာအမှန်ပေါ့။ ကျွန်တော်ဆိုတာက အခုလိုအတိုက်အခံစာမျိုးကိုရေးရရင် အင်မတန်ကလောင်သွက်တယ်။ ခေတ်စမ်းပုံပြင်တုန်းကလည်း ကြဲခဲ့လှလေပြီ။ ဦးစိန္တာတို့နဲ့တုန်းကလည်း ကြဲခဲ့လှလေပြီ။ အခုလည်း တော်တော်ကြဲရဦးမလား မပြောတတ်တော့ဘူး။ သတင်းစာကသာ ထည့်မယ်ဆိုရင်တော့ မရပ်တမ်း ကြဲတာ ပါပဲ။ တော်တော်ကြာ ဦးပုညတို့အကြောင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကြဲရဦးမလား မပြောတတ်သေးဘူး။ ဦးပုညဆောင်းပါးကိုတော့ မနေ့ကပို့လိုက်ပြီ။ မကြာမီ ပါတန်ကောင်းပါရဲ့။ ကြီးပွားရေး ကိုလည်း မျှော်လှပြီ။ ခင်သန်းမြင့်က သူ့ဆောင်းပါးကို မြင်ချင်လို့ တောင့်တလှပြီ။ ဆောင်းပါးအသစ်လည်း အချောကူးပြီး ပို့လိုက်ရုံ ရှိတော့တယ်။

တစ်နေ့က ဦးသောဘိတစာကို ထည့်ပေးလိုက်တယ်။ ရပြီထင်ပါရဲ့။ ဘယ်လိုသဘောရသလဲ။ လောကမှာ ဆန်းနိုင်မှ အတော်ကျမယ်။ ၃ လလောက်တော့ ဦးသောဘိတစာတွေကို ထည့်ရဦးတော့မှာပဲ။ ဦးပဉ္စင်းဆိုတော့ အတင်းတွေ အဖျင်းတွေကို ရေးလို့မတော်ပေဘူး။ စာသံ၊ ပေသံ၊ ပရမတ်သံတွေနဲ့ ရေးရ လိမ့်မယ်။ စာသံ၊ ပေသံ၊ ဘုန်းကြီးသံတွေကို တော်တော်ကလေး

ငြီးလာကြတော့မှ အဖျင်းတွေ အတင်းတွေကို ရေးကြဦးစို့။
 ၃ လစာလောက် တစ်ခါတည်းရေးပြီး ပို့ထားမယ်ကြံတယ်။
 တစ်နေ့က မောင်မျိုးမင်းဆီက ကြေးနန်းတစ်စောင်
 ရတယ်။ ‘ကိစ္စချောပြီ၊ ပူစရာမရှိ’ ဟူ၍ ပါတာပဲ။ ဟိုလူ့ကိစ္စနဲ့
 တူရဲ့။ သူ့ဆီကစာကိုတော့ မရသေးဘူး။ စောင့်နေတုန်းပဲ။
 သတင်းစာတွေ ကလိမ်ကျပ်အကြောင်းဖတ်ရတာ ဝမ်းနည်း
 သဗျာ။ ကြားညှပ်ပြီး ဆော်ဖို့ကတော့ အသင့်ပါပဲ။ နို့ပေမဲ့
 ဒီလူတွေက ခေါင်းအမာသားဗျို။ သူတို့ခေါင်းမာတာ ကျွန်တော်
 တို့အလုပ်မဟုတ်။ ကျွန်တော်တို့အလုပ်က ဆော်ဖို့ပဲရှိတယ်။
 သူတို့ခေါင်းမာတာကတော့ ဘယ်တတ်နိုင်မှာတုံး။

ပိမိုးနင်းကြီးနဲ့ မကြာမကြာတွေ့ရတယ်ကြားလို့ ဝမ်းသာ
 သေးတော့ဗျာ။ သူလိုလူတော့ မြန်မာပြည်မှာမရှိသေးဘူး။
 စာရေးဆရာတွေထဲမှာ ဆင်းလည်းအဆင်းရဲဆုံး၊ တော်လည်း
 အတော်ဆုံး၊ စာရေးလည်းအများဆုံးပဲ။ သူ့အကြောင်း မဏိ
 အခန်းကနေပြီး ဆောင်းပါးတစ်စောင်ရေးပြီး ပို့လိုက်ရဦးတော့
 မှာပဲလေ။ ဦးမောင်ကြီး၊ ဦးကွန်းတို့အကြောင်းတွေကိုလည်း
 ရေးမယ်အောက်မေ့မိတယ်။

ဒေး

သူရိယသတင်းစာ အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်အားလုံးနဲ့ပဲ ကျွန်တော်နဲ့အများကြီး
 ခင်ပါတယ်။ သူရိယက ဆောင်းပါးရှင် ‘တင်မောင်မြင့်’ဆိုတာ ဘယ်သူလဲလို့
 မေးလိုက်ရင် အချင်းချင်းဆိုတဲ့သဘောနဲ့ ပြောကောင်းပြောကြပါလိမ့်မယ်။
 ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်ကလည်း စည်းကမ်းကို ရိုသေတယ်။ သိချင်ပေမဲ့မေးဘူး။
 ‘မဏိ’ဆိုတာ သိပ္ပံမောင်ဝဲလို့ သူရိယကအယ်ဒီတာတွေကို ကျွန်တော်မပြောဘူး။
 သူတို့လည်းသိချင်မှာပဲ။ နေ့တိုင်းလည်းတွေ့ဆုံနေကြတာပဲ။ သူရိယကအယ်ဒီတာ
 တွေနဲ့ ကျွန်တော်နဲ့ ခင်မင်ရင်းနှီးကြောင်း ကိုလူအေးလည်း ကောင်းကောင်း
 သိတယ်။ သူကလည်း စုံစမ်းဖို့မတိုက်တွန်းဘူး။

ပီမိုးနင်းနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ

ခေတ်စမ်းခေတ်လို့ဆိုရမယ့် ၁၉၃၀ ခုနှစ်က ၁၉၄၁ ခုနှစ်လောက် အတွင်းမှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကျောင်းသူကျောင်းသားတွေထဲက စာပေ ရေးသားသူတွေ တော်တော်များများ ထွက်လာတယ်။ တချို့က စကားပြေ၊ တချို့က ကဗျာ၊ တချို့က စကားပြေရောကဗျာပါ ရေးကြတယ်။

ကောလိပ်ကျောင်းသားတွေ သတင်းစာများမှာ စ၊ရေးကြတာကတော့ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တစ်ဝိုက် ဘကြီးဦးဘဖေတို့ ကောလိပ်ကျောင်းသားဘဝ ကတည်းကပဲလို့ ဆိုရပါမယ်။ ဘကြီးဦးဘဖေတို့က အဲဒီဝါသနာဆက်ကြောင့်ပဲ ၁၉၀၆ ခုနှစ် ဝိုင်အမ်ဘီအေ အသင်းထောင်၊ ၁၉၁၁ ခုနှစ် သူရိယသတင်းစာ ထောင်ရာမှာ ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်လုပ်ခဲ့သူတွေဖြစ်တယ်။ တစ်ဆင့်တက်ပြီး နိုင်ငံရေးထဲရောက်ခဲ့သူတွေဖြစ်တယ်။ သူတို့ကျောင်းသားခေတ်ကတော့ လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးအကြောင်းအရာများကိုရေးကြတယ်။

၁၉၂၀ ခုနှစ်၊ သပိတ်ကြီးဖြစ်လာတဲ့အခါ ဦးဖိုးကျား၊ အတွင်းဝန်ဦးဖိုးလတ် တို့လို စာရေးကောင်းသူတွေ ပေါ်လာကြပြန်တယ်။ အဲဒီအချိန်က ဦးစိန်တင် (သိပ္ပံမောင်ဝ)ဟာ တက္ကသိုလ်ရောက်ခါစ ပထမနှစ်သာရှိသေးတယ်။ စာအရေး အသားမှာ နာမည်မထွက်သေးဘူး။ ထွက်ဖို့လည်း အခွင့်အရေးမကြုံသေးဘူး။ ဆောင်းပါးများ စရေးနေတာကတော့ ၈ တန်းကျောင်းသား ဘဝကတည်းကပဲ။ ရေးတယ်ဆိုပေမဲ့ ထူးထူးခြားခြားအကြောင်းအရာ၊ ထူးထူးခြားခြားရေးဟန်များ မရှိသေးဘူး။ ဝါသနာရှိလို့ ရေးချင်လှပြီး ရေးနေတာသာဖြစ်တယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝက သူ့ကိုယ်သူ ဒီအတိုင်းပြန်လည်သုံးသပ်တယ်။ မိတ်ဆွေများကိုလည်း ဒီလိုပဲပြောပြတယ်။

တက္ကသိုလ်မှာ မြန်မာစာထွန်းကားလာတာ သိပ္ပံမောင်ဝတို့လိုပုဂ္ဂိုလ်တွေ မွေးထုတ်နိုင်လာတာနဲ့ပတ်သက်လို့တော့ ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်ကို အများကြီး ကျေးဇူးတင်ရမယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝကို ဘီအေ မြန်မာစာဂုဏ်ထူး ပထမတန်းရအောင် သင်ပေးတယ်။ အရေးအသားခေတ်မိဖို့ သွန်သင်တယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝ စကားပြော အရေးကောင်းလာတဲ့အခါ ပိုပြီးအားရဝမ်းသာရှိတယ်။ ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင် မားမားရပ်ပြီး တက္ကသိုလ်မှာ မြန်မာစာကို မြှင့်တင်လို့သာ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ဦးစိန်တင်ကို အိုင်စီအက်စ် ပေးသင့်တယ်လို့ မြင်လာတာဖြစ်တယ်။ တက္ကသိုလ်မှာ မြန်မာစာအဆင့်အတန်းမြှင့်လာပြီး လူငယ်စာရေးဆရာတွေ ထွက်လာတာ တက္ကသိုလ်မှာလည်း ဂုဏ်ကျက်သရေတိုး၊ မြန်မာစာပေလောကတစ်ရပ်လုံး အတွက်လည်း ဂုဏ်ကျက်သရေတိုးခဲ့တယ်။ ပိုမိုအားကောင်းလာခဲ့တယ်။ ပြင်ပလောကကလည်း တက္ကသိုလ်ကို အထင်ကြီးလာခဲ့တယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝဟာ ပင်ကိုက စာရေးဝါသနာကြီးသူ၊ စာအုပ်စာတမ်း ထုတ်လုပ်ချင်သူဖြစ်တယ်။ သူတို့ခေတ်က တက္ကသိုလ်မဂ္ဂဇင်းဟာ ခပ်ပါးပါးသာ ရှိသေးတယ်။ ၁ နှစ်မှာ ၂ ကြိမ်လောက် ထုတ်လေ့ရှိတယ်။ ရေးတဲ့သားတဲ့ လူကလည်း အင်မတန်နည်းသေးတယ်။ အယ်ဒီတာလုပ်တဲ့လူက ကြိုးစားတောင်းပေမဲ့ ရေးသူတွေက နေ့ရွှေ့ ညရွှေ့နဲ့ ပေးချင်မှပေးတယ်။ တစ်ခါမှာ အချိန်တွေကြာလွန်းတော့ သိပ္ပံမောင်ဝက စိတ်မရှည်နိုင်တော့ဘဲ မစောင့်တော့ဘူး။ ကဗျာကလေးတွေရော၊ ဆောင်းပါးတွေ၊ ဝတ္ထုတိုကလေးတွေရော သူတစ်ယောက်တည်း နာမည်အမျိုးမျိုးနဲ့ရေးပြီး ပုံနှိပ်လိုက်တယ်။ မဂ္ဂဇင်းထွက်လာတော့ ကျောင်းသား ကိုလူပျင်းတွေက ကြိုကြိုကြသတဲ့။

စောစောပိုင်းက သူကဗျာနည်းနည်းပါးပါး ရေးဖူးသေးတယ်။ အဲဒီခေတ်က မဂ္ဂဇင်းကလေးတွေကိုလည်း သိမ်းထားတယ်။ သူ့ကဗျာကလေးတွေဖတ်ပြပြီး ‘တယ်မဆိုးပါဘူး’ လို့ဆိုကာ ရယ်လေ့ရှိတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝက သူ့ခေတ်စမ်းသမားဖြစ်တာဟာ ဗိလတ်ကပြန်လာမှဖြစ်တာ။ အရင်ကတော့ ခေတ်ရိုးသမားပဲလို့ဆိုတယ်။ ဒါလည်းဟုတ်ပါတယ်။ ဗိလတ်မသွားခင်က သူရေးတာတွေနဲ့ ပြန်လာမှရေးတာတွေဟာ ကွာခြားတယ်။ သူ့စာတွေကပဲ သူ့စကားမှန်ကြောင်း သက်သေခံနေပါတယ်။

မြန်မာစကားပြေအရေးအသားနဲ့ပတ်သက်လို့ သိပ္ပံမောင်ဝ သဘောအကျဆုံး သက်ကြီးဝါကြီးစာရေးဆရာဟာ ဆရာကြီးပီမိုးနင်းပဲ။ ဖတ်တော့ စာရေးဆရာအစုံရဲ့စာတွေကို ဖတ်တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဆရာကြီးပီမိုးနင်းအရေးအသားကို သူ့အလွန်သဘောကျတယ်။ အကြိမ်ကြိမ်ထုတ်ပြီးလည်း ချီးမွမ်းလေ့ရှိတယ်။ မောင်သံချောင်းပေးစာတွေထဲမှာ အများကြီးတွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဆရာကြီးကလည်း ဝါကျတိုတိုနဲ့ရှင်းရှင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ပေါ်လွင်အောင်ရေးတဲ့နေရာမှာ စံတင်ရမယ့်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးပဲဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်အတွင်းက လူငယ်စာရေးဆရာတွေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ ခေတ်စမ်းစာပေအရေးအသားအကြောင်း ဆွေးနွေးကြတဲ့အခါ ဆရာကြီးပီမိုးနင်းနဲ့ ဦးဖိုးကျားတို့ အရေးအသားများကိုပါ ထည့်ပြောရပါတယ်။

ဦးဖိုးကျားအရေးအသားများကိုလည်း သိပ္ပံမောင်ဝက ကြိုက်ပါတယ်။ ထုတ်ပြီးချီးမွမ်းပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဆရာကြီးပီမိုးနင်းအရေးအသားကို သူ့အကြိုက်ဆုံးပဲ။ စလင်းက ကျွန်တော့်ဆီရေးတဲ့ဒုတိယစာမှာတောင် “ပီမိုးနင်းကြီးနဲ့ မကြာမကြာတွေ့ရတယ်ကြားလို့ ဝမ်းသာသေးတော့ဗျာ။ သူ့လိုလူတော့ မြန်မာပြည်မှာမရှိသေးဘူး။ စာရေးဆရာတွေထဲမှာ အဆင်းလည်းအဆင်းရဲဆုံး၊ တော်လည်းအတော်ဆုံး၊ စာအရေးလည်းအများဆုံးပဲ။ သူ့အကြောင်း မဏိ အခန်းကနေပြီး ဆောင်းပါးတစ်စောင်ရေးပြီး ပို့လိုက်ရဦးတော့မှာပဲလေ” လို့ပါသေးတယ် မဟုတ်လား။ ဒီစာဟာ ဆရာကြီးပီမိုးနင်းအပေါ် သူ့မြင်ပုံ အတိအကျပါပဲ။

တော်တော်သဘောကျစရာကောင်းတာ တစ်ချက်ရှိပါသေးတယ်။ တစ်ခါက သူရိယမဂ္ဂဇင်းနဲ့ ရုပ်စုံဂျာနယ်အယ်ဒီတာဖြစ်တဲ့ ဦးသိမ်းမောင်အခန်းမှာ ဆရာကြီးပီမိုးနင်းနဲ့ ကျွန်တော် ဆုံမိတယ်။ ဦးသိမ်းမောင်အခန်းဟာ စာရေးဆရာကြီးငယ်တွေ ဆုံမိတတ်တဲ့နေရာပဲ။ မှော်ဘီဆရာသိန်းကြီး၊ ဆရာရိပ်ကြီး၊ မဟာဆွေ၊ ဇေန၊ ပီမိုးနင်း၊ ရွှေစကြာ၊ မာဃ၊ အောင်ထူး၊ ကမ္ဘာလှည့်မောင်ခင် စတဲ့စာရေးဆရာတွေ၊ ဦးဘလုံ၊ ဦးဘစိန်၊ ဦးအုန်းလွင်၊ ဦးဘဂျမ်း၊ ဦးဟိန်စွန်းစတဲ့ ပန်းချီဆရာ၊ ကာတွန်းဆရာတွေနဲ့ ဆုံတတ်ပါတယ်။ ဦးသိမ်းမောင်ဆိုတာ ရဲမြန်မာ၊ ဗန္ဓုလ၊ အလောင်းဘုရား၊ ဘုရင့်နောင်ဆိုတဲ့ မြန်မာသူရဲကောင်း စာအုပ်များ၊ သတင်းစာဆရာဆိုတဲ့စာအုပ်နဲ့ တခြားစာအုပ်တော်တော်များများ ရေးခဲ့တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ အလွန်သဘောကောင်းသူဖြစ်တဲ့အတိုင်း ဘယ်သူလာလာ လက်ဖက်ရည်၊ ကော်ဖီနဲ့ဧည့်ခံ စကားစမြည်ပြောရင်းက သူ့အလုပ်လုပ်ရသူဖြစ်တယ်။

အတွင်းဝန်ရုံးထဲမှာလည်း အင်္ဂလိပ်မြန်မာ စွယ်စုံအရေးအသားကောင်းတဲ့ သတင်းစာဆရာဟောင်း သူကြီးဂေဇက် ဦးခင်မောင်ဆိုတာ ရှိသေးတယ်။ သူ့ဆီမှာလည်း သတင်းစာဘက်ကလူတွေ၊ စာရေးဆရာတွေ၊ အရာရှိတွေ နေ့တိုင်းဆုံလေ့ရှိတယ်။ ဦးခင်မောင်ဟာ စကားပြောရင်း အလုပ်လုပ်နေတာပဲ။ ဧည့်သည်တွေက ပြန်တဲ့ဧည့်သည်မျိုးတွေမဟုတ်ဘူး။ တချို့လည်း ပြန်ကြပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ နောက်ထပ်လာတဲ့လူတွေကြောင့် အဆက်မပြတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဆေးပြင်းလိပ်ကိုခဲလိုက်၊ ချထားလိုက်၊ စကားပြောလိုက်၊ သူ့အလုပ်ဖြစ်တဲ့ မြန်မာ ဘာသာက အင်္ဂလိပ်လို၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာက မြန်မာလို ဘာသာပြန်တဲ့အလုပ်မျိုး တွေကိုလုပ်လိုက်။ အဲဒီလိုနဲ့ပဲ တစ်နေ့ကုန်နေတာပဲ။ ဧည့်သည်နဲ့ စကားပြော မပျက်ဘဲ လက်နှိပ်စက်နဲ့ပဲ တစ်ခါတည်း ဘာသာပြန်သွားပါတယ်။

ဦးခင်မောင်ဆီမှာတော့ သတင်းလိုချင်တဲ့လူတွေ ပိုများတယ်။ နိုင်ငံရေး သတင်းနဲ့ တခြားသတင်းစုံစုတဲ့နေရာလို့ ဆိုရမှာပဲ။ ဦးခင်မောင်ကို ခင်ကြ မင်ကြလို့ လာကြသူတွေလည်းပါတယ်။ ရယ်စရာမောစရာ စကားမျိုးစုံကို ပြောလည်းပြောတတ်၊ ရေးလည်းရေးတတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ။

သူကြီးဂေဇက် ဦးခင်မောင်အခန်းကို တစ်ခါတလေမှ ကျွန်တော် ရောက်ပါတယ်။ နေ့စဉ်လိုရောက်တာကတော့ သူရိယဦးသိမ်းမောင်ရဲ့အခန်းပဲ။ ဆရာကြီးပီမိုးနင်းဟာ ဦးသိမ်းမောင်ဆီကို မဟာဆွေ၊ ဇေန၊ ရွှေစကြာ၊ မာဃ တို့လို ခဏခဏမလာပါဘူး။ တစ်ခါတလေမှလာပါတယ်။ ကျွန်တော်နဲ့ ဆုံတဲ့နေ့က ကျွန်တော်က လက်ထဲမှာပါသွားတဲ့ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းတစ်စောင် ဆရာကြီးကိုပေးလိုက်တယ်။ မဂ္ဂဇင်းကို လျှောက်လှန်၊ ဟိုနည်းနည်း ဒီနည်းနည်း ကြည့်ပြီး တင်တင်ပြဇာတ်တိုကလေးဖတ်လို့ဆုံးတော့ ‘တယ်တော်တဲ့လူပါလား’ လို့ချီးမွမ်းတယ်။ ကျွန်တော်က ဘာမှမပြောပါဘူး။ သဘောကျပြီး အသာပဲ ပြုံးနေပါတယ်။ ဒီပြဇာတ်တိုကလေးကိုရေးသူဟာ သိပ္ပံမောင်ဝဆိုတာ ဆရာကြီး မသိဘူး။ ကွယ်လွန်တဲ့နေ့အထိလည်း သိမသွားပါဘူး။ ဆရာကြီးပီမိုးနင်းက ဒီလိုပဲပြောတဲ့အကြောင်း သိပ္ပံမောင်ဝဆီ ကျွန်တော်စာရေးလိုက်တော့ ‘ဆရာကြီးက ဒီလိုပဲပြောသလား’ ဆိုပြီး သူ့အလွန်ပဲဝမ်းသာပါတယ်။

ဆရာကြီးပီမိုးနင်းနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝဟာ တွေ့မှတွေ့ဖူးကြရဲ့လား မပြော တတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တော့ တစ်ခါမှဆုံမပေးမိဖူးဘူး။ တွေ့ဖူးရင်လည်း တစ်ခါ တလေလောက်သာဖြစ်လိမ့်မယ်။

မောင်ဝ လက်ရေးစာမူများ

ဆရာကြီးပီမိုးနင်းအကြောင်းကို မဏိဆိုတဲ့ကလောင်နဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရေးဖို့ ကြံရွယ်ပေမဲ့ မရေးဖြစ်ဘူး။ မဏိက ရှေးမြန်မာသတင်းစာများအကြောင်း ဆောင်းပါးတချို့ စောစောပိုင်းမှာရေးတယ်။ လောကီသုတပညာဆိုတဲ့ သတင်းစာဟာ အင်္ဂလိပ်အစိုးရထုတ်တဲ့ အစောဆုံးမြန်မာသတင်းစာဖြစ်တယ်။ ရေစစ္စရီ အမှတ် (၁) ပဲ။ အဲဒီသတင်းစာများကို ဦးပုကလေးတို့၊ ဦးဘသန်းတို့ ဆီကရတာနဲ့ ကျွန်တော်ကပေးလို့ သူ့ဆေးချာချာဖတ်ကြည့်ပြီး အောက်ပြည်ကို အင်္ဂလိပ်သိမ်းခါစ ရန်ကုန်ကထုတ်တဲ့ အစိုးရသတင်းစာတစ်စောင်ရဲ့ အရေး အသားများဆိုတဲ့သဘောမျိုးနဲ့ တင်ပြတယ်။ ဒီနောက် ရှေးခေတ်ကထုတ်တဲ့ ဟံသာဝတီသတင်းစာအဟောင်းများရလို့ ကျွန်တော်ကပေးပြန်တာနဲ့ မဏိ (ဦးကေတုကျောင်းသား)က ရေးပြန်ပါတယ်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်ကထုတ်တဲ့ ဘကြီး ဦးဘဖေတို့ရဲ့ သူရိယ ပထမနေ့ထုတ် သတင်းစာပါတဲ့ မိုင်တစ်မိုင်ရရှိတဲ့အတွက် ပေးပြန်တော့ သူရိယသတင်းစာအကြောင်း မဏိက ရေးပြန်ပါတယ်။ စာပေ ဆောင်းပါးမျိုးစုံလည်း ရေးပါသေးတယ်။

ဂန္ထလောက တင်မောင်မြင့်ဆိုတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ နာမည်လှလှကလေးကို ယူပြီး ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းထဲက မဏိရဲ့ဆောင်းပါးကို သူ့ဆောင်းပါးလုပ်ထည့် လိုက်တဲ့ စာခိုးသူကိစ္စနဲ့ပတ်သက်လို့ကတော့ သူရိယသတင်းစာအယ်ဒီတာလည်း တော်တော်ခက်နေတယ်။ သူပါတာဝန်ရှိသလို ဖြစ်နေတယ်မဟုတ်လား။ မဂ္ဂဇင်း တွေထဲက ကလောင်အမည်တွေကို ကြားဖူးသင့်တယ်။ အဲဒီစာတွေလည်း ဖတ်ဖူး သင့်တယ်လို့ တချို့ကပြောကြလိမ့်မယ်။ အဲဒါအပြင် ဒီကိစ္စဟာ ကျွန်တော် တို့လို သူရိယတိုက်နဲ့ ရင်းနှီးသူများနဲ့ပတ်သက်နေတယ်ဆိုတော့ အကြံရခက် နေမှာပဲ။

ဒါနဲ့မဏိရဲ့ရှင်းလင်းချက်တစ်ခုကို သူရိယမှာထည့်ပေးလိုက်ရတယ်။ ရှင်းလင်းချက်ကလည်း တစ်ခုဆို ဆိုသလောက်ထိတယ်။ ဒီလိုဖြစ်လာတော့ မဏိရဲ့စာများကိုကူးတဲ့ တင်မောင်မြင့်အတုက ပြန်ပြီးဖြေရှင်းတယ်။ အဲဒီ ဖြေတာကို သိပ္ပံမောင်ဝတို့ဇနီးမောင်နှံက စလင်းမှာ ဖတ်ကြရတယ်။ ဖြေတာ ကလည်း မပြေရှာပါဘူး။ ဉာဏ်ချင်းထပ်သလိုလို ဘာလိုလို ဝေ့တော့တော့ပဲ။ ပြေအောင်ဖြေနိုင်ဖို့တော့ ဘယ်လိုရေးမလဲ။

သူဒီလိုဖြေပြီးရင် မဏိဆီက ဖြေရှင်းချက်ထပ်ရောက်လာမယ်ဆိုတာ သိတယ်။ ဒါ့ကြောင့် သူရိယသတင်းစာအယ်ဒီတာဆီသွားပြီး ဒီအကြောင်းကို ပိတ်ပေးပါတော့၊ ဖြေရှင်းချက်များရောက်ရင် ထပ်ထည့်မပေးပါနဲ့တော့လို့ တောင်းပန်ရှာတယ်။ သူရိယအယ်ဒီတာကလည်း ဒီကိစ္စကို ပြီးစေချင်နေပြီ။ ဒါနဲ့ ကျွန်တော်နဲ့တွေ့တော့ ‘ခမျာကလေး တော်တော်နစ်နာနေပါပြီဗျာ၊ ဒီအတိုင်းပဲ အပြီးသတ်လိုက်ကြပါစို့၊ စာရင်းပိတ်လိုက်ကြပါစို့’ လို့ပြောတယ်။ ကျွန်တော်လည်း သနားတာနဲ့ သဘောတူလိုက်တယ်။ ဝတ္ထုရေးဆရာပေါက်စ တစ်ဦးလို့ နောက်တော့ကြားရပါတယ်။

တင်မောင်မြင့်ကိစ္စကတော့ ဒီမှာပဲ ပြီးသွားပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝ စလင်းကနေ ကျွန်တော့်ဆီရေးတဲ့ ‘ဦးစိန္တာတို့နဲ့တုန်းကလည်း ကြံခဲ့လှပြီ’ ဆိုတဲ့ အကြောင်းကလေး နည်းနည်းရှင်းပြဖို့လိုပါလိမ့်ဦးမယ်။ အဲဒါကလည်း စာပေ အရေးတော်ပုံကလေးတစ်ခုပဲ။ ဝန်ကြီးဟောင်း ဦးထွန်းဖေတို့၊ ဆရာဇေနတို့၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးမတိုင်ခင် ၆ နှစ် ၇ နှစ်လောက်တုန်းက မောင်ဂိုမာရီ လမ်းက ပန်းဆိုးတန်းဘက်အဝင် ကွမ်းခြံဈေးနားက နေရာကောင်းကောင်း တိုက်တစ်တိုက်မှာ ‘မြန်မာ့နေ့စဉ်’ဆိုတဲ့ သတင်းစာတိုက် ဖွင့်တယ်။ အဲဒီ သတင်းစာမှာ စာပေနဲ့ပတ်သက်ပြီး အငြင်းပွားကြရတဲ့ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ရသေ့ဦးစိန္တာလို့အမည်ခံတဲ့ ဆရာကြီးတစ်ဦးနဲ့ သူ့လူများက တစ်ဖက်၊ သိပ္ပံမောင်ဝ၊ ဆရာဇော်ဂျီ၊ မင်းသုဝဏ်စတဲ့ လူငယ်စာရေးဆရာတွေက တစ်ဖက် အပြန်အလှန် ငြင်းခုံရေးသားကြတယ်။ အဲဒီတုန်းက နာမည်ဝှက် တွေကတော့ သိပ္ပံမောင်ဝက မောင်‘က’ကြီး၊ ဆရာဇော်ဂျီက မောင်‘ခ’ကွေး၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်က မောင်‘ဂ’ငယ် စသည်ဖြင့် ရေးကြတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ တခြားလူတွေလည်း ပါသေးတယ်။ အဲဒီကိစ္စတုန်းကလည်း မောင်ကကြီးက ခေါင်းဆောင်ပဲ။ သူပြန်ရေးတာများတယ်။ ထိအောင်၊ ပြန်မချေနိုင်အောင်လည်း အလွန်ရေးတတ်တယ်။ စာပေနဲ့ပတ်သက်လို့ တခြားဒီလိုအငြင်းအခုံတွေ ဆိုရင်လည်း သူကတော့ မလျှော့တမ်းရေးတာပဲ။ ခေတ်စမ်းစာပေကိုထိရင်လည်း နည်းနည်းမှမခံဘူး။

ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းအတွက် သိပ္ပံမောင်ဝ လစဉ်မှန်မှန်ရေးပို့တာ အနည်း ဆုံး ၂ ခု ရှိပါတယ်။ တစ်ခုကတော့ တင်တင့်ရဲ့ပြဇာတ်တိုများ၊ တစ်ခုကတော့ မောင်သံချောင်းထံမှပေးစာများ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလျှို့ဝှက်နာမည် ၂ ခုနဲ့ ညောင်တုန်းမှာနေကတည်းက လစဉ်မှန်မှန်ပို့နေတာပဲ။ အဲဒါအပြင် သိပ္ပံမောင်ဝ

ရဲ့ဆောင်းပါး၊ မဏိရဲ့ဆောင်းပါး၊ တခြားနာမည်ဂှက်မျိုးစုံနဲ့ ဆောင်းပါး မျိုးစုံများလည်း ရေးပို့နေသေးတာပဲ။

ဒီလောက်နဲ့မနေသေးဘူး၊ ဇနီးသည် ခင်သန်းမြင့်ကိုလည်း ကလေးတွေ အတွက် ပုံပြင်ကလေးတွေ ဘာသာပြန်ပြီး ပို့ပေးဦးဆိုပြီး ခိုင်းသေးတယ်။ ဒါ့ကြောင့် တစ်လကို တင်တင်၊ မောင်သံချောင်းနဲ့ ခင်သန်းမြင့်ရဲ့ကလေးများ အတွက် ပုံပြင်ကလေးများဆိုတဲ့ ၃ မျိုးကတော့ သူတို့ဇနီးမောင်နှံဆီက သေချာ နေတယ်။

စာပေကိုအကြောင်းပြုပြီး ဆွေမျိုးလို အလွန်ရင်းနှီးခင်မင်သွားတော့ ညောင်တုန်းမှာနေတုန်းက သူ့ဇနီး ပထမကလေးကိုယ်ဝန်ပျက်လို့ သူ့ခေါင်း မီးလောင်သလိုဖြစ်ရတဲ့အကြောင်းတောင် ကျွန်တော့်ဆီစာရေးတယ်။ တစ်ယောက် တစ်ယောက် ပြောချင်တာတွေများပြီး စာရေးကြတာ စာတစ်စောင်ရမှတစ်စောင် ပြန်တာမဟုတ်ဘူး။ ရေးချင်တာရှိရင် ကောက်ရေးလိုက်တာတွေဟာ တစ်ခါ တလေ အတူတူလိုဖြစ်နေတယ်။

ဒီလိုအကြောင်းအရာတူတဲ့သူ့စာကို ရန်ကုန်မှာ ကျွန်တော်ရတဲ့အချိန် ကျွန်တော့်စာကို သူ့ညောင်တုန်းမှာ ရနေပါပြီ။ ဒါ့ကြောင့် စာများပါလာတဲ့ သင်္ဘောချင်း တွဲတေးတူးမြောင်းအလွန်လောက်၊ ကျိုက်ထော်လောက်မှာ ဆုံလိမ့် မယ်ထင်တယ်လို့ ပြောရပါတယ်။ အကြိမ်ကြိမ် ဒီလိုပဲဖြစ်ဖူးတယ်။ အဲဒီတုန်းက ဒေါ်အမာနဲ့တောင် စာချင်းဒီလိုမဖြစ်သေးဘူး။ နောက် ၂ နှစ်လောက်နေမှ ဖြစ်ပါတယ်။

အများကြီး ခင်မင်ရင်းနှီးနေပြီဖြစ်ပေမယ့်လို့ သိပ္ပံမောင်ဝတို့ဇနီးမောင်နှံနဲ့ လူချင်းမတွေ့ဖူးသေးဘူး။ စာပေးစာယူများနဲ့ချည်း တွေ့ဆုံနေတာ တစ်နှစ် လောက်ရှိလိမ့်မယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝဆိုတဲ့ကလောင်အမည်နဲ့ရေးတဲ့ အရေးအသား မျိုးနဲ့ပတ်သက်လို့ အစိုးရအနေနဲ့ ဘာမှပြောမှာမဟုတ်ပေမဲ့ တင်တင်တို့ မောင်သံချောင်းတို့အရေးအသားမျိုးတွေအနေနဲ့တော့ အဲဒီခေတ်အစိုးရက ပြောစရာရှိနိုင်တယ်။ ဒါ့ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝက သူ့လက်ရေးနဲ့ စာကော်ပီများကို ကျွန်တော်ကကူးယူပြီး သူ့ဆီပြန်ပို့ပေးဖို့ပြောတယ်။ တစ်ခါ တလေ အချိန်နည်းနည်းပိုရရင်လည်း ခင်သန်းမြင့်ကိုကူးခိုင်းပြီး ပို့ပေးတယ်။ ခင်သန်းမြင့်လည်း တယ်မသက်သာလှဘူး။

နောက် ကျွန်တော်နဲ့ စာပေးစာယူတွေတော်တော်များတော့ ကျွန်တော့် ဆီမှာဆိုရင် သူရေးတဲ့ပေးစာတွေဟာ ပျောက်ကုန်မှာစိုးရတယ်။ ဒါ့ကြောင့်

သူပဲသိမ်းထားရင် ကောင်းလိမ့်မယ်လို့ဆိုတယ်။ ဒါနဲ့ ကျွန်တော့်ဆီမှာရှိနေတဲ့ သူ့ပေးစာတွေအားလုံးကို ပို့ပေးလိုက်ပါတယ်။

ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် သိပ်သိပ်သည်းသည်းဆိုတဲ့ဘက်က စဉ်းစားတဲ့ သဘောလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ ကျွန်တော့်ဆီကိုတော့ လူစုံလာတတ်တာမို့ ဟိုလူသည်လူတွေ ကြည့်ကုန် မြင်ကုန်မှာ စိုးရိမ်စရာပါပဲ။ အဲဒါအပြင် ဂရုတစိုက်သိမ်းတယ်။ ရိုရိုသေသေထားတယ်ဆိုပေမယ်လို့ ပျောက်မယ်ဆိုလည်း ပျောက်နိုင်ပါတယ်။ နောက်ပြီး သိပ္ပံမောင်ဝက သူ့လက်ရေးနဲ့စာကော်ပီတွေ ဆိုရင် သူ့သေသေချာချာသိမ်းတယ်။ သူရိယ၊ ဒဂုန်၊ ဂန္ဓလောကတို့ကို ဝတ္ထုနဲ့ ဆောင်းပါးတွေ သူ့လက်ရေးနဲ့ပို့လိုက်ပေမယ့် သူ့ဆီမှာလက်ခံရှိတယ်။ သူ့လက်ရေးနဲ့ သူ့အချောရေးထားတာ ကော်ပီတစ်ခုကျန်နေခဲ့တယ်။ အဲဒီလောက် အပင်ပန်းခံတယ်။ စာတိုက်က ဖျောက်ပစ်ရင်လည်း ကိစ္စမရှိဘူး။ သူက ထပ်ရေး ပေးနိုင်တယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ဝတ္ထုများ၊ ဆောင်းပါးများ၊ တင်တင့်ရဲ့ပြဇာတ်များ၊ မောင်သံချောင်းရဲ့စာများ၊ အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်စာအုပ်ကြီးရဲ့ သူ့လက်ရေး ကော်ပီများ၊ မောင်မြသွင်ရဲ့စာပေဆောင်းပါးများကို နောက်တော့ သူ့အတွဲနဲ့သူ ကတ်ထုဖုံးနဲ့ စာအုပ်ချုပ်ထားတယ်။ အဲဒီလောက်အထိ မြတ်မြတ်နိုးနိုး သေသေချာချာလုပ်တယ်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်က ကိုဘဟိန်း(ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်) နဲ့ ကျွန်တော် ကျောက်ဆည်ဝင်ကြတော့ အဲဒီအတွဲတွေအားလုံး တွေ့ရတာပဲ။ ကိုဘဟိန်းက သဘောကျလွန်းလို့။

အနောက်နိုင်ငံက စာရေးဆရာကြီးတွေရဲ့လက်ရေးကော်ပီစာတွေဟာ နှစ်ကြာလေ တန်ဖိုးရှိလေဆိုတာကို သူ့သိခဲ့မြင်ခဲ့လို့များ ဒီလိုသိမ်းရှောသလား လို့စဉ်းစားမိပါတယ်။ ဟုတ်ပါတယ်။ နှစ်များများကြီး မကြာသေးပေမဲ့ အခုနေ ဒါတွေရှိနေသေးရင်လည်း အများကြီးတန်ဖိုးရှိနေပါပြီ။ ရည်ရွယ်ချက်ကောင်း အမျိုးမျိုး၊ စေတနာကောင်းအမျိုးမျိုးနဲ့ အမြော်အမြင်ရှိရှိ ဒီလိုစီစဉ်လုပ်ကိုင်ပေမဲ့ လောကကြီးမှာ ရည်မှန်းတဲ့အတိုင်း ဖြစ်ချင်မှလည်းဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဟာ သိပ္ပံမောင်ဝကိုလည်းသတ်တယ်။ သူ့ရည်မှန်းချက်တွေကိုလည်း ဖျက်ဆီးပစ် ပါတယ်။

ရေးသူ သေဆုံးတာတောင် မရပ်သေးဘူး။ သူ့ကိုယ်တိုင် မြတ်မြတ်နိုးနိုး သိမ်းထားခဲ့တဲ့ သူ့လက်ရေးစာမူတွေပါ ဆုံးရှုံးအောင်ဖျက်ဆီးပါသေးတယ်။

မောင်သံချောင်း

သိပ္ပံမောင်ဝက သူ့ဇနီးခင်သန်းမြင့်ကို ကလေးများအတွက် ပုံပြင်ကလေးတွေ ဘာသာပြန်ပြီး ကျွန်တော့်ဆီပို့ဖို့ အကြံပေးတိုက်တွန်းတာနဲ့ ခင်သန်းမြင့် တစ်ယောက်လည်း တတ်တဲ့ပညာမနေသာမို့ တော်တော်ပင်ပန်းနေပါပြီ။ နို့ပေမဲ့ ကျွန်တော်က ဘာတတ်နိုင်မှာလဲ။ အလှူရှင်နဲ့အလှူခံဆိုတာ ဒီလိုပဲပေါ့။ အားနာနေလို့လည်းမဖြစ်ဘူး။

ကလေးများအတွက်လက်ဆောင်

(ဤအခန်းတွင်ပါသော ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များမှာ ဂရင်းမ် (Grimm) ဒဏ္ဍာရီ ပုံပြင်စာအုပ်မှ သင့်လျော်အောင် ဘာသာပြန်ထားသောဒဏ္ဍာရီများဖြစ်ပါသည်။)

“ဘာသာပြန်သူ ခင်သန်းမြင့်” ဆိုပြီးဖော်ပြပါတယ်။ ‘လူပျင်းကြီး ၃ ယောက်’ (The Three Sluggards)၊ ‘ရွှေငန်း’ (The Golden Goose) ဆိုတာတွေကို ဘာသာပြန်ပို့ပေးပါတယ်။ တိုရင် ၁ ပုဒ်၊ ရှည်ရင် ၂ ပုဒ်ရေးပို့တယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝ စလင်းက ကျွန်တော့်ဆီရေးလိုက်တဲ့ဒုတိယစာထဲမှာ “တစ်နေ့က ဦးသောဘိတစာကို ထည့်ပေးလိုက်တယ်။ ရပြီထင်ပါရဲ့။ ဘယ်လို သဘောရသလဲ။ လောကမှာ ဆန်းနိုင်မှအတော်ကျမယ်။ ၃ လလောက်တော့ ဦးသောဘိတစာတွေကို ထည့်ရဦးတော့မှာပဲ” ရယ်လို့ ရေးလိုက်တဲ့စာကြောင်း များကို သတိပြုမိကြလိမ့်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ အဲဒီစာကြောင်းများဟာ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့နာမည်ဝှက် ၃ ခုနဲ့ ဆက်စပ်နေပါတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝက တင်တင်ပြဇာတ်များရေးလို့ တော်တော်ကလေးစိတ်တိုင်းကျ အရှိန်ရလာတော့ ‘မောင်သံချောင်းထံမှစာ’ဆိုပြီး ထွင်ပြန်တယ်။ ၁၂၉၆ ခုနှစ် တော်သလင်းလနဲ့ သီတင်းကျွတ်လ၊ ၁၉၃၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှာထုတ်တဲ့ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှာ အဲဒီမောင်သံချောင်းဆိုသူက သူ့ကျောင်းနေဖက် သူငယ်ချင်းဖြစ်တဲ့ ကျွန်တော့်ဆီကိုရေးတဲ့စာကို ဆောင်းပါးတစ်မျိုးအဖြစ်နဲ့ စပြီးထည့်ရပါတယ်။

ဒီပေးစာဆောင်းပါးကို ပို့လိုက်ရုံနဲ့မပြီးသေးဘူး။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ဗိလတ်မှာပုံနှိပ်ထားတဲ့ ‘ကိုဒန်ရှားမဂ္ဂဇင်း ၉ စောင်’ ဆိုတဲ့ စာအုပ်ကြီးတစ်အုပ်လည်း ကျွန်တော်ဖတ်ဖို့ဆိုပြီး ပို့လိုက်ပါသေးတယ်။ ဂျပန်နိုင်ငံက အင်မတန် ထင်ရှားကျော်ကြားတဲ့ ပုံနှိပ်လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်ကြီးတစ်ဦးရဲ့အတ္ထုပ္ပတ္တိကို စိတ်ဝင်

စားဖွယ်ရေးထားတဲ့စာအုပ်ကြီးပါပဲ။ အဲဒီ 'မောင်သံချောင်းပေးစာ' ထဲမှာ အဲဒီ ဂျပန်မဂ္ဂဇင်းဘုရင်ကြီး ဆေဂျီနော်မာရဲ့အတ္ထုပ္ပတ္တိအတိုချုပ်လည်း ရေးထည့်လိုက် သေးတယ်။ ဒါနဲ့ကျွန်တော်လည်း သူပို့လိုက်တဲ့စာအုပ်ထူကြီးထဲက အဲဒီမဂ္ဂဇင်း ဘုရင်ကြီးရဲ့ဓာတ်ပုံကို ဘလောက်ခပ်ကြီးကြီးလုပ်ပြီး သူ့မောင်သံချောင်းပေးစာ နဲ့အတူဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။ ဒီပေးစာဆောင်းပါးတွေဟာ သူ့ကိုယ်သူ မြစ်ဝကျွန်း ပေါ်မြို့ငယ်တစ်မြို့က စပါးပွဲစားကလေးတစ်ယောက်အနေထားပြီး ရေးတာတွေ ပါပဲ။ မြို့နာမည်တော့ ဖော်မပြဘူး။ သူ့ပထဆုံးပေးစာမှာ...

.....မြို့
 ၁၂၉၆၊ ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၆ ရက်။

ချစ်ဆွေ ကိုလှ

ကျွန်တော်နဲ့ကိုလှတို့အတူတူ တစ်တန်းတည်း ပျော်ပျော် ပါးပါး စာပေသင်ကြားလာခဲ့ကြပြီးနောက် တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် ခွဲခွာပြီးနေလာကြတာ တော်တော်ကလေးကြာပြီ။ ကျွန်တော်ကလည်း စာမပေး၊ ကိုလှဆီကလည်း စာမရ။ ကျွန်တော်စာမပေးတာကတော့ ကိုလှကိုမေ့နေလို့မဟုတ်၊ အလုပ် များတဲ့အတွက် ဖြစ်တယ်ဗျ။ ကိုလှ ကျွန်တော့်ဆီကိုစာမရေးတာ ကတော့ ကျွန်တော်ဘယ်ပြောတတ်မလဲ။ ကိုလှကလည်း ကျွန်တော့်လိုအလုပ်များလို့ စာမရေးတယ်ပြောမှာအမှန်ပေါ့။ အခု ကျွန်တော်ကစပြီးရေးတယ်ဆိုတော့ ကျွန်တော်က ကိုလှကို ပိုပြီး ခင်မင်တယ်လို့ဆိုရမယ်။ မဟုတ်ဘူးလားဗျ။ မငြင်းပါနဲ့တော့ဗျ။ ဟုတ်တယ်လို့ပဲ ဝန်ခံလိုက်ပါတော့။

ဒါထက် စကားမစပ် ခင်ဗျားတို့ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းကို တော်တော်လူအကြိုက်များနေပြီဗျ။ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းအယ်ဒီတာ ကိုလှဆိုတာ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေပဲရယ်လို့ စကားစပ်မိတိုင်း ကြွားတယ်။ ဟုတ်လည်းဟုတ်တာကိုး။ ကောင်းသောကြွားခြင်း ဆိုပါတော့။

အဲဒီလိုအသွားမျိုးနဲ့ သွက်သွက်လက်လက် ရင်းရင်းနှီးနှီးရေးပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝက အဲဒီမောင်သံချောင်းရဲ့ပထမဆုံးပေးစာဟာ တယ်မကောင်း သေးဘူး။ နောက်တော့ရေးရင်း တဖြည်းဖြည်း ကောင်းလာလိမ့်မယ်လို့လည်း

mgjoe.com

ကျွန်တော့်ဆီ တခြားစာတစ်စောင် ရေးလိုက်သေးတယ်။ ဟုတ်လည်းဟုတ်ပါတယ်။ ၂ စောင် ၃ စောင် ဆက်ရေးပြီးတော့ စာဖတ်သူတွေက ဂရုစိုက်ဖတ်ရတဲ့ အခန်းတစ်ခန်းဖြစ်လာပါတယ်။ အကြောင်းအရာတွေ ပြည်သူတွေကြားထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတာတွေများတယ်။ ဟာသလည်းပါ၊ သရော်တာလည်းပါ၊ ရေးဟန် ကလည်းသွက်တော့ စာဖတ်ပရိသတ်က ‘မောင်သံချောင်း၊ မောင်သံချောင်း’နဲ့ ဖြစ်လာတော့တယ်။ ဒီမောင်သံချောင်းဟာ ဘယ်သူလဲဆိုတာလည်း သိချင်လာ ကြတယ်။ တကယ်ပဲ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် မြို့ငယ်ငယ်တစ်ခုက စပါးပွဲစားကလေး တစ်ယောက်ပဲလားလို့လည်း မေးလာကြတယ်။ တချို့ကဆို ကျွန်တော့်ကို တိုက်ရိုက်မေးကြတယ်။ တချို့ကတော့ ‘အစ်’ကြတယ်။ တချို့ကတော့ ‘တောက်’ ကြတယ်။ ကျွန်တော်ကလည်းမပြောဘူး။ ဒီဘက်ကတော့ အင်မတန်စိတ်ချ ရတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝကလည်း သူ့ကိုဝိုင်းကူရတဲ့ သူ့ဇနီးခင်သန်းမြင့်ကလွဲလို့ ဘယ်သူမှအသိမပေးဘူး။ မဂ္ဂဇင်းထဲပါလာလို့ သူများတွေက ဟိုနယ် ဒီနယ် ပြောကြတာကိုကြားရတော့ ဒီနှစ်ယောက်တည်းပြန်ပြောပြီး သဘောကျကြ ရတာမို့ သူ့ဇနီးကိုတော့လည်း အသိပေးရသေးတယ်။ နယ်မှာဆိုတော့ အဖော် အပေါင်းကလည်း ဒါပဲရှိကြတာကိုး။ သူ့ဇနီးကလည်း အင်မတန်နှုတ်လုံတယ်။ စိတ်ချရတယ်။

ကျွန်တော်နဲ့နေ့တိုင်းတွေ့၊ အတူလက်ဖက်ရည်သောက်၊ မုန့်စား၊ ဘောလုံးပွဲသွား၊ အတူခြင်းခတ်၊ ကြက်တောင်ရိုက်၊ စကားစမြည်ပြောနေကြတဲ့ ဆရာမဟာဆွေ၊ ဆရာဇေန၊ သူရိယဦးသိမ်းမောင်၊ ဦးပုကလေး၊ ပန်းချီဆရာကြီး ဦးဘစိန်၊ ဦးအုန်းလွင်နဲ့ လူငယ်များကြီးပွားရေးအသင်းသား ရင်းနှီးတဲ့မိတ်ဆွေ တွေကိုလည်း ကျွန်တော်မပြောဘူး။ ကိုသိန်းဟန်(ဇော်ဂျီ)၊ ကိုဝန်(မင်းသုဝဏ်)၊ ကိုချမ်းမြ(မြကောတု)၊ ကိုဘသောင်း(သီရိမောင်)၊ ဦးမျိုးမင်း(နွယ်စိုး)၊ ဦးတင့်ဆွေ၊ ဆရာဦးဝမ်လျောင်း၊ ဆရာဦးလူဖေဝင်း၊ ကိုတိုးအောင်(ကုသ) တို့ကိုလည်း ကျွန်တော်စကားမစပ်ဘူး။ သူတို့ကလည်း သိချင်ကြပေမဲ့ မမေးဘူး။ စည်းကမ်း စောင့်ကြတယ်။ မေးလိုက်ရင် ရိုင်းသွားမယ်လို့ ယူဆကြတယ်။ မမေးအပ်တာ မေးတာ ဖြစ်သွားမှာစိုးကြတယ်။ ဒီနောက် ၁ နှစ် ၂ နှစ် လောက်နေတော့ ရင်းချာတဲ့မိတ်ဆွေဖြစ်လာတဲ့ ဒေါ်အမာကိုတောင် ကျွန်တော်မပြောဘူး။ သူသိချင်မှန်း ကျွန်တော်သိသားပဲ။ ဒါပေမဲ့ မပြောဘူး။ သူကလည်း တိုက်ရိုက် တော့မမေးပါဘူး။ မောင်သံချောင်း၊ တင်တင်၊ မဏိဆိုတာတွေသာမကဘူး။ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့တခြားနာမည်ဂုဏ်တွေ၊ တခြားမိတ်ဆွေတွေရဲ့ကလောင်ဂုဏ်တွေနဲ့

‘နေသူရိန်’ဆိုတဲ့ကလောင်ဟာ ဘယ်သူဆိုတာလည်း ကျွန်တော်မပြောဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီလောက်ပဲလျှို့ဝှက်ရသလားဆိုပြီး ဒေါ်အမာက ဒီကနေ့အထိ ကျွန်တော့်ကို မကျေနပ်ချင်ဘူး။

မှန်တယ်လို့ယူဆပါတယ်။ အသက်ကလည်းငယ်၊ သတင်းစာဆရာကောင်း၊ မဂ္ဂဇင်းအယ်ဒီတာကောင်း ဖြစ်ချင်တဲ့စိတ်ကလည်း ပြင်းပြတော့ စောင့်စည်းရမယ့် စည်းကမ်းတွေဆိုရင်တိတိကျကျလိုက်နာတယ်။ အဲဒီခေတ်အစိုးရက မောင်သံချောင်း ဆိုတဲ့ဆောင်းပါးရှင်၊ တင်တင့်ဆိုတဲ့ပြဇာတ်ရေးဆရာ၊ နေသူရိန်ဆိုတဲ့ ရဲရဲတောက် မကြောက်တရားဆောင်းပါးတွေရေးသူဟာ ဘယ်သူတွေလဲလို့မေးရင် ကျွန်တော် ဘယ်နည်းနဲ့မှပြောမှာမဟုတ်ဘူး။ မဂ္ဂဇင်းတစ်စောင်စောင်မှာပါသွားတဲ့ဆောင်းပါး၊ ဒါမှမဟုတ် ပြဇာတ်ထဲက တစ်ခုခုက ဥပဒေနဲ့ငြိစွန်းလို့ အရေးယူစရာရှိရင်ယူ၊ ဖမ်းစရာရှိရင်ဖမ်း၊ ထောင်ချစရာရှိရင်ထောင်ချ၊ မခံနိုင်သူများက တရားစွဲချင်စွဲ ငါမပြောဘူး။ ငါသာတာဝန်ရှိတယ်ဆိုတဲ့ စိတ်မျိုးကလည်း ရှိနေတယ်။ အိန္ဒိယ ပြည်မှာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှာ ဘယ်အယ်ဒီတာက ဘယ်လိုပဲ၊ ဘယ်လိုသတ္တိရှိတယ် ဆိုတာတွေလည်း ကျွန်တော့်ထက်ကြီးကြတဲ့သတင်းစာဆရာကြီးတွေက ပြောနေ ကြတာကို ကြားကြားနေရတယ်။ စာစောင်များမှာလည်း ဖတ်ရတယ်။ ဒီတော့ စောင့်စည်းရမယ်ဆိုတဲ့ စည်းကမ်းတွေကို တိတိကျကျ စောင့်စည်းမယ်ဆိုတဲ့ စိတ်များဟာ ထက်သန်နေတာပဲ။ ငယ်ငယ်က ဒီလိုနေခဲ့လုပ်ခဲ့တာကို အခုအထိ ကျွန်တော်သဘောကျနေပါသေးတယ်။ ဒီလိုဆိုလို့ မိုက်ရူးရဲ၊ အရမ်းဆဲ၊ အရမ်းရေး တာမျိုးကိုတော့ မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ ကျွန်တော်ဘယ်တော့မှမထည့်ဘူး။ ဥပဒေနဲ့ လွတ်အောင်လည်း အထူးဂရုစိုက်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီတုန်းက အထိအခိုက် ဘာမှမရှိခဲ့တာဘဲ။

အဲဒီခေတ်က စာဖတ်တဲ့လူတွေ၊ အထူးအားဖြင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသူ ကျောင်းသားတွေ၊ ဆရာဆရာမတွေ၊ စာရေးဆရာတွေဟာ တော်တော်ပါးတယ်။ မောင်သံချောင်းရဲ့ပေးစာ ၉ စောင်၊ ၁၀ စောင်လောက် ဖတ်ကြရပြီးတဲ့နောက် ရေးဟန်ကို အကဲခတ်ကြတယ်။ တောပွဲစားကလေးဆိုပြီး ကျွန်တော့်ဆီ ပေးစာ ရေးနေတဲ့လူဟာ သိပ္ပံမောင်ဝများ ဖြစ်နေမလားလို့ စဉ်းစားသူတွေရှိလာတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ မဟာဆွေ၊ ဇေန၊ ဦးသိမ်းမောင်၊ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်၊ ဒေါ်အမာတို့လည်းပါတယ်။ တစ်နှစ်ကျော်ကျော်လောက်ရှိတော့ ကျွန်တော်နဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝက ထုတ်မပြောပေမဲ့ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်တို့ကတော့ မောင်သံချောင်းဟာ ဘယ်သူဆိုတာ ရိပ်မိကြမလားမသိဘူး။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်က ကိုဝန် ဗိလတ်ကနေပြီး ကျွန်တော့်ဆီရေးတဲ့စာတစ်စောင်ထဲမှာ...

စိန်ကက်သရင်းအဖွဲ့
အောက်စိန်တက္ကသိုလ်
တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်။

မိတ်ဆွေကြီး ကိုလှ

ဇာတိ ကိုသံချောင်း၊ ပဝတ္တိ ဦးသောဘိတခေါ် ဗြဟ္မစရိယ
ဂိုဏ်းမဝင် လူပျိုကြီးကိုအားကျကာ ကျွန်တော် ဤစာကို
ရေးပါသည်။ အောက်မေ့သောအကြောင်းမှာလည်း ယနေ့သည်
အမျိုးသားအောင်ပွဲနေ့ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အောက်စိန်
ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်တွင် ပညာသင်ယူနေသော မစ္စတာကြည်၊ မစ္စတာ
အောင်၊ ကျွန်တော် မစ္စတာဝန် ၃ ယောက်သားတို့သည် ယနေ့
ညနေပိုင်းတွင် အခန်းတွင်း၌စုဝေးကာ ဆောင်းတွင်းမီးဖိုအနီးတွင်
သီဆိုကခုန်နေကြပါသည်။ မြန်မာပြည်တွင် မြန်မာများ အောင်ပွဲ
ကျင်းပကြသည်ကို မခံချင်သောကြောင့် ကျွန်တော်တို့လည်း
ဤသို့ကျင်းပကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယခုအခါ ကျွန်တော်တို့သည် အောက်စိန်ကျောင်းသား
များဖြစ်နေကြပါပြီ။ ဝတ်လုံခါးပြတ် အနက်ထည်ကလေးများကို
ဝတ်ကာ မျက်နှာဖြူများအကြားတွင် သွားလာနေသော မျက်နှာညို
ကလေးများကို ကိုလှတို့မြင်လျှင် မြန်မာဟု မှတ်မှတ်ပေမည်။
ပသူူးလူမျိုးပေလောဟု ထင်ကောင်းထင်ပေအံ့။ အောက်စိန်
တက္ကသိုလ်ကြီးအကြောင်းကိုကား ကျွန်တော်မရေးတော့ပြီ။
နောင်ကြီးကိုဝ အကျယ်တဝင့် ရေးထားသော အောက်စိန်
တက္ကသိုလ်ကိုသာ ဖတ်ပေတော့။ နောင်ကြီးကိုဝပြောမှ နောင်ကြီး
ကိုဇော်ဂျီကို သတိရမိပြန်သည်။ မိတ်ဆွေကိုလှ ပို့လိုက်သော
ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းတွင် ကိုဇော်ဂျီ၏ 'တောင်ပြုန်း' ကဗျာကိုဖတ်ရ၍
မရောက်ဖူးသေးသော တောင်ပြုန်းနတ်ပွဲကို လှမ်း၍ လှမ်းမိတော့
သည်။

စသည်ဖြင့်ရေးထားပါတယ်။ ကိုဝန်ရဲ့ဒီစာကို ၁၉၃၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလထုတ်
ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှာ ဆောင်းပါးတစ်ခုအဖြစ်နဲ့ ကျွန်တော်ထည့်ခဲ့ပါတယ်။

(မောင်သံချောင်းထံမှပေးစာ အမှတ်(၁)ကို နောက်ပိုင်းမှာ အပြည့်အစုံ
ဖတ်နိုင်ပါတယ်။ "မောင်သံချောင်း၏စာ" ဆိုတဲ့ခေါင်းစီးဟာ ပန်းချီဆရာကြီးဦးဘစိန်
ဆွဲတဲ့ဒီဇိုင်းဖြစ်ပါတယ်။)

ဦးသောဘိတ

သိပ္ပံမောင်ဝက ကျွန်တော့်ဆီကို တမင်တခင်ရေးခဲ့တဲ့ စာကလေးတွေကို ပြန်ဖတ်ပြီး သူ့ကိုလွမ်းဆွတ်သလိုဖြစ်လာတာနဲ့ လူထုသတင်းစာမှာ သူ့စာများနဲ့ သူ့အကြောင်း ကလောင်ဦးတည့်သလို ကျွန်တော်ရေးနေမိပါတယ်။ ဒီလိုရေးနေတာတွေကိုဖတ်ရလို့ ဆရာဇော်ဂျီက စာကလေးတစ်စောင် ရေးလိုက်တာကတော့...

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊
၂၀၊ ၅၊ ၁၉၆၆။

ကိုလှဗျား

သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ သူ့ဆောင်းပါးများအကြောင်း ဖတ်ရပါသည်။ လွမ်းစရာပင်။ သူ့အကြောင်းပြန်ဖော်ရသည်မှာ အရသာရှိလှပါသည်။ ပြန်ဖော်ထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့လည်း အချိန်ရသလောက်သုံးပြီး သူ့ဝတ္ထုဆောင်းပါးများကို တည်းဖြတ်ခဲ့၍ ကျောင်းသုံးစာအုပ်ပင်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ယခုကျန်ရှိသေးသောဆောင်းပါးများအကြောင်းကို ကိုလှကရေးနေပြီဖြစ်ရာ ပြည့်စုံသည်ထက် ပြည့်စုံလာမည်ထင်ပါသည်။

ကိုလှရေးသလို ကျွန်တော့်ဆီမှာလည်း ယခင်တုန်းကတော့ ကိုဝ၏စာ လက်နှစ်ဆုပ်စာ နီးနီးလောက်ရှိခဲ့ဖူးပါသည်။ ဂျပန်ခေတ်အတွင်း ရန်ကုန်မှအပြေးမှာ ရန်ကုန်မှာထားခဲ့ရစဉ် အိမ်ဖောက်ခံရ၍ ဘယ်ရောက်ကုန်ကြသည်မသိဖြစ်သည်။ ယခုအထိ စုံစမ်း၍လည်းမရဖြစ်ခဲ့သဖြင့် အလွန်နွမ်းမြောနေပါသည်။

သိန်းဟန်

လို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာဇော်ဂျီရေးလိုက်တဲ့စာမှာပါတဲ့စာအုပ်ဟာ သိပ္ပံမောင်ဝကို ဂုဏ်ပြုလိုလို့ ဆရာဇော်ဂျီနဲ့ ဆရာမင်းသုဝဏ် စုဆောင်းရွေးချယ်တည်းဖြတ်ပေးတဲ့ 'သိပ္ပံမောင်ဝ၏ဝတ္ထုဆောင်းပါးများ'ဆိုတဲ့စာအုပ်ဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာမင်းသုဝဏ်ကို ကိုဝက ညီတစ်ယောက်လိုသဘောထားတယ်။ ကိုဝနဲ့ ဗိလတ်သွားပြီး စာသင်မယ်ဆိုတာသေချာတော့ အင်းစိန်အိမ်မှာ သိပ္ပံ

မောင်ဝတို့ဇနီးမောင်နှံက ထမင်းစားပွဲတစ်ခုလုပ်ပါတယ်။ အပြင်လူတော့မပါဘူး။ အရင်တုန်းကခေါ်တဲ့အတိုင်းပဲ ခေါ်ကြပါစို့... ကိုညွန့်၊ ကိုချစ်တင်၊ ကိုသိန်းဟန်၊ ကိုမျိုးမင်း၊ ကိုကျော်ဝင်းစတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ရင်းနှီးသူတွေပဲ ပါပါတယ်။ ခင်သန်းမြင့်က ဟန်ကျပန်ကျ လှလှပပစီစဉ်ကျွေးမွေးတဲ့ ညစာစားပွဲပါပဲ။ သိပ္ပံမောင်ဝက ဗီလတ်ရောက်ရင် တွေ့တတ်တဲ့အခက်အခဲများကို ပြောပြတယ်။ အဲဒါအပြင် သူ ဗီလတ်မှာပညာသင်တန်းကဝတ်တဲ့ ဝတ်စုံ ၂ စုံလည်း ကိုဝန်ကို ပေးလိုက်တယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝဟာ နောက်ပိုင်းမှာမှ ဝ,လာတာ၊ အောက်စီဖိုဒ်မှာ ပညာသင် နေတုန်းက ပိန်ပိန်ပဲ။ ကိုဝန်ကလည်း အဲဒီတုန်းက ပိန်ပိန်ဆိုတော့ ဝတ်စုံဟာ တိုင်းချုပ်ထားသလိုဖြစ်နေမယ်လို့ ယူဆရတယ်။ ကိုဝန်က နည်းနည်း အရပ် မြင့်မယ်ထင်ပါတယ်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်က မော်စကိုမှာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး ကွန်ဖရင့်တက်ဖို့ ဟင်္သာတဦးမြ၊ သခင်လူအေး၊ ဦးအေးလှိုင်တို့နဲ့ ကျွန်တော် သွားရမယ်ဆိုတော့ ဆန်းကဖီး နောင်ကြီးဦးထွန်းရင်က ‘ခင်ဗျားဝတ်စုံလောက်နဲ့ ဘယ်ရမလဲ’ ဆိုပြီး သူ့ဝတ်စုံထူထူတစ်စုံနဲ့ လောင်းကုတ်အကျီရှည်ကြီး ကျွန်တော့်ကိုပေးတဲ့အခါကတောင် ကိုဝန်ကြီးက ကိုဝန်ကို ဝတ်စုံတွေပေးတာ သတိရပါသေးတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝတို့ ရန်ကုန်နဲ့ အင်းစိန်မှာနေတဲ့အချိန်တုန်းက အဲဒီစာပေ မိတ်ဆွေတွေနဲ့ တော်တော်အတွေ့များတယ်။ ဒါကြောင့် မောင်သံချောင်းဆိုတဲ့ ကြီးပွားရေးက ဆောင်းပါးရှင်ဟာ သိပ္ပံမောင်ဝပဲဆိုတာ ပိုပြီးရိပ်မိနိုင်တယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

အောက်စီဖိုဒ်တက္ကသိုလ်ကနေပြီး ကိုဝန် ကျွန်တော့်ဆီရေးလိုက်တဲ့စာ ထဲမှာ “မစ္စတာကြည်၊ မစ္စတာအောင်၊ ကျွန်တော်မစ္စတာဝန် ၃ ယောက်သား တို့သည်” ရယ်လို့ ရေးထားတာကိုတွေ့ကြတော့ ဆရာမင်းသုဝဏ်ကို အဲဒီအခါ တုန်းက အနောက်တိုင်းဆန်နေသူဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ တချို့က တွေးကောင်းတွေးကြ လိမ့်မယ်။ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။ တမင်နောက်ပြီး ရေးလိုက်တာပါ။ မစ္စတာမောင်ခင်၊ မစ္စတာမေအောင်၊ မစ္စတာဘဖေတို့ ဝိုင်အမ်ဘီအေခေတ်တုန်းက ဆရာကြီးသခင် ကိုယ်တော်မှိုင်း အမြင်ကပ်ကပ်နဲ့ ‘မစ္စတာမောင်မှိုင်း’ဆိုတဲ့ ကလောင်အမည်ခံပြီး ဗိုလ်ဋီကာရေးတာကိုသတိရပြီး တမင်ရေးလိုက်ဟန်တူပါတယ်။ ဆရာမင်းသုဝဏ် ဟာ မြန်မာပညာတတ်တွေထဲမှာ အနောက်တိုင်းမဆန်ဆုံးလူတစ်ယောက်ပဲ။ အနောက်တိုင်းဟန်နဲ့ အနောက်တိုင်းအဝတ်အစားကိုလည်း သူမကြိုက်ဘူး။ နောက်ပြီး ရှက်တတ်သေးတယ်။

အခု သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ကလောင်ဝှက်တစ်ခုဖြစ်တဲ့ ‘မောင်သံချောင်း’ ဆိုတာတော့ နည်းနည်းသိကြပါပြီ။ နောက်စာတွေမှာ အလုပ်ကိစ္စနဲ့ ရန်ကုန် လာရာက ကျွန်တော့်ဆီ တယ်လီဖုန်းနဲ့ ‘ဟဲလို- ကိုလှ’ လို့ခေါ်ပြီး ပြောဟန်၊ ‘အိုင်ဆေး ကိုလှ’ လို့ရေးတာ၊ ‘ဆရာလှ’ လို့ခေါ်ပြီး ရေးတာတွေ ထွင်ပြန်ပါ သေးတယ်။

စလင်းကရေးလိုက်တဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝစာထဲမှာပါတဲ့ ‘ဦးသောဘိတစာ’ ဆိုတာရယ်၊ ကိုဝန် အောက်ဖို့ဒ်ကရေးလိုက်တဲ့ ‘ဇာတိ ကိုသံချောင်း၊ ပဝတ္ထိ ဦးသောဘိတခေါ် ဗြဟ္မစရိယဂိုဏ်းမဝင်လူပျိုကြီးကို အားကျ၍’ ဆိုတဲ့စာရယ် ၂ ခုကိုဆက်စပ်ကြည့်လိုက်တော့ ဦးသောဘိတဟာ မောင်သံချောင်းပဲဆိုတာ ရှင်းသွားပါပြီ။

မောင်သံချောင်းပေးစာ ၂၀ ကျော်သွားတော့ တော်တော်များနေပြီ။ စာဖတ်သူတွေငြီးငွေ့နေမယ်ဆိုပြီး သိပ္ပံမောင်ဝက မောင်သံချောင်းကို ပဉ္စင်းဘောင် တက်ခိုင်းလိုက်တယ်။ ဦးသောဘိတဆိုတာ မောင်သံချောင်းရဲ့ပဉ္စင်းဘွဲ့ပဲ။ တကယ် ပဉ္စင်းခံတာတော့ ဘယ်ဟုတ်မလဲ၊ သူထွင်တာပေါ့။

ဦးသောဘိတအနေနဲ့ ကျွန်တော့်ဆီရေးတဲ့ ပထမဆုံးစာအစပိုင်းမှာ...

.....တောရကျောင်း

၁၂၉၈၊ ဝါဆိုလဆုတ် ၈ ရက်။

ဒကာလှ

အခု ဦးပဉ္စင်းမှာ မောင်သံချောင်းဘဝက ဦးသောဘိတ ဘဝသို့ပြောင်းသွားတာ ၉ ရက်ရှိလေပြီ။ ဤအကြောင်းကို ကြားလိုက်ရလျှင် အံ့ဩသွားပေလိမ့်မည်။ အကြောင်းမကြားဆို ရုတ်တရက်ဖြစ်သွားတဲ့အလုပ်ကလား ဒကာလှရဲ့။ ခပ်ငယ်ငယ် တုန်းကတည်းကပဲ ရဟန်းပြုမယ်လို့ စိတ်ကူးထားခဲ့တာ အမှန် ပေါ့။ နို့ပေမဲ့ ရှေ့ဝါဆိုမှလုပ်မယ်။ ဝါဆိုပြန်တော့လည်း ဝါကျွတ် မှကောင်းတယ်။ ဝါကျွတ်ပြန်တော့လည်း အလုပ်တွေကများတယ် နဲ့ တစ်နှစ်ပြီးတစ်နှစ် ရွှေ့ဆိုင်းလာလိုက်တာ နှစ်ပေါင်းပဲ အတော် များသွားပြီ။ သည်တစ်ခါလည်း သည်လိုဖြစ်သွားမှာစိုးတဲ့

အတွက် အတင်းအဓမ္မ ဘယ်သူ့ကိုမှမတိုင်ပင်၊ ဘယ်အကြောင်းမှ မစဉ်းစားဘဲ တောရကျောင်းပြေးပြီး ရဟန်းဘောင်သို့ ကူးလိုက် တာပါပဲ။ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးကတောင် မသင်္ကာတာနဲ့ ‘ဟဲ့ သံချောင်း ဟုတ်မှလုပ်ပါကွဲ့၊ ချစ်တီးအကြွေးပူတာနဲ့ ထွက်ပြေး လာသလား’ လို့ အမေးခံရသေးတယ်။ အကျိုးအကြောင်းကို သေသေချာချာလျှောက်ထားတော့မှ ဘုန်းတော်ကြီးက အားရတော် မူရှာပေတယ်။ ချက်ချင်းပဲ ရဟန်းဘောင်သို့ ကူးပြောင်းပေးတာ ပါပဲ။ အရပ်ထဲကလူတွေလည်း အင်မတန် အံ့ဩနေကြတယ်။ သူတို့စိတ်ထဲမှာ သံချောင်းဆိုတာဟာ ဘုရားမှန်းမသိ၊ တရားမှန်း မသိလို့ ထင်မှတ်ကြတာကလား ဒကာလှရဲ့။ ဦးပဉ္စင်းကတော့ သူတကာလို ဟောင်ဖွာဟောင်ဖွာနဲ့ ဘုရားအကြောင်း တရား အကြောင်း မငြင်းတတ်ဘူး။ စိတ်ထဲမှာသာထားတာကိုး။

‘ဦးသောဘိတ’ဆိုတဲ့ ကလောင်အမည်သုံးပြီး သိပ္ပံမောင်ဝဟာ ဒီလိုစာများကိုလည်း ရေးခဲ့ပါသေးတယ်။

(ဦးသောဘိတဘွဲ့နဲ့ ရေးတာတွေကို ဒီစာအုပ်နောက်ပိုင်းမှာဖတ်ပါ။)

မဏိ (ဦးကေတုကျောင်းသား)၊

မောင်မြသွင် (သိပ္ပံကျောင်းသား)

အကြောင်းအရာကောင်းရင် စာရေးကောင်းရင် လူကြိုက်လာရမယ်။ ပေါ်လွင်လာရမယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝဆိုတဲ့ နာမည်ခံမှမဟုတ်ဘူး။ နာမည်ဟာ အဓိက မဟုတ်ဘူး။ စာဖတ်သူက ကလောင်ကိုစွဲပြီး ကြိုက်နေတာလည်း မမှန်ကန်ဘူး။ အကြောင်းအရာနဲ့ ရေးပုံရေးနည်းသာအဓိကလို့ သိပ္ပံမောင်ဝ စွဲစွဲမြဲမြဲယုံကြည် တယ်။ ‘ကောလိပ်ကျောင်းသား’ဆိုတဲ့နာမည်၊ ‘တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား’ဆိုတဲ့ နာမည်ခံမှမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီလိုနာမည်တွေခံပြီး စာကမကောင်းရင် အလကားပဲ။ နာမည်က မကယ်နိုင်ဘူး။ ဘုန်းကြီးကျောင်းသားလည်း စာရေးကောင်းရင်

သူ့စာတွေပေါ်ထင်၊ စာရေးသူရဲ့နာမည်လည်း ပေါ်လွင်လာမှာပဲလို့လည်း ပြောလေ့ရှိတယ်။

ဒါ့ကြောင့် မဏိ(ဦးကေတုကျောင်းသား)ဆိုတဲ့နာမည်ကို သူတမင်ယူပြီး ရေးတယ်။ ဦးသောဘိတဆိုတဲ့ ဦးပဉ္စင်းဘွဲ့နဲ့လည်းရေးတယ်။ တောပွဲစားကလေး မောင်သံချောင်းဆိုပြီးလည်း ရေးခဲ့တယ်။ စာဖတ်သူတွေကလည်း ကြိုက်ကြတာပဲ။ တခြားဘုန်းကြီးကျောင်းသားနာမည်၊ ခေတ်မဆန်တဲ့နာမည်မျိုးတွေနဲ့လည်း အများကြီးပဲရေးခဲ့သေးတယ်။ အကြောင်းအရာကို ပထမထားတယ်။ ရေးဟန်ကို ဒုတိယထားတယ်။ ကလောင်နာမည်ကို တတိယထားတယ်။ တချို့ဆောင်းပါး တွေကို နာမည်တောင်သူမတပ်ဘူး။ ကျွန်တော်ကပဲ တပ်ချင်ရာတပ်လိုက်ရတယ်။

ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်အတွက် နာမည်တစ်လုံးသုံးလိုက်တာတွေလည်း တော်တော်များများရှိသေးတယ်။

မဏိ(ဦးကေတုကျောင်းသား)နာမည်နဲ့ ကြီးပွားရေးမှာရေးတဲ့အထဲမှာ တော်တော်ကို အဆင့်အတန်းမြင့်တဲ့ စာပေဆောင်းပါးတွေ ရေးခဲ့ပါတယ်။

‘မြန်မာစာပေ’ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်ကြီးတပ်ပြီး ၁၂၉၇ ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလ၊ ၁၉၃၅ ခုနှစ်၊ သြဂုတ်လထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှာပါတဲ့ ‘ကာလပေါ်ဝတ္ထုများ’ ဆိုတဲ့ဆောင်းပါးမျိုး၊ နောက်တစ်လ(စက်တင်ဘာလ)မဂ္ဂဇင်းမှာ ဆက်ရေးထားတဲ့ ‘မြန်မာစာပေ’ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်အောက်က ‘မြန်မာပြဇာတ်များ’ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါး မျိုးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

မဏိဆိုတဲ့ကလောင်နဲ့ စာအုပ်ဝေဖန်ချက်များလည်း ရေးသေးတယ်။ မစ္စတာမောရစ်ကောလစ်ရေးတဲ့ ‘ယိုးဒယားဂိုက်’ ဆိုတဲ့ စာအုပ်ထွက်လာတော့ ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်က အစိုးရအရာရှိများ ပညာတတ်များက တော်တော် ကြိုက်ကြ ဝယ်ဖတ်ကြတယ်။ မဏိက အဲဒီစာအုပ်ကို စောစောစီးစီးဖတ်ပြီး ဝေဖန်ချက်တစ်ခုရေးလိုက်တယ်။ ဘာသာပြန်ကိုဖတ်ရလို့ ရေးတာမဟုတ်ဘူး။ ဒီစာအုပ်ဝေဖန်ချက်ပါတဲ့ ၁၂၉၈ ခု ဝါဆိုလ၊ ၁၉၃၆ ခု ဇူလိုင်လောက်ဆိုတော့ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှာ မဏိရဲ့ဆောင်းပါး တော်တော်သင့်သင့်ပါပြီးဖြစ်နေလို့ ဦးကေတုကျောင်းသားလို့ နာမည်တပ်ထားပေမယ့် တကယ့်ဘုန်းကြီးကျောင်းသား ရှေးရိုးသမားမဟုတ်ဘူးဆိုတာတော့ စာဖတ်ပရိသတ်က သိနေကြပါပြီ။ ‘ဦးကေတု ကျောင်းသား’လို့ နာမည်ခံထားပေမယ့် သိပ္ပံမောင်ဝက စာရေးဟန်ကို ကျောင်းသံ

ကန်သံပါပါနဲ့တော့ မရေးဘူး။ မောင်သံချောင်း တောပွဲစားဟန်ဆောင်တာလို မလုပ်ဘူး။ မှန်မှန်ရှင်းရှင်း ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ရေးဟန်မျိုးပဲ ရေးပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်စာတတ်လို့ထင်အောင်လည်း တမင်မရေးဘူး။ ဘုန်းကြီးကျောင်းသားလို့ ထင်အောင်လည်း လုပ်မထားဘူး။ ဒါပေမဲ့ မြတ်အရေးပိုင်ဟောင်း မစ္စတာ မောရစ်ကောလစ်ရဲ့ ‘ယိုးဒယားဂိုက်’စာအုပ် ပထမနှိပ်ခြင်းထွက်လို့ အရောင်း အလွန်တွင်ပြီး ဒုတိယနှိပ်ခြင်းရိုက်ရတဲ့အချိန်မှာ မဏိက ဒီစာအုပ်ဝေဖန်ချက်ကို ရေးလိုက်တာဖြစ်တော့ မဏိဆိုတာ ခေတ်ပညာတတ်ထဲက စာရေးတတ်တဲ့ လူတစ်ယောက်ဖြစ်မှာပဲဆိုတဲ့အမြင်မျိုးတော့ လူငယ်စာဖတ်ပရိသတ်၊ စာပေလောက ပရိသတ်ထဲမှာ ရှိလာတာပေါ့။

မောင်မြသွင်(သိပ္ပံကျောင်းသား)ဆိုတဲ့ ကလောင်အမည်နဲ့ သူရိယ သတင်းစာမှာရေးတဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ခုတလေနဲ့ မဏိ(ဦးကေတုကျောင်းသား) ဆိုတဲ့နာမည်နဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ခုတလေဟာ ခေါင်းစဉ်ချင်းဆင်တယ်။ သမိုင်း ဆန်ဆန်အကြောင်းအရာဆိုတော့ အချက်အလက်တူတာများလည်း ပါသလောက် ပါတယ်။ (ဒါကတော့ ပါရမှာပဲ)။ အများကြီးတော့လည်းမတူပါ၊ မထပ်ပါဘူး။

စာပေအရေးအသားများနဲ့ အချက်အလက်တင်ပြရာမှာ တစ်ခါနဲ့တစ်ခါ မတူ၊ နောက်ပိုင်းရေးတာတွေက စောစောကရေးခဲ့တာတွေထက် ပိုကောင်း၊ ပိုပြည့်စုံလာတယ်လို့ ဆိုရပါမယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝဟာ ၁၉၃၄ ခုက ၁၉၃၇ ခုနှစ် အတွင်းမှာ စာအရေးနိုင်ဆုံး၊ အရေးအများခဲ့ဆုံးဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော် ယူဆတယ်။ ရေးတဲ့အကြောင်းအရာတွေကလည်း အစုံဆုံးပါပဲ။

တင်တင့်၊ မောင်သံချောင်း၊ သိပ္ပံမောင်ဝ၊ တင်မောင်မြင့် စတဲ့နာမည်တွေနဲ့ ရေးနေတဲ့လတွေနှစ်တွေမှာပဲ မဏိနဲ့ တခြားကလောင်နာမည်အမျိုးမျိုးကိုသုံးပြီး ဆောင်းပါးမျိုးစုံကို သူရေးနေပါတယ်။ ရေးစရာအချက်အလက်တွေကလည်းပေါ၊ အရေးကလည်းသွက်၊ ရေးဖြစ်အောင်လည်းရေးတယ်။

၁၂၉၂ ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၆ ရက် (၂၇၊ ၉၊ ၃၀) ရက်နေ့ထုတ် သူရိယသတင်းစာမှာ မောင်မြသွင်(သိပ္ပံကျောင်းသား) ဆိုတဲ့နာမည်နဲ့ ‘မြန်မာ ပြဇာတ်များ’အကြောင်း ဆောင်းပါးများကို သိပ္ပံမောင်ဝ စ,ရေးပါတယ်။ ၁၉၂၉ ခုနှစ်မှာ ဗိလတ်ကပြန်ရောက်လာတာဖြစ်တော့ ခေတ်စမ်းသမားဖြစ်လာမှ ရေးတဲ့စာပေဆောင်းပါးတွေထဲမှာ စောတဲ့ဆောင်းပါးပဲလို့ဆိုရပါမယ်။

မြန်မာပြဇာတ်များ

မောင်မြသွင် (သိပ္ပံကျောင်းသား)

မြန်မာပြည်တွင် ကာလပေါ် ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုများ ထွန်းကားလာသောကြောင့် မြန်မာပြဇာတ်တို့သည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၇၅ ခုနှစ်ခန့်အခါမှစ၍ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်၍လာခဲ့ကြလေသည်။ လွန်ခဲ့သော ၁၀ နှစ်၊ ၁၂ နှစ်ခန့်အခါက မစ္စတာမောင်မှိုင်းအမည်ခံ ဆရာလွန်းသည် ‘မမ္မစေတီအတ္ထုပ္ပတ္တိ’၊ ‘ပဲခူးရာဇဝင်’ အစရှိသော စာတို့ကို ပြဇာတ်အသွားမျိုးဖြင့် ရေးသားပုံနှိပ်လေသည်။ ထို့ပြင် ‘အိနောင်’၊ ‘ကောသာသီရိ’၊ ‘မဏိခက်’ အစရှိသော နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီး တို့ကိုလည်း ကာလသားကာလသမီးတို့နှင့် သင့်လျော်လေအောင် ချဲ့တန်ချဲ့၊ ချုပ်တန်ချုပ်၊ ဒွေးချိုး၊ လေးချိုး၊ တေးထပ်တို့ကို ညှပ်တန်ညှပ်ပြီးလျှင် ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့သေး၏။

ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုတည်းဟူသော လှိုင်းတံပိုးတို့ တိုးတက်လာသည်ကို မြေအုတ်၊ ကျောက်အုတ်တည်းဟူသော ပြဇာတ်ဟောင်း၊ နန်းတွင်းဇာတ်ဟောင်းတို့ဖြင့် ကြိုးစားကာ တားဆီးခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် လှိုင်းတံပိုးမှာ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းမရှိသည်သာမက တိုးသည်ထက်တိုး၍သာလာသောကြောင့် ဆရာလွန်း၏ပြဇာတ်၊ နန်းတွင်းဇာတ်တို့လည်း ထိုဒဏ္ဍာရီလှိုင်းတံပိုးတို့ အကြားတွင် နစ်မွန်း ပ၊ပျောက်၍သွားမည့်ဆဲဆဲ ရှိနေကြကုန်၏။ လွန်ခဲ့သော ၄-၅-၆ နှစ်ခန့်အခါက မြန်မာအဆွေပိုင် ဒဂုန်တိုက်မှ ‘မမ္မစေတီအတ္ထုပ္ပတ္တိ’နှင့် ‘အိနောင်ဇာတ်’တို့ကို ဒုတိယအကြိမ် ထပ်မံရိုက်နှိပ်ပြန်လေသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့ကို ပထမအကြိမ် ရိုက်နှိပ်စဉ်ကလောက် စာဖတ်သူတို့ အရေးမယူကြချေ။ ဆရာမှိုင်းလည်း ပြဇာတ်များထွန်းကားရေးအလုပ်ကို လက်လျှော့လိုက်ရလေ သတည်း။

(ဒီစာပိုဒ်များဟာ မောင်မြသွင်ရဲ့ “မြန်မာပြဇာတ်များ” ဆောင်းပါးအစပိုင်းက ထုတ်နုတ်ချက်များဖြစ်ပါတယ်။)

၁၂၉၇ ခု တော်သလင်းလ၊ ၁၉၃၅ ခု စက်တင်ဘာလထုတ် ကြီးပွားရေး မဂ္ဂဇင်းမှာ မဏိ(ဦးကေတုကျောင်းသား)ဆိုတဲ့ကလောင်နဲ့ ‘မြန်မာပြဇာတ်များ’ ဆိုတဲ့ခေါင်းစဉ်အတိုင်းပဲ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ရေးပြန်ပါတယ်။ ခေတ်အဆက်ဆက်

ပြဇာတ်စာရင်းနဲ့ ရေးသားခဲ့တဲ့အကြောင်းများကို ဖော်ပြထားတာများလည်း တွေ့ရတယ်။ ကာလပေါ်ဝတ္ထုတွေပေါ်လာတဲ့အတွက် ပြဇာတ်စာအုပ်များ မှိန်သွား တဲ့အကြောင်းများလည်းပါတယ်။

ဆောင်းပါးနိဂုံးမှာ “လွန်ခဲ့သည့်တစ်နှစ်ခန့်အခါက ဦးသိန်းဟန် ဘာသာ ပြန်၍ မြန်မာစာပေပြန့်ပွားရေးအသင်းကထုတ်ဝေသော ‘မဟာဆန်ချင်သူ’ ပြဇာတ်တစ်စောင် ပေါ်လာပြန်လေသည်။ လူကြိုက်အတော်ကလေးများ၏။ ယခုအခါ ကျောင်းသုံးပင်ဖြစ်နေလေပြီ။ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းတွင်လည်း တင်တင့် ဆိုသူက ပြဇာတ်တိုကလေးများကို ရေးသားသေး၏။ အများအားဖြင့် တင်တင့်၏ ပြဇာတ်များမှာ ဇာတ်ခုံတင်ကာ ခင်းကျင်းပြသ၊၍မရ။ ဝတ္ထုတိုကဲ့သို့ ဖတ်ရန်သာ ကောင်းသောပြဇာတ်ကလေးများဖြစ်၏။ အထူးသဖြင့် တင်တင့်ရေးသားသော ပြဇာတ်များမှာ ယခုကာလတွင်ပေါ်နေကြသော လူလိမ်လူကောက်များကို သရော်ရန် ၎င်းတို့အပေါ်အပြစ်ရောက်ရန် ရေးသားထားသော ပြဇာတ်များသာ ဖြစ်လေသည်”လို့ ရေးထားပါသေးတယ်။

သူ့ကိုယ်တိုင် တင်တင့်ဆိုတဲ့ ကလောင်အမည်နဲ့ရေးနေတဲ့ ပြဇာတ်တို ကလေးများအကြောင်းအထိ သိပ္ပံမောင်ဝက မဏိ(ဦးကေတုကျောင်းသား)ဆိုတဲ့ ကလောင်နာမည်နဲ့ မြန်မာပြဇာတ်များအကြောင်းကို ရေးခဲ့ပါတယ်။

မဏိဆိုတဲ့ ဒီကလောင်နာမည်နဲ့ ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းမှာ နောက်တော့ ရေးပါတယ်။ ပန်းချီ၊ စာပေ အနုပညာနဲ့ဆိုင်တာများပဲ ရေးပါတယ်။ တခြား အကြောင်းအရာတွေကို မရေးဘူး။ ‘မောင်သံချောင်း’ နဲ့ ‘တင်တင့်’ ဆိုတဲ့ ကလောင်များကိုတော့ ကြီးပွားရေးကလွဲလို့ ဘယ်မှာမှမသုံးဘူး။

သတင်းစာဆရာလုပ်ချင်တဲ့ ဦးသန့်

ကလောင်နာမည်ကို အဓိကထားဘူး၊ အကြောင်းအရာနဲ့ အရေးအသား ကောင်းရင် ဘယ်နာမည်နဲ့ရေးရေး ကျော်လာရမယ်ဆိုတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ တင်ပြချက်ဟာ မှန်တော့မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တော်ရုံလူအတွက်တော့လည်း မဖြစ်နိုင်ဘူး။ တကယ်တော်တဲ့လူမှပဲရမယ်။ ဒါက ‘ဆေးစက်ကျရာအရပ်ထင်’ ဘာကလေး ရေးရေး ကောင်းအောင်ရေးနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အဆင့်မျိုးရောက်နေတဲ့လူများသာ ဒီလိုမာမာပြောနိုင်မယ်။ ဖြစ်နိုင်မယ်။ များသောအားဖြင့်တော့ ဘယ်လုပ်ငန်းမှာမဆို လူတွေဟာ နာမည်ရအောင်လုပ်၊ နာမည်တစ်လုံးရရင် စားသာတယ်လို့ ယူဆကြတယ်။ ကောင်းကောင်းရေးနိုင်တဲ့အခါလည်းရေး၊ မရေးနိုင်တဲ့အခါလည်း ဖြစ်သလိုရေး၊ နာမည်ကရှိထားတော့ သူ့ဟာသူဖြစ်နေတာပဲလို့ အယူရှိကြတယ်။

လောကကြီးက ဟုတ်သလောက်လည်းဟုတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ စာဖတ်သူကတော့ ကောင်းရင်သိသလို ညံ့သွားရင်လည်းသိတာပဲ။ သဘင်လောကက လူတွေလည်း နာမည်တစ်လုံးရရင် ခိုတတ်ကြတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ပြန်ပြီး နာလန်မထူတဲ့အဖြစ်မျိုးအထိ ဆိုက်တာတွေလည်းရှိကြတယ်။

စာရေးကြမယ့်လူဆိုရင် သိပ္ပံမောင်ဝပြောတဲ့အဆင့်မျိုးရောက်အောင်တော့ ကြိုးစားကြရပါမယ်။ ဒါမှ တကယ့်စာရေးဆရာဖြစ်မယ်။

ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင်ရဲ့သဘောထားကို ကြည့်ပါဦး။ သူ့တပည့်တွေကို သူ့ထက်တော်စေချင်တယ်တဲ့။ တပည့်က ဆရာလောက်သာတော်ရင်

ဘာလုပ်မလဲတဲ့။ နောက်လူက အရင်လူထက် တော်ရမှာပေါ့တဲ့။ ဒါကြောင့် သူ့တပည့်တွေ တော်တယ်၊ ကျော်တယ်၊ တိုင်းပြည်က အားကိုးလောက်တယ် ဆိုတာတွေ သိရတဲ့အခါ သူ့အင်မတန်ဝမ်းသာသတဲ့။

ဒီစကားကို အရင်ကလည်း ဆရာကြီးပြောဖူးပါတယ်။ ဒီနှစ် ဧပြီလဆန်းက ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဘွဲ့နှင်းသဘင်ခန်းမဆောင်မှာ တက္ကသိုလ်ပညာရေး နှီးနှောဖလှယ်ပွဲရှိလို့ ကျွန်တော်သွားတော့ ညနေခင်း ဆရာကြီးလမ်းလျှောက်တာနဲ့ ဆုံမိလို့ တစ်ခါထပ်ကြားရပြန်ပါသေးတယ်။

ညနေ ၅ နာရီခွဲအချိန်လောက် အစည်းအဝေးပြီးလို့ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်တို့နဲ့ တက္ကသိုလ်ဝင်းကြီးထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ လမ်းလျှောက်လာကြတယ်။ ဆရာကြီး ညနေလမ်းလျှောက်တာနဲ့ဆုံလို့ နှုတ်ဆက်ကြတော့ ဆရာကြီးက ကျွန်တော်ပါလာတယ်ဆိုပြီး ကိုဝန်တို့အိမ်အထိ လမ်းလျှောက်လိုက်လာတယ်။ ဆရာဇော်ဂျီနဲ့ ဆရာမင်းသုဝဏ်က ‘ဒီနေ့အစည်းအဝေးမှာ ကိုလှက မြန်မာစကားပြေအရေးကြီးပုံကို တင်ပြတယ်။ ဆရာကြီးတို့ ကျွန်တော်တို့ လိုချင်တဲ့အဘော်ပဲ။ တော်တော်ထိရောက်ပါတယ်။ မိုလ်မှူးကြီး တင်စိုးကလည်း ရာခိုင်နှုန်းအပြည့်ထောက်ခံတယ်လို့ နိဂုံးချုပ်မိန့်ခွန်းမှာ ပြောသွားပါတယ်’ လို့ပြောပြတော့ ဆရာကြီးက အင်မတန်ဝမ်းသာပြီး ‘မောင်စိန်တင်၊ မောင်သိန်းဟန်၊ မောင်ဝန် စတဲ့ တပည့်တွေတော်လို့ ဆရာဝမ်းသာတယ်’ လို့ စကားစပြီး ‘တပည့်ဆိုတာ ဆရာထက်တော်ရမယ်။ ဆရာလောက်သာတော်လို့တော့ ဘယ်ကတိုးတက်မှုရှိမှာလဲ’ ဆိုတာအထိ ဆက်ပြောတာပါပဲ။ ဘာသာရပ်တိုင်းမှာ ဒီဆရာမျိုးတွေရှိရင် ဒီတပည့်မျိုးတွေ ထွက်ရမယ်လို့ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲမှာ အောက်မေ့မိပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝဆုံးတာကို ဆရာကြီး အလွန်ပဲနဲ့မြောရှာပါတယ်။

၁၉၃၆ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈ ရက် နေ့စွဲနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ စလင်းက ကျွန်တော့်ဆီရေးတဲ့စာထဲမှာ “မင်းသုဝဏ်ရဲ့စာနဲ့ ကိုသန့်ရဲ့စာလည်းပါလေရဲ့။ တော်တော်နေရာကျတယ်။ ကိုသန့်တစ်ယောက် သတင်းစာထောင်မလို့တဲ့၊ အတော်ကောင်းတယ်” လို့ပါပါတယ်။

ကိုသန့်ဆိုတာ တခြားသူမဟုတ်ပါဘူး။ အခု ကုလသမဂ္ဂမှာ အတွင်းဝန်ချုပ် ဖြစ်နေတဲ့ ဦးသန့်ပါပဲ။

ကိုသန့်မှာ သဘောကျစရာကောင်းတဲ့ အချက်တစ်ခုရှိတယ်။ အဲဒါကတော့ သတင်းစာဆရာလုပ်မယ်ဆိုတာပါပဲ။ တက္ကသိုလ်မှာ ပညာသင်နေတုန်းကလည်း သတင်းစာဆရာလုပ်မယ်။ နေရှင်နယ်ကျောင်းဆရာလုပ်နေတုန်းလည်း သတင်းစာထောင်မယ်။ ပြန်ကြားရေးဌာန ညွှန်ကြားရေးဝန်၊ အတွင်းဝန် စတဲ့အလုပ်တွေလုပ်နေတော့လည်း ငွေစုပြီး တစ်နေ့မှာ သတင်းစာထုတ်မယ်တဲ့။ ဒါပဲ ကြံစည်နေတာပဲ။ ကျွန်တော်တို့နဲ့တွေ့တဲ့အခါလည်း ဒါပဲ ပြောတာပဲ။

သူ့တစ်သက်တာရည်မှန်းချက်ဟာ သတင်းစာဆရာကောင်းကောင်းဖြစ်ဖို့။ နောက်ပြီး စာအုပ်ကောင်းကောင်းတွေရေးဖို့ပဲ။ အခုတောင် ဒီစိတ် ကုန်ဦးမှာ မဟုတ်ဘူး။ ကိုသန့်ငယ်စဉ်ကတည်းက သတင်းစာဝါသနာကြီးပုံ ကျွန်တော်နည်းနည်းတင်ပြချင်ပါတယ်။

၁၂၉၆ ခုနှစ်၊ တန်ခူးလနဲ့ကဆုန်လ၊ ၁၉၃၅ ခုနှစ်၊ မေလထုတ်ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှာ 'မြန်မာလူမျိုးနဲ့ အင်္ဂလိပ်သတင်းစာလုပ်ငန်း' ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ် သူရေးပါတယ်။ ကိုသန့်ကို 'ပန်းတနော်ဦးသန့်' လို့ အဲဒီအခါက ခေါ်လေ့ရှိကြတယ်။ ပန်းတနော် အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းမှာ ဆရာကြီးလုပ်နေပါတယ်။ ဆောင်းပါးမှာ 'ရေးသူ ဦးသန့်၊ အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းအုပ်ကြီး' ဆိုပြီး သေသေချာချာ ဖော်ပြပါတယ်။

အဲဒီအခါတုန်းက ကိုသန့်ဟာ အင်္ဂလိပ်မြန်မာသတင်းစာတွေ မဂ္ဂဇင်းတွေမှာ ဆောင်းပါးတွေ ရေးနေပါတယ်။ ဒေါက်တာဦးသိန်းမောင်တို့၊ လွယ်အိတ်ဦးဘလှိုင်တို့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ထုတ်ဝေတဲ့ မြန်မာပိုင် ခနော်ခနဲ့ နယူးဘားမား သတင်းစာကို သူ့အလွန်ချီးမွမ်းတယ်။ ထိရောက်တယ်လို့မြင်တယ်။

နောက်ပြီး အဲဒီခေတ်ကထုတ်ကြတဲ့ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကိုသန့် ကျွန်တော့်ဆီရေးလိုက်တဲ့ စာတစ်စောင်ရှိသေးတယ်။ အဲဒီစာကို ၁၉၃၇ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှာ ဆောင်းပါးအဖြစ်နဲ့ ကျွန်တော်ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ ကိုသန့် သတင်းစာထုတ်မယ်ဆိုတဲ့စာကိုရလို့ သိပ္ပံမောင်ဝက သဘောကျတာကိုအကြောင်းပြုပြီး အဲဒီခေတ်က စာနယ်ဇင်းတွေအပေါ်ကို သူမြင်ပုံ ဆောင်းပါးကိုဖတ်ကြည့်ရရင် ကောင်းမယ်ထင်ပါတယ်။

သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်း

(ရေးသူ ဦးသန်း၊ အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်း၊ ပန်းတနော်)

ကိုလှ-

ကျွန်တော် ရန်ကုန်ကအပြန် သင်္ဘောပေါ်မှာ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းကို ဖတ်လာတုန်း အသက် ၃၀ ရွယ်လူတစ်ယောက်နှင့် အသက် ၅၀ ကျော် လူကြီးတစ်ယောက် သတင်းစာမဂ္ဂဇင်းတွေအကြောင်း ပြောလာကြရာ ကျွန်တော် ဝါသနာပါသောအကြောင်းဖြစ်၍ အာရုံစူးစိုက်ပြီး နားထောင်မိပါသည်။

သူတို့နှစ်ယောက်ပြောတဲ့စကားတွေဟာ အတော်တော့ မှတ်သားစရာ ကောင်းလို့ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းထဲမှာ ရေးထည့်လိုက်ရရင် ကောင်းမည်ထင်သဖြင့် ယခုမှတ်မိသရွေ့ ရေးပို့လိုက်ပါသည်။

ပထမဆုံးလူကြီးက လူငယ်ထံသွား၍ ‘မောင်ရင့်ဘေးကသတင်းစာ ခဏလောက်ဖတ်ပါရစေ၊ ကျုပ်သတင်းစာကို တွံတေးမှာဆင်းတဲ့ ဦးပဉ္စင်း တစ်ပါးက ဖတ်ချင်တယ်ဆိုတာနှင့် လှူလိုက်ရတယ်’ လို့ ပြောတယ်။

လူငယ် ။ ။ ဟုတ်ကဲ့ပါဦးရယ်၊ ကျွန်တော်လည်း မြန်မာသတင်းစာတွေက မဖတ်လို့လည်းမဖြစ်၊ ဖတ်ပြီးတော့လည်းစိတ်ပျက်၊ ဘယ်လို ပြုပြင်မယ်ဆိုတာ တွေးလို့ပဲမရဘူး။

လူကြီး ။ ။ ဟုတ်တယ်မောင်ရယ်၊ ဦးလည်း အသက် ၃၀ ကတည်းက သတင်းစာဖတ်တဲ့ဝါသနာတော့ အများကြီးရှိပါရဲ့၊ အင်္ဂလိပ်စာ လည်းမတတ်တော့ မြန်မာသတင်းစာဂျာနယ်တွေကိုပဲ ကောင်း တယ် ဆိုးတယ် ဂရုမစိုက်နိုင်ပါဘူး ဖတ်ရတော့တာပဲ။ ဒါထက် မောင်ရင့်ကိုမေးပါရစေ၊ ဘယ်သတင်းစာ ဂျာနယ်တွေ မောင်ရင် အကြိုက်ဆုံးပါလဲ။

လူငယ် ။ ။ အကြိုက်ဆုံးရယ်လို့ ပြောဖို့ဆိုတာက အခက်သားပဲ ဦးရယ်၊ အခုထက်ထိတော့ ကျွန်တော့်စိတ်ကြိုက်ရယ်လို့ တစ်ခုမှမရှိ သေးဘူး။

လူကြီး ။ ။ သူရိယသတင်းစာကော မောင်ရယ်။

လူငယ် ။ ။ ရှေး ၁၀ နှစ်လောက်ကနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရင် အပုံကြီး တိုးတက် တယ်လို့ ခေါ်ရမှာပေါ့ဦးရယ်။ သို့ပေမဲ့ လိုတာတွေက တစ်ပုံကြီး ရှိပါသေးတယ်။ မြန်မာသတင်းစာဆိုတော့ အရွယ်ကိုသိပ်ပြီး

ကြီးလို့မဖြစ်ကြဘူး။ အလွန်ဆုံး ကျွန်တော့်အထင်ဖြင့် ပျက်သွားတဲ့ မြန်မာ့နေ့စဉ်အရွယ်လောက်ထုတ်ရင် သာပြီးကောင်းမယ်။ ခေါင်းကြီးအရေးအသား၊ သတင်းနှင့်မှတ်ချက် စီစဉ်ရေးသားပုံ၊ ဆောင်းပါးများ ရွေးချယ်တည်းဖြတ်ပုံကဖြင့် တယ်ပြီးဆိုစရာ မရှိလှပါဘူး။ သို့ရာတွင် သတင်းအထားအသိုကိုတော့ တယ်ပြီး မကြိုက်လှဘူး။ ဥပမာ ဆန်ဈေးဆိုပါတော့ မြန်မာသတင်းစာများမှာ ဆန်ဈေးဘယ်လောက်အရေးကြီးသလဲဗျာ။ တစ်ခါတစ်ရံ ၂ ခေါက် ၃ ခေါက် ဖွတ်ဖွတ်ကြေအောင်ရှာရတယ်။ ကျွန်တော့်အကြိုက်ကတော့ ထိုသတင်းမျိုးကို စာမျက်နှာတစ်ခုခုမှာ သတ်သတ်မှတ်မှတ်ထည့်စေချင်တယ်။ စာအုပ်ဝေဖန်ချက်ဆိုပါတော့ အခုဝေဖန်ပုံက ကျွန်တော်တို့လို အင်္ဂလိပ်သတင်းစာ ဂျာနယ်ဖတ်တဲ့လူဆိုတော့ တယ်ပြီးစိတ်ကြိုက်မဟုတ်လှဘူး။ ကျွန်တော်ဖြစ်စေချင်တာက တနင်္ဂနွေတစ်ပတ်မှာ စာအုပ်ဝေဖန်ချက်ကို တစ်ရက်သတ်မှတ်စေချင်တယ်။ အင်္ဂလိပ်သတင်းစာတိုင်း ဒီလိုချည်းပါပဲ။ ဝေဖန်ရာမှာလည်း ၇ ရက်အတွင်းထွက်တဲ့ အရေးကြီးတဲ့ မြန်မာစာအုပ် အားလုံးလိုလိုပါနိုင်လျှင် ကောင်းပါတယ်။ တတ်နိုင်လျှင် ဝေဖန်ရာမှာ တစ်ယောက်တည်းမထားစေချင်ဘူး။ အနည်းဆုံး ဝေဖန်သူနှစ်ယောက်လောက် ရှိစေချင်တယ်။ လောကုတ္တရာစာအုပ်များအတွက်တစ်ယောက်၊ လောကီစာအုပ်များအတွက် တစ်ယောက်ပေါ့ဗျာ။ စွယ်စုံဆိုတော့ အရှားသားကလား။ ဝေဖန်သူရဲ့နာမည်ကိုတော့ ဖော်ပြဖို့မလိုပါဘူး။ ဗိလတ်ကထုတ်တဲ့ တိုင်းသတင်းစာလိုပေါ့။ ဒေလီမေတို့၊ ဒေလီအိတ်စ်ပရက်စ်တို့မှာတော့ ဝေဖန်သူရဲ့အမည်ကို ထည့်ကြတယ်။ ဒါကတော့ သတင်းစာပိုင်ရှင်ရဲ့သဘောပေါ့။ ပြီးတော့လည်း နယ်သတင်းတွေကို တကွတပြားစီ မထည့်စေချင်ဘူး။ စုပြီးတော့ ဆက်ကာဆက်ကာထည့်စေချင်တယ်။ ဥပမာ စစ်ကိုင်းသတင်းဆိုပြီး ဆန်စပါးဈေးရောက်၊ ပြီးတော့ မှုဆိုလီနီ၏ကြုံးဝါးချက်၊ ပြီးတော့ ငါးပွင့်ဆိုင်အတွင်းရေး၊ ပြီးတော့ တရုတ်များသတင်းစာဝယ်မရ၍ မှိုင်နေကြောင်း၊ ပြီးတော့ ဖျာပုံမြို့ကအပျိုကြီးစသည်ဖြင့် ရောရှုပ်နေတော့ စာဖတ်သူ၏အာရုံမှာ ထိခိုက်ပါတယ်။ သတင်းစာလုပ်ငန်းမှာ ဆိုင်ကော်လော်ဂျီဆိုတဲ့ စိတ်ပညာ အများကြီးပါပါတယ်။ နယ်သတင်းသတ်သတ်၊ နိုင်ငံခြား

သတင်းသတ်သတ်၊ ဆောင်းပါးသတ်သတ် စသည်ဖြင့်စီစဉ်နိုင်လျှင် အကောင်းဆုံးပေါ့။ ကျွန်တော်တို့က အလွတ်ကနေကြည့်တော့ အပြစ်တွေတော့ အမြင်ဆုံးပေါ့ဗျာ။ လက်တွေ့လုပ်နေတဲ့ သတင်းစာ ဆရာတွေတော့ ပိုပြီးသိမှာပါပဲ။ ရုတ်တရက် ပြင်လို့မရနိုင်လို့ ကြည့်နေကြရတယ်ထင်ပါရဲ့။

လူကြီး ။ ။ မောင်ပြောတာ ဦးလည်းသဘောကျပါတယ်။ နို့ မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာကကော။

လူငယ် ။ ။ အကျိုးအပြစ်ကတော့ ခုနက ကျွန်တော်အစီရင်ခံတဲ့အတိုင်းပါပဲ။ နို့ပေမဲ့ ကွာတာကလေးတွေကတော့ရှိသပေါ့။ အများအားဖြင့် မြန်မာ့အလင်းက အချို့သောသတင်းများ စောတယ်။ သူရိယ ကတော့ ချိန်ပြီးတော့မှထည့်တယ်ထင်ပါရဲ့။ သူရိယက တည်တယ်။ မြန်မာ့အလင်းက လူကြိုက်များအောင် ရည်ရွယ်တာနဲ့တူတယ်။ သို့ပေမဲ့ သတင်းစာဆိုတာ စောင်ရေများတိုင်း အဆင့်အတန်း မြင့်တယ်လို့ မဆိုနိုင်ဘူးဦးရဲ့။ ဗီလတ်မှာ ဒေလီမေ၊ ဒေလီအိတ်(စ်) ပရက်(စ်)၊ ဒေလီဟီရော(လ်) ဆိုတဲ့ သတင်းစာတွေဟာ စောင်ရေ အများဆုံးတွေပေါ့။ သို့ရာတွင် တကယ့်လူတွေ လေးစားကြည့်ညှိ ပြီးတော့ နိုင်ငံခြားက အရေးယူကြတဲ့ 'တိုင်း'သတင်းစာကတော့ ခုနပြောခဲ့တဲ့သတင်းစာတွေရဲ့ ၄ ပုံ ၁ ပုံ တောင်မလိုက်နိုင်ဘူး။ သို့ပေမဲ့ စောင်ရေများတိုင်း အဆင့်အတန်း မမြင့်ဘူးလို့ ကျွန်တော် ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ အမေရိကန်ပြည်က နယူးယောက်တိုင်းတို့၊ နယူးယောက်အီးဗီနင်းပို့(စ်) တို့ဆိုတဲ့ သတင်းစာတွေဟာ စောင်ရေမှာလည်း ထိပ်ပဲ။ အဆင့်အတန်းလည်း ဟိုမှာ အတော် မြင့်တယ် ဆိုရမှာပေါ့။ သတင်းစာလုပ်ငန်းဟာလည်း ကုန်သည် လုပ်ငန်းသဘောဖြစ်နေတော့ အရုံးအမြတ်ကို အရေးတကြီးထားကြ ရပေမှာပေါ့ဦးရယ်။ မြန်မာ့အလင်းက ကာတွန်းကလေးတွေ၊ ရယ်ရွှင်ဖွယ်ကလေးတွေ သူ့ရက်နဲ့သူ ထည့်ထည့်ပေးတာ လူများ အတော်သဘောကျကြတယ်လို့ထင်တယ်။ မြန်မာ့အလင်းမှာ စာအုပ်ဝေဖန်ချက်သတ်သတ်မပါတာ ချို့ယွင်းချက်တစ်ခုလို့ ကျွန်တော်ထင်ပါတယ်။ သူရိယကလည်း မြန်မာ့ရုပ်ရှင်ဝေဖန်ချက် များကို ၇ ရက်လျှင် တစ်ကြိမ်လောက်ထည့်သင့်တယ်ထင်ပါတယ်။ စာအုပ်တို့၊ ရုပ်ရှင်တို့၊ ဇာတ်ပွဲ၊ အငြိမ့်ပွဲတို့၊ ဇာတ်ပြားတို့

ဆိုတာတွေဟာ သတင်းစာများမှာ ထည့်သင့်တဲ့အကြောင်းတွေပါပဲ။ မိန်းမများအဖို့၊ ကလေးများအဖို့ဆိုပြီး သတင်းစာများမှာသတ်သတ် အခန်းဖွင့်ပေးလျှင် တိုးတက်သည်ဟုဆိုရမှာပဲ။ အင်္ဂလိပ်သတင်းစာ တိုင်းမှာ ထိုအခန်းတွေပါပါတယ်။ ကျန်းမာရေးကစားပွဲများ ယခု ထည့်သလိုမဟုတ်ဘဲ တစ်ပေါင်းတစ်စုတည်း ဆက်ပြီးထည့်ပေးနိုင် လျှင် အကောင်းဆုံးပါပဲ။ အာသာမပျက်အောင်ပေါ့ ဦးရယ်။ လူအများစိတ်ဝင်စားစရာ ဓာတ်ပုံများကိုလည်း တစ်မျက်နှာ၊ နှစ်မျက်နှာ စသည်ဖြင့် စုပြီးထည့်နိုင်လျှင် သာ၍ကောင်းပါလိမ့် မယ်။ ဗိလတ်က အင်္ဂလိပ်သတင်းစာကြီးတွေမှာတော့ နောက်ဆုံး စာမျက်နှာမှာ စုပြီးထည့်ကြပါတယ်။

- လူကြီး ။ ။ နို့ ဂျာနယ်တွေကိုရော မောင်ရင်က ဘယ်လိုသဘောရပါသလဲ။
- လူငယ် ။ ။ ကျွန်တော်ဖတ်တဲ့ဂျာနယ်တွေကတော့ ဒီးဒုတ်၊ ဘားမားဂျာနယ်နှင့် ရဲသတင်းစာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆောင်းပါးအထားအသို ဂျာနယ်စီစဉ် ရိုက်နှိပ်ပုံ စသည်တို့ကိုကြည့်လျှင် ဘားမားဂျာနယ်က အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံရေး၊ မြန်မာစာပေအတတ်ပညာနှင့် ဗဟုသုတ အတွက်ဆိုရင် ဒီးဒုတ်ကို ကျွန်တော်ကြိုက်ပါတယ်။ ခပ်ဆန်းဆန်း ခပ်ကြမ်းကြမ်းကြိုက်တဲ့သူများကတော့ ရဲသတင်းစာကို စွဲမှာပါပဲ။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံရေးအယူအဆဘက်ကဆိုလျှင် ဘားမားဂျာနယ်ကို ကျွန်တော်ဖတ်လို့မရပါ။ ဒါကတော့ လူတစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး တူခဲသား ကလားဗျာ။ ဒီးဒုတ်မှာလည်း ကျောင်းသားများ လက်တည့်စမ်းတဲ့ ကဗျာခန်းကို ကျွန်တော်မဖတ်ပါ။ ရဲသတင်းစာက ဆောင်းပါး တစ်ဝက်လောက်ဟာဖြင့် ကျောင်းသားသူငယ်၊ သူငယ်မများ ရေးသားချက်နှင့်တူပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းမှာနေစဉ်က ၉ တန်း ၁၀ တန်းရောက်တော့ အတန်းထဲမှာရေးရတဲ့ စာစီစာကုံး မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ သို့ရာတွင် ဒီဂျာနယ် ၃ ခုစလုံးကိုဦးစီးနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ၃ ယောက်စလုံးကတော့ လူတော်ချည်းပါပဲ။ နိုင်ငံရေး၊ ကဗျာ၊ အင်းအိုင်၊ စမ၊ ဗေဒင်၊ နက္ခတ်၊ ဂီတနှင့် လောကုတ္တရာ ဘက်က ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုလို နဲ့စပ်တဲ့သူရှိမည်မထင်ပါ။ အင်္ဂလိပ် လူမျိုးများထဲမှာတော့ အဲ(လ်)ဒ(စ်)ဟပ်(စ်)လေဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်ရှိပါတယ်။ ဘယ်ဘက်ကစမ်းစမ်း ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ။ သို့ရာတွင် ဦးဘချိုလောက်တော့ စုံမည်မထင်ပါ။ ဦးဘချိုက

အဆိုလည်း အတော်ကောင်းသည်ဟု ပြောသံကြားဖူးပါတယ်။
ဘားကစားလည်း တော်တယ်ဆိုပဲ။

ဦးပဂျီငိုဆိုတာကတော့ အတော်အကြံကြီးတဲ့လူ ဦးရဲ့။
သူ့ရေးတဲ့ ကြီးပွားချမ်းသာရေးစာအုပ်ဟာ မြန်မာပြည်မှာ ခေတ်
နှင့်ဆီလျော်သောစာအုပ်၊ ခေတ်ကြီးကိုဖွင့်ပေးတဲ့စာအုပ်ပါပဲ။
ဘားမားဂျာနယ်ဟာလည်း သူစီစဉ်တဲ့အတိုင်း အတော်လူကြိုက်များ
လာပါပြီ။ နိုင်ငံရေးအယူအဆဆိုတာကတော့ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး
တူခဲသားကလား ဦးရယ်။ ဦးပဂျီငိုကတော့ ကာလကတ္တားက
'အမရစ်တဘဇာပထရိကာ' တို့ 'အက်ဘန့်(စ်)' တို့ကို အတော်ဖတ်ပုံ
ရတယ်။ လူအများ၏စိတ်ကြိုက်ကိုလည်း အတော်သိပုံရတယ်။
သတင်းစာဂျာနယ်လုပ်ငန်းမှာ ဒီအချက်ဟာ အရေးအကြီးဆုံးပေါ့။
များမကြာမီ နေ့စဉ်သတင်းစာတစ်စောင် ထုတ်ဝေဖြစ်အောင်
ကြိုးစားနေတယ်ကြားတာပဲ။ ကျွန်တော်တော့ သေသေချာချာ
မသိဘူး။

ရဲသတင်းစာကိုဦးစီးနေတဲ့ မဟာဆွေလည်း အတော်တော်
တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ။ ရဲသတင်းစာမှာ အခကြေးငွေတစ်ပြားမှမယူဘဲ
အယ်ဒီတာလုပ်နေတယ်ကြားတယ်။ မြန်မာပြည်မှာ ဝတ္ထုတို့
ဆောင်းပါးတို့ရေးပြီး ငွေဝင်လမ်းမှန်နေတဲ့သူဆိုလို့ ပီမိုးနင်းနဲ့
မဟာဆွေ နှစ်ယောက်ပဲရှိတယ်လို့ကျွန်တော်ထင်တယ်။ ရဲသတင်းစာ
ကတော့ အများကြီးပြုပြင်ဖို့လိုပါသေးတယ်။ အားပေးသူကနည်း
တော့ စိတ်ထင်တိုင်းလုပ်လို့ မဖြစ်နိုင်ဘူးထင်ပါရဲ့။ ရဲသတင်းစာ
ထဲက ဝတ္ထုတို့ကလေးတွေဟာ အတော်ဖတ်ပျော်သား ဦးရဲ့။
ကောင်းသောလုပ်ငန်းအတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်ပါစေတော့
ဆိုပြီးတော့ တစ်ပတ်လျှင် တစ်မူးကျ လှူနေရတော့တာပဲ။
တန်လှတယ်လို့တော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဘုန်းတော်ကြီးတွေအကြောင်း
မရေးရဘူးလို့ အရင်တစ်လောက ရဲအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်
လိုက်တုန်းကတော့ ရဲကိုမဖတ်ဘူးလို့တောင် စိတ်ကူးလိုက်ပါ
သေးရဲ့။ သို့ပေမဲ့ ယခုထက်ထိတော့ မပြတ်ဖတ်နေလျက်ပါပဲ။

- လူကြီး ။ ။ ဆယ်သန်းတို့၊ ဗန္ဓုလတို့ကော မောင်ရင်ရယ်။
- လူငယ် ။ ။ အဲဒါတွေတော့ ကျွန်တော်မဖတ်ဖူးလို့ မပြောတတ်ဘူး ဦးရဲ့။
ဆယ်သန်းကိုတော့ ၄-၅ ခါ ဖတ်ဖူးပါရဲ့။ ဗန္ဓုလကိုတော့

ထွက်စက တစ်အုပ်ဖတ်ဖူးပါတယ်။ သတင်းစာဖိုးတွေ အကုန် အကျများလွန်းလို့ ဒါတွေကိုဖြတ်ထားရတယ်။ စာဖတ်အသင်း တွေမရှိတာ ခက်တာပေါ့။ ကျွန်တော့်အတွက် အင်္ဂလိပ်၊ မြန်မာ သတင်းစာဂျာနယ်ဖိုးက ၁ လကို ၁၅ ကျပ်လောက်ကုန်နေတယ်။ စာအုပ်ဖိုးနဲ့ဆိုတော့ ၁ လ ၃၀ ကျပ်လောက်ကုန်နေတယ်။ စာဖတ် အသင်းရုံတွေသာရှိရင် အများကြီးသက်သာမှာပေါ့ ဦးရယ်။

လူကြီး ။ ။ မောင်ရင်က အတော်နဲ့စပ်သားပဲ။ ဦးတော့ အသက်အရွယ်ကလည်း ကြီး၊ အချိန်ကလည်းတယ်မရတာနဲ့ ဒါတွေကို မဖတ်အားဘူး မောင်ရင်။ ဝါသနာကတော့ ရှိရက်ပါပဲ။ ဒါထက် မဂ္ဂဇင်းတွေ အကြောင်းလည်း ထင်မြင်ချက်သိပါရစေဦးလေ ပြောလက်စနဲ့ ဆက်ပါဦး။

လူငယ် ။ ။ ဟုတ်ကဲ့၊ ခရီးသွားရင်း အခုလို လွတ်လွတ်လပ်လပ် စကား ပြောခွင့်ရတာ ကျွန်တော်ဖြင့် သိပ်ဝမ်းသာပါတယ်။ မဂ္ဂဇင်းတွေ အကြောင်းပြောရရင် တော်တော်နဲ့ပြီးမယ်ထင်ဘူး။ ခပ်တိုတိုပဲ ရုန်းကြစို့ ဦးရယ်။ ကျွန်တော်ဆင်းရဲမယ့်နေရာလည်း နီးပြီ ထင်တယ်။ ကျွန်တော်အမြဲဖတ်တဲ့မဂ္ဂဇင်းတွေကတော့ သူရိယ၊ တိုးတက်ရေး၊ ကြီးပွားရေးနဲ့ ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းတို့ဖြစ်ပါတယ်။ သူရိယမဂ္ဂဇင်းကတော့ ဝတ္ထုအဆင့်အတန်းမြင့်မြင့် ကြိုက်သူများ အတွက် အကောင်းဆုံးပေါ့။ နှိပ်ပုံ၊ ချုပ်လုပ်ပုံ၊ ဆောင်းပါး အထားအသိုတို့ကလည်း ဆိုစရာမရှိပါဘူး။ နိုင်ငံခြားခရီးသွား ဆောင်းပါးတွေကလည်း ဖတ်လို့ကောင်းပါတယ်။ ၅ မူးတော့ ကောင်းကောင်းကြီးတန်တာပေါ့။ အယ်ဒီတာ ဦးသိမ်းမောင်ဆိုတာ သတင်းစာမဂ္ဂဇင်းလုပ်ငန်းမှာ အတော်နဲ့စပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ။ သူရေးတဲ့ ‘သတင်းစာဆရာ’ဆိုတဲ့စာအုပ်ဟာ ဝါသနာပါတဲ့သူတိုင်းဖတ်သင့် တဲ့စာအုပ်ပေါ့။

တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်းကတော့ ဦးတို့လူကြီးပိုင်းက ကြိုက်လိမ့် မယ်ထင်တယ်။ ကျွန်တော့်အတွက်မှာဖြင့် တောင်တွင်းကြီး ဦးဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ရေးတဲ့ ဆောင်းပါးတွေ၊ ပီမိုးနင်းရေးတဲ့ နီရှေးအကြောင်းတို့၊ မဟာဆွေတို့၊ ဦးပဂျီတို့၊ ဆောင်းပါးတွေသာ ရွေးပြီး ဖတ်ရတော့တယ်။ လစဉ်ထုတ်မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ စောင်ရေ

အများဆုံးထုတ်ရတယ်လို့ပြောတာပဲ။ ဘိုးမေတ္တာဆိုတဲ့ဆောင်းပါးရှင် ဟာလည်း ဂရုစိုက်ပြီးဖတ်သင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ။ ကျွန်တော့် တိုးတက်ရေးတော့ ရောက်ရောက်ချင်း အနောက်ကျောင်းဦးပွင်းက ဖတ်ချင်တယ်ဆိုပြီး ယူယူသွားတာပဲ။ ဦးပွင်းဆီက ဒကာကြီး တွေဆီ တစ်ဆင့်ရောက်ပြီး တစ်ခါတလေ နောက်စာအုပ်ရောက်မှ ပြန်ရောက်တော့တယ်။

ဂန္ထလောကကတော့ ကျွန်တော့်အသည်းစွဲပေါ့။ စထွက် ကတည်းက ၁၂ နှစ်လုံးလုံး ဂန္ထလောကရောက်လာရင် တယ်ပြီး ဝမ်းသာတာကိုး။ အင်္ဂလိပ်တစ်ပိုင်း မြန်မာတစ်ပိုင်းဆိုတော့ အင်္ဂလိပ်စာမတတ်တဲ့သူငယ်များဖတ်ဖို့ဟာက တစ်ပန်းရှုံးနေတယ် ဦးရဲ့။ အင်္ဂလိပ်စာမတတ်တဲ့မြန်မာတိုင်းကတော့ သိပ်ဖတ်ဖို့ကောင်း တာပဲ။ အခု အခကြေးငွေမယူဘဲ လစဉ်မှန်မှန်ထွက်အောင် ဂရုစိုက် နေတဲ့ ကိုကျော်ဝင်းတို့၊ ကိုမျိုးမင်းတို့ညီနောင်နှစ်ယောက်ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်စရာပဲ။ အဆင့်အတန်းက အတော်မြင့်တဲ့မဂ္ဂဇင်းပါပဲ။ အခုလ ဇော်ဂျီရေးတဲ့ 'သူ့မယား' ဆိုတဲ့ဝတ္ထုကလေးဟာ အင်္ဂလိပ် ဝတ္ထုရေးဆရာ ဟုချီဝါလ်ပိုလ်ရေးတဲ့ ဝတ္ထုကလေးမျိုးပါပဲ။ မြန်မာ ဝတ္ထုဖတ်သူ ၁၀၀ မှာ ၅ ယောက်လောက်မှ ကြိုက်ပါ့မလား မဆိုနိုင်ဘူး။ ကျွန်တော်တော့ သိပ်ကြိုက်တာပဲ။ ဒီလို အဆင့် အတန်းမြင့်ပြန်လည်း ဖတ်သူနည်းပြန်ပါရော။ တစ်လကို စောင်ရေ ၅၀၀ လောက်ပဲထုတ်ရတယ် ကြားတယ်။

ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းလည်း ကျွန်တော့်အသည်းစွဲပေါ့။ သို့ရာတွင် တစ်ခါတလေ ထွက်ရမယ့်ရက်မှာမထွက်ရင် စောင့်ရတာတယ်ပြီး စိတ်ဒုက္ခရောက်တာကိုး။ ဒီမဂ္ဂဇင်းကိုတော့ ကျွန်တော်ဖြင့် အပြစ်ကို ရှာလို့မရဘူး။ ရက်မှန်မှန်မထွက်တဲ့အပြစ်ပဲရှိတယ်။ စီမံထုတ်ဝေသူ ကိုလှဆိုတာ ကျွန်တော်တော့ မမြင်ဖူးဘူး။ နို့ပေမဲ့ အရေးအသား အစီအစဉ်ကြည့်ရတာနဲ့ ဟာသဘက်ကအတော်စွမ်းတဲ့လူထင်ပါရဲ့။ ကာတွန်းတွေ၊ ရုပ်ပုံတွေ၊ ဆောင်းပါးကောင်းတွေတော့ မှန်မှန်ကြီး ပါတဲ့မဂ္ဂဇင်းပါပဲ။ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေတိုင်း ဝယ်ဖတ်ဖို့ တိုက်တွန်း နေရပါတယ်။

ထိုသို့ လူကြီးနှင့်လူငယ်နှစ်ဦး စကားပြောကောင်းနေကြတုန်းမှာ သင်္ဘောလည်း လမ်းရှိမြို့တစ်မြို့သို့ ဆိုက်ကပ်တော့မည်ဖြစ်၍ ထိုလူငယ်သည် လူကြီးအား နှုတ်ဆက်ပြီး 'ကိုင်း... ဦး ကျွန်တော်တော့ ဒီမှာ ဆင်းရဲတော့မယ်။ တွေ့ရတာ အများကြီးဝမ်းသာပါတယ်။ ကျွန်တော်ဖြင့် သတင်းစာ မဂ္ဂဇင်းတွေကို ဝါသနာပါလွန်းလို့ ဖတ်လည်းဖတ်၊ ဆွေးလည်းဆွေးနွေး၊ သူများကိုလည်း ဝါသနာပါအောင်တိုက်တွန်း၊ တိုးတက်အောင်စိတ်ကူးပြီး အချိန်ကုန်စေတာပဲ' ဟုဆိုပြီး ဆင်းသွားပါသည်။

ကိုလှရေ ကျွန်တော်လည်း သူတို့နှစ်ဦးစကားပြတ်တော့မှပဲ ကျွန်တော့် ကြီးပွားရေးကို ဆက်ပြီးဖတ်ရတော့တယ်ဗျို့။ သူတို့နှစ်ဦးရဲ့ လွတ်လပ်တဲ့ ဆွေးနွေးချက်များကို ခင်ဗျားသိရအောင် သူတို့စကားအတိုင်း မှတ်မိသမျှ ကျွန်တော်ရေးလိုက်တာပဲ။ ကျွန်တော့်စာကို ခင်ဗျားက မဂ္ဂဇင်းထဲထည့်လိုက်လို့ အဲဒီလူကြီးနဲ့လူငယ်သာ ဖတ်မိကြရင် အံ့အားသင့်သွားကြလိမ့်မယ်။ နောင် ကျွန်တော်ပါရင် ဒီလိုလွတ်လွတ်လပ်လပ် ပြောချင်မှပြောကြတော့မယ်။ လွတ်လပ်မှုကို ချုပ်ချယ်တာတော့ မဟုတ်ဘူးဗျို့နော်။

မောင်သန့်

သိပ္ပံမောင်ဝကြိုက်တဲ့ မြေမျိုးလွင်ဆောင်းပါးများ

ကိုသန့်က ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးမတိုင်ခင်ခေတ်က ထွက်နေကြတဲ့ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းတွေကို လူငယ်တစ်ယောက်က ဘယ်လိုမြင်တယ် ဆိုတဲ့သဘော ရေးပေးလိုက်တဲ့ဆောင်းပါးဟာ ကိုသန့် တမင်ထွင်ရေးတာပဲလို့ ကျွန်တော်ထင်ပါတယ်။ လူကြီးနဲ့လူငယ် သင်္ဘောပေါ်မှာ ဒီလိုစကားပြောကြတာ မျိုးဟာ ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိုသန့်ဆောင်းပါးကတော့ တမင်ထွင်ရေးတာပဲ ဖြစ်မှာပါ။ ဖွင့်တော့မမေးမိဘူး။ မေးစရာမလိုဘူးထင်တာနဲ့ မမေးမိတာပါဘဲ။ စာရေးဆရာဆိုတာ ဒီလိုပဲ ထွင်တတ်ကြတာပဲ။

မေးစရာမလိုတဲ့အကြောင်းတစ်ခုက လူငယ်ရဲ့အာဘော်တွေဟာ အဲဒီတုန်းက ကိုသန့်ရဲ့အာဘော်တွေချည်း ဖြစ်နေလို့ပါပဲ။ ဒီအမြင် ဒီအယူအဆမျိုးတွေ ကိုသန့်မှာရှိနေတယ်ဆိုတာတော့ သူနဲ့စကားစမြည်ပြောရာက ကျွန်တော်တို့

သိနေကြပါတယ်။ လူငယ် အသက် ၃၀ ရွယ်ဆိုတာလည်း ကိုသန့်ပဲဖြစ်ရမှာပဲ။ သူ့အသက်ဟာ အဲဒီနှစ်တုန်းက ၂၉ နှစ်လောက်ရှိပါဦးမယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝဟာလည်း ကိုသန့်လိုပဲ သတင်းစာလုပ်ငန်း ဝါသနာပါတယ်။ ပုံနှိပ်တိုက်လုပ်ငန်း ဝါသနာပါတယ်။ အဖော်ကောင်းကောင်းနဲ့ဆိုရင် လုပ်ချင်တယ်။ တစ်ခါတစ်ခါ ပုံနှိပ်လုပ်ငန်းအကြောင်း၊ စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးအကြောင်း ပြောကြရာက သူပင်စင်ယူရင် ပုံနှိပ်တိုက်ထောင်ချင်တဲ့အကြောင်းများ ရောက်သွားတယ်။ ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်ကလည်း ပုံနှိပ်တိုက်လုပ်ချင်တယ်။ ပင်စင်ယူရင် ပုံနှိပ်တိုက်ထောင်ပြီး စာအုပ်ကောင်းကောင်းတွေ ရိုက်နှိပ်မယ်လို့ စိတ်ကူးရှိကြောင်း သိပ္ပံမောင်ဝ ပြောပြဖူးပါတယ်။

ကိုဝဟာ သတင်းစာဆရာကောင်းဖြစ်နိုင်တဲ့အရည်အချင်း ရာခိုင်နှုန်း အများကြီးရှိတယ်လို့ ကျွန်တော်ယူဆတယ်။ လူအများအသိနည်းတဲ့ သူ့စာတွေကို သက်သေထူပြီး ကျွန်တော် တင်ပြသွားနိုင်လိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် စာအုပ်မရိုက်ခင်က ဘဏ်မှာ ငွေ ၃၀၀၀ ကျပ် လောက်ရှိတယ်။ အဲဒီငွေထုတ်ပြီး ပုံနှိပ်စက်ဝယ်နှင့် အလုပ်စလုပ်နှင့်ရရင် မကောင်းဘူးလားလို့တောင် ကျွန်တော့်ကိုပြောသေးတယ်။ အဲဒီတုန်းက ငွေ ၃၀၀၀ ကျပ်လောက်ရှိရင် တော်တော်သင့်သင့် အဆင့်အတန်းရှိတဲ့ ပုံနှိပ်တိုက် ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ တာဝန်ကြီးနေမှာစိုးတာကလည်းတစ်မျိုး၊ မတော်တဆ အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲမှုညံ့ပြီး လုံးပါးပါးကုန်ရင် မျက်နှာပျက်ရမှာကြောင့် ‘နောက်မှပဲ လုပ်ကြတာပေါ့’ လို့ ပြောရပါတယ်။ ဒေါ်ခင်သန်းမြင့်ကတော့ ငယ်လည်း ငယ်တယ်၊ နောက်ပြီး ကျွန်တော်တို့ချင်း ဂရုစိုက်ကြတာကို သူ့အလွန်သဘောကျ ကျေနပ်တယ်။ သူ့ကိုယ်တိုင်တောင် ‘ကြီးပွားရေး’အတွက် ကလေးတွေဖတ်စရာ ဂရင်းပုံပြင်တွေ ဘာသာပြန်ပေးနေသေးတာမို့ သူ့ခင်ပွန်းရဲ့ဒီစိတ်ကူးကို သူ့ဘာမှ မကန့်ကွက်ပါဘူး။

ခင်သန်းမြင့်ကြိုက်တာကတော့ ဆရာကြီးမြမျိုးလွင်ရဲ့ဝတ္ထုတွေပဲ။ ၁၉၃၄-၃၅ ခုနှစ်တစ်ဝိုက်မှာ ဆရာကြီးမြမျိုးလွင်ရဲ့ဝတ္ထုတွေကလည်း ဘယ်လောက်ကိုထွက်မှန်းမသိဘူး။ မန္တလေး ပြည်ညွှန်တိုက်ကရိုက်တာများတယ်။ ကိုယ်စားလှယ်က မီးရထားဘူတာ စာအုပ်ဆိုင်တွေကို ကန်ထရိုက်ယူတဲ့ ဦးအောင်သင်းတို့ပဲ။ မျက်နှာဖုံးကတော့ ကျွန်တော်တို့မိတ်ဆွေ ပန်းချီဆရာကြီး ဦးအုန်းလွင်ပေါ့။ အဲဒါတွေ တထွက်တည်းထွက်နေတာပဲ။ ၄ ပဲတန်ခေတ် ဖြစ်တယ်။ ဆရာကြီးမြမျိုးလွင်က မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာနဲ့ တခြားနေရာတွေမှာ

ဝတ္ထုရှည်ကြီးတွေလည်းရေးတယ်။ အတိုတွေလည်းအများကြီးရေးတယ်။ ကျွန်တော် ဝယ်ဝယ်ပို့လိုက်တာတွေကို ခင်သန်းမြင့်က ဝါးစားပစ်သလိုဖတ်တာပဲ။ စာအုပ် ၃-၄ အုပ်ဘေးထားပြီး တစ်ဆက်တည်းဖတ်နေတာပဲလို့ သိပ္ပံမောင်ဝ စာရေးတဲ့ အခါ ပါပါလာပါတယ်။ ဆရာမြမျိုးလွင်ဟာ အဲဒီခေတ်က စကားတတ်တဲ့ မန္တလေးသားစာရေးဆရာဆိုပြီး သူ့ဝတ္ထုတွေကို ငယ်ရွယ်သူတွေ၊ အထူးအားဖြင့် အမျိုးသမီးကလေးတွေ အလွန်ကြိုက်ကြတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝလည်း မြမျိုးလွင်ဝတ္ထုတွေကို ကြိုက်ပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ ခင်သန်းမြင့် ကြိုက်သလောက်တော့ မကြိုက်ဘူး။ 'စာညွန့်'လို့ခေါ်ကြတဲ့ မြမျိုးလွင်ရဲ့ ဆောင်းပါးတွေကို သူကပိုကြိုက်သတဲ့။

၁၉၃၄ ခုနှစ်၊ သူတို့ညောင်တုန်းမှာနေကြတုန်းက ခင်သန်းမြင့်အတွက် မြမျိုးလွင်ဝတ္ထုတွေ ကျွန်တော်ဂရုစိုက်ပြီး ပို့ပေးနေတဲ့အချိန်မှာ မောင်သံချောင်း ဆီက ပေးစာရေးရင်း 'မြမျိုးလွင်'ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့သူ့အမြင် နည်းနည်းထည့်ရေး လိုက်တယ်။

အဲဒါကတော့...

မြမျိုးလွင်

နေပါဦး၊ ဒီစာမဆုံးခင် စာအကြောင်းပေအကြောင်း ကလေးများကို ရေးချင်သေးတယ်။ အရင်လက ကိုလှပို့လိုက်တဲ့ မြမျိုးလွင်ဝတ္ထု ၁၀ အုပ်စလုံးကိုလည်း ဖတ်ပြီးပါပြီ။ ကြိုက်ပါရဲ့။ သိပ်တော့ဖြင့် မကြိုက်တာအမှန်ပဲ။ သူ့နောက်ဆုံးထုတ်ဝေလိုက်တဲ့ 'မညာနဲ့'ဝတ္ထုကိုလည်းဖတ်ပြီးပါပြီ။ သူ့ဝတ္ထုက မန္တလေး စကား၊ ရန်ကုန် အစား၊ မော်လမြိုင် အကြား ဆိုတာကို ထင်ပေါ်အောင် ရေးထားတဲ့ ဝတ္ထုကလေးပါပဲ။ မိန်းကလေးတစ်ယောက်ကို မော်လမြိုင်သား၊ ရန်ကုန်သား၊ မန္တလေးသားတို့ ဝိုင်းပိုင်းကြတဲ့ ဝတ္ထုဆိုပါတော့။ ဝတ္ထုမဆုံးခင်ကဘဲ အဲဒီမိန်းမကို မန္တလေးသား ရမှာပဲလို့ တွေးမိတယ်။ တွေးမိတဲ့အတိုင်းလည်း မန္တလေးသား ရသွားတာပါပဲ။ ဘယ်မရဘဲနေပါ့မလဲဗျာ စာရေးဆရာမြမျိုးလွင်က မန္တလေးသားဟာကိုး။ ဒီနေရာမှာ စာရေးဆရာ မျက်နှာလိုက် တယ်ထင်တယ်။

ဘာပဲပြောပြော မြဲမျိုးလွင်ဟာ ဝတ္ထုရေးတာထက် အစမ်းစာ အတ္ထုပ္ပတ္တိ တိုကလေးများကိုရေးတဲ့နေရာမှာ သာလို့ ကောင်းတယ်ထင်တာပဲ။ မကြာခင်ကထွက်ပေါ်လာပြီး မကြာခင်က ပျောက်ကွယ်သွားတဲ့ ဒို့ခေတ်မဂ္ဂဇင်းမှာ မြဲမျိုးလွင်ရဲ့ ‘မောင်တို့ရွာ’၊ ‘လူ့ဘဝ’ ဆိုတဲ့ဆောင်းပါးနဲ့ ‘ခြင်းပွဲ’ ဆိုတဲ့ဆောင်းပါးများမှာ “ဆာလျှင် ငိုလိုက်၏။ ငိုလိုက်သောကြောင့် နို့စို့ရ၏။ ကံရေး တည်းဟူသော အသင်လူ၊ လူတည်းဟူသော အသင်ကံရေး၊ မေတ္တာမျှခြင်းကြောင့် ချစ်မိကြရာက၊ ချစ်မိသည့်အတွက် သမီးရည်းစားဖြစ်ကာ” ဆိုတဲ့စာပိုဒ်ကလေးတွေဟာ အင်မတန် ချစ်စရာကောင်းတာကလားဗျာ။ အဲဒီလိုအရေးမျိုးကို မြန်မာ စာရေးဆရာတွေ ဘယ်သူမှမရေးကြသေးလို့ သူ့ကိုယ်ပိုင်လို့ ဆိုရမယ်ဗျာ။

ဒို့ခေတ်

“ဒို့ခေတ်မဂ္ဂဇင်းလည်း ပျောက်သွားရော၊ မြဲမျိုးလွင်လည်း ဆောင်းပါးရေးခြင်းကို ရပ်စဲလိုက်ပါရော။ ဒို့ခေတ်ပျောက်သွားတာ နာသဗျာ။ မနာဘဲနေပါ့မလား။ ကျွန်တော်က တစ်နှစ်အတွက် ပိုက်ဆံပေးထားရပြီး မဂ္ဂဇင်း ၃ စောင်တည်းရတာကိုး။ အခု တော့ဖြင့် ပါးပြီ။ နှစ်ပိုင်း လပိုင်းနဲ့ ဝယ်မဖတ်တော့ဘူးဗျာ။ သတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်းကိုယ်စားလှယ်တွေဆီက ၁ လမှ ၁ အုပ် ဝယ်တော့တယ်။”

ဆရာကြီးမြဲမျိုးလွင်ရဲ့ဆောင်းပါးတွေကို ကြိုက်တဲ့အကြောင်း မောင် သံချောင်းစာထဲမှာ အဲဒီလိုသူရေးဖူးတယ်။ ကျွန်တော့်ဆီ စာများရေးတဲ့အခါလည်း သူထည့်ထည့်ရေးဖူးတယ်။ စကားစမြည်ပြောကြရာမှာလည်း စာပေအကြောင်း ရောက်သွားရင် သူ့အာဆော်ကို ဒီလိုပဲပြောဖူးတယ်။ တခြားစာရေးဆရာကြီးတွေနဲ့ ပတ်သက်ရာရာတွေလည်း ကျွန်တော့်ဆီရေးတဲ့ နှစ်ယောက်ချင်းပေးစာများမှာရော၊ မောင်သံချောင်းပေးစာများမှာပါ သူရေးလေ့ရှိတယ်။ ဂန္ထလောကဆောင်းပါး တချို့မှာလည်း ဒီအသွားမျိုးရေးသေးတယ်။

ဒို့ခေတ်မဂ္ဂဇင်းဆိုတာ ၁၉၃၄ ခုနှစ်မှာ မန္တလေးက လူငယ်များ စုထုတ်ကြတဲ့ မဂ္ဂဇင်းတစ်စောင်ပဲ။ တော်တော်ကောင်းတယ်။ အစိုးရက အာမခံငွေ တော်တော်များများတင်ရမယ်လို့ တောင်းတာနဲ့ ဆက်မထုတ်နိုင်တော့ဘဲ ၃ စောင်တည်းနဲ့ရပ်လိုက်ရတယ်။ လူငယ်တွေရဲ့အင်အားနဲ့ ဘယ်နည်းနဲ့မှ ဒီလောက်ငွေကို မတင်နိုင်ဘူးဆိုတာသိလို့ ဒီလိုတောင်းလိုက်တာပဲ။ တကယ်လို့ ရှာဖွေချေးငှားတင်နိုင်ကြရင်လည်း မကြာခင်ပဲ အဲဒီငွေကို သိမ်းလိုက်မှာပဲ။

စလင်းကနေ ကျောက်ဆည်ကို ပြောင်းပြီးတဲ့နောက် ကျွန်တော့်ဆီ သိပ္ပံမောင်ဝရေးတဲ့စာတွေထဲက သူ့ဆီပြန်ပို့ရာမှာ ပါမသွားဘဲ ကျွန်တော့် လက်ထဲမှာ ကျန်နေခဲ့တဲ့စာထဲမှာလည်း မိသားစု သာရေးနာရေးအကြောင်းကိစ္စ များအပြင် စာပေအကြောင်းများလည်း ပါသေးတယ်။

အဲဒီစာကတော့...

ကျောက်ဆည်
၂၂၊ ၇၊ ၃၆

ကိုလှ

ပေးလိုက်သောစာကို မနေ့ကပင်ရရှိပါသည်။ ဂန္ထလောကတို့၊ ဒဂုန်တို့အတွက် ဆောင်းပါးတွေကူးနေရတာနဲ့ အတော်အချိန်ကုန်ပါသည်။ ၂၀၊ ၂၁ နေ့များတွင် ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် ပတ်သက်ပြီး တော်တော်အလုပ်များလိုက်ပါသေးရဲ့။ အခုတော့ဖြင့် ပြီးသွားပါပြီ။ အိမ်ကြီးမှာ ကြီးလွန်းသောကြောင့် ပြင်ဖို့ဆင်ဖို့ ကိစ္စတွေနဲ့ ခင်သန်းမြင့်မှာ တော်တော်ပင်ဖားနေပါသည်။

မနေ့ကစာမှာ ကိုလှ ကျောက်ဆည်လာမည်ဆို၍ ဝမ်းမြောက်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ၂၄၊ ၂၅၊ ၂၆ ရက်နေ့များတွင် ကျွန်တော်တို့ မန္တလေးသို့သွားပြီး ခရိုင်မင်းကြီးနှင့်တွေ့ဆုံရန် ချိန်းဆိုထားသောကြောင့် ကျောက်ဆည်တွင် ရှိမည်မထင်ပါ။ ရှေ့လ ၁ ရက်၊ ၂ ရက်နေ့များတွင် မလာနိုင်ဘူးလား။ လာဖြစ်အောင်လာစမ်းပါ။ မျှော်လင့်၍နေပါမည်။ ဂန္ထလောကအတွက် ဆောင်းပါးရှည်ကြီးကိုကူးလိုက်ရသည်မှာ ညကလည်းတစ်ညလုံး၊ ခုလည်းတစ်မနက်လုံး ဆုံးခန်းတိုင်ပင်မရောက်နိုင်။ မနေ့က သူရိယမှာ ဦးဖိုးစိန်၏အဖြေ ပါလာပါပကော။ ဝမ်းသာစရာပင်။ ကျွန်တော်က ဖြည့်စွက်စရာတွေ ရှိနေပြန်ပါပြီ။ ဤအဂ္ဂိရတ်

မေတ္တာစာအရေးမှာ တော်တော်ကလေး ဟန်ကျမည်ထင်ပါသည်။
မောင်ဝန်ဆီသို့ လှမ်းစာရေးရဦးမည်။

မောင်သိန်းဟန်နဲ့တော့ မန္တလေး ကိုသက်စုတို့အိမ်မှာ
တွေ့လိုက်တယ်။ တစ်နေ့လုံးပဲ စကားလက်ဆုံကျကြတယ်
ဆိုပါတော့ဗျာ။

မော်လမြိုင်က ကျွန်တော်တို့ကြီးကြီးလည်း ၂၀ ရက်နေ့က
အနိစ္စရောက်ရှာပြီ။ ယနေ့ သင်္ဂြိုဟ်မယ် ကြေးနန်းရတယ်။
သွားဖို့တော့ အင်မတန်ကောင်းတာပဲ။ ရွေးကောက်ပွဲတွေကလည်း
ရှုပ်နေပြန်၊ နယ်ကိုရောက်စမို့ အလုပ်တွေကလည်းမအား၊
ခွင့်ကလည်း တစ်ခါယူပြီးဆိုတော့ မသွားရပါ။ စိတ်ညစ်စရာ
အင်မတန်ကောင်း။ ငွေကိုသာ တင်ပို့လိုက်ရပါတော့သည်။

သည်အပတ် ဤမျှနှင့်ကျေနပ်ပါဦး။ ပူးတွဲပါစာကို ယနေ့
နံနက်တွင်ရရှိသည်။ 'ရဲ'ကို ဗီပီပီနှင့်ပို့လိုက်လျှင်တော့ တယ်မရွေး
ချင်ဘူး။ ကျွန်တော်ဖြင့် ယခုထက်တိုင် ကြိုက်စရာ မတွေ့သေး
ဘူးဗျာ။ ရဲသတင်းစာဆရာနှင့်တွေ့ရင် ဗီပီပီလုပ်ပြီးမပို့ပါနဲ့လို့
ပြောလိုက်စမ်းပါ။

ဒေး

သူကလည်း ကိုသန့်လို့ပဲ ရဲသတင်းစာကို တယ်မကြိုက်ဘူးတဲ့။ ဒါကြောင့်
ရဲသတင်းစာတိုက်က ဗီပီပီနဲ့ပို့လိုက်ပါရစေဆိုတဲ့စာကို ကျွန်တော့်ဆီထည့်ပေး
လိုက်ပြီး မဟာဆွေ(ဦးဘရှိန်)နဲ့တွေ့ရင် ပြောပြလိုက်ပါလို့ မှာတာပါပဲ။ စာရေး
ဆရာကြီးမဟာဆွေနဲ့ကျွန်တော်နဲ့ အလွန်ခင်မင်ရင်းနှီးတယ်။ နေ့တိုင်းတွေ့နေ
ကြတယ်ဆိုတာကို သူသိလို့ရေးလိုက်တာပဲ။

အဲဒီအခါတုန်းက ကိုဝန်က ဗီလတ်မှာစာသင်နေပါတယ်။ အဲဒီကို
စာရေးဦးမယ်လို့ ပြောတာပဲ။ ကိုသိန်းဟန်က မန္တလေး ဥပစာကောလိပ်မှာ
ဆရာလာလုပ်နေပါတယ်။ ဦးသက်စုက စိုက်ပျိုးရေးဌာနမှာ အလုပ်လုပ်တယ်။
စိုက်ပျိုးရေးကောလိပ်ဝင်း၊ မန္တလေးဥပစာကောလိပ်ဝင်းထဲမှာပဲနေတယ်။
သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ အင်မတန်ရင်းနှီးခင်မင်သူဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော် ကျောက်ဆည်
လာလည်တဲ့အခါ သိပ္ပံမောင်ဝတို့ဇနီးမောင်နှံက မန္တလေးလိုက်ပို့တော့ ဦးသက်စုတို့
ဒေါ်ခင်သန်းတို့အိမ်မှာပဲ တည်းရပါတယ်။

ဝတ္ထုအရေးအသား သိပ္ပံမောင်ဝအမြင်

တချို့က ဆရာကြီးမြမျိုးလွင်အရေးအသားမျိုးကို သိပ္ပံမောင်ဝတို့လိုလူက မကြိုက်၊ ဆရာက ဝါကျရှည်ကြီးများနဲ့ ရေးလေ့ရှိတယ်။ ဘယ်လိုဖြစ်တယ် စသဖြင့် ထင်မြင်ချက်ပေးကောင်းပေးကြပါလိမ့်မယ်။ ဒီလို တထစ်ချမဟုတ်တာကို မောင်သံချောင်းပေးစာပါအချက်များအရ ကောင်းကောင်းကြီးသိနိုင်ပါတယ်။ ဆရာကြီးမြမျိုးလွင်မှာ ပင်ကိုရေးဟန်ရှိတယ်။ အဲဒီဟန်မျိုး တခြားစာရေးဆရာတွေ ရေးတာ တစ်ခါမှမတွေ့ရသေးဘူး။ အဲဒီလို ပင်ကိုရေးရှိတာကို သိပ္ပံမောင်ဝက အထူးပဲနှစ်သက်တယ်။

ဒီနေရာမှာ သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ (၃၀၊ ၃၊ ၆၆) ရက်နေ့ကမှ ကွယ်လွန်သွားခဲ့တဲ့ မန္တလေးတက္ကသိုလ်ပါမောက္ခချုပ်ဦးကျော်ရင်နဲ့ အယူအဆတူတာတစ်ခုတွေ့ရ တယ်။ ၁၃၂၇ ခုနှစ်၊ နတ်တော်လအတွင်းက တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဖွံ့ဖြိုးရေးသိပ္ပံ ကျောင်းအုပ် ဗိုလ်မှူးထွန်းမြတ်က စစ်ကိုင်းစာဆိုတော်ပွဲအတွက် ဖိတ်တာနဲ့ ဆရာလွင်ရယ်၊ ကိုကျော်ရင်ရယ်၊ ကျွန်တော်ရယ် အတူသွားကြတယ်။ ကားထဲမှာ ဆရာလွင်ကို ကိုကျော်ရင်က စာတွေပြန်ရေးဖို့တိုက်တွန်းတယ်။ ဆရာလွင်က 'ဒီခေတ်မှာ ကျွန်တော်တို့ရေးလို့မဖြစ်တော့ပါဘူး။ ရေးဟန်တွေ ဘာတွေပါ အားလုံးပြောင်းကုန်ပြီ' လို့ ပြန်ပြောပါတယ်။ ဒီတော့ ကိုကျော်ရင်က 'ဒီလို ဘယ်ဟုတ်မလဲဆရာရယ်၊ ကိုယ့်ဟန်နဲ့ကိုယ်ပေါ့၊ ဆရာဟန် ကြိုက်တဲ့လူရှိပါတယ်၊ ဖတ်မယ့်လူရှိပါတယ်။ ဆရာကမရေးလို့ပါ' လို့ တိုက်တွန်းပြန်တယ်။

အခု သိပ္ပံမောင်ဝအကြောင်းများကို ရေးနေချိန်မှာ စစ်ကိုင်းစာဆိုတော်ပွဲ သွားကြရင်း ကိုကျော်ရင်က ဆရာကြီးမြမျိုးလွင်ကို တိုက်တွန်းသွားတာတွေ ပြန်သတိရနေပါတယ်။ ဒီလိုပြောခဲ့တာ ဘာမှမကြာသေးဘူး၊ လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၉၆၅ ခု စာဆိုတော်လဖြစ်တဲ့ နတ်တော်လအတွင်းကပဲ။

သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့လျှို့ဝှက်ကလောင်များကို အကြောင်းစပ်သလို ကျွန်တော် ဖော်ပြသွားပါမယ်။ စာရင်းကြီးလုပ်ပြရဲ့နဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပေါ်မှာမဟုတ်ပါဘူး။ သူ့လျှို့ဝှက်ကလောင်တွေကို ကျွန်တော်က ကျွန်တော်နဲ့အလွန်ရင်းနှီးပြီး နေ့စဉ် တွေ့နေတဲ့မိတ်ဆွေတွေကို ပြောမပြသလိုဘဲ၊ သိပ္ပံမောင်ဝကိုလည်း တခြားမိတ်ဆွေ များရဲ့နာမည်ဂုဏ်တွေကို ကျွန်တော်မပြောဘူး။ သူလည်းသိတော့သိချင်မှာပေါ့။ ဒီလောက်ရင်းနှီးတာ ပြောဖို့ကောင်းတယ်လို့ အောက်မေ့ချင်အောက်မေ့လိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ သူကလည်းသတိထားတယ်။ ဘယ်တော့မှမမေးဘူး။ ကျွန်တော်ကလည်း သတိထားတယ်၊ မပြောမိအောင်ဂရုစိုက်တယ်။ မပြောတတ်ပါဘူး။ သူ့မပြောတာ ကိုဘဲ သူကကြိုက်ချင်ကြိုက်နေမှာပါ။

မဟာဆွေမှာလည်း ကလောင်ဂုဏ်တော်တော်များများရှိတယ်။ သူ့ဇနီး မကြည်ကြည်နာမည်နဲ့လည်း တစ်ခါတစ်ရံရေးတယ်။ မွန်းသော်တာဆိုတဲ့နာမည် သူရိယမဂ္ဂဇင်းမှာ ရယ်ရွှင်ဖွယ်ဝတ္ထုတိုတွေရေးတယ်။ အဲဒီနာမည်နဲ့ကြီးပွားရေးမှာ တစ်ခါတလေရေးတယ်။ ကြီးပွားရေးအတွက် လစဉ်မှန်မှန်ရေးတာကတော့ မဟာဆွေနာမည်နဲ့ ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်၊ နေသူရိန်ဆိုတဲ့နာမည်နဲ့ နိုင်ငံရေးဆောင်းပါး တစ်ပုဒ်ပဲ။

နေသူရိန်ရဲ့မကြောက်တရားဆောင်းပါးတွေကို လူငယ်တွေကကြိုက်ကြ တယ်။ မဟာဆွေရေးတဲ့အတိုင်းသာထည့်ရင်လည်း ဒို့ခေတ်မဂ္ဂဇင်းလိုပဲ အစောကြီး ကတည်းက အာမခံအတောင်းခံရပြီး ပိတ်ပစ်တာခံရမှာပဲ။ အထပ်ထပ်ဖတ်၊ ပြုပြင်ပြီးမှထည့်လို့ အသက်ရှည်ခဲ့တာပါပဲ။ နေသူရိန်ရဲ့ကလောင်က အင်မတန် ကြမ်းတယ်။ တခြားလူ သူ့စာကိုပြင်ရင် မဟာဆွေကမခံဘူး။ သူရိယ ဦးသိမ်းမောင်နဲ့ ကျွန်တော့်ကိုတော့ အလွန်ရင်းနှီးချစ်ခင်သူတွေမို့ သူ့ဘာမှ မပြောဘူး။ မျက်နှာမပျက်ဘူး။

အဲဒီ နေသူရိန်နာမည်နဲ့ရေးတဲ့ မဟာဆွေရဲ့ဆောင်းပါးတွေဟာ အင်္ဂလိပ် အစိုးရကို စောင်းတာတွေ၊ လူငယ်တွေကို လှုံ့ဆွပေးတဲ့ အမျိုးသားရေးဆောင်းပါး တွေပဲ။ အဲဒီခေတ်နဲ့တော့ တော်တော်လိုက်တယ်။ ရဲစိတ်ရဲမာန်လည်း တက်စေ ခဲ့ပါတယ်။ နေသူရိန်ဆိုတဲ့ကလောင်ဟာ တင်တင့်တို့ မောင်သံချောင်းတို့ဆိုတဲ့ ကလောင်တွေလိုပဲ ပရိသတ်ရှိတယ်။ လူကြိုက်များတာပဲ။

မဟာဆွေဟာ အဲဒီခေတ်တုန်းက ဝတ္ထုရှည်ကြီးတွေလည်းရေးနေတယ်။ သူရိယသတင်းစာမှာ 'သူပုန်ကြီး'ဆိုတဲ့ဝတ္ထုမျိုး၊ 'စာရေးကြီး'၊ 'စနေဂြိုဟ်'ဆိုတဲ့ ဝတ္ထုမျိုးတွေရေးတယ်။ 'ပျိုတောင်ပြန်း'၊ 'ဈေးချိုသူ' စတဲ့ဝတ္ထုရှည်တွေကိုလည်း မန္တလေးသူရိယသတင်းစာအတွက် ရေးတယ်။ သူရိယမဂ္ဂဇင်းမှာ မဟာဆွေနဲ့ စောရသက်ပြင်း၊ သို့မဟုတ် စောရသက်ပြင်းနဲ့ မွန်းသော်တာနာမည်နဲ့ ၁ လ ၂ ပုဒ် မှန်မှန်ရေးတယ်။ 'စောရသက်ပြင်း'ဆိုတာ ကလောင်နာမည်မဟုတ်ဘူး။ ဝတ္ထုခေါင်းစဉ်ပါ။ စွန့်စားခန်းဝတ္ထုဆန်ဆန်၊ မတရားသဖြင့် ငွေပေါနေတဲ့လူတွေ ဆီက ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုခုနဲ့ ခိုးယူတာမျိုး စတဲ့ဝတ္ထုမျိုးတွေဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဝတ္ထုမှာ ရေးသူဖော်မပြရဘူး။

စောရသက်ပြင်းဝတ္ထုများကို သူရိယမဂ္ဂဇင်းကို စ,ထည့်တာ ကြာလှပါပြီ။ ဒီဝတ္ထုတွေကို အရင်က ပုဂ္ဂိုလ် ၂ ဦး ၃ ဦးလောက် ရေးဖူးကြတယ်။ အဲဒီ လူတွေကတော့ အင်္ဂလိပ်မဂ္ဂဇင်းတွေထဲကမှီးပြီး ပြင်ဆင်ရေးသားကြတာတွေပဲလို့ ဆိုတယ်။ မဟာဆွေကတော့ မှီးတာ၊ ဘာသာပြန်တာ စာတစ်ပုဒ်မှမပါဘူး။ သူ့ပင်ကိုတွေချည်းပဲလို့ ပြောခဲ့ဖူးပါတယ်။ ကျွန်တော်အပါအဝင် မဟာဆွေရဲ့ အပေါင်းအသင်းတွေကလည်း သူ့ပင်ကိုလို့ပဲ ယူဆကြပါတယ်။

မဟာဆွေဟာ အလွန်အပင်ပန်းခံနိုင်သူ၊ လုံ့လဝီရိယကြီးသူ၊ ဇွဲကောင်းသူ တစ်ယောက်ပါပဲ။ စာရေးလည်း အင်မတန်မြန်တယ်။

လျှို့ဝှက်ကြတယ်ဆိုပေမယ့် တစ်ခုတော့ရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့နဲ့ဆိုင်ပြီး လျှို့ဝှက်ရမယ့်ကလောင်နာမည်တွေအကြောင်းသာ ကျွန်တော်တို့ပြောမပြတာကိုး။ တခြားလူတွေရဲ့နာမည်ရှက်တွေတော့ ဟိုကဒီကသိကြသမျှ ပြောမိကြတာပဲ။ အဲဒါတွေတော့ ကျွန်တော်က ရရလာပါတယ်။

မှော်ဘီဆရာသိန်းကြီး 'ရှေးဟောင်းရှေးဖြစ်စာတမ်း'ဆိုတဲ့စာအုပ်အကြောင်း ကိုရေးရင်း အဲဒီခေတ်က ဝတ္ထုရေးဆရာတွေအကြောင်းကို မောင်သံချောင်း ကလောင်နဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝကရေးထားခဲ့တာရှိပါတယ်။ အဲဒီရေးသားချက်ဟာ ဒီကနေ့အထိပဲ မှန်နေသေးသလားဆိုတာတော့ စာဖတ်ပရိသတ်များကိုယ်တိုင် စဉ်းစားကြည့်ကြဖို့ပါပဲ။

သိပ္ပံမောင်ဝက ဟာသအလွန်ကြိုက်တယ်။ ဇဝန တစ်ခါတလေ သိကြားမင်းကို သရော်တဲ့ဆောင်းပါးမျိုး ရေးထားတာကိုဖတ်ရရင် သူ့အင်မတန် သဘောကျတယ်။ အသံထွက်အောင် ရယ်လေ့ရှိတယ်။ နောက်ပြီး ဇဝနကို ဝတ္ထုရေးကောင်းတဲ့စာရေးဆရာတစ်ယောက်လို့ သူ အသိအမှတ် ကောင်းကောင်း ပြုတယ်။

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းကိုလည်း ဝတ္ထုပီပီသသရေးတဲ့ စာရေးဆရာ တစ်ယောက်လို့ သူမြင်တယ်။ ပီမိုးနင်းအကြောင်းတွေ မပြောနဲ့တော့၊ စပ်မိတိုင်း အကြောင်းသင့်တိုင်း ထုတ်ဖော်ရေးနေပြောနေတာပဲ။

၁၂၉၇ ခု တန်ဆောင်မုန်းလ၊ ၁၉၃၅ ခု နိုဝင်ဘာလ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း မောင်သံချောင်းပေးစာထဲမှာ ဝတ္ထုအကြောင်း ကြားညှပ်ရေးလိုက်ပုံကတော့...

ရှေးဟောင်းရှေးဖြစ်စာတမ်း

ကိုလှပို့လိုက်တဲ့ ဆရာသိန်းကြီးရဲ့ 'ရှေးဟောင်းရှေးဖြစ် စာတမ်း'စာအုပ်ကို ရပြီဗျ။ ဗဟုသုတရစရာတွေ များပါပေဗျာ။ ကျွန်တော်အရင်တုန်းက မသိသေးတဲ့အကြောင်းအရာတွေ အများ ကြီးပါသဗျို့။ ဆရာသိန်းဆိုတာကတော့ ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး ကြီးပါပဲ။ အဲဒီဟင်းလေးအိုးကြီး အသက်ရှင်နေတဲ့အခိုက်မှာ တတ်နိုင်သလောက် ဗဟုသုတတွေကို ယူထားဖို့ကောင်းတယ်။ ပဲရောပုံနှိပ်တိုက်ရှင် ဦးဆန်နီဆောင်ရွက်နေပုံဟာ တော်တော်ကို ဟန်သဗျာ။

ဗဟုသုတအကြောင်းကို ရေးချင်ရင် ဆရာသိန်းကြီး ရေးသလို ဗဟုသုတအကြောင်းသက်သက် ရေးမရောဘဲ ရေးစေချင် တယ်။ ဝတ္ထုရေးတဲ့အခါလည်း ဝတ္ထုသက်သက်ကို ရေးစေချင် တယ်ဗျ။ ဇဝနရေးတဲ့ ဝတ္ထုတွေလိုပေါ့ဗျာ။ အခုတော့ဖြင့် ဝတ္ထုရေးတဲ့နေရာမှာလည်း ဗဟုသုတအကြောင်းတွေကို ဆွဲထည့် တော့တာပဲ။ အဲသည်ဗဟုသုတအကြောင်းတွေကို ဆွဲထည့်နေ တာနဲ့ ဝတ္ထုကြောင်းပြတ်သွားပြီး ဝတ္ထုရဲ့အရသာပျက်သွားတာ တွေကို အများကြီးမြင်ရသဗျ။ စိတ်ပျက်စရာတယ်ကောင်း။ အချို့ဝတ္ထုရေးဆရာတွေဟာ စာဖတ်သူတွေ ဗဟုသုတရစေလို တာက နည်းနည်းရယ်၊ မိမိတို့ဗဟုသုတ ဘယ်လောက်ရှိတယ် ဆိုတာ ကြွားချင်တာနဲ့ ထင်သလိုမြင်သလို လျှောက်ရေးတော့ တာပဲ။ တချို့များ မိမိတို့သိတာထက် ပိုပြီးရေးကြသေး။ သိတဲ့သူတွေကတော့ တယ်ရယ်ချင်။ အဲဒါတွေကြောင့်ခက်သဗျာ။ နို့ပေမဲ့ စာဖတ်သူတချို့ကတော့ အဲသည်လိုဝတ္ထုမျိုးကိုမှ ကြိုက်

၁၉၂၅-၂၆ ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပါဠိနဲ့ မြန်မာစာ ဂုဏ်ထူးတန်းကျောင်းသားများ

မတ်တတ်-ဝဲမှယာသို့ ဦးထွန်းလှ၊ ဗိုလ်မှူးချုပ် မောင်မောင်ကျော်ဝင်း၊
ဦးဘဦး (သခင်ဘဦး) ဘီအေဘီအယ်၊
ထိုင်ရက်-ဝဲမှယာသို့ ဦးမောင်မောင်တိုး၊ ဦးစိန်တင်(သိပ္ပံမောင်ဝ)၊ ဦးဘမောင်၊
ပါမောက္ခဦးအောင်သန်း၊ ဦးညွန့်။

သတဲ့ဗျ။ ကျွန်တော်ဖြင့် မကြိုက်တာအမှန်ပါပဲ။ ဗဟုသုတလိုရင်
ဆရာသိန်းရေးတဲ့ စာအုပ်မျိုးကိုဖတ်မယ်။ ဝတ္ထုကိုဖတ်ချင်ရင်
ဇေနတို့၊ ရွှေဒေါင်းတို့၊ ဝတ္ထုမျိုးကိုဖတ်မယ်။ ရှေးဟောင်းရေးဖြစ်
စာတမ်းအကြောင်း ရေးနေရာက ဘယ့်နှယ်ဝတ္ထုဆရာတွေဆီ
ရောက်သွားတယ်မပြောတတ်ဘူး။ သည်အကြောင်း တော်ပြီဗျာ။
မတော်ရင် ဝတ္ထုရေးဆရာတွေက ကော်ဆဲကြတော့မယ်။
ရယ်လို့ ရေးထားပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကျော်ခေတ်တစ်ဝိုက်က စာရေးဆရာတချို့ဟာ
ဝတ္ထုများမှာ ဗဟုသုတတွေ ဇွတ်အတင်းထည့်ကြတယ်လို့ သိပ္ပံမောင်ဝ မြင်သလိုပဲ။
လွန်ခဲ့တဲ့ ၆ နှစ်လောက်က မြန်မာစာအုပ်တစ်အုပ်ကို ချက်ကိုစလိုဗက်ကီးယား
နိုင်ငံကနေပြီး ဝေဖန်တဲ့ မင်းလတ်ဆိုသူကလည်း မြန်မာလက်ဝဲစာရေးဆရာ
တော်တော်များများဟာ ဇာတ်ကွက်ထဲမှာ ဝါဒဖြန့်စာလုံးတွေ အတင်းအဓမ္မ
သွတ်သွင်းရေးလေ့ရှိကြတယ်လို့ ရေးသားထားတာကို ဖတ်ရဖူးပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်
ဘာသာနဲ့ ပရတ်(ဂ်)မြို့က ထုတ်ဝေတဲ့ 'နယူးအိုရီယင့်'(အရှေ့တိုင်းသစ်)ဆိုတဲ့

မဂ္ဂဇင်းကလေးမှာ ဖတ်ရတာပါ။ (၁၉၆၀ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လထုတ်) ကျွန်တော် တွေဖူးတဲ့ ဒီမဂ္ဂဇင်း ၃-၄ စောင်ထဲမှာ အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများရဲ့ စာပေနဲ့ယဉ်ကျေးမှု အကြောင်းများ တော်တော်စုံစုံပါတယ်။ မြန်မာစာပေအကြောင်းများလည်း တစ်ခါတစ်ရံပါတာတွေ့ရတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝတို့၊ မင်းလတ်တို့လိုပဲ၊ ကွယ်လွန်သူစာရေးဆရာကြီး သူရိယကန္တိကလည်း ရေးဖူးတယ်။ သူရိယကန္တိက 'ဝတ္ထုရေးလိုသလား'ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ခု ကျွန်တော်အယ်ဒီတာအဖြစ်နဲ့ တာဝန်ယူထုတ်ဝေခဲ့ဖူးတဲ့ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းထဲမှာ ရေးထားတာတစ်ခုရှိတယ်။

၁၂၉၇ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလ၊ ၁၉၃၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း သူရိယကန္တိဆောင်းပါးထဲမှာ...

“ဝတ္ထုကို ဝတ္ထုသက်သက်ကဲ့သို့ရေးသော ဝတ္ထုမျိုးကို ကျွန်တော်ကြိုက်ပါသည်။ ဝတ္ထုတွင် တရားဟောစာကဲ့သို့ ရေးခြင်းမျိုးကို ကျွန်တော်မကြိုက်ပါ။ ဝတ္ထုတွင် တရားစာတွေကို ညှပ်လျက် ဝတ္ထုဖတ်သူတို့အား စာရေးဆရာ ပညာရှိကြောင်း ကြော်ငြာမျိုးကို အထူးသဖြင့် သဘောမကျပါ။ နိုင်ငံတွင် တိုင်းရေးပြည်ရေးဘက်က အောက်ကျနောက်ကျဖြစ်နေသောကြောင့် ဝတ္ထုများကို တိုင်းရေးပြည်ရေး မျက်စိဖွင့်ပေးသော ရည်ရွယ်ချက် မျိုးနှင့် ရေးသားထားခြင်းများကို အပြစ်မဆိုပါ။ များစွာသဘောကျ ပါသည်။ သို့သော် များသောအားဖြင့် ဝတ္ထုရေးဆရာများသည် ဝတ္ထုကိုမရေးဘဲ တိုင်းရေးပြည်ရေးတရားတွေကို ဓမ္မကထိက ဟန်ဖြင့် ဟောလေ့ရှိပါသည်။ ဝတ္ထုဆိုသည်မှာ ဇာတ်ကွက် ဇာတ်လမ်းကိုမူထား၍ ဇာတ်လမ်းရှိသမျှ စကားကိုသာလျော်အောင် ထည့်သွင်းရန်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးဝတ္ထုရေးသော အချို့စာရေး ဆရာကလေးများမှာ ခေတ်အကြိုက်လိုက်၍ ရေးသားသော်လည်း မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ကလည်း နိုင်ငံရေးမကျွမ်းကျင်၊ ဝတ္ထုရေးသား သောစနစ်ကိုလည်း မသိသောကြောင့် ထင်ရာကိုရေးကြလေသည်။ စာရေးဆရာအလုပ်ထက် သွေးကြီးစေတတ်သော အလုပ်ကလည်း ရှားသည်။ စာရေးဆရာကလေးဆိုသူတို့သည် ညစ်ညမ်းသော ဝတ္ထုကလေးများတွင် တိုင်းရေးပြည်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကြီးပွားရေး များကိုညှပ်၍ တရားဟောပြန်သည်။

ဝတ္ထုမှာ ယုတ္တိရှိသောအဖြစ်အပျက်ဖြစ်ရမည်။ ရယ်စရာ
ကိုလည်း တမင်ထည့်ယူသည့်အနေမျိုးမဖြစ်ရ၊ အလျဉ်းသင့်သဖြင့်
အလိုလိုပါသွားပုံမျိုး ဖြစ်စေရမည်။”

စသဖြင့် ရေးခဲ့ဖူးပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၃၀ တစ်ဝိုက်က သိပ္ပံမောင်ဝနဲ့ သူရိယကန္တိတို့
ရေးသားခဲ့တာတွေနဲ့ ပရတ်(ဂ်)က စာပေဝေဖန်သူ မင်းလတ် လွန်ခဲ့တဲ့ ၆ နှစ်
လောက်က ရေးခဲ့တာများဟာ တစ်သဘောတည်းဖြစ်နေတာကို တွေ့ရပါတယ်။
ဟုတ်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကလည်း မြန်မာဝတ္ထုအရေးအသားကို
ဒီလိုပဲဝေဖန်ကြပါတယ်။ ဒီကနေ့လည်း ဒီလိုပဲ ဝေဖန်နေရသေးတယ်။ အထူး
သဖြင့် စာဆိုတော်နေ့ စာပေဆွေးနွေးပွဲတွေမှာ အများကြီးဝေဖန်ကြပါတယ်။

အဲဒီ သူရိယကန္တိဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ မြန်မာစာပေမှာ
မမေ့အပ်ဘူး။ သိပ္ပံမောင်ဝတို့ မဟာဆွေတို့လိုပဲ သူကွယ်လွန်တာလည်း အင်မတန်
နှမြောစရာကောင်းပါတယ်။ မြန်မာစာပေမှာ ဆုံးရှုံးခြင်းတစ်ရပ်ပါပဲ။ ဆရာဝန်
စာရေးဆရာ လူတော်တစ်ယောက်ဖြစ်လို့ ဆေးပညာစာအုပ်တွေ ဘာသာ
ပြန်ကြတဲ့ဒီခေတ်မှာ အင်မတန်တာဝန်ယူနိုင်မယ့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ယူမယ့်ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ။
စာပေ၊ ဆေးပညာနဲ့ ပြည်သူတို့အတွက် ကျန်းမာရေးတာဝန်ဆိုရင် မအိပ်မစား
လုပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပါ။

သူ့နာမည်က မစ္စတာဂျေအေဘန်း(န်)စ်တဲ့။ ကပြားနာမည်နဲ့ပေမယ့်
အညာဒေသက မြန်မာတစ်ယောက်အတိုင်းပါပဲ။ အနေအထိုင်၊ အပြောအဆို
ဆိုတဲ့ဘက်ကလည်း နည်းနည်းမှ အနောက်တိုင်းမဆန်ပါဘူး။ မြန်မာနာမည်က
ဦးစိန်ဘန်းပါ။ ကျွန်တော်နဲ့ခင်မင်တာ ၁၉၃၄ ခုနှစ်လောက်ကတည်းကပါပဲ။
အဲဒီတုန်းက သံလွင်မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းက တကောဆိုတဲ့ မြို့ငယ်ကလေးမှာ
ဆရာဝန်အဖြစ်နဲ့ အမှုထမ်းနေရတယ်။ ကချင်ပြည်နယ် ချောင်ကျကျနေရာ၊
ရခိုင်ပြည်နယ် ချောင်ကျကျနေရာတွေသွားပြီး တော်တော်အဆင်းရဲခံ အလုပ်လုပ်
ရတဲ့ဆရာဝန်ပါပဲ။ ဒါ့ကြောင့် သူ့မှာ ရေးစရာတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ရေးလည်း
ရေးတယ်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့လည်း အရေးကောင်းတယ်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့
ကဗျာများကိုလည်းရေးတယ်။ စာအများကြီးရေးနိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ။ သူရေးနိုင်
တာတွေကို ကျွန်တော် တော်တော်များများသိတယ်။ ကျွန်တော့်ကို အင်မတန်
ခင်တယ်။ တစ်နေ့မှာ ကျွန်တော်နဲ့ မန္တလေးမှာအတူနေပြီး စာပေလုပ်ငန်းတွေ
လုပ်မယ်လို့ သူ့အိမ်မှာပြောလေ့ရှိတယ်လို့ သူ့ဇနီးကပြောပြဖူးပါတယ်။ ၁၉၅၈

ခုနှစ်မှာ ကျွန်တော်စာပေဗိမာန်ဆုရတော့ သူနဲ့တစ်နှစ်တည်း အတူတူရတယ် ဆိုပြီး သူ့အလွန်ဝမ်းသာတယ်။ ကျွန်တော် ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်နဲ့ ဂျာမနီက အပြန် နောက်ရက်မှာ ဆုယူရတာဖြစ်လို့ သူနဲ့ စာပေဗိမာန်မှာ တွေ့ရမယ် ထင်တာ မတွေ့ရဘူး။ တော်တော်ကြီးနေမကောင်းနေလို့ သားကလေးကို ဆုယူလွှတ်လိုက်ရတယ်။ “ကိုလှ ဝသလား ပိန်သလားကြည့်ခွဲ” လို့ သားကလေးကို မှာလိုက်သတဲ့။

သူ့နေမကောင်းတာကို ကိုထင်ဖတ်(စာရေးဆရာမောင်ထင်)နဲ့ ကျွန်တော် သွားကြည့်တယ်။ ကျွန်တော်လာတယ်ဆိုပြီး အင်မတန်ဝမ်းသာနေရှာတယ်။

သူ့အကြောင်းလည်း ရေးကြဖို့ကောင်းပါတယ်။ သူ့စာတွေလည်း ပြန်ဖော် ကြဖို့ကောင်းပါတယ်။ သဘောကောင်းလွန်း၊ ရိုးလွန်းလို့ ပေါ်ထင်သင့်သလောက် မပေါ်ထင်ဘဲ ရှိနေရသူတစ်ဦးပါပဲ။

(မောင်သံချောင်းနဲ့ မကီဆောင်းပါးများမှာ ဝတ္ထုများအကြောင်း တော်တော် များများပါပါတယ်၊ ဒီစာအုပ်နောက်ပိုင်းမှာကြည့်ပါ။)

သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့

စကားပြေအရေးအသားအယူအဆ

သိပ္ပံမောင်ဝကို စကားပြေအရေးအသားကောင်းတဲ့ စာရေးဆရာလို့ အသိအမှတ်ပြုကြပါတယ်။ စာဖတ်သူများ နားလည်လွယ်အောင် လွယ်လွယ်နဲ့ ရှင်းရှင်းရေးတဲ့ အတတ်ပညာကို ပိုင်နိုင်သူလို့လည်း ပြောလေ့ရှိကြပါတယ်။

ဒီလိုဆိုရင် မြန်မာစကားပြေအရေးအသားနဲ့ပတ်သက်လို့ သူ့ကိုယ်တိုင် ဘယ်နေရာမှာ ဘာတွေရေးခဲ့ ပြောခဲ့သလဲဆိုတာ သိကြရဖို့ကောင်းတာပေါ့။ ဆရာကြီးမြမျိုးလွင်အကြောင်းကို မောင်သံချောင်းအခန်းမှာရေးတော့ သူ့ အဘော်ပါလာတာကို ကျွန်တော်ထုတ်ပြခဲ့ပြီးပြီ။ တခြားနေရာမှာ တခြား နာမည်တွေနဲ့ရေးတာတွေ မုချရှိပါလိမ့်ဦးမယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝဟာ ဘယ်အကြောင်းအရာနဲ့ပတ်သက်လို့ ဘယ်အယူအဆမျိုး ရှိတယ်ဆိုတာကိုသိဖို့က ဘယ်လိုကလောင်နာမည်နဲ့ ဘယ်အခါတုန်းက

ဘယ်သတင်းစာ ဂျာနယ် မဂ္ဂဇင်းမှာ ဘယ်လိုရေးခဲ့တယ်ဆိုတာတွေကိုသိမှပဲ ဖော်ထုတ်နိုင်ပါမယ်။ အဲဒါဟာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံကြီး ရဖို့မလွယ်ဘူး။ ကျွန်တော် သိတာတွေဟာလည်း စုံတယ်လို့မဆိုနိုင်ဘူး။ မစုံပါဘူး။

၁၉၃၄ ခုနှစ်က ၁၉၃၇ ခုနှစ်အတွင်း သိပ္ပံမောင်ဝ ရေးသားတာတွေကို ကျွန်တော် တော်တော်များများသိပါတယ်။ ဒီအရင်က ရေးခဲ့တာတွေထဲက အသင့်အတင့်ပဲသိတယ်။ ဒီနောက်ရေးတာတွေကိုလည်း တော်တော်သင့်သင့်ပဲ သိပါတယ်။ တချို့နှစ်ပိုင်းတွေမှာ ကျွန်တော့်ထက် ပိုသိသူတွေရှိမှာပဲ။ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ထုတ်ဖော်ရေးသားကြရင် ကောင်းပါမယ်။ အားလုံး ပေါင်းစပ် ယူလိုက်ရင် ပြည့်စုံသွားနိုင်ပါမယ်။

၁၉၃၄ ခုနှစ်၊ သြဂုတ်လနဲ့ စက်တင်ဘာလထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း ၂ စောင်မှာ ဆရာဦးလူဖေဝင်းရဲ့ စာအုပ် ၂ အုပ်ကို သိပ္ပံမောင်ဝ ဝေဖန်ချက်ရေး ပါတယ်။ ‘မောင်တောက်ထွန်း၊ အမျိုးသားကျောင်းဆရာ’ဆိုတဲ့ ကလောင်နာမည်နဲ့ ရေးတော့ သိပ္ပံမောင်ဝ ရေးတယ်ရယ်လို့ ဘယ်သိကြပါ့မလဲ။ ဆရာဦးလူဖေဝင်း ကိုယ်တိုင်လည်း ဒီအကြောင်း မသိရသေးပါဘူး။ အဲဒီစာအုပ် ဝေဖန်ချက် ဆောင်းပါး ၂ ပုဒ်ထဲမှာ စကားပြေအရေးအသားနဲ့ပတ်သက်လို့ သူ့အယူအဆများ ဘယ်လိုရှိတယ်ဆိုတာပေါ်ပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝဟာ ဝါကျတိုတိုကလေးတွေသာ ရေးတယ်။ ကြိုက်တယ်လို့ တချို့ကယူဆကြတယ်။ အဲဒါမျိုးနဲ့ပတ်သက် လို့လည်း အဲဒီဆောင်းပါးများထဲမှာ ရှင်းချက်များ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

မြန်မာစာပေ ထွန်းကားတယ်ဆိုတာ ရှေးဟောင်းတွေချည်း သိမ်းထား တာမျိုး၊ လေ့လာလိုက်စားတာမျိုး မဟုတ်သေးဘူး။ ဒီခေတ်မှာ ပေါ်အပ်တဲ့ စာပေကောင်းမျိုးတွေပါပေါ်မှ မြန်မာစာပေထွန်းကားတယ်လို့ ဆိုနိုင်မယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆမျိုးကိုလည်း အဲဒီလွန်ခဲ့တဲ့ ၃၂ နှစ်ကပဲ အတိအလင်းသူရေးခဲ့ပါတယ်။

စကားပြေရေးသားရာမှာ သူကိုယ်တိုင် စမ်းတဝါးဝါးဖြစ်နေခဲ့ဖူးတာ ကိုလည်း ဝန်ခံထားတယ်။ ခင်သန်းမြင့်၊ ကိုလူအေးနဲ့ ကျွန်တော်သာ သိမယ်လို့ ယူဆရတဲ့ ‘အမျိုးသားကျောင်းဆရာ မောင်တောက်ထွန်း’ဆိုတဲ့ နာမည်ဝှက်နဲ့ ရေးထားခဲ့တဲ့ ဒီဆောင်းပါး ၂ ပုဒ်ကို စာပေဗဟုသုတရှာကြတဲ့ စာရေးဆရာများ၊ ကျောင်းဆရာများ၊ ကျောင်းသူကျောင်းသားများနဲ့ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး ဖတ်ကြည့် သင့်တယ်လို့ ယူဆတဲ့အတွက် တင်ပြလိုက်ပါတယ်။

မြန်မာစာစီစာကုံး(၁)

ရှေးအခါက မြန်မာစာပေအရေးအသားမှာ လွန်စွာမှပင် ထွန်းကားခဲ့လေသည်။ ဤသို့ထွန်းကားပြီးနောက် သီပေါမင်းလက်ထက်တော်သို့ ရောက်သည်မှအစပြု၍ တစ်စတစ်စ ဆုတ်ယုတ်၍လာခဲ့၏။ မြန်မာစာပေအရေးအသားကို လေ့လာသူတို့လည်း မရှိသလောက်ပင် ရှားပါး၍လာခဲ့လေသည်။ ဤသို့ မြန်မာစာပေကို အားပေးမည့်သူ လေ့လာမည့်သူတို့ ရှားပါးသောခေတ်တွင် မြန်မာစာပေ၏တန်ခိုးမှာလည်း အမှန်ပင် ယုတ်လျော့၍ လာရမည်ကား ဓမ္မတာပင်ဖြစ်တော့၏။

မြန်မာစာကောင်း ပေကောင်းတို့လည်း တိမ်မြုပ်ပပျောက်၍ သွားကြရကုန်၏။

ဤသို့ မြန်မာစာကောင်းများ တိမ်မြုပ်၍သွားသည်ကို မမြင်နိုင် မရှုနိုင်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်စုတို့က မြန်မာသုတေသနအသင်းဟူသော အမည်ဖြင့် အသင်းတစ်သင်းတည်ထောင်လေသည်။ ၎င်းအသင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ကား တိမ်မြုပ်နေသော မြန်မာစာကောင်းပေကောင်းတို့ကို ဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်လေသည်။ အတော်အသင့်အထမြောက်အောင်မြင်လေပြီ။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ရုံနှင့် မြန်မာစာပေ ထွန်းကားပြီဟူ၍ မဆိုနိုင်သေးချေ။ ရှေးကပေါ်ပေါက်ခဲ့သော စာပေတို့ တိမ်ကောပပျောက်သွားမည့်ဘေးကြီးကို တားဆီးရုံမျှသာ ရှိလေသေးသည်။

ထို့နောက် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၈၂ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းကို သပိတ်မှောက်သောကျောင်းသားများ ထွက်၍လာခဲ့ကြကုန်၏။ အမြို့မြို့ရှိကျောင်းသားများလည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများ၏ အတူကိုလိုက်ကာ မိမိတို့ကျောင်းအသီးသီးမှ ထွက်၍လာခဲ့ကြလေသည်။

ထိုအခါကား ဝံသာနုစိတ်တွေ မြန်မာပြည်တွင် ထတုန်းအခါဖြစ်၏။ ကျောင်းသားများ၏စိတ်၊ တိုင်းသူပြည်သားများ၏စိတ်တွင် အင်္ဂလိပ်စာပေကိုသာမဟုတ်၊ မြန်မာစာကိုလည်း အရေးတကြီး သင်အံ့လေ့လာအပ်ပေသည်ဟု အထင်ရောက်၍ လာကြလေသည်။ အင်္ဂလိပ်ကျောင်းသားများတွင် သင်ကြားသော စာပေကား ကျွန်ုပ်ညာသာဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြကုန်၏။ အမျိုးသားကောလိပ်ကျောင်းများ၊ အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းများ နေ့ချင်းညချင်း ထွန်းကားပေါ်ပေါက်၍လာကြကုန်၏။

အဆိုပါ အမျိုးသားကျောင်းများတွင် မြန်မာစာအညွန့်အဖူးများကို ကျောင်းသားကလေးတို့အား သင်ကြားစေ၏။ ကျောင်းသားကလေးတို့လည်း

အတော်အတန်သင်ကြားမိကြလျှင် မြန်မာစာပေ၏ အနှစ်သာရကို သိစပြုကြလေသည်။ ထို့နောက် ပါမောက္ခဆရာဦးဖေမောင်တင်၏ ပယောဂကြောင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်ကြီးတွင်လည်း မြန်မာစာပေအညွန့်အဖူးများကို သင်ကြားကြရလေသည်။ သပိတ်မှောက်ကိစ္စကြီး ပေါ်ပေါက်သည့်နေ့မှစ၍ သတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်းတို့လည်း များစွာထွန်းကား၍ လာလေသည်။ စာဖတ်သူအရေအတွက်မှာလည်း မြန်မာပြည်တွင် တစ်နေ့တခြား ပေါများ၍လာကြကုန်၏။ သို့ရာတွင် ရှေးစာဟောင်းများ ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်လာရုံ၊ ကျောင်းသားကလေးမှစ၍ လူကြီးလူငယ်အပေါင်းတို့ စာပေလေ့လာရုံနှင့် မြန်မာစာပေ ထွန်းကားပြီဟူ၍ မဆိုနိုင်သေးချေ။ ဤခေတ်ဤအခါတွင် ရေးသားအပ်သော စာပေကောင်းများ ထွန်းကားပေါ်ပေါက်မှသာလျှင် မြန်မာစာပေထွန်းကားသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေမည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ကျောင်းသားကလေးများ မြန်မာစာပေကို လေ့လာသူများ စာကောင်းပေကောင်းများကို လေ့လာဖန်များလတ်သော် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ထိုစာမျိုးကို ရေးသားလိုသောဆန္ဒများ ပေါ်ပေါက်၍လာကြလေသည်။ သို့သော် မည်သို့စတင်ကာ စပ်ဆိုရေးသားရမည်ကို မသိသဖြင့် အကြပ်ကြံကြရပေသည်။ ဤအခြင်းအရာကို မြင်သောအခါ ‘ကဗျာရေးနည်းနိဿရည်း’ စာအုပ်များကို ရေးသားထုတ်ဝေကြကုန်၏။ ၎င်းစာအုပ်စာတမ်းများကို လေ့လာကြခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးကဗျာကောင်းများကို အတုလိုက်ကာ စပ်ဆိုကြသဖြင့်လည်းကောင်း ကဗျာဘက်တွင် အတော်အတန် ကျွမ်းကျင်သောသူတို့ များစွာပင် ပေါ်ပေါက်၍လာခဲ့လေသည်။ သူရိယ၊ ဒဂုန် စသော မဂ္ဂဇင်းများကို ဖတ်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ကျောင်းသားကျောင်းသူကလေးများ ရေးသားစပ်ဆိုကြသော ကဗျာများကို တွေ့မြင်ကြရပေလိမ့်မည်။

ကဗျာရေးသားနည်းစာအုပ်များ အတော်အသင့် ပေါ်ပေါက်၍လာခဲ့သော်လည်း စကားပြေရေးသားရာ၌လိုက်နာရန် ဥပဒေများပါသော စာစီစာကုံးစာအုပ်များကိုကား မည်သူမျှရေးသားခြင်း မပြုကြချေ။ အမှုမဲ့သာလျှင် လွှတ်၍ထားခဲ့ကြပေ၏။ ရှေးအခါကလည်း စာစီစာကုံးဟူ၍ ကျမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဖူးသည်ဟူ၍မကြားရပေ။ ဤသို့ စာစီစာကုံးနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးသားထားသော စာအုပ်စာတမ်းများမရှိသောကြောင့် ကျောင်းသားသူငယ်ကလေးများမှာ စကားပြေ စာစီစာကုံးရေးသားရာ၌ အခက်အခဲနှင့် များစွာမှပင် ကြုံတွေ့ကြရပေသည်။ ဤဆောင်းပါးကို ရေးသူကိုယ်တိုင်ပင်လျှင် စာစီစာကုံးနည်းနာ အတည်တကျကို မသိရသောကြောင့် စကားပြေရေးသားရာတွင် စမ်းတဝါးဝါးနှင့် အမှားအမျိုးမျိုးကို တွေ့ကြုံခဲ့ရပေသည်။ မိမိအား သင်ကြား

ပြသသော ဆရာများကိုယ်တိုင်ကပင်လျှင် စနစ်ကျကျ သင်ကြားပြသသည် ဟူ၍မရှိ။ ယောင်တိယောင်တနှင့်ပင် ကိစ္စတုံးခွဲရလေသည်။ မြန်မာစာစိစာကုံး စာအုပ်တစ်အုပ် ပေါ်ပေါက်ပါစေဟူ၍ တောင့်တခဲ့ဖူးလေသည်။

စကားပြေရေးသားရာ၌ ဝါကျအသိုအထား နေရာတကျဖြစ်ရန် စကား ပြေပြေပြစ်ပြစ်ရှိရန်မှာ များစွာအရေးကြီးသော အချက်များဖြစ်ပေသည်။ ၎င်း အချက်များကို ကျောင်းသားသူငယ်တို့အား ကျကျနန သင်ကြားပေးခြင်း မပြုခဲ့ပါလျှင် စာစိစာကုံး လေ့ကျင့်ကြသောအခါ ရှေ့ထားသင့်သောဝါကျကို နောက်ထား နောက်ထားသင့်သောဝါကျကိုရှေ့ပြောင်းနှင့် အထစ်ထစ်အငေါ့ငေါ့ ဖြစ်နေတတ်ကြပေသည်။

ဤသို့မဖြစ်ကြစေရန် စာစိစာကုံးပြုလုပ်ရာတွင် လိုက်နာစရာဥပဒေများ အကြောင်းကို ရေးသားထားသော စာအုပ်တစ်အုပ် အမှန်ပင်လိုအပ်ပေသည်။ ဤသို့လိုအပ်သည်ကိုမြင်သော မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ခံ ပါဠိမြန်မာကထိက ဆရာ ဦးလူဖေဝင်းသည် မြန်မာစာစိစာကုံးအခြေပြုကျမ်းနှင့် မြန်မာစာစိစာကုံးကျမ်း ဟူ၍ ကျမ်း ၂ စောင်ကို ရေးသားပြုပြင်စီရင်၍ ပြီးလေပြီ။ ၎င်းစာအုပ်များကို ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းတိုက်တွင် အလွယ်တကူဝယ်ယူနိုင်လေပြီ။ ခေတ်သစ်စာပေများ ထွန်းကားစပြုလာသောအချိန်များတွင် ဤစာအုပ်မျိုးပေါ်ပေါက်လာသည်မှာ လွန်စွာပင် ဝမ်းမြောက်အားရဖွယ်ကောင်းလှပေတော့သည်။ မြန်မာစာပေကို လေ့လာနေကြသော ကျောင်းသားများ၊ မြန်မာစာပေကို လေ့လာနေကြသော လူရွယ်လူကြီး၏ အားထားရာစာအုပ်များ ဖြစ်ကြပေသည်။

ဦးလူဖေဝင်းမှာလည်း ဤစာအုပ်မျိုးကို ရေးသားရန် အသင့်လျော်ဆုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာ၊ ပါဠိ၊ သင်္သကရိုက်၊ အင်္ဂလိပ်စာပေတို့တွင် များစွာ ကျွမ်းကျင်သောကြောင့် မြန်မာအရေးသား၊ ပါဠိအရေးအသား၊ သင်္သကရိုက် အရေးအသား၊ အင်္ဂလိပ်အရေးအသားတို့၏ ခဲရာခဲဆစ်တို့ကိုလည်း နှစ်နှစ်ကာကာ သိသူတစ်ဦးဖြစ်လေသည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်း သပိတ်မှောက်ကိစ္စများ ပေါ်ပေါက် စဉ်က အင်္ဂပူအမျိုးသားကျောင်းတွင် ကျောင်းဆရာကြီး၊ ထို့နောက် အမျိုးသား ကောလိပ်ကျောင်းတိုက်တွင် ပါဠိဘာသာကထိကဆရာ၊ ထို့နောက်တစ်ဖန် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်တွင် ပါဠိမြန်မာကထိကဆရာ လုပ်ကိုင်လာသူ ဖြစ်သောကြောင့် ကျောင်းသားများ စာရေးသားကြရာတွင် မှားယွင်းသောအချက်၊ ချို့ယွင်းသောအချက်၊ လိုအပ်သောအချက်တို့ကိုလည်း နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် သိသူ တစ်ယောက်ဖြစ်လေသည်။ ဤစာအုပ်မျိုးကို ရေးသားရန်မှာ ဝတ္ထုဆရာတို့၏ အရာလည်းမဟုတ်၊ လောကဓာတ်ဆရာတို့၏အရာလည်းမဟုတ်၊ လင်္ကာဆရာ တို့၏အရာလည်းမဟုတ်၊ ကျောင်းဆရာတို့၏အရာသာ ဖြစ်ချေသည်။

ဤစာအုပ်များသာမဟုတ် အခြားမြန်မာစာပေနှင့်ဆိုင်ရာစာအုပ်များကိုလည်း ရေးသားခဲ့ဖူးသူဖြစ်လေသည်။ လွန်ခဲ့သော ၃ နှစ်ခန့်က ပါဠိမြန်မာသင်ကြားရေးအကြောင်းများကို စုံစမ်းပြီးလျှင် အစိုးရထံ အစီရင်ခံစာတစ်စောင်ကိုလည်း ရေးသားခဲ့ဖူးပေသည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ မြန်မာဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပြီးပေပြီ။ ဦးပုညမေတ္တာစာအဖွင့်၊ စိန္တကျော်သူ ရတုအဖွင့်များကိုလည်း ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ပေသည်။ ဤအကြောင်းများကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် ဦးလူဖေဝင်းသည် မြန်မာစာစီစာကုံး ကျမ်းများကို ရေးသားရန် ကျွမ်းကျင်သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

မောင်တောက်ထွန်း

အမျိုးသားကျောင်းဆရာ

(၁၉၃၄ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၉၆ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း။)

* * *

မြန်မာစာစီစာကုံး (၂)

ယခင် ဆောင်းပါးနံပါတ် (၁) တွင် မြန်မာစာစီစာကုံးကျမ်းများ ကလေးများအဖို့လိုအပ်ကြောင်း၊ ဦးလူဖေဝင်းမှာ ၎င်းစာအုပ်မျိုးကိုရေးသားရန် သင့်လျော်ဆုံးသောသူဖြစ်ကြောင်းများကို ရေးသားခဲ့ပေပြီ။ ဤဆောင်းပါးတွင်ကား ၎င်းစာအုပ်များတွင်ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးသားဖော်ပြရပေမည်။

ဦးလူဖေဝင်း ရေးသားသော စာ ၂ အုပ်ကို တစ်အုပ်စီခွဲခြား၍မရေးသားဘဲ တစ်ပေါင်းတည်း ဤဆောင်းပါးတွင် ရေးသားရန်ဖြစ်လေသည်။ ပထမကျမ်းကား စာစီစာကုံးအခြေပြုကျမ်းဖြစ်၏။ ၎င်းကျမ်းကို အလယ်တန်းကျောင်းသားကလေးများအဖို့ ရည်ရွယ်ကာ ရေးသားထားလေသည်။ အလယ်တန်းကျောင်းသားဆိုရာ၌ ၅ တန်းမှ ၈ တန်းအတွင်း ပညာသင်ကြားနေကြသော ကျောင်းသားကလေးတို့ကိုဆိုလိုသည်။ ဒုတိယစာအုပ်ကား အထက်တန်းကျောင်းသားကလေးများအဖို့ ဖြစ်၏။

ပထမစာအုပ်တွင် အစဉ် စာစီစာကုံးခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ စာစီစာကုံးဖြစ်ပေါ်လာပုံအကြောင်းများကို ရေးသားထားပေသည်။ ထို့နောက်

စကားလုံးရွေးကောက်ပုံ နည်းနာအကြောင်း၊ ထို့နောက် သဒ္ဒါခန်း၊ ဝါကျ အစီအစဉ်အကြောင်းများ စာပေရေးသားရာ၌ လိုက်နာရန် ဥပဒေသများ၊ ဥပစာ၊ ဥပမာ၊ ရူပကတို့၏အကြောင်းများကို အစီအစဉ်အတိုင်း ရေးသားဖော်ပြသွား ရာတွင် ကျောင်းသားကလေးများ နားပေါက်လွယ်စေရန် မြန်မာစာအညွန့်အဖူး တို့မှ ကောက်နုတ်ချက်ကို အကွက်ပေါ်တိုင်းပေါ်တိုင်း သာဓကထုတ်ဆောင်ကာ ရေးသွားသည်မှာ လွန်စွာမှပင် ကောင်းသောအရာဖြစ်လေသည်။ ဤသို့ဖော်ပြ ခြင်းအားဖြင့် ကျောင်းသားသူငယ်ကလေးတို့မှာ စာကောင်းမကောင်းကို ခွဲခြားဝေဖန်တတ်လာလေသည့်အပြင် စာကောင်းပေကောင်းတို့ကိုဖတ်ရသဖြင့် စာဖတ်ဝါသနာအထုံပါ၍ လာကြပေလိမ့်မည်။ ကျောင်းသားသူငယ်ကလေး တို့သည် အလွတ်အလျောက် စာကောင်းများကို ဖတ်မိကြသော်လည်း ညွှန်ကြား ပြသမည့်သူမရှိလျှင်၊ ထိုမိမိတို့ဖတ်သောစာ ကောင်းပါကလားဟု မသိကြချေ။ ဆရာလုပ်သူကဖြစ်စေ အခြားတစ်စုံတစ်ယောက်ကဖြစ်စေ မည်သည့်စာတွင် မည်သည့်အချက်မှာ မည်သည့်အတွက်ကောင်းသည်ဟူ၍ ဝေဖန်ခွဲခြား အကဲခတ် ပြလိုက်သောအခါကျမှ 'ဪ... ဟုတ်ပေစွ' ဟု ချီးမွမ်းရမှန်း သိကြလေတော့ သည်။ ဦးလူဖေဝင်း၏စာအုပ်တွင် အကွက်ဆိုက်တိုင်း ကောင်းသောစာများကို ဖော်ပြထားပြီးလျှင် အဘယ်ကြောင့်ကောင်းကြောင်း၊ မည်သို့အတုခိုးသင့်ကြောင်း များကို ရေးသားဖော်ပြထားသောကြောင့် ကျောင်းသားများ စာဖတ်ရာတွင် အကောင်းကိုအတုခိုး၍ လာတတ်ကြပေလိမ့်မည်။

၎င်းစာအုပ်၏နောက်ပိုင်းတွင် ဥပစာ၊ ဥပမာ၊ ရူပက (စာ၏အချိုးအစား) တို့၏အကြောင်းများကို ရေးသားဖော်ပြထားသည်မှာလည်း နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ကောင်းလှပေသည်။ ကျောင်းသားကလေးများ အတုခိုးကာ လိုက်နာရေးသားခြင်း အားဖြင့် စာရေးကျော်ကလေးများဖြစ်လာရန်အကြောင်းရှိလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ ငယ်စဉ်က ဤစာအုပ်မျိုး မပေါ်သေးသောကြောင့် အခက်အခဲအမျိုးမျိုးတို့နှင့် တွေ့ကြုံခဲ့ရလေသည်။ စာကောင်းကို ကောင်းမှန်းမသိ၊ စာဆိုးကို ဆိုးမှန်းမသိ ထင်မိယောင်မှား စမ်းတဝါးဝါးဖြစ်ခဲ့ရပေသည်။ ယခုလက်ထက် ကျောင်းသား ကလေးများကား ကုသိုလ်ကောင်းကြပေစွ။ ကျွန်တော်တို့တွေ့ကြုံခဲ့ရသော အခက်အခဲမျိုးနှင့် တွေ့ကြုံကြရတော့မည်မဟုတ်ပေ။ ဤကား စာစီစာကုံးအခြေပြု ကျမ်းအကြောင်းပေတည်း။ မြန်မာစာစီစာကုံးကျမ်းအကြောင်း ရေးသားရန် လိုပေသေးသည်။ ၎င်းကျမ်းကို အထက်တန်းကျောင်းသားများအဖို့ ရည်ရွယ်ကာ ရေးသားထားသည်ဖြစ်သောကြောင့် အနည်းငယ်ခက်လေသည်။ ၎င်းကျမ်းဦးတွင် မြန်မာစာစီစာကုံးမှုကို လေ့လာအားထုတ်နည်း၊ စာကောင်းပေကောင်းတို့ကို

အတုခိုးနည်းတို့၏အကြောင်းများကို ရေးသားထားပေသည်။ ဦးလူဖေဝင်း၏ အလိုအားဖြင့် စာရေးကျော်များဖြစ်လိုလျှင် ရှေးစာရေးကျော်ကြီးများ၏အတုကိုခိုးပြီး ရေးရမည်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာ၌ ဆရာကြီးဦးပုညက ရာမရကန် ဆရာကြီးဦးတိုး၏နောက်လိုက်ကာ အရေးအသားတို့ကို အတုခိုးကြောင်းများကို သာဓကများနှင့် တကွ ရှင်းလင်းထုတ်ဖော်၍ ရေးသားပေးသည်။ ကျွန်တော်၏စိတ်အထင်အားဖြင့် သာဓကတွေများလွန်းသည်ဟု ထင်မိပေ၏။ လိုသလောက်ကိုသာလျှင် အနည်းအကျဉ်းဖော်ပြရန် သင့်ပေသည်။

ထို့နောက် ဝါကျ၏သတ္တိ၊ စာတစ်ပုဒ်၏သတ္တိ၊ စာအချိုးအစား၏ အကြောင်းများကို ရေးသားဖော်ပြထားပြန်လေသည်။ ဝါကျသတ္တိနှင့် စာတစ်ပုဒ်၏ သတ္တိအကြောင်းများကို လိုရင်းလောက်သာ ရေးသားပြီးလျှင် စာအချိုးအစား၏ အကြောင်းကိုကား ခပ်ကျယ်ကျယ်ကလေး နားပေါက်အောင် ရေးသားထားပေသည်။ ဤစာအချိုးအစားအကြောင်းကို စာစီစာကုံးအခြေပြုကျမ်းတွင်လည်း အသင့်အတင့် ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပြီးလေပြီ။ ထိုကျမ်းတွင် အလယ်တန်းကျောင်းသားကလေးများ နားလည်လွယ်စေရန် ခပ်လွယ်လွယ်ကလေး ရေးသားခဲ့ပေသည်။

၎င်းနောက် စာအဖွဲ့ ၄ မျိုးအကြောင်းတို့ကို ရေးသားပြန်လေသည်။ ပထမအဖွဲ့ကား ဝတ္ထုသွားအဖွဲ့ဖြစ်၏။ ၎င်းအဖွဲ့အကြောင်းကို ရေးသားရာ၌ ဦးလူဖေဝင်းသည် စာအရေးအသား၌ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း လိုရင်းသို့ရောက်အောင် ရေးသားနိုင်သော စာရေးအမော်ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ကြီးများကို ချီးမွမ်းထားပေသည်။ စာအရေးအသား ရှင်းရှင်းလင်းလင်း လိုရင်းရောက်အောင် ရေးသားနိုင်သည် ဆိုရာ၌ ဝါကျတိုတိုကလေးများကို ရေးသားခြင်းကိုမဆိုလို။ ဝါကျရှည်ကြီးများကိုလည်းမဆိုလို။ ၂ မျိုးစလုံးနှင့်ပင် သက်ဆိုင်လေသည်။ အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာကို ပေါ်လွင်အောင်ရေးသားရာ၌ ဝါကျတိုများကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်၏။ ဝါကျရှည်များကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်လေသည်။ ဤအကြောင်းကို ထင်ရှားစိမ့်သောငှာ ဦးလူဖေဝင်းသည် ရှေးပညာရှိကြီးတို့၏စာများကို သာဓက ထုတ်ဆောင်ကာ ရှင်းလင်းထားပေသည်။

ဦးလူဖေဝင်း၏အလိုအားဖြင့် စာပေအဖွဲ့အနွဲ့ကောင်းဆိုသည်မှာ ဝါကျတိုသည်၊ ဝါကျရှည်သည်မှာ ပဓာနမဟုတ်။ ရှင်းရှင်းနှင့် ဆိုလိုရင်းသို့ရောက်ခြင်းကသာ ပဓာနဖြစ်လေသည်။ ဤနေရာ၌ ဦးလူဖေဝင်း၏ဝါဒကို ထောက်ခံလိုက်ရပေသည်။ ဝါကျတို ဝါကျရှည်များအတွက် သတင်းစာများတွင် များစွာပင် အငြင်းထွက်ခဲ့ကြလေသည်။ ဤသို့အငြင်းပွားနေကြသည်မှာ အလဟဿအချိန်ကို ဖြုန်းနေကြခြင်းဖြစ်၏။ ဦးလူဖေဝင်း၏ သက်သေသာဓကတို့နှင့်

ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်များကို ဖတ်လိုက်ရမည်ဆိုလျှင် ၎င်းငြင်းချက်များ ပပျောက်သွားရန် အကြောင်းရှိလေသည်။

စင်စစ်ကား ဦးလူဖေဝင်းဖော်ပြထားသကဲ့သို့ စာကောင်းမည်သည်မှာ ရှင်းရှင်းနှင့်လိုရင်းသို့ရောက်သည်သာ ပဓာနဖြစ်လေသည်။

ဤစာအုပ် ၂ အုပ်ကို မြန်မာစာပေအရေးအသား လေ့လာနေသူတိုင်း ဝယ်ယူဖတ်ရှုသင့်ပေသည်။ အပျင်းပြေဖတ်ရန်လည်း ကောင်းသေး၏။ အကြောင်းကား ဦးလူဖေဝင်းထုတ်ဆောင်၍ ပြထားသော သာဓကတို့မှာ စာကောင်းစာညွန့်တို့မှ ထုတ်ဆောင်ထားသောကြောင့်ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းစာအုပ်မှာ မြန်မာစာပေ ညွန့်ပေါင်းကျမ်းနှင့်လည်း ခပ်ဆင်ဆင်တူ၏။

ဤစာအုပ်များ၏အကျိုးကိုချည်း ရေးသားနေ၍မဖြစ်သေး။ ကျွန်တော် အနည်းငယ် မနှစ်သက်သောအချက်ကလေးများ ၎င်းစာအုပ်များတွင် ပါနေလေသည်။ ၎င်းတို့ကား သာဓကအဖြစ်နှင့် စာကောင်းစာညွန့်တို့ကို ထုတ်ဆောင်၍ ပြသောအခါ လိုရင်းမျှကိုသာ ထုတ်ဆောင်ပြသင့်ပေသည်။ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်လုံး၊ စာတစ်ပုဒ်လုံးကို ဖော်ပြရန်မသင့်ပေ။ အချို့နေရာ၌ သာဓက ၁ ခု၊ ၂ ခုနှင့် ပြည့်စုံနေပါလျက် သာဓကအမြောက်အမြားတို့ကို ထုတ်ဖော်ရေးသားထားသောကြောင့် လိုရင်းအချက်မှာ အဆက်ပြတ်၍သွားလေ့ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် 'စာစီစာကုံးကျမ်း'၌ သာဓကတွေ များလွန်းလှသောကြောင့် စာမှာကျဲ၍ သွားလေသည်။ စာအုပ်တစ်အုပ်လုံးတွင် ဦးလူဖေဝင်း၏စာထက် သာဓကတွေက ပို၍များနေလေသည်။ ကျွန်တော်၏သဘောအရဆိုလျှင် 'စာစီစာကုံးအခြေပြုကျမ်း' ကို 'စာစီစာကုံးကျမ်း'ထက် နှစ်သက်ပေသည်။ 'စာစီစာကုံးအခြေပြုကျမ်း'တွင် ဦးလူဖေဝင်း၏အရေးအသားကများ၍ သာဓကတို့က နည်းသောကြောင့်တည်း။

မောင်တောက်ထွန်း
အမျိုးသားကျောင်းဆရာ

(၁၉၃၄ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၉၆ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လနှင့် တော်သလင်းလထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း။)

(သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့စကားပြေအယူအဆနဲ့ပတ်သက်လို့ ဒီဆောင်းပါး ၂ ပုဒ်ဟာ အခိုင်မာဆုံး အထောက်အထားဖြစ်တယ်လို့ဆိုရပါမယ်။ သူရေးတဲ့အခါလည်း ဒီသဘောအတိုင်းပဲ ရေးတယ်လို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။)

သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ ပေးစာရေးဟန်များ

သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့စာပေများမှာ ‘ပေးစာ’အနေနဲ့ရေးတာတွေ တော်တော်များများတွေ့နိုင်ပါတယ်။ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းထဲမှာ မောင်သံချောင်းဆိုတဲ့နာမည်နဲ့ရေးတာတွေ၊ ဦးသောဘိတဆိုတဲ့ဘွဲ့နဲ့ ရေးတာတွေဟာ အစောဆုံးရေးတာတွေမဟုတ်ပါဘူး။ ဒီရေးဟန်ကို သိပ္ပံမောင်ဝ ဘယ်တုန်းက စ,ရေးတယ်ဆိုတာ တိတိကျကျမပြောနိုင်ပေမဲ့ ‘ပုဂံ’ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးများဟာ အစောဆုံးထဲမှာ အပါအဝင်ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုရပါမယ်။

‘ပုဂံ’ဆောင်းပါး အမှတ် (၁) ကိုရေးတာ ၁၂၈၈ ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၂ ရက်နေ့မှာဖြစ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်ခုနှစ်နဲ့တွက်ကြည့်တော့ ၁၉၂၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၈ ရက်ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းကျောင်းသားမောင်စိန်တင်ဟာ တခြားသူငယ်ချင်းကျောင်းသားများ၊ ပါမောက္ခ ဦးဖေမောင်တင်တို့နဲ့အတူ ပုဂံကို လေ့လာရေးအတွက်သွားရင်း သူငယ်ချင်းဖြစ်တဲ့ ကိုဘိုးထိန်ဆီရေးဟန်နဲ့ ရေးတဲ့ပေးစာတွေပါပဲ။

ဒါကြောင့် ဒီ‘ပုဂံ’ဆောင်းပါးများဟာ ရေးသားဟန် ခေတ်ဆန်ပေမယ့် သိပ္ပံမောင်ဝ ခေတ်စမ်းသမားမဖြစ်ခင်က ရေးတဲ့စာတွေလို့ ဆိုရပါမယ်။ ၁၉၂၆ ခုနှစ်၊ ကျောင်းသားဘဝကရေးတဲ့ဆောင်းပါးဆိုတော့ အများကြီးစောပါတယ်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်မှာ သူဗိလတ်သွားရတယ်။ ၂၉ ခုနှစ်မှာ ပြန်ရောက်တယ်။ မြန်မာမှုဆောင်းပါးများဖြစ်တဲ့ မြန်မာပြဇာတ်များအကြောင်းကို မောင်မြသွင်နာမည်နဲ့ ၁၂၉၂ ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၆ ရက်၊ (၂၇၊ ၉၊ ၃၀) ရက်ထုတ် သူရိယသတင်းစာမှာ စ,တွေ့ရတယ်။

၁၂၉၅ ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း ၄ ရက်၊ ၁၉၃၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၅ ရက်နေ့မှာထုတ်တဲ့ သူရိယရုပ်စုံသတင်းမှာမှ ပုဂံဆောင်းပါးတွေပါတာကို တွေ့ရတာဖြစ်တော့ ရေးပြီးလို့ ၇ နှစ်လောက်ကြာမှ ပုံနှိပ်တဲ့နေ့ရာကို ဒီပုဂံဆောင်းပါးတွေ ရောက်တယ်လို့ ဆိုရပါမယ်။

‘တင်မောင်မြင့်’ဆိုတဲ့ ကလောင်ကိုလည်း ဒီနေရာမှာ တွေ့ရပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝက ကိုဘိုးထိန်ဆီ ရေးတဲ့စာများကို တင်မောင်မြင့်က တွေ့တာနဲ့ တောင်းပြီး သူရိယရုပ်စုံအယ်ဒီတာဆီ ပို့တယ်လို့ဆိုထားတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝဟာ အဲဒီကတည်းက သတင်းစာဆရာ ဉာဏ်မျိုးတွေ ရှိနေတာကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါတယ်။

ပုဂံရှင်းလင်းချက်

အထက်ပါခေါင်းစဉ်တွင် ပါဝင်မည့်အကြောင်းမှာ ပုဂံသွားနေ့စဉ်မှတ်တမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းပုဂံသွားနေ့စဉ်မှတ်တမ်းကို ကျွန်တော်ရေးတတ်၍ ရေးရ သည်လည်းမဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား ၁၂၈၈ ခုနှစ်တွင် 'သိပ္ပံမောင်ဝအမည်ခံ' ကိုဝသည် ပုဂံကျောက်စာများစုဆောင်းရန် မိတ်ဆွေဆရာများနှင့်တကွ ပုဂံသို့ သွားရာ မိမိ၏မိတ်ဆွေရင်း ကိုဘိုးထိန်ဆိုသူအား ပုဂံမှရေးပို့လိုက်သောစာများ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစာများကို ကိုဘိုးထိန်ထံတွင်တွေ့ရာ သတင်းစာဖတ်သူများ ဒေသန္တရဗဟုသုတတိုးပွားရန်အလို့ငှာ ထည့်သွင်းက အကျိုးများလိမ့်မည်ဟု တွေးတောမိပါသည်။ ဤသို့ တွေးတောမိသည့်အတိုင်း စာရေးသူ ကိုဝနှင့် စာလက်ခံရရှိသူ ကိုဘိုးထိန်တို့ထံ ၎င်းစာများကို သတင်းစာထဲ ထည့်သွင်းရန် အခွင့်တောင်းရာ လွယ်လင့်တကူ ခွင့်ပေးကြပါသည်။ ဤသို့ခွင့်ပေးကြသည့် အားလျော်စွာ ကိုဝရေး ထိုစာများကိုကူး၍ ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်းပြုပါသည်။

ရုပ်စုံသတင်းစာတွင် ဒေသန္တရဆောင်းပါးများ ရေးသားကြရာ၌ ဓာတ်ပုံများ ပါစမြဲဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကိုဝနှင့် ကိုဘိုးထိန်တို့ထံ ရုပ်စုံသတင်းစာတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြရန် ပုဂံပြည်မှ ရိုက်ယူပေးပို့သောဓာတ်ပုံများ တောင်းရာ ၎င်းတို့က ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးရန် ဓာတ်ပုံကိရိယာများ ပါမသွားသောကြောင့် မရိုက်ခဲ့ရကြောင်းပြန်ပြောပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဓာတ်ပုံများ မထည့်သွင်းနိုင်ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ ရုပ်စုံ သတင်းစာတိုက်တွင် ပုဂံဘုရားဓာတ်ပုံများ ရှိပြီးသားဖြစ်ပါက ဆိုင်ရာအခန်း များတွင် ၎င်းဓာတ်ပုံတို့ကို ဖော်ပြရန်ဖြစ်ပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝ ရေးလိုက်သောစာများတွင် ၎င်းနှင့်အတူသွားကြသော မိတ်ဆွေတို့အကြောင်းကိုလည်း ရေးသားထားပါသည်။ ၎င်းမိတ်ဆွေများ၏ အမည်များကို မောင်ဝစာတွင်ပါသည့်အတိုင်းပင် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ နာမည်များကိုလျှို့ဝှက်ကာ ပြောင်းလဲ၍ထည့်ခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဤသို့နာမည်ရင်း များကို ထည့်သွင်းရာ၌လည်း တစ်စုံတစ်ရာထိခိုက်ရန်အချက်များ မပါသော ကြောင့်သာလျှင် ထည့်သွင်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မောင်ဝနှင့်အတူ ပုဂံသို့သွားကြ သူများအနက် အချို့မှာ ရာဇဝတ်ဘက်တွင် ကြီးပွားလျက်ရှိ၏။ အချို့လည်း အုပ်ချုပ်ရေးဘက်တွင်၊ အချို့မှာ ပညာရေးဘက်၌ ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိနေကြပါပြီ။

ဤပုဂံသွားစာများကို ကိုဝရေးသားစဉ်အခါက ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ရေးသား ထားစေကာမူ ဗဟုသုတရဖွယ် အပျင်းပြေဖွယ်ရာအချက်များ ပါဝင်နေသော ကြောင့် စာဖတ်သူအပေါင်းတို့နှစ်သက်ကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါကြောင်း။

ပုဂံ

စာနံပါတ် (၁)၊

ဒုတိယတန်း မီးရထားစောင့်ခန်း၊ သာစည်ဘူတာ။

၁၂၈၈ ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၂ ရက်။

ကိုဘိုးထိန်

ဤအချိန်ကား သန်းခေါင်ကျော်အချိန်၊ ဤစာကို ရေးနေ သောနေရာကား သာစည်ဘူတာရုံ၊ ဒုတိယတန်းခရီးသည်များ မီးရထားစောင့်ရာအခန်းဖြစ်လေသည်။ ဤသို့ ညဉ့်နက်သန်းခေါင် ခရီးရောက်မဆိုက်ဖြစ်သော်လည်း ပုဂံသွားနေ့စဉ်မှတ်တမ်းကို နေ့စဉ်မှန်မှန်ရေးသားလိုသည်တစ်ကြောင်း၊ ကိုဘိုးထိန် နေ့စဉ် မပြတ် လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် ဖတ်၍သွားစေလိုသောဆန္ဒရှိသည် တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ခရီးပန်း၍အိပ်ငိုက်လှသော်လည်း မအိပ် သေးဘဲ ဤစာကို ရေးလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နေ့စဉ်ပင်မှန်မှန် ဤမှတ်တမ်းကို ရေးသားရန် အားခဲထားပါသည်။ သို့သော် နေ့စဉ်မှန်မှန်ရေးသားနိုင်မည်ဟူ၍ကား အာမမခံနိုင်။ လမ်း တစ်ဝက်တွင် ပြတ်ချင်လည်း ပြတ်နေပေလိမ့်မည်။ လိုရင်းကို ရေးကြစို့။ ကျောင်းပိတ်၍ ကိုဘိုးထိန်တို့နေရပ်ကို ပြန်သွား ပြီးသည်နောက် ၂ ရက်ကြာလျှင် ပြည်ကျောင်းဆောင်မှပြောင်း၍ လမ်းမတော် ဝိုင်အမ်စီအေအသင်းတွင် ကိုယူးကင်နှင့်အတူ ခေတ္တ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရပါသည်။ ထိုအသင်းတိုက်တွင် ခေတ္တနေထိုင် ခိုက် မိတ်ဆွေတစ်သိုက်နှင့် ညတိုင်းညတိုင်း မြို့တွင်းသွားပြီး ရေခဲမုန့်၊ ဖာလူတာ စသည်တို့ကို သွားသောက်၊ ထမင်းကြော်၊ ခေါက်ဆွဲတို့ကိုစားနှင့် တော်တော်ပင် ပျော်ရွှင်ကြပါသည်။

ဤသို့ ကျောင်းပိတ်ရက်အတွင်း မိတ်ဆွေများနှင့် ရန်ကုန် မြို့ကြီး၌ ပျော်ရွှင်စွာ ညတိုင်းလည်ပတ်နေရသော်လည်း ကျွန်တော်၏စိတ်၌ကား ပုဂံသို့သွားရန်အကြောင်း စဉ်းစားမိတိုင်း စိတ်မအေးလှပါ။ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁ ရက်နေ့တိုင်အောင် ခရီးထွက်ရမည့်နေ့ကို အသေအချာမသိရ၊ စမ်းတဝါးဝါးနှင့် နေလေတော့သည်။ မီးရထားရုံပိုင်ထံသို့ မကြာမကြာသွားရောက်၍ မန္တလေးမီးရထားလမ်းပျက်နေသည်မှာ ကောင်းပြီ၊ မကောင်းသေး စသဖြင့် မေးမြန်းနေရပါသည်။

တင်မောင်မြင့်

(၁၂၉၅ ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း ၄ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့၊
၁၉၃၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၅ ရက်၊ သူရိယရုပ်စုံသတင်းမှ။)

(ကိုဘိုးထိန်ဆိုတာ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ အလွန်ချစ်ခင်တဲ့ ကျောင်းနေဖက် သူငယ်ချင်း၊ မန္တလေးတိုင်းပညာဝန်ဟောင်း ဆရာကြီးဦးဟုတ်ထိန် ဖြစ်ပါတယ်။ အခု ရန်ကုန် ဘိုလိမ်းလမ်းမှာနေပါတယ်။)

* * *

တိုက်ဆိုင်မှုများရှိနေပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝက မောင်သံချောင်း ပဉ္စင်း ဆောင်တက်တော့ 'ဦးသောဘိတ' ဖြစ်သွားတယ်လို့ လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝ ဆောင်းပါးများကို လူထုသတင်းစာမှာ ကျွန်တော်ရေးနေတုန်းက 'ဦးသောဘိတ စာမရေးတော့'ဆိုပြီး ဆောင်းပါးခေါင်းစဉ်တစ်ခုကို တပ်လိုက်မိတယ်။ အဲဒါကို ကျွန်တော်တို့ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသောဘိတ(ရွှေကိုင်းသား)က စာမရေးတော့ဘူးလို့ ပြောတယ်လို့ ထင်သူတွေရှိလို့ မဟုတ်ကြောင်း ဖြေကြားရပါသေးတယ်။ ဒါနဲ့ မပြီးသေးဘူး 'ဦးသောဘိတ'ဆိုတဲ့ ရွှေကိုင်းသားဘုန်းတော်ကြီးရဲ့ဘွဲ့ဟာ မောင်သံချောင်းရဲ့ပဉ္စင်းဘွဲ့ကို ယူလိုက်တာလားလို့ မေးသူတွေကလည်း ရှိသေး တယ်။ နောက်ပြီး ကျွန်တော့်မှာ 'ဖိုးသံချောင်း'ဆိုတဲ့ သားတစ်ယောက်ရှိတယ်။ အဲဒီနာမည်ဟာ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ကလောင်နာမည် 'မောင်သံချောင်း' ဆိုတာကို အကြောင်းပြုပြီး မှည့်ထားတာလားလို့လည်း အခုမေးလာကြပါတယ်။

ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။ ရွှေကိုင်းသားရဲ့ 'ဦးသောဘိတ'ဆိုတဲ့ဘွဲ့ဟာ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကပေးတဲ့ တကယ့်ဘွဲ့ပါ။ သိပ္ပံမောင်ဝမှာ ကလောင်အမည် 'ဦးသောဘိတ'ဆိုတာရှိတယ်လို့ ရွှေကိုင်းသားက အရင်မသိပါဘူး။ အခု

ကျွန်တော်ထုတ်ဖော်ရေးမှပဲ သိပါလိမ့်မယ်။ ကျွန်တော့်သားတစ်ယောက်ရဲ့ ငယ်နာမည် 'ဖိုးသံချောင်း' လို့ဖြစ်နေတာလည်း ကျွန်တော်မှည့်ခေါ်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်း ကွယ်လွန်သူ ကာယဗလဦးနေဝင်းက ကလေးအလွန်ငယ်တဲ့အရွယ်တုန်းက သန်မာတယ်ဆိုပြီး သူမှည့်ပေးထားတဲ့နာမည်ဖြစ်ပါတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ 'မောင်သံချောင်း'နဲ့ အဆက်အစပ်မရှိပါဘူး။ နာမည်တွင်လာတဲ့အခါမှာတော့ တူနေတာကို သတိပြုမိပါတယ်။

နောက်ပြီး တိုက်ဆိုင်တာတစ်ခုရှိပါသေးတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝက ၁၉၃၉ ခုနှစ်လောက်မှာ 'သောင်းပြောင်းထွေလာ' ဆိုတဲ့ခေါင်းစဉ်များနဲ့ ပေးစာဆောင်းပါးတွေကိုရေးပါတယ်။ ရေးဟန်များက မောင်သံချောင်း ရေးခဲ့တာများနဲ့တူပါတယ်။ စာအဆုံးမှာ 'မောင်လူအေး' လို့ လက်မှတ်ရေးထိုးပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၆ နှစ်လောက်ကစပြီး 'သောင်းပြောင်းထွေလာ ရေးချင်ရာရာ' ဆိုတဲ့ခေါင်းစဉ်နဲ့ ဆောင်းပါးများကို လူထုသတင်းစာမှာ ကျွန်တော်စာရေးတဲ့အခါက သိပ္ပံမောင်ဝ ဒီခေါင်းစဉ်သုံးပြီး ဂန္ထလောကမှာ ရေးခဲ့တယ်ဆိုတာကို သတိမရပါဘူး။ အကြောင်းအရာမရွေး ကိုယ်ရေးချင်ရာကို လွတ်လွတ်လပ်လပ်ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ရေးနိုင်အောင်ဆိုပြီး ဒီခေါင်းစဉ်ကိုရွေးခဲ့တာပါ။ အခုသုတေသနပြုပြီး သူ့အကြောင်းနဲ့ သူ့စာအကြောင်းများကိုရေးဖို့ ဂန္ထလောက မဂ္ဂဇင်းများကို လှန်လှောရှာဖွေတဲ့အခါမှပဲ သိပ္ပံမောင်ဝ ဒီလိုရေးခဲ့တာကို ပြန်တွေ့ရှိရပြီး သတိပြုမိပါတော့တယ်။

အခု သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့သောင်းပြောင်းထွေလာ အမှတ် (၄)နဲ့ အမှတ် (၁၀)က စာအစပိုင်းကလေးများကို ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။

သောင်းပြောင်းထွေလာ (၄)

ပြည်ရွှေဘို

၁၃၀၁ ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၇ ရက်။

ကိုရင်နွယ်စိုး

သည်မနက်ပဲ ဝက်လက်ကပြန်ရောက်တယ်။ ဝက်လက်မှာ ၅ ရက် လောက်ကြာခဲ့သမျှ။ ဝက်လက်အနောက်ဘက် တစ်မိုင်ခွဲခန့်အကွာမှာရှိတဲ့ မန်ကျည်းတုံရွာကိုလည်း မနေ့

မနက်က ရောက်ခဲ့သေးတယ်။ မန်ကျည်းတုံရွာဟာ နယ်နယ်ရွာ မမှတ်နဲ့၊ မင်းလက်ဝဲသုန္ဒရအမတ်ကြီးရဲ့ မွေးဖွားရာရွာကလား လေ။ သုံးပါးမင်းကြီး ဦးရန်အောင်ဟာလည်း သည်ရွာကပဲ။ နောက်ပြီး လင်္ကာဆရာဦးဇာဆိုတာလည်း သည်ရွာကပဲ။ သူကတော့ နာမည်မကျော်လှဘူး။ အခုခေတ် စာရေးဆရာကျော် ရွှေဥဒေါင်း ဟာလည်း သည်ရွာအဆက်ပဲဗျ။ သူ့အဖေ ဦးဇရာဟာ သည်ရွာသား အစစ်ပေါ့။ အဲသည် မန်ကျည်းတုံရွာက မင်းလက်ဝဲသုန္ဒရ ဆွေစဉ် မျိုးဆက် စာတမ်းတစ်စောင်၊ ဦးဇာရေးတဲ့ ကဗျာတစ်စောင် အဲသည်စာ ၂ စောင်ကို ငှားခဲ့တယ်။ အကြောင်းညီညွတ်လို့ ကူးပြီးရင် ဂန္ထလောကဖို့ မှတ်လိုက်ပေတော့။ အခုဖြင့် အလုပ် မပါးသေးလို့ မကူးအားသေးဘူးဗျ။

ဝက်လက်ကပြန်ရောက်မှ ကိုရင်ရဲ့စာကိုရတယ်။ ဪ... လက်စသတ်တော့ ကိုအုံးဖေ ခေတ္တခွင့်ယူသွားတာကိုး။ ဒါကြောင့် သူ့ဆီက ပြန်စာမရတာ ထင်ပါရဲ့။ သူလည်း ဒီနှစ် ဝိဇ္ဇာစာမေးပွဲ အောင်သွားပြီနော်။ ဝမ်းသာသဗျာ။ ဝမ်းသာကြောင်း စာကလေး ပေကလေးတစ်စောင် ရေးလိုက်ရဦးတော့မှာပဲ။ သူခွင့်ကပြန်လာ ရင်တော့ ဂန္ထလောကအတွက် စိတ်အေးလက်အေးနဲ့ ဆောင်ရွက် နိုင်တော့မယ်ထင်ပါရဲ့။ အရင်တုန်းကတော့ ဂန္ထလောကက တစ်ဖက်၊ ကျောင်းကစာတွေကို လေ့လာရတာကတစ်ဖက်၊ ချရာမှာလည်း ဒုက္ခတစ်မျိုးပဲ။ သူ ဝိဇ္ဇာစာမေးပွဲအောင်သွားတာ ကျွန်တော်တို့အသင်းအတွက် အားတက်စရာကြီး တစ်ရပ်ပေ ပဗျာ။

၁၃၀၁ ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလ၊ ၁၉၃၉ ခုနှစ်၊ သြဂုတ်လ၊
ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်း။

(“ကိုရင်နွယ်စိုး”ဆိုတာ ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနဲ့သိပ္ပံတက္ကသိုလ်မှာ အင်္ဂလိပ်စာ ပါမောက္ခလုပ်ခဲ့တဲ့ ဦးမျိုးမင်း ဖြစ်ပါတယ်။)

* * *

သောင်းပြောင်းထွေလာ (၁၀)

ပြည်ရွှေဘို

၂၊ ၁၀၊ ၄၀

ကိုအုံးဖေ

ကျွန်တော် ကိုအုံးဖေဆီ စာမရေးရတာ တော်တော် ကြာသွားပြီနော်။ အလုပ်တွေများနေလို့ စာမရေးရတာပါလို့များ ကျွန်တော်ဆင်ခြေပေးလိုက်မယ်ဆိုရင် ကိုအုံးဖေ ဘယ့်ကလောက် ရယ်လိုက်မလဲလို့။ စင်စစ်တော့ဗျာ အလုပ်များတာလည်း များတာပဲ။ နို့ပေမဲ့ စာမရေးလောက်အောင်တော့ မများပါဘူး။ ဘယ်လောက်ပဲများများ စာတစ်စောင်လောက်ရေးဖို့ အချိန်ရှာမယ်ဆိုရင်တော့ ရမှာအမှန်ပဲ။ ကျွန်တော် ကိုအုံးဖေဆီ စာမရေး ဖြစ်တာ တခြားကြောင့်မဟုတ်ဘူးဗျ။ ‘ဂေါက်သီး’ စွဲနေလို့ပဲ။ ညနေ ရုံးကပြန်လာရင် လက်ဖက်ရည်သောက် အဝတ်အစားလဲပြီး ‘ဂေါက်သီး’ရိုက် ကစားကွင်းထဲ ရောက်သွားတော့တယ်။ ညမိုးချုပ်မှ အိမ်ပြန်ရောက်သဗျ။ အိမ်ပြန်ရောက်ရင် သံပရာရည်ကလေး၊ လိမ္မော်ရည်ကလေးကိုသောက်ရင်း ညနေက ကစားခဲ့တဲ့ ဂေါက်သီးအကြောင်း စဉ်းစားနေတာပေါ့။ ဟိုနေရာမှာ ရိုက်လိုက်တာ ဘာဖြစ်သွားတာပဲ၊ ညာဖြစ်သွားတာပဲ၊ တကယ်လို့သာ သည်လိုရိုက်ရင် သည်လိုဖြစ်သွားမှာပဲ၊ မနက်ဖြန် သည့်ထက် ကောင်းအောင်ကစားမယ် စသဖြင့်စဉ်းစားနေတာနဲ့ ညစာစားဖို့တောင် သတိမရဘူး။ ဇနီးသည် ခင်သန်းမြင့်က သတိပေးမှ နေရာကထပြီး ရေမိုးချိုး ညစာစားပြီးရင် နေ့ခင်းကရောက်နေတဲ့ သတင်းစာတွေကို လှန်လှောကြည့်ရင်း ‘ဂေါက်သီး’အကြောင်း စဉ်းစား၊ သည်လိုနဲ့ ၉ နာရီထိုးပါရော။

၉ နာရီထိုးရင် အသံဖမ်းစက်နားသွားပြီး အနောက်နိုင်ငံ စစ်သတင်းတွေကိုနားထောင်၊ သတင်းလည်းဆုံးရော မျက်စိတွေကလည်း အိပ်ချင်လာပါရော၊ ဒါနဲ့ အိပ်ရာထဲဝင်၊ အိပ်မပျော်ခင်ကလေးမှာလည်း ‘ဂေါက်သီး’အကြောင်းစဉ်းစား၊ သည်လိုနဲ့

အိပ်ပျော်ပါရော။ နောက်တစ်နေ့နံနက်ကျပြန်တော့ ရုံးကပါလာ
 ခဲ့တဲ့အလုပ်အကြွေးတွေကိုဆပ်။ ၁၀ နာရီခွဲရင် ရုံးတက်ရပြန်ပါ
 ရော။ ကိုင်း... ဘယ်မှာ စာရေးဖို့ အချိန်ရှိသလဲဗျာ။ ‘ဂေါက်သီး’
 ဆိုတဲ့ကစားမျိုးဟာ အင်မတန်စွဲ၊ အင်မတန်ကောင်းတဲ့ ကစားမျိုး
 ပဲဗျို့။ ကိုအုံးဖေတို့လည်း ကစားဖို့ကောင်းတယ်။ ဂေါက်သီး
 စွဲသွားမှဖြင့် စိတ်ထဲကို မကောင်းတဲ့အညစ်အကြေးတွေ မဝင်
 နိုင်ဘူး။ ဖြူဖြူဖွေးဖွေး ဂေါက်သီးလုံးကလေးမှာသာ တစ်သမတ်
 တည်းစွဲနေတော့တာပဲ။ ဂေါက်သီးစွဲလိုက်မှဖြင့် စိတ်ဟာ
 အင်မတန် သမာဓိရလာတယ်။ သူတကာရဲ့အတင်းကို ပြောချင်တဲ့
 စိတ်မျိုးလည်းမပေါ်ဘူး။ အဖျင်းပြောချင်တဲ့စိတ်မျိုးလည်း
 မပေါ်ဘူး။ ပွဲလမ်းသဘင် သွားချင်တဲ့စိတ်မျိုးလည်းမပေါ်ဘူး။
 သူတကာကို ငြိုငြင်တဲ့စိတ်မျိုးလည်းမပေါ်ဘူး။ ဂေါက်သီးမှသာ
 အစွဲကြီးစွဲနေတော့တာပဲ။

၁၃၀၂ ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လ၊ ၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ
 ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်း။

* * *

ကိုအုံးဖေဆိုတာ စာရေးဆရာတက်တိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အခုမြန်မာ့
 သတင်းစဉ် ကမ္ဘာကြေးနန်းသတင်းဌာနမှာ အယ်ဒီတာချုပ်လုပ်နေပါတယ်။

‘ဝသုန်ဤမြေ’ဆိုပြီး ဘာသာပြန်ထုတ်ဝေဖူးကြတဲ့ Good Earth
 ပွတ်အာသ်နဲ့ တခြားနာမည်ကျော်စာအုပ်များကိုရေးတဲ့ အမေရိကန် စာရေး
 ဆရာမကြီး ပါးလ်အက်စ်ဘတ်ဂ် ငယ်ငယ်က သူ့မိခင်ဆီ တစ်နေ့စာတစ်စောင်
 ရေးတယ်။ ဒါနဲ့ စာရေးဆရာဖြစ်လာတာပဲလို့ ပြောဖူးပါတယ်။ အဲဒီစာရေး
 ဆရာမကြီးပြောခဲ့တဲ့စကားနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ သူ့မိတ်ဆွေတွေဆီ နှစ်ယောက်ချင်း
 ပေးစာတွေ အများကြီးရေးလေ့ရှိတာ၊ အခုလို ပေးစာဆောင်းပါးတွေ ရေးခဲ့တာဟာ
 ဆက်စပ်ကြည့်စရာများဖြစ်ပါတယ်။

စိတ်ပါရာရာပေးစာတွေကို နေ့စဉ် အရှည်ကြီးရေးကြတဲ့လူငယ်တွေ
 အများကြီးရှိကြပါတယ်။ သူတို့အားလုံးတော့လည်း စာရေးဆရာများ ဖြစ်မလာ
 ကြဘူးပေါ့။ များသောအားဖြင့် သူတို့တစ်တွေဟာ အိမ်ထောင်ကျပြီးရင် စာရေး
 ပျင်းကုန်ကြတာပဲ။

ကလေးစာပေနှင့် ကျောင်းသားမဂ္ဂဇင်း

ကလေးစာပေအကြောင်းကို လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကျော်ကတည်းက
ဒေါက်တာမောင်ဖြူလို ဒီကနေ့လူသိများကြတဲ့ ဦးဝမ်လျှောင်တို့၊ သိပ္ပံမောင်ဝတို့၊
မင်းသုဝဏ်တို့က ရေးနေပြောနေကြပါတယ်။ ကြီးပွားရေးထဲမှာလည်း ရေးကြ
တယ်။ တခြားစာစောင်များမှာလည်း ရေးကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့နဲ့လည်း
အကြိမ်ကြိမ်အထပ်ထပ် ဆွေးနွေးဖူးကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အကောင်အထည်
ဖြစ်အောင်လုပ်နိုင်တဲ့ဘက်ကတော့ အားရစရာမရှိခဲ့ဘူး။ ခင်သန်းမြင့် ဘာသာ
ပြန်တဲ့ပုံပြင်ကလေးတွေကို စာဖတ်သူတွေ ကြိုက်ကြပါတယ်။ သူတို့သားတွေ
သမီးတွေကို ဖတ်ပြကြပါတယ်။ ဖတ်စေကြပါတယ်။ ဦးဘဂျမ်းရဲ့ ‘ကိုပြူးနဲ့
မပြူး’ စာအုပ်များကတော့ သူတို့အသည်းစွဲပေါ့။ ပေါင်း ၃ အုပ် ကျွန်တော်တို့
ထုတ်ခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီခေတ်က ကလေးတွေအတွက် စာပေရေးသားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ
သူရိယကန္တိ၊ ရှမ်းပြည် ကိုတင်အေး တို့လည်းပါတယ်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်
လထုတ် ဂန္ထလောကမှာ ကိုတင်အေးရေးတဲ့ ‘အဘေ’ ဆိုတဲ့ ပုံပြင်ကလေးဟာ
တော်တော်ကောင်းတယ်။ ‘ညီလေးနဲ့ညီမလေးများအဖို့’ လို့လည်း သေသေချာချာ
ရေးထားတယ်။ အဲဒီတုန်းကတော့ ‘တင်အေး ညောင်ရွှေ’ ကိုတင်အေးက ဖော်ပြ
တယ်။ ရှမ်းပြည် ကိုတင်အေးတစ်ယောက် ဒီစာပေမျိုးမရေးတာ တော်တော်
ကြာနေပြီ။

၁၂၉၆ ခုနှစ်၊ တန်ခူးလနဲ့ ကဆုန်လ ၁၉၃၅ ခုနှစ်၊ မေလ ကြီးပွားရေး
မဂ္ဂဇင်းထဲက မောင်သံချောင်းအခန်းမှာ သိပ္ပံမောင်ဝက...

ကလေးစာပေ

ကလေးစာပေဆိုတာ တခြားမဟုတ်ဘူးဗျ။ ကလေးများ
ဖတ်ဖို့ကောင်းတဲ့စာပေကိုဆိုလိုတယ်။ အခုတစ်လော ကလေးစာပေ
နဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ သူရိယမဂ္ဂဇင်းတို့၊ ဂန္ထလောကတို့၊

ကြီးပွားရေးတို့မှာ ဆရာကြီးဦးဝမ်လျှောင်တို့တစ်တွေက ရေးသားကြပေတယ်။ ဟုတ်တယ်ဗျ။ ကလေးတွေနဲ့သင့်လျော်တဲ့ စာပေကောင်းကောင်းတွေဟာ မြန်မာပြည်မှာ အင်မတန်လိုနေတာကလား။ ဘယ်တစ်ယောက်ကမှ ဒုက္ခခံပြီးမရေးသေးဘူး။ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ရ မခင်စောမူတစ်ယောက်တော့ဖြင့် ဘာသာပြန်စာ ၁ ပုဒ် ၂ ပုဒ်ကို ရေးတာတွေ့လိုက်ရတယ်။ နောင်ကိုလည်း ဆက်လက်ရေးသားလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်တာပဲဗျာ။ တခြားမိန်းကလေးတွေလည်း မခင်စောမူလိုပဲ ဘာသာပြန်ဖြစ်ဖြစ်၊ ကိုယ်ပိုင်စိတ်ကူးနဲ့ဖြစ်ဖြစ် ကလေးများနဲ့သင့်လျော်တဲ့စာပေများကို ရေးသားထုတ်ဝေဖို့ကောင်းတယ်ဗျ။ ကလေးတွေသာမဟုတ်ဘူး။ တက်လူကလေးများအတွက် သင့်လျော်တဲ့စာပေများကို ရေးသားဖို့ရာဟာ မြန်မာများ တိုးတက်ကြီးပွားရေးကို လိုလားသူတိုင်းရဲ့တာဝန်ဖြစ်သဗျ။ အလို နိုင်ငံရေးတရားဟောဆရာကြီးဖြစ်မှန်းမသိဖြစ်နေပါပကော။

နေပါဦး ကလေးဆိုတဲ့ကလေးတွေဟာ ပုံပြင်ဝတ္ထုတွေကို တယ်ပြီး နားထောင်ချင်ကြတာကလားဗျာ။ စာဖတ်လို့ မတတ်သေးဘူး။ အဘိုးအဘွား အမေမိဘတွေကို ပုံပြောခိုင်းတော့တာပဲ။ အရင်ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်တုန်းကတော့ အဘိုးအဘွားတို့၊ အဒေါ်တို့၊ ကြီးဒေါ်တို့၊ အမေတို့ဟာ ပုံတို့ ဝတ္ထုတို့ကလေးတွေကို ပြောကြားလေ့ရှိတယ်။ အခု အဘိုးအဘွားတွေ၊ အခု မိဘတွေဟာ ကလေးတွေကို ပုံပြောဝတ္ထုပြောတာ မမြင်ရတော့ဘူးဗျ။ ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်တုန်းကတော့ ရွှေယုန်နဲ့ရွှေကျား သက်ငယ်ရိတ်သွားတဲ့ပုံ၊ မထွေးအကြောင်း ပုံကလေးတွေ၊ တစ်ခါတစ်ခါ ငလက်မပုံ၊ တစ်ခါတစ်ခါလည်း တစ္ဆေပုံကလေးတွေကြားရရင် အဘွားတို့အနားက မခွာနိုင်ဘူး။ ခိုင်းတာကို လုပ်တော့တာပဲ။ နေ့လယ်နေ့ခင်းများ ခေါင်းမာနေမှဖြင့် ညကျရင် ပုံမပြောဘူးရယ်လို့ဆိုလိုက်ရင် ခေါင်းမမာဝံ့တော့ဘူး။

စသည်ဖြင့် ရေးခဲ့ပါတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝ စောစောစီးစီး စိတ်ကူးရတာတစ်ခုရှိသေးတယ်။ အဲဒါ ကတော့ 'ကျောင်းသားမဂ္ဂဇင်း'ပါပဲ။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၃၆ နှစ်၊ ၁၉၃၄ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ၊ ၁၂၉၆ ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလနဲ့ သီတင်းကျွတ်လထုတ် ကြီးပွားရေးထဲမှာ မောင်သံချောင်းအခန်းက သူရေးခဲ့တယ်။

ကျောင်းသားမဂ္ဂဇင်း

မဂ္ဂဇင်းတွေအကြောင်း ရေးနေတာနဲ့ တစ်ခုစဉ်းစားမိ ပြန်ပြီ။ ကျွန်တော်တို့မြန်မာပြည်မှာ ကျောင်းသားမဂ္ဂဇင်းရယ်လို့ မရှိသေးဘူးနော်။ မြို့မကျောင်းကထုတ်ဝေတဲ့ ဝံသယုဝမဂ္ဂဇင်းတို့၊ ရန်ကုန်ဟိုက်စကူးကျောင်းကထုတ်တဲ့ မဂ္ဂဇင်းတို့၊ အခြားကျောင်း တွေကထုတ်ဝေတဲ့ မဂ္ဂဇင်းတို့ရှိပါပကောလို့ ခင်ဗျားက ပြန်ပြော မယ်ထင်တယ်။ ကျွန်တော်ဆိုလိုတာက ဒီလိုတစ်ကျောင်းတည်းနဲ့ ဆိုင်တဲ့မဂ္ဂဇင်းမျိုးမဟုတ်ဘူး။ တစ်နိုင်ငံလုံးနဲ့ဆိုင်တဲ့ ကျောင်းသား မဂ္ဂဇင်းကို ဆိုလိုတယ်။ အဲဒီလို မဂ္ဂဇင်းထုတ်ဝေတဲ့အခါမှာ ပညာရေးဘက်၊ အစွမ်းသတ္တိဘက်၊ ကျန်းမာရေးဘက်၊ အကျင့် စာရိတ္တဘက်မှာ ထူးချွန်တဲ့ကျောင်းသားကလေးတစ်ယောက် ယောက်ရဲ့အတ္ထုပ္ပတ္တိတစ်စောင် မဂ္ဂဇင်းတိုင်းမှာပါရမယ်။ ကျောင်းသားကလေးများ ပညာသင်ကြားရေးနဲ့ပတ်သက်လာတဲ့ အခက်အခဲများကို ရှင်းလင်းဖော်ပြရမယ်။ ကျောင်းသား ကလေးများ ဉာဏ်ပွင့်လင်း အကျင့်စာရိတ္တ မြင့်မြတ်လာစေနိုင်တဲ့ စာများပါရမယ်။ နိုင်ငံခြားကျောင်းသားများရဲ့အကြောင်းတွေ ပါရမယ်။ နိုင်ငံခြားဗဟုသုတနဲ့ပတ်သက်တဲ့အကြောင်းတွေ ပါရ မယ်။ အခု ကျွန်တော်ပြောတဲ့မဂ္ဂဇင်းမျိုးတစ်စောင် လက်ငင်း လိုနေတယ်လို့ မထင်ဘူးလား။ ကိုယ်တိုင်မထုတ်ဝေနိုင်ပေမဲ့ ထုတ်ဝေနိုင်မယ့်လူတွေကို တိုက်တွန်းစမ်းပါ။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာပြည်မှာ 'မဲပြာပုဆိုးသမားတွေသာ များတယ်'...

ရယ်လို့ ရေးခဲ့ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဖော်ပြဖို့တစ်ခုလိုပါတယ်။ အဲဒီခေတ်က ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှာ တက္ကသိုလ်က ထူးချွန်တဲ့ ဂုဏ်ထူးရကျောင်းသားလူငယ်တွေရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိများ ထည့်ထည့်ပေးပါတယ်။ အဲဒါ သိပ္ပံမောင် အကြံပေးလို့ လစဉ်ရှာပြီးထည့်တာ ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ထူးချွန်တဲ့ကျောင်းသားဆိုတာကို အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော်ကိုယ် တိုင်က ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း မစဉ်းစားတတ်သေးဘူး။ စာဘက်မှာ ထူးချွန်တာ တစ်မျိုးတည်းကိုပဲကြည့်ပြီး ဖော်ပြလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒီခေတ်က အားကစားမှာ တော်တဲ့ကျောင်းသားတွေ၊ စာပေအရေးအသားမှာတော်တဲ့ကျောင်းသားတွေ အကြောင်းပါ ဖော်ပြစရာကောင်းပါတယ်။ အဲဒီလိုတော့ မလုပ်ခဲ့မိဘူး။

ကလေးတွေအတွက် ခင်သန်းမြင့် ရေးပို့ပေးခဲ့ပုံများကို နည်းနည်း သိရအောင် ပုံပြင်တစ်ပုဒ်ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။

ကလေးများအဖို့လက်ဆောင်

(ဤအခန်းတွင်ပါသော ဒဏ္ဍာရီများမှာ Grimm (ဂရင်း) ဒဏ္ဍာရီပုံပြင် စာအုပ်မှ သင့်လျော်အောင် ဘာသာပြန်ထားသော ဒဏ္ဍာရီများဖြစ်ပါသည်။)

ဘာသာပြန်သူ ခင်သန်းမြင့်

လူပျင်းကြီး ၃ ယောက်

The Three Sluggards

ရှေးသရောအခါ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်တွင် ဘုရင်တစ်ပါး၌ သားတော် ၃ ပါးရှိလေသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ၎င်းသားတော် ၃ ပါးကို လွန်စွာ ချစ်သောကြောင့် မိမိနတ်ရွာလားသော် မိမိ၏ထီးနန်းကို မည်သည့်သားတော်အား လွှဲအပ်ခဲ့ရန် စေခွဲ၍မရနိုင်အောင်ရှိလေ၏။ တစ်နေ့သောအခါ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် သားတော်များကိုခေါ်ပြီးလျှင် သားတော် ၃ ပါးအနက် အပျင်းအကြီးဆုံးသော သားတော်အား ထီးနန်းဆက်ခံစေတော်မူမည်ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ သားတော်အကြီးဆုံးက 'သားတော်သည် အပျင်းအကြီးဆုံး ဖြစ်ပါ၍ သားတော်သာလျှင် ထီးနန်းဆက်ခံသင့်ပါသည်။ သားတော်သည်

အိပ်မည်ဟုလှဲလိုက်လျှင် မျက်စိထဲသို့ တစ်စုံတစ်ရာဝင်၍ မှိတ်မရအောင်ရှိသော်
လည်း အိပ်မြဲတိုင်းသာ အိပ်နေပါမည်ဘုရား’ ဟူ၍ လျှောက်လေ၏။

သားတော်လတ်က ‘သားတော်သာလျှင် ထီးနန်းကို ဆိုင်သင့်ပါသည်။
သားတော်သည် ချမ်းလွန်းသောကြောင့် မီးနားတွင်ထိုင်၍ ကိုယ်ကိုနွေးစေရန်
မီးလှုံနေစဉ် ခြေဖျားများကို မီးလောင်နေသော်လည်း ခြေထောက်ကိုဆွဲယူရန်
ပျင်းလွန်းလှသဖြင့် မဆွဲယူဘဲ မီးလောင်ခံနေပါမည်ဘုရား’ ဟု လျှောက်ထား
လေသည်။

သားတော်အငယ်ဆုံးက ‘ခမည်းတော်ဘုရား၏ထီးနန်းမှာ သားတော်
နှင့်သာ အထိုက်တန်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။ သားတော်ကို ကြိုးပေး၍သတ်ရန်
လည်ပင်းတွင်ကြိုးချည်ထားရာတွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်က ကြိုးကိုဖြတ်နိုင်ရန်
လွန်စွာထက်သောဓားတစ်စင်းကို လာ၍ပေးသော်လည်း ကြိုးဖြတ်ပျင်းလွန်းလှ
သောကြောင့် ၎င်းအတိုင်းပင် အသေခံပါတော့မည်ဘုရား’ ဟု လျှောက်ထားလေရာ
ဘုရင်သည် လွန်စွာအားရနှစ်သက်တော်မူလှသဖြင့် ‘ငါ၏ သားတော်အငယ်ဆုံး
သာလျှင် ထီးနန်းကို ဆက်ခံစိုးစံရန် အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်ပေသည်’ ဟု မိန့်တော်မူ
ပြီးလျှင် အိမ်ရှေ့အရာကို နှင်းတော်မူလေသတည်း။

ခရီးသွားမှတ်တမ်းစာအုပ်များ ထွက်စေချင်ပုံ

မြန်မာသံတော်ကြီးတစ်ဦးရဲ့ ပူတကေ၊ စပိန်၊ အီတလီသွားမှတ်တမ်း လက်ရေးစာမူကို သူရိယသတင်းစာတိုက်မှာ အယ်ဒီတာတစ်ဦးအဖြစ် အလုပ် လုပ်နေတဲ့ ဆရာဦးပုကလေး ဗန်းမော်သွားရင်းရလာလို့ ကျွန်တော့်ကိုပြပါတယ်။ ကျွန်တော်နည်းနည်းဖတ်ကြည့်ပြီး သဘောကျတာနဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝကို ပြတဲ့အခါ သူသေသေချာချာဖတ်ကြည့်ပြီး ဆောင်းပါးတစ်စောင် ရေးလိုက်ပါတယ်။ အဲဒါမျိုးဆိုရင်တော့ မလွတ်တမ်း ရေးတော့တာပဲ။

၁၉၃၀ ခုနှစ်က ၃၅ နှစ်အတွင်းလောက်မှာ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားသူများ ဆိုတဲ့ခရီးသည်တွေ တော်တော်များများရှိခဲ့တယ်။ သတင်းစာတွေထဲမှာ မကြာ မကြာပါတယ်။ အဲဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ သိပ္ပံမောင်ဝက သူ့မောင်သံချောင်းပေးစာ ထဲမှာ ‘ကမ္ဘာလှည့်သူများ’ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့ရေးခဲ့တယ်။ အဲဒီရေးပုံကို အဲဒီ ခေတ်က စာဖတ်ပရိသတ်က တော်တော်ပဲ ကြိုက်ကြပါတယ်။

ကမ္ဘာလှည့်သူများ

“ကြော်ငြာအမျိုးမျိုးအကြောင်း ရေးသားနေတဲ့လက်စနဲ့ အင်မတန်ထူးဆန်းပြီး စာဖတ်သူတွေကို လှည့်စားလေ့ရှိတဲ့ ကြော်ငြာတစ်မျိုးအကြောင်း ရေးရဦးမယ်။ ကြော်ငြာလို့ဆိုချင် လည်းဆိုနိုင်ပါတယ်။ ကြွားတာလို့ဆိုချင်လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်ဗျ။

ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဓာတ်ပုံတွေကို သတင်းစာတိုက်၊ မဂ္ဂဇင်း တိုက်ပို့ပြီး ကမ္ဘာကို ခြေကျင်လှည့်မယ်၊ စက်ဘီးနဲ့လှည့်မယ်၊ တစ်ယောက်တည်းလှည့်မယ်နဲ့ ကြော်ငြာကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ ဓာတ်ပုံလည်း သတင်းစာ မဂ္ဂဇင်းထဲပါလာရော၊ သူတို့လည်း ပျောက်သွားရော။ တကယ်ပဲ ကမ္ဘာလှည့်သလား၊ ဘယ်ရောက်လို့ ဘယ်ပျောက်သွားသလဲဆိုတာ မသိရတော့ဘူး။ ဒီလိုကြော်ငြာ တွေကိုတွေ့ရတာ တော်တော်များနေပြီမို့ ရိုးနေပြီဗျ။ ကျွန်တော့် ဓာတ်ပုံတစ်ပုံကို အခုစာနဲ့အတူ ပူးတွဲပြီးပို့လိုက်လေရဲ့ ကိုလှရဲ့ မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ အသုံးချချင်သလိုချပေတော့။ ကမ္ဘာကို ဂဠုန်စီးပြီး လှည့်မယ့် မောင်သံချောင်းရဲ့ပုံလို့ပဲထည့်ထည့်၊ ကမ္ဘာကို ခြေ တစ်ချောင်းထောက်နဲ့လှည့်လည်မယ့် မောင်သံချောင်းလို့ပဲဆိုချင် ဆို၊ အမေရိကန်ကို ရေငုပ်သင်္ဘောနဲ့သွားမယ့် မောင်သံချောင်းလို့ပဲ ထည့်ချင်ထည့်၊ သို့မဟုတ်ရင်လည်း အမေရိကန်သမ္မတနဲ့ တိုင်းရေး ပြည်ရေးအကြောင်း ဆွေးနွေးရန်သွားမည့် မောင်သံချောင်းလို့ပဲ ရေးချင်ရေး၊ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ကျွန်တော့်ရုပ်ပုံ မဂ္ဂဇင်းထဲပါလာရင် တော်ပါပြီ။ မဂ္ဂဇင်းထဲပါလာတာသာ လိုရင်းပါပဲ။ သွားတာ မသွားတာတော့ လိုရင်းမဟုတ်ပါဘူး။”

အဲဒီလိုသရော်ပြီး ရေးလိုက်ပါတယ်။ ဒီလိုရေးလိုက်တဲ့အတွက် လူညာတွေ တော်တော်တန်နဲ့သွားခဲ့တယ်။

မေမြို့မှာ (၂၅၊ ၅၊ ၆၆) ရက်နေ့က ပျံတော်မူသွားတဲ့ အိတာလျံ ဘုန်းတော်ကြီး ဦးလောကနာထ မြန်မာပြည်ကို ရောက်ခါစအချိန်က ဆွမ်းခံ သွားတဲ့ ဓာတ်ပုံသတင်းများကအစ သတင်းစာတွေမှာ နေ့စဉ်ပါနေတာပဲ။ မြန်မာသံဃာတော်တွေနဲ့အတူ အိန္ဒိယပြည်ကြီးကိုဖြတ်၊ ဥရောပအထိ ခြေကျင် သွားကြပြီး သာသနာပြုမယ်။ လမ်းမှာ ဆွမ်းခံစားသွားမယ်ဆိုပြီး ကြွသွား ကြတယ်။ သတင်းစာတွေမှာ ဓာတ်ပုံတွေနဲ့ အကြီးအကျယ် ဖော်ပြကြတယ်။ သတင်းစာတိုက်တွေက အထူးဓာတ်ပုံသတင်းထောက်တွေ အပြိုင်အဆိုင် ခရီး တော်တော်ဝေးဝေးအထိ လိုက်ခိုင်းကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီခရီးရှည် သာသနာပြု ခရီးစဉ်ဟာ ရခိုင်ရိုးမတောင် အလွန်မှာပဲ အဆင်မပြေဖြစ်ပြီး ဆရာတော်ရဲ့ သတင်းပါ တစ်ခါတည်း မြုပ်သွားတယ်။ အဲဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး သိပ္ပံမောင်ဝက ‘ကမ္ဘာလှည့်သူများ’ဆိုတဲ့ စာပိုဒ်ဆုံးတော့ ဆက်ရေးလိုက်တယ်။ ရေးပုံက...

ဦးလောကနာထ

“ခြေကျင်ကမ္ဘာလှည့်တဲ့လူတွေအကြောင်း ရေးသားနေရာက ခြေကျင် ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာကို ပြုတော်မူမည်ဟု စိတ်ကူးထားတော်မူသော အသျှင်ဦးလောကနာထ ကိုယ်တော်မြတ်အကြောင်း စဉ်းစားမိပြန်တယ်။ ဒါထက် အသျှင်ဦးလောကနာထ ကိုယ်တော် ဘယ်ဆီရောက်နေတယ်လို့ သတင်းကြားသလဲ။ အရင်တုန်းကတော့ သတင်းစာတွေထဲမှာ အသျှင်ဦးလောကနာထ အကြောင်းမပါရင်မပြီးဘူး။ အခုများတော့လည်း ဘယ်ဆီရောက်တယ်ဆိုတဲ့သတင်းကိုတောင် မကြားရတော့ဘူး။ မြန်မာပြည်မှာ ဘာမဆို ကျော်ကြားတဲ့အခါတော့ဖြင့် သိပ်ကျော်ကြားပြီး တော်တော်ကလေးကြာတော့ စုပ်စမြုပ်စပျောက်သွားတော့တာ ပါပဲ။ အသျှင်ဦးလောကနာထရဲ့ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်မှာပါတဲ့ ခရီးစဉ်အတိုင်းဆိုရင် ဂျေရုဆလင်တို့ ပါလက်စတိုင်းတို့ကို ရောက်နေဖို့ပေါ့။ ဘာသံမှလည်းမကြားဘူး။ အသျှင်ဦးလောကနာထ မှာလည်း ‘ရွှေခါချဉ်မာန်ကြီး တောင်ကြီးဖြူမယ်ကြံ ခါးမသန်’ ဆိုတဲ့စကားလိုကျနေပြီထင်တယ်...”

ဒီနောက် သူရိယသတင်းစာတိုက်ကရိုက်နှိပ်တဲ့ ကမ္ဘာလှည့်မောင်ခင်ရဲ့ ခရီးသွားမှတ်တမ်းစာအုပ်ထွက်လာတယ်။ အဲဒီစာအုပ်ကိုဖတ်ရတော့ သူတော်တော်ကလေး သဘောကျတယ်။ ဒါနဲ့ သူ့ဆောင်းပါးထဲမှာ စာအုပ်ဝေဖန်ချက် ထည့်ရေးလိုက်တယ်။

မောင်ခင်မှတ်တမ်း

“အင်း... အရင်စာမှာ ကမ္ဘာလှည့်မောင်ခင်ဟာ အိန္ဒိယပြည်တို့ ဟိမဝန္တာတို့လောက်သာရောက်တယ်လို့ ကျွန်တော် ရေးလိုက်တာ မှားသွားပြီ။ အဲဒီစာကို ရေးတုန်းက မောင်ခင်ရဲ့ မှတ်တမ်းမှ မထွက်သေးဘဲဟာကိုးဗျာ။ သူ့သတင်းစာတွေမှာ ရေးတဲ့ဆောင်းပါးတွေကိုဖတ်ပြီး ရေးလိုက်တယ်။ အခု သူရေးတဲ့ မှတ်တမ်းစာအုပ် ထွက်ပေါ်လာတော့မှ နှယ်နှယ်ရရမဟုတ်တဲ့

အကြောင်း သိတော့တယ်။ ဒီစာအုပ်ထွက်ပေါ်လာတာ ဒေသန္တရ ဗဟုသုတ လိုက်စားသူတွေအတွက် အတော်အကျိုးများမယ်ဗျ။ အရင် ကျွန်တော့်စာထဲမှာ ရေးလိုက်တဲ့အတိုင်းပဲ သတင်းစာ ထဲကနေပြီး ကမ္ဘာလှည့်မယ် ကမ္ဘာလှည့်မယ်လို့ ကြားတာမျိုးကို ကျွန်တော်တကယ်မကြိုက်ဘူး။ တကယ်သွားပြီလို့ စာအုပ် စာတမ်းရေးတာမျိုးကိုမှ ကြိုက်တယ်။ မောင်ခင်ရဲ့မှတ်တမ်းကို ဖတ်ရတဲ့အတွက် ကျွန်တော့်မှာ ထူးတဲ့ဗဟုသုတ ၃-၄ မျိုး ရလိုက်တယ်။”

စသည်ဖြင့် ချီးမွမ်းရေးတဲ့အပြင် ကမ္ဘာလှည့်မောင်ခင်ရဲ့စာအုပ်ရိုက်ရာမှာ စာပြင် ဆရာများက ဂရုစိုက်သင့်သလောက် မစိုက်ကြဘူးဆိုတဲ့ အပြစ်တင်စကားကလေး တွေပါ ထည့်ရေးထားတယ်။ ဒီလိုစာအုပ်မျိုးထုတ်လို့ သူရိယသတင်းစာတိုက် ကိုတော့ ချီးမွမ်းမိသတဲ့။

အဲဒါအပြင် သူ့စာအုပ်အကြောင်း နည်းနည်းပါးပါးရေးပြီး သူ့ကိုယ်သူ နောက်ပြောင်တာကလေးတွေလည်း ရှိသေးတယ်။

အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်

“ဦးစိန်တင်ရေးတဲ့ အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်အကြောင်း စာအုပ်ထွက်ရင် တစ်အုပ်လောက် ဝယ်ပို့လိုက်စမ်းပါ။ ကျ သလောက်နဲ့ရွေးယူပါမယ်။ ဂန္ထလောကထဲမှာတော့ ပြတ်တောင်း ပြတ်တောင်းနဲ့ဖတ်ရပါရဲ့။ စုံအောင်တော့ဖြင့် မဖတ်ရသေးဘူး။ နောင် ထိကလေးဘာကလေးပေါက်လို့ အင်္ဂလန်တို့ လန်ဒန်တို့ကို အလည်သွားတဲ့အခါ အထောက်အပံ့ကလေးများရအောင် ဖတ်ထား ချင်သဗျ။ သူ့မှတ်တမ်းအစနားမှာတော့ အင်္ဂလိပ်မကလေးတွေ အကြောင်း မပါသေးဘူးဗျ။ အလယ်နား အဆုံးနားမှာများ အဲသည်အကြောင်းတွေ ပါမလားမပြောတတ်ဘူး။ စာအုပ် ရောက်လာတော့မှပဲ သိရတော့မယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ တခြား အကြောင်းတွေထက် အင်္ဂလိပ်မတွေအကြောင်း သာပြီးသိချင် တယ်။ ဖတ်ချင်တယ်။ နားလည်ချင်တယ်။”

အဲဒီလိုရေးလိုက်တယ်။

ဒီနောက် စာအုပ်ပြီးတော့ ထပ်ရေးသေးတယ်။ အဲဒီမှာလည်း နောက် တောက်တောက်ပဲ။

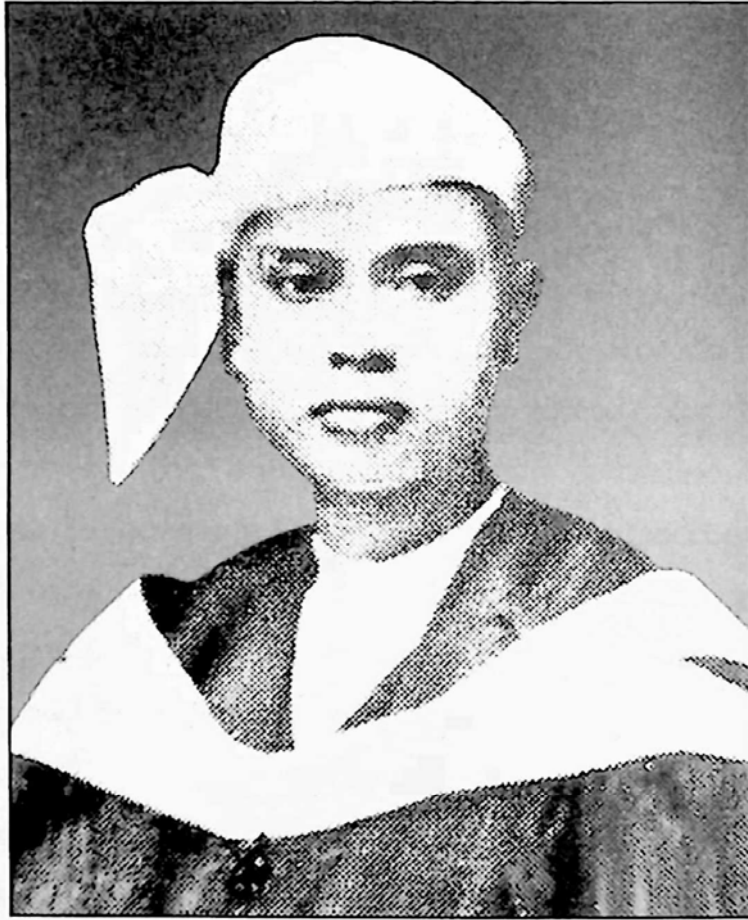
အောက်စီဖိုဒ်တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်း

“ခင်ဗျားပို့လိုက်တဲ့အောက်စီဖိုဒ်မှတ်တမ်းကို ဖတ်ပြီးပါပြီ။ အင်္ဂလိပ်မကလေးတွေအကြောင်း ပါနီးပါနီးနဲ့ ကြိုးစားပြီး ဖတ်လိုက်တာ ဆုံးသာဆုံးပါရောပလေ။ မပါဘူးဗျ။ အတော့်ကို စိတ်ပျက်သွားတာပဲ။ ဘာဖြစ်လို့ အင်္ဂလိပ်မကလေးတွေအကြောင်း ကိုမရေးသလဲလို့ မတွေးတတ်တော့ဘူးဗျာ။ သူတို့အကြောင်းကို သိရတာလည်း ဗဟုသုတတစ်မျိုးပေါ့။ ကျွန်တော်တို့လို လူပျို တွေကတော့ ဒါမျိုးတွေကိုမှ သိချင်တာကလား။ စာသင်ဖို့ အရွယ်လည်းမရှိတော့ဘူး။ မြန်မာပြည်မှာတော့ဖြင့် စွဲတော့မှာ မဟုတ်ဘူးဗျ။ ဗိလတ်များသွားရင်တော့ စွဲကောင်းစွဲမလား မပြောတတ်ဘူး။ ထီတော့ဖြင့် တွင်တွင်သာထိုးတာပဲ။ ထီပေါက် ရင်တော့ဖြင့် မြန်မာပြည်မှာ မိန်းမမယူဘူးဆရာရေ။ ဗိလတ် သွားပြီးယူမယ်။ မရယ်နဲ့လေ၊ အဟုတ်ပြောနေတာ၊ မြန်မာ မိန်းမတွေကိုတော့ စိတ်ကုန်ပါရဲ့ဗျာ။ သူတို့ကတော့ အိုင်စီအက် မှလေး၊ ဘီစီအက်မှလေး၊ မြို့အုပ်မှလေးနဲ့ သွေးကြီးနေကြတော့ တာပဲ။ ကျွန်တော်တို့လို ပွဲစားတွေကိုတော့ လူတောင်မထင် ပါဘူး။ ထီပေါက်ပြလိုက်ချင်သဗျာ...”

အဲဒီနောက် သူရိယသတင်းစာ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်နဲ့ ဦးစော ဂျပန်ပြည် သွားပြီး ခရီးသွားမှတ်တမ်းစာအုပ်တစ်အုပ် ထွက်လာတော့လည်း မောင်သံချောင်း အခန်းကနေပြီး သူရေးသေးတယ်။

ဂျပန်လမ်းညွှန်

“ဂဠုန်ဦးစောရဲ့ဂျပန်လမ်းညွှန်စာအုပ် ထွက်လာပါပကော ဗျ။ အခုနှစ်ထဲမှာ မရှေးမနှောင်း လမ်းညွှန်စာအုပ် ၂ အုပ် ထွက်ပေါ်လာတယ်။ ဝမ်းသာစရာပေပ။ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့စာအုပ် ကတော့ အနောက်နိုင်ငံ အင်္ဂလန်သွားမှတ်တမ်း။ ဦးစောရဲ့

သိပ္ပံမောင်ဝ မြန်မာစာပေထမတန်းဂုဏ်ထူးနဲ့ ဘီအေအောင်ပြီးနောက်
အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်ကို ပညာသင်မသွားရသေးခင် (၁၉၂၇ ခုနှစ်)

စာအုပ်ကတော့ အရှေ့နိုင်ငံ ဂျပန်ပြည်သွားမှတ်တမ်း။ အမေရိကန်
ပြည်သွားမှတ်တမ်းတစ်စောင် လိုသေးတယ်။ ဘယ်သူကများ
ရေးသားထုတ်ဝေမလဲလို့ တောင့်တနေတော့တာပဲဗျ။”

ခရီးသွားမှတ်တမ်းတွေ ထွက်ပေါ်စေချင်လှတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝဟာ
မောင်သံချောင်းဆိုတဲ့ကလောင်နဲ့ ၁၉၃၅ ခု ဇွန်လထုတ်၊ ၁၉၃၅ ခု ဇူလိုင်လထုတ်၊
၁၉၃၅ ခု နိုဝင်ဘာလထုတ်၊ ၁၉၃၅ ခု ဒီဇင်ဘာလထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းများမှာ
ဒီလိုပေါ့ပေါ့ပါးပါး သွက်သွက်လက်လက်ဟန်နဲ့ ရေးခဲ့ပါတယ်။ အပြည့်အစုံကို
မောင်သံချောင်းပေးစာများမှာ ဖတ်ကြစေလိုပါတယ်။

အီတလီ၊ စပိန်၊ ပူတကေ၊ ပြင်သစ်သွားမှတ်တမ်း

ခရီးသွားမှတ်တမ်းများကို သိပ္ပံမောင်ဝ အလွန်နှစ်သက်တဲ့အကြောင်းများကို ‘ခေတ်စမ်းမောင်’ဆိုတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ ကလောင်ဝှက်တစ်ချောင်းနဲ့ရေးတဲ့ စာတွေထဲမှာလည်းတွေ့ရပါတယ်။ ခရီးသွားမှတ်တမ်းဆိုရင် စာအုပ်ရိုက်ပြီးသားမှ ဖတ်တာမဟုတ်ဘူး။ လက်ရေးကော်ပီနဲ့တွေ့တာကိုလည်း သူဖတ်ပြီး သဘောကျရင် အဲဒီအကြောင်းရေးတော့တာပဲ။

မြန်မာသံအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ပေါ်တူဂယ်၊ စပိန်၊ အီတလီနဲ့ ပြင်သစ်ကိုသွားတဲ့ မှတ်တမ်းလက်ရေးမူကို ကျွန်တော်ကပြတော့ ၄-၅ ရက်ယူထားပြီး ဖတ်တယ်။ နောက်ပြီး ဝေဖန်ချက်သဘော ဆောင်းပါးတစ်စောင် ရေးပြီးပို့လိုက်တာပဲ။ သူအင်မတန်ကြိုက်သတဲ့။

အဲဒီ ဗလာစာအုပ်ထူ သားရေဖုံးကို ဘုန်းတော်ကြီးဦးသောဘိတ (ရွှေကိုင်းသား)ဆီ ဂျပန်ခေတ်မှာ ကပ်လိုက်တယ်။ ရာဇဝင်သမားပီပီ ဘုန်းကြီးဦးသောဘိတ အချက်အလက် အထောက်အထားအပြည့်အစုံရှာပြီး မန္တလေး ရာပြည့်ပွဲမှာ ‘မြန်မာသံတော်ကြီး ဦးခြိမ့်၏ ပူတကေ၊ စပိန်၊ အီတာလျံ သွားမှတ်တမ်း’ ဆိုတဲ့ စာအုပ်အဖြစ်တည်းဖြတ်ပေးလို့ ကျွန်တော်တို့ ထုတ်ဝေလိုက်ပါတယ်။ အခု တက္ကသိုလ်မှာ သုံးနေပါတယ်။

သိပ္ပံမောင်ဝ ‘ခေတ်စမ်းမောင်’ဆိုတဲ့ ကလောင်အမည်နဲ့ စာပေဆောင်းပါးများရေးခဲ့တယ်ဆိုတာကို လူသိနည်းပါတယ်။ မြန်မာသံတော်ကြီး ဦးခြိမ့်မှတ်တမ်းအကြောင်း ခေတ်စမ်းမောင်က အောက်ပါအတိုင်းရေးထားပါတယ်။

အီတာလျံသွားမှတ်တမ်း

ယခုအခါတွင် မှတ်တမ်းစာများ အတော်ပင်ခေတ်စားနေလေသည်။ သိပ္ပံမောင်ဝအမည်ခံသူက ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းတွင် လစဉ်လိုလိုပင် အောက်စီဖိုးဒ်သွားမှတ်တမ်းကို ရေးသားနေ၏။ သူရိယနှင့် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတို့တွင် ဂဠုန်ဦးစောနှင့် သတင်းထောက်ဦးမောင်မောင်ခင်တို့က ဂျပန်ပြည်သွားမှတ်တမ်းကိုရေးသားကြ၏။ ဦးထွန်းညိုနှင့် ဒေါ်မမခင်တို့ကလည်း ဂျပန်ပြည်သွား

အကြောင်းကို မကြာမကြာဟောပြောကြကုန်၏။ ဆရာဝန်ဦးသိန်းမောင်ကလည်း သူရိယရုပ်စုံသတင်းစာတွင် အင်္ဂလန်အကြောင်းမှတ်တမ်းကို ရေးခဲ့ဖူး၏။ ဝတ်လုံ ဦးသိမ်းမောင်၊ ဝတ်လုံဦးဘစိတို့ကလည်း အိန္ဒိယပြည်သွားမှတ်တမ်းများကို ရေးသားကြ၏။ ဤမှတ်တမ်းများကား ယခုခေတ်ပေါ်မှတ်တမ်းများ ဖြစ်ကြ လေသည်။

ရှေးခေတ်ကရေးသားခဲ့သော ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ လန်ဒန်သွားမှတ်တမ်း၊ ပါရစ်သွားမှတ်တမ်းများကိုလည်း ဖတ်ဖူးခဲ့ကြလေပြီ။ သို့ရာတွင် စပိန်ပြည်သွား မှတ်တမ်း၊ အီတလီသွားမှတ်တမ်း၊ ပူတကေသွားမှတ်တမ်းတို့ကိုကား ဖတ်ဖူး ကြမည်မဟုတ်ပေ။ မှတ်တမ်းစာပေများသည် တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ အမြင် ကျယ်အောင် မျက်စိကိုဖွင့်ပေးသော စာပေများဖြစ်သောကြောင့် အလွန်လိုအပ်သော စာပေများဖြစ်လေသည်။

ယခုရေးသားမည်ဖြစ်သော မှတ်တမ်းကား မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၃၇ ခုနှစ်နှင့် ၁၂၃၉ ခုနှစ်အတွင်းက ရေးသားခဲ့သော အီတလီ၊ ပူတကေ၊ စပိန်၊ ပြင်သစ်သွား မှတ်တမ်းဖြစ်လေသည်။ ဤမှတ်တမ်းရေးသားသူ၏အမည်ကို မသိ ရပေ။ ဤမှတ်တမ်းလက်ရေးမူတွင်လည်း စာရေးသူ၏အမည်မပါ။ မှတ်တမ်း၏ အသွားအလာကို ဖတ်ကြည့်သောအခါ ထိုမှတ်တမ်းကိုရေးသားခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်မှာ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်က အီတလီ၊ စပိန်၊ ပူတကေ၊ ပြင်သစ်ပြည် များသို့လွှတ်သောအဖွဲ့တွင် ပါဝင်သူတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်းကို သိရှိရလေသည်။ ယခုဖော်ပြမည်ဖြစ်သောမှတ်တမ်းနှင့် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ လန်ဒန်သွားမှတ်တမ်း တို့မှာ ရေးသားပုံအနည်းငယ်ကွာခြားလေသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီး၏မှတ်တမ်းတွင် ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် မိမိတွေ့မြင်ခဲ့ရသောအကြောင်းအရာတို့ကို ဓာတ်ပုံရိုက်ယူ သကဲ့သို့ ရေးသားဖော်ပြထား၏။ မိမိထင်မြင်ချက်များကို ရေးသားဖော်ပြထားခြင်း အလွန်နည်းလေသည်။ ဤမှတ်တမ်းတွင်ကား မှတ်တမ်းရေးသူ၏ထင်မြင်ချက် များကိုပါ ထုတ်ဖော်ရေးသားထားသောကြောင့် ဖတ်၍ကောင်းလေသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီး၏မှတ်တမ်းကား ဘုရင်မင်းမြတ်ထံ တင်ဆက်ရန် အစီရင်ခံစာ နှင့်တူ၏။ ဤမှတ်တမ်းကား နောင်အမှတ်ရလျှင် ဖတ်လိုသောအခါဖတ်ရန် ကိုယ်ပိုင်မှတ်တမ်းဖြစ်လေသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် အီတလီမှတ်တမ်းက ဖတ်၍ ပိုကောင်းလေသည်။

မှတ်တမ်းစာကိုယ်အကြောင်း ရေးသားကြစို့။ ။ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၃၇ ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၄ ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့ ၁ ချက်တီးကျော် ၄ မောင်းအချိန်တွင် ရတနာပုံသံလျက်မော်ဆိပ်မှ ရေနန်းစကြာ သင်္ဘောတော်နှင့် စုန်ဆင်းကြလေသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် ပြည်မှုမင်းခမ်း ချင့်ထောက်လှမ်း၍ စုံစမ်းနေရင်း တနင်္ဂနွေတစ်ပတ်ခန့် ကုန်လွန်ခဲ့လေသည်။ ရန်ကုန်မြို့မှ ယာဉ်ပျံနန်းစကြာနှင့်ထွက်ခဲ့ကြရာ နတ်တော်လအတွင်း ကလကတ္တား သို့ဆိုက်ရောက်ကြလေသည်။ ကလကတ္တားမြို့ သံတဲအုတ်တိုက်တွင် နားနေ ကြ၏။

သံများ ဘင်္ဂလားနယ် ကလကတ္တားမြို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြသော အခါကား ဧဒ္ဒတ်ဘုရင်မင်းမြတ် အိမ်ရှေ့မင်းသားအဖြစ်ဖြင့် ဘင်္ဂလားသို့ တိုင်းခန်းလှည့်လည်နေသောအခါဖြစ်ပေသည်။ မှတ်တမ်းထဲတွင် ဤအကြောင်း စုံလင်စွာပါလေသည်။ ကလကတ္တားမြို့၏အခြေအနေကိုလည်း စုံလင်စွာထုတ်ဖော် ရေးသားထားလေသည်။ ကလကတ္တားမြို့တွင် ၃၉ ရက် ရပ်တန့်နားနေကြ၏။

ကလကတ္တားတွင် ဆောင်ရွက်ဖွယ်ကိစ္စများပြီးစီးသောအခါ မီးရထားဖြင့် ဗင်္ဂလားပြန်သို့ ထွက်လာခဲ့ကြလေသည်။ ထိုမြို့မှဆင်း၍ ဗုဒ္ဓဂယာသို့ သွားပြီးလျှင် မဟာဗောဓိကိုဖူးကြ၏။ မဟာဗောဓိကအပြန် ဗင်္ဂလားတွင် အဂ္ဂသေနာပတိ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့်ခွဲပြီးလျှင် သံများ ဘုံဘိုင်သို့ထွက်ခွာသွားကြလေသည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးကား မြန်မာပြည်သို့ပြန်ခဲ့၏။ ဘုံဘိုင်မြို့သို့ရောက်သော အခါ ဘာဒေလဗီခေါ် ဟိုတယ်တွင် တည်းခိုနေထိုင်ကြလေသည်။ ဘုံဘိုင်မြို့ အတွင်း လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုကြပြီးနောက် ဘုံဘိုင်မြို့ အခြေအနေအကြောင်းကို ရေးသားဖော်ပြထား၏။ မှတ်တမ်းတစ်နေရာတွင် ကလကတ္တားနှင့် ဘုံဘိုင်ကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားသည်မှာ အောက်ပါအတိုင်းပင်တည်း။ “ပုံပေမြို့အကြောင်း၊ ဘင်္ဂလားနှင့် စဉ်းစားချင့်၍၊ နိမ့်မြင့်ဆို-ကောင်းဆိုအံ့၊ ရေဆိုလျှင် ဘင်္ဂလားက၊ တစ်မြို့လုံးဝှန်၊ ရေစက်ကြီးပြန်နှင့်မို့၊ သာလွန်နိုင်ပေစွတည်း။ မီးကိုဆိုကအတူတူ။ လမ်းကိုချင့်ပြိုင် မြို့ပုံပိုင်က နိုင်လေအံ့သောဟူ၏။ နိုင်၏ဟူသော်သည့်နယ်ပါ၊ မြေလှိုမ့်မီးစက်၊ လှိုမ့်လေချက်ကယ်မို့၊ ညက်ပုံညောပုံသာ၏။ လူနေမှာလည်း မြို့ပုံပေ တိုင်းအင်္ဂါနှင့် နှိုင်းစာ၍ ချင့်ရလျှင်သာဖြင့်သာချေသေး၏။ တိုက်ကိုမေး မလား ပုံပေမြို့ကနိုင်...”

ဘုံဘိုင်မြို့တွင် ရောက်သောနေ့နှင့် ထွက်သောနေ့ပါ ၁၀ ရက်ခန့် နေကြပြီးနောက် အိတာလီယန်သင်္ဘောနှင့် ထွက်ခဲ့ကြပေသည်။ ဧဒင်မြို့၊ ဆွစ်မြို့၊ ပို့ဒ်ဆက်မြို့တို့တွင် သင်္ဘောခေတ္တမျှဆိုက်၏။ ထိုမြို့များအကြောင်း ကိုလည်းကောင်း၊ ဆွစ်တူးမြောင်း၏အကြောင်းကိုလည်းကောင်း အတော်စုံလင်စွာ ရေးသားဖော်ပြထားပေသည်။ ၁၂၃၇ ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော်တွင် မြေထဲ ပင်လယ်အတွင်းသို့ ရောက်ကြလေသည်။ ၎င်းပင်လယ်အတွင်း လှိုင်းလေ မိသောကြောင့် များစွာဒုက္ခရောက်ကြကြောင်းကို မှတ်တမ်းတွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထား၏။

“မစ်ဒီတာယူနီယံနှင့် အိုရှ်အမည်တွင်လေဘိ၊ လေကြမ်းရေကြမ်းပြင် ပြည့်ပြည့်လျှမ်းငယ်တွင်၊ ကမ်းလမ်းမြင် မသိဘူး။ ကတိကရီ လျှိုးကာငုပ်၊ မီးသင်္ဘောစက်ပျံ၊ ပေါင်ပင်ဘွက်ထဲတွင် ယောက်ယက်ခတ်ကြီးလှုပ်သော်၊ စက်ဆုပ် ရွံရှာဖွယ်စတောင်း၊ မူးဝေအော့အန်၊ ဂျမ်းဆောက်ပြန်ကြီးငယ်၊ နေထိုင်ရန် ခက်စနောင်းမို့။ လျောင်းလျက် ဆောင်းလျက်မထနိုင်၊ ၃ ရက် ၄ ရက် လှိုင်းဂယက် ကယ်က ဂုတ်ဆက်ကိုနှိမ်၍ကိုင်သို့။ အနိုင်မနိုင်ထ၍ဆို ဆန်လက်ရုံးတန်း နင်သောင်းကျန်းသလား ငါမှန်းမသိသေးလို့ကိုးဟု ကြိမ်း၍ များဆိုသော်လည်း နဂိုတလဲလဲ၊ အိရိုင်းအိရိုင်း ဘွက်ကျယ် လှိုင်းကြီးဝယ် တိုင်းထက်အလွန်သဲခဲ။ ထိုကလွဲ၍ တကွဲချင့် စိတ်ကြိုက်တိုးတိုးသာသာ၊ တစ်ဆိတ်ကယ်ငြိမ်းပါဟု ချောရာသို့လည်း သူမလိုက်ဘူး ပင်လယ်မိုက်ကြီး ထုံပေပေ...”

ပင်လယ်ထဲ လှိုင်းလေပြင်းထန်ကြောင်းကို ရေးသားရာတွင်ပင် ခပ်ရွှင်ရွှင် ကလေးရေးသားထားသည်မှာ များစွာချီးမွမ်းဖွယ်ကောင်းတော့၏။ ကင်းဝန်မင်း ကြီး၏မှတ်တမ်းတွင် ဤသို့ရယ်ရွှင်ဖွယ်ကလေးများမပါချေ။

ပေါတဆေး(ပို့ဆက်)မှ ထွက်ပြီးနောက် ၅ ညနှင့် ၆ ရက်တွင် မစ်စီနာ သို့ရောက်၏။ မစ်စီနာမှထွက်သည့် နောက်တစ်ရက်နှင့် တစ်ညတာကြာသော် အိတာလီ မင်းနေပြည်တော် နပေါလီ(နေပယ်လ်)သို့ရောက်ကြလေသည်။ နပေါလီ သို့ရောက်သောအခါ အသင့်ဆီးကြိုနေသူ အစိုးရအမှုထမ်းတို့က ရဒရီယခေါ် ဟိုတယ်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားကြလေသည်။

နပေါလီသို့ရောက်၍ ၄ ရက်မြောက်သောနေ့တွင် အိတာလီဘုရင်မြတ် နှင့်မြန်မာသံတော်များ တွေ့ဆုံသော အခမ်းအနားကြီးကို ကျင်းပလေသည်။ မှတ်တမ်းတွင် အလွန်စုံလင်စွာ ရေးသားဖော်ပြထားသည်မှာ အားရအားကျစရာကြီး

ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းအခမ်းအနားကျင်းပသည်မှာ မည်မျှခမ်းနားကြောင်း ထင်ရှားစိမ့်သောငှာ အနည်းငယ်ထုတ်ဖော်၍ပြပါအံ့။

“စီစဉ်ခင်းကျင်း၊ ဝင်းအတွင်းသို့ ချင်းနင်းဖြည်းစွာ နှင်းသော်၊ များစွာ သေနိုင်တစ်ပြိုင်နက်။ မျိုးသားဘာသာ လက်မြောက်ကာများနှင့်၊ ကောင်းစွာ နှုတ်ခွန်းဆက်ရှင့်။ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် တစ်ပြည်လုံး၊ ကောင်းကြီးနှင်းအပ်၊ တော်ပဲ့တင်ထပ်ပေရော...”

၁၂၃၇ ခုနှစ်၊ နှောင်းတန်ခူးလဆန်း ၁၀ ရက်၊ အင်္ဂါနေ့တွင် ရေးသော မှတ်တမ်းတွင် နပေါလိမြို့၏အခြေအနေကို သေချာကျနစွာ ရေးသားထားပေသည်။ နပေါလိတွင် တနင်္ဂနွေတစ်ပတ်နေပြီးနောက် အခြားနိုင်ငံအသီးသီးမှ သံအမတ်များနှင့် တွေ့ဆုံမိတ်ဖွဲ့ရန် ရောမမြို့သို့ထွက်ခဲ့ကြလေသည်။

၁၂၃၇ ခုနှစ်၊ နှောင်းတန်ခူးလပြည့်ကျော် ၅ ရက်၊ သင်္ကြန်အတက်နေ့ ရောမမြို့ ရောမဟိုတယ်တွင် ရေးသားသောမှတ်တမ်းတွင် ဤသို့ရေးထား၏။

“ထပ်မံ မိတ်အသစ်ကား၊ စွန္ဒလံဟု၊ နိုင်ငံတစ်ဌာန၊ အမေရိကန်၊ ဒင်မတ်ပြည်သံများနှင့်လည်း ဆက်ဆံနှိုးနှောကြ၏။ အောက်စရိယနှင့် ဘက်လဂျီဟ မည်ထင်ရှား၊ စပိန်နှင့်ဟော်လန် ဂျာရမန်ဌဲပြင်၊ ဂျာပံလည်းအခြားတည်၊ ရွက်ရှားပြည်ဟု၊ အမည်လွန်ပြန်မွေး၊ ထီးတစ်ဆူနေ၊ ပူတကေသည် စွေဒင်နှင့် နော်ဝေးတည့်။ ရှေးအထက်က မိတ်ဆက်ဖူးလေပြီးသူ၊ မင်းတစ်ပါးပြည် သီးခြားငယ်ကို၊ ထင်ရှားတူရကီရှင့်။ သူ့သည်မှာ မော်နတ်ကိုး၊ တိုင်းရောမတွင် ခန့်ထားသမျှ၊ ဆက်ဆံနှိုးနှောကြလေရာ...”

ဤအပိုဒ်ကိုဖတ်ရသောအခါ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏အမြင်ကျယ်ပုံကို ချီးမွမ်းမိတော့သည်။

ထိုမှတ်တမ်း၏အဆုံးနားတွင် မှတ်တမ်းဆရာသည် မြန်မာပြည်သို့ လွမ်းဆွတ်ကြောင်း ရေးသားထားပုံမှာ ဤသို့တည်း။

“ရာသီရင့်ညောင်း၊ နှစ်သစ်သို့ပြောင်းအံ့သည်။ ခါကောင်းရက်ကြုံ လှာသော်၊ မြန်တိုင်းချာတွင် ဖြစ်ပါလေသဘိ၊ ညှိုးညံ့ခြိမ့်သဲ၊ သင်္ကြန်တော်ပဲ့ များကို၊ စိတ်ထဲတမ်းမျှော်မိသဖြင့်၊ နွမ်းရိမိုင်ယောင် ဆွေးလေ၏”

မည်သူမဆို နိုင်ငံခြားသို့ရောက်နေသောအခါ ကိုယ့်တိုင်းပြည်ကို လွမ်းသည်မှာ ဓမ္မတာပင်တကား။

ရောမအကြောင်းကို အလွန်စုံလင်စွာ ရေးသားဖော်ပြထားသည်မှာ ဖတ်ကောင်းလှပေတော့သည်။

ရောမမြို့တွင် ၆ လခန့်ပြီးနောက် ၁၂၃၈ ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလတွင် ဂျင်နဝါမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ပြီးလျှင် အိတာလျံခေါ် ဟိုတယ်တွင်တည်းနေကြကုန်၏။ ဂျင်နဝါမြို့ အခြေအနေအကြောင်း၊ ဂျင်နဝါမြို့တွင် ဆာကပ်ပွဲသွားရောက် ကြည့်ရှုကြောင်းများကို အတန်စုံလင်စွာ ရေးသားထားသေးသည်။ ဂျင်နဝါ မြို့တွင်ရှိနေကြခိုက် မြန်မာပြည်မှပညာတော်သင်လွှတ်လိုက်သော မြန်မာ လူလင်ပျိုများ ရောက်လာကြ၏။ ထိုပညာတော်သင်တို့အား တူရင်မြို့တွင် အပ်နှံထားကြလေသည်။ ပညာတော်သင်လူလင်ပျိုတို့ကို လာပို့သော မြန်မာ အရာရှိ မြန်မာပြည်သို့ပြန်သောအခါ စာရေးသူမှစ၍ သံအဖွဲ့ဝင်တို့ လွမ်းဆွတ် ကြေကွဲကြောင်းကို ရေးသားထားသည်မှာ ဤသို့တည်း။

“သံတော်တို့မှာလည်း ဝမ်းတွင်းဆွတ်၍ကြွေ၊ ဂျမ်းပက်လက်လဲ၊ လွမ်းရက်နှင့်ကွဲသောခါ၊ အူထဲကပွက်၍မွှေအောင်။ လွမ်းဝေဒနာဘိကာတိုး။ လွမ်းချင်တိုင်လွမ်း၊ မှုတော်ထမ်းဟာမို့ စိတ်စွမ်းရဲမာန်ကိုးနှင့်။ မညှိုးမငယ်ရအောင် ဆည်။ လူဟဲ့လို့ကြိမ်း၊ ပုမဲ့အောင်စိမ်းသဖြင့်၊ စိတ်ငြိမ်းရသည်တည့်...”

ဂျင်နဝါမြို့တွင် တော်သလင်းမှ ပြာသိုလတိုင်အောင် ၄ လခန့်နေကြပြီး နောက်မှ စပါညိုနိုင်ငံ မာဒရစ်မင်းနေပြည်တော်သို့ ကူးသွားကြလေသည်။ စပါညိုနိုင်ငံက မြန်မာသံတို့အား ကောင်းစွာကြိုဆိုကြလေသည်။ စပါညို ဘုရင်မင်းမြတ်ရှေ့တော်သို့ဝင်သော အခမ်းအနားအကြောင်းကို စုံလင်စွာရေးသား ထားသည်မှာ အားရစရာကြီးဖြစ်ပေသည်။ ထို့အပြင် မာဒရစ်မြို့၏အခြေအနေ အကြောင်းကိုလည်း စုံလင်စွာရေးသားထားသေး၏။ စပါညိုနိုင်ငံ(စပိန်ပြည်)တွင် အရက် ၂၀ ခန့်နေပြီးနောက် ပူတကေနိုင်ငံ(ပေါ်တူဂယ်) လစွပ်မြို့သို့ သွားကြ ပြန်လေသည်။ လစွပ်မြို့သို့ရောက်သောအခါ ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ကြိုဆို ပြီးလျှင် ဂျီဗရော်လတာ ဟိုတယ်တွင် နေရာချထားကြောင်း၊ လစွပ်မြို့၏ အခြေအနေအကြောင်းကို စုံလင်စွာရေးသားဖော်ပြထား၏။ လစွပ်နှင့်မာဒရစ်၊ လစွပ်နှင့် ရောမမြို့တို့ကိုလည်း နှိုင်းယှဉ်၍ပြထားသေးသည်။ ဗဟုသုတရဖွယ်။

လစွပ်မြို့တွင် အရက် ၂၀ ခန့်နေပြီးနောက် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရစ်မြို့သို့ ကူးသွားကြပြန်လေသည်။

ပါရစ်မြို့ကို စာရေးသူမှာ များစွာသဘောကျဟန်တူလေသည်။ အဆန်းတကြယ် မွမ်းမံရေးသားထား၏။ “မြို့တစ်မြို့လုံး အကောင်းတွေဖုံးသဖြင့် အကောင်းဆုံးမှန်တော့သည်မို့၊ ထိုမြို့ပြည်တွင်း ပတ်လည်ကြိုအကြား၊ အညံ့ကို ရွေးယူ၊ ရှာနိုင်တဲ့လူဟာဖြင့်၊ ထိုသူ သိကြားသားဟု မှတ်သားစုသာရှိသည်” ဟူ၍ ချီးမွမ်းထားသည်။

ပါရစ်မြို့တွင် ၁၃ ရက်ခန့်နေပြီးနောက် ၁၂၃၈ ခုနှစ်၊ တန်ခူးလအတွင်း သံတော်များ တူရင်မြို့သို့ ထွက်ခွာသွားကြလေသည်။ လမ်းခရီးတွင် နှင်းခဲများကိုတွေ့ကြောင်း၊ အလွန်အကြူး အထူးအေးချမ်းကြောင်းများတို့ကို ဖော်ပြထားလေသည်။ မှတ်တမ်းတစ်နေရာတွင် အေးချမ်းပုံ ထူးခြားကြောင်းကို ဤသို့ ရေးသားထား၏။

“ချမ်းပုံအေးပုံ၊ ထွေးမလုံများကို၊ အရေးပုံပြု၍ဆိုသော်။ ဆောင်းအဘိုးအို သက်ကျားနှင့် အမွေရင်းမကွဲ၊ ရေနှင်းခဲတို့သည် ဖက်တွဲကြသဖြင့်လျှင်၊ ချင့်အမွေဘက်၊ မြောက်လေပြန်၊ မညံ့မဖျင်းတညှင်းညှင်းလျှင်၊ သုတ်သင်းလှုံဆော်ဘန်၍၊ အင်မတန်အောင် တရကြမ်း၊ လမ်းခရီး၌ ချမ်းထားပြတိုက်ကြီးငယ်၊ ရိုက်၍အားကုန်ဘမ်း၊ စည်းကမ်းမရှိအလီလီ၊ သေလုနီး၊ လမ်းခရီးတွင်၊ အချမ်းကြီးတွေ့ခဲ့ပြီတည်း”

တူရင်သို့ရောက်သောအခါ “မြန်မာသံတော်စုအများ ထိုထိုပြည်စံ၊ ကြွင်းသမျှနိုင်ငံများသို့၊ ထပ်မံ၍မသွားဘဲ ရပ်နားငဲ့လင့်ကြစေဦး” ဟူသော လွှတ်တော်မှရိုက်လိုက်သောကြေးနန်းစာကိုရကြလေသည်။ ဂျင်နဝါမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ပြီး စောင့်ဆိုင်းနေမည်ဟု ပြင်ဆင်ကြခိုက် ၃ ရက်မြောက်သောနေ့တွင် “မြန်မာသံတော်အပေါင်းတို့သည် မြန်ရွှေပြည်သို့ ပြန်လည်ခဲ့ကြရမည်” ဟူသော ကြေးနန်းစာတစ်စောင်ကိုရပြန်သဖြင့် ၁၂၃၉ ခုနှစ်၊ ကဆုန်လအတွင်း မြန်မာပြည်သို့ သံတော်များ ပြန်လာခဲ့ကြရသတည်း။

ခေတ်စမ်းမောင်

(၁၂၉၇ ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လ၊ ၁၉၃၅ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း။)

သိပ္ပံမောင်ဝရေးတဲ့ သူ့စာအုပ်ဝေဖန်ချက်

အောက်စီဖိုဒ်တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်း

တခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေရေးတဲ့ ခရီးသွားမှတ်တမ်းတွေ၊ စာအုပ်တွေအကြောင်းကို မောင်သံချောင်းဆိုတဲ့ကလောင်နဲ့ ကြီးပွားရေးမှာ သိပ္ပံမောင်ဝရေးလေ့ရှိတယ်။ ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းမှာလည်း ‘ကောလိပ်ခင်’ အမည်နဲ့ရေးတာများ ရှိခဲ့သေးတယ်။ ကိုအုံးဖေတို့ ကိုနွယ်စိုးတို့ဆီကိုရေးတဲ့ ‘သောင်းပြောင်းထွေလာပေးစာ’များမှာလည်း တွေ့ရပါတယ်။ အဲဒီစာတွေမှာပါတဲ့စာအုပ်ဝေဖန်ချက်တွေဟာ မောင်သံချောင်း ပေးစာမှာ ပါတာတွေထက် ပိုပြီးပြည့်စုံတယ်။ ကျယ်ဝန်းတယ်။ အဆင့်အတန်းမြင့် ပါတယ်။ အဲဒီပေးစာမှာ ‘မောင်လူအေး’လို့ လက်မှတ်ထိုးတာဖြစ်တော့ ဒီစာ တွေကိုရေးသူဟာ သိပ္ပံမောင်ဝပဲဆိုတာ စာဖတ်ပရိသတ်က တစ်ခါတည်းသိတာပဲ။ ဒါကြောင့် ဂရုစိုက်ဖတ်ကြပါတယ်။ ဖတ်ရလောက်အောင်ကောင်းတဲ့ စာအုပ် အကြောင်း သိကောင်းစရာတွေလည်းဖြစ်ပါတယ်။

စာအုပ်များအကြောင်းကို နာမည်အမျိုးမျိုးနဲ့ သူရေးတဲ့အထဲက လူသိ အနည်းဆုံးတစ်ခုကတော့ သူ့အောက်စီဖိုဒ်တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်းအကြောင်းကို သူကိုယ်တိုင် ဝေဖန်ချက်ရေးခဲ့တာပါပဲ။ သူ့စာအုပ်ကို သူကိုယ်တိုင်ဝေဖန် ချက်ရေးတယ်ဆိုပေမယ့် မတရားသဖြင့် မြောက်ပင်ပြီး စာအုပ်ရောင်းရအောင် ကြော်ငြာလိုရေးတာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ အောက်စီဖိုဒ်တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်းတစ်ခု လုံးကို အတိုချုံးပြီးရေးလိုက်တဲ့ဆောင်းပါးပါ။ သိပ္ပံမောင်ဝဟာ စာအရည်ကြီး အတိုချုံးတဲ့နေရာမှာ အလွန်တော်တဲ့ ကလောင်ပညာရှင်တစ်ဦးပါပဲ။ စာရေး ဆရာတွေပိုင်အပ်တဲ့ အတတ်မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ လွယ်တော့မလွယ်လှဘူး။ ဒီလို အရေးအသားမျိုးနဲ့ပတ်သက်လို့ သူ့ကိုယ်သူဝေဖန်တဲ့ သဘောကလေးများလည်း မကြာမကြာတွေ့ရတယ်။ ကျောက်ဆည်ကနေပြီး ကျွန်တော့်ဆီ (၂၂၊ ၄၊ ၃၇) ရက် နေ့စွဲနဲ့ရေးတဲ့ နှစ်ယောက်ချင်းပေးစာမှာ “ကြီးပွားရေးအတွက် နတ်ကျွန်းဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးဟာ ရေးရင်းရေးရင်း ရှည်ရှည်လာတော့သည်။ ခက်၏ခက်၏။ ယခုစာမျက်နှာ ၂၀ ကျော်နေပြီ။ စာမျက်နှာ ၄၀ ကျော်လောက်မှ ဆုံးခန်းတိုင် ရောက်တော့မည်။ ရှော်၏ ရှော်၏။” လို့ ရေးထားပါတယ်။ စာရေးတဲ့နေရာမှာ မျောပြီး ရှည်နေမှာမျိုးကို သိပ္ပံမောင်ဝ မကြိုက်ဘူး။ ဒီအချက်ကို သူတော်တော်

ဂရုစိုက်တယ်။ ဝတ္ထုတိုရေးတဲ့ဘက်မှာ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးက အသိအမှတ်ပြုရတဲ့ ရုရှားစာရေးဆရာကြီး ချက်ကော့ဗ်ရဲ့စာတွေလိုပဲ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့စာတွေဟာ ကျစ်လျစ် သိပ်သည်းတယ်။ အလွန်ရှင်းလင်းလို့ နားလည်လွယ်တယ်။ ဒါ သိပ္ပံမောင်ဝ စွဲကိုင်တဲ့ စာရေးခြင်းအတတ်သဘောပဲ ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

ခေတ်စမ်းမောင်နာမည်နဲ့ရေးတဲ့ ဒီဆောင်းပါးမှာ သူ့အတ္ထုပ္ပတ္တိ သူရေး ထားတာ စာ ၃-၄ ကြောင်း တွေ့ရတယ်လို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။ “အောက်စီဖိုဒ် တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်းကို ရေးသားသူမှာ သိပ္ပံမောင်ဝအမည်ခံ ဦးစိန်တင် ဘီအေ အိုင်စီအက်စ် ဖြစ်၏။ ဦးစိန်တင်ကား အစိုးရအမှုတော်ကို ထမ်းရွက်နေသော်လည်း မိမိဝါသနာပါသော မြန်မာစာပေကို လက်မလွှတ်လိုက်ပေ။ သိပ္ပံမောင်ဝအမည်ဖြင့် ဆောင်းပါး၊ ပုံပြင်များကို ရေးသားလေ့ရှိလေသည်” စသည်ဖြင့် ဖြစ်ပါတယ်။ တခြားကလောင်များကို အရိပ်အမြွက်တောင်မဖော်ဘူး။ ‘သိပ္ပံမောင်ဝ’ကိုသာ သူဖော်ပါတယ်။ ဒီအချက်ကို ကောင်းကောင်း သတိထားဟန်တူပါတယ်။

အောက်စီဖိုဒ်သွားမှတ်တမ်း

(ရေးသူ - ခေတ်စမ်းမောင်)

ယခင်လက အီတလီသွားမှတ်တမ်းအကြောင်းကို ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပေပြီ။ ယခုလတွင်ကား အောက်စီဖိုဒ်သွားမှတ်တမ်းအကြောင်းကို ရေးသားဖော်ပြပါမည်။ အီတလီသွားမှတ်တမ်းကို ရေးသားခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော်ပေပြီ။ အောက်စီဖိုဒ်သွားမှတ်တမ်းထွက်ပေါ်သည်ကား ၄-၅-၆ ရက်မျှသာ ရှိသေး၏။ အီတလီသွားမှတ်တမ်းမှာ ကာရန်များဖြင့် လင်္ကာဆန်ဆန် ရေးသားထားလေသည်။ အောက်စီဖိုဒ်သွားမှတ်တမ်းကား ရိုးရိုးစကားပြေဖြင့် ရေးသားထားလေသည်။ အီတလီသွားမှတ်တမ်းကား ရှေးရိုးစာဖြစ်၍ အောက်စီဖိုဒ်မှတ်တမ်းကား ခေတ်စမ်းစာ ဖြစ်လေသည်။ အီတလီသွားမှတ်တမ်းကို ရေးသားသူကား မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်က အနောက်နိုင်ငံသို့လွှတ်သော သံအဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးဖြစ်၏။ အောက်စီဖိုဒ်သွားမှတ်တမ်းကား လွန်ခဲ့သော ၈ နှစ်ခန့်က မြန်မာပြည်အစိုးရမင်းက ပညာတော်သင်အဖြစ်ဖြင့် လွှတ်သောသူတို့တွင် တစ်ယောက်အပါအဝင်ဖြစ်လေသည်။

mgyoe.com

အောက်စံဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်းကို ရေးသားသူမှာ သိပ္ပံမောင်အမည်ခံ ဦးစိန်တင် ဘီအေ အိုင်စီအက်စ် ဖြစ်၏။ ဦးစိန်တင်ကား အစိုးရအမှုတော်ကို ထမ်းရွက်နေသော်လည်း မိမိဝါသနာပါသော မြန်မာစာပေကို လက်မလွှတ် လိုက်ပေ။ သိပ္ပံမောင်အမည်ဖြင့် ဆောင်းပါး၊ ပုံပြင်များကို ရေးသားလေ့ရှိလေ သည်။ လှအုံးမယ်ဝတ္ထု၊ ခေတ်စမ်းပုံပြင်များ၊ ပုဂံသွားမှတ်တမ်း အစရှိသည်တို့ကို ရေးသားခဲ့သူဖြစ်လေသည်။ ယခုလည်း ရေးသားနေ၏။

အောက်စံဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်းအကြောင်းကို မရေးသားမီ အောက်စံဖို့ဒ် တက္ကသိုလ်အကြောင်းကို အနည်းငယ်ရေးသားဖော်ပြသင့်ပေသည်။ အောက်စံဖို့ဒ် တက္ကသိုလ်၏တည်ရာမှာ အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန်မြို့နှင့် များစွာမကွာဝေးလှပေ။ မီးရထားဖြင့်သွားလျှင် ၂ နာရီခန့်သွားရလေသည်။ ၎င်းတက္ကသိုလ်ကို တည်ထောင် ခဲ့သည်မှာ နှစ်ပါင်း ၇၀၀ ကျော် ၈၀၀ ခန့်ပင်ကြာလေပြီ။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အဟောင်းဆုံးသော တက္ကသိုလ်တစ်ခုဖြစ်သည်ဟူ၍ဆိုလျှင် မှားလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ၎င်းတက္ကသိုလ်သို့ အတိုင်းတိုင်းအပြည်ပြည်မှလာ၍ ပညာသင်ကြား ကြလေသည်။ ကမ္ဘာကျော်သော တက္ကသိုလ်ကြီးပေတည်း။

ဤအောက်စံဖို့ဒ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးသားထားသည်မှာ အောက်စံဖို့ဒ် တက္ကသိုလ်အကြောင်းချည်းသက်သက်မဟုတ်၊ ရန်ကုန်မြို့မှ လန်ဒန်မြို့သို့အသွား လမ်းခရီးတွင် တွေ့ကြုံရုံ၊ လန်ဒန်မြို့သို့ရောက်သောအခါ တွေ့ကြုံရုံ၊ ကျောင်း ပိတ်ထားခိုက် စကော့တလန်ပြည်သို့ အလည်သွားပုံ၊ အင်္ဂလန် ပင်လယ်ကမ်းနား မြို့များသို့ အလည်သွားပုံ၊ လန်ဒန်မြို့တွင် ထင်ရှားသောနေရာဌာန အဆောက်အဦ ကြီးများသို့ သွားပုံများလည်း ပါလေသည်။

မှတ်တမ်းစာကိုယ်အကြောင်းကိုရေးသားကြစို့။ ဦးစိန်တင်နှင့် တစ်သင်္ဘော တည်းသွားသောသူတို့မှာ ၉ ယောက်နှင့်ပင်ရှိလေသည်။ မှတ်တမ်းတွင် ဤသို့ ရေးသားထားလေသည်။

“ကျွန်တော်နှင့်အတူ တစ်သင်္ဘောတည်းပါလာသော ပညာတော်သင် တို့ကား ဆရာဦးဘဇော်၊ ဆရာဝန်ကိုမင်းစိန်၊ ဆရာကိုဘ၊ မစ္စတာထင်အိုင်၊ ကိုအေး၊ ကိုရုံးမိုး၊ ကိုစောအံ့တင်နှင့် ကိုခင်မောင်ဖြူတို့ ဖြစ်ကြလေသည်။” အထက်အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်များသည် မြန်မာပြည်သို့ပြန်ရောက်ကြပြီးနောက် အလုပ် အကိုင် အတည်တကျနှင့် ဖြစ်နေကြလေပြီ။

သင်္ဘောထဲတွင် လှိုင်းမူးသောကြောင့် မစားနိုင်မသောက်နိုင်ဖြစ်ကြကြောင်း၊ လန်ဒန်မြို့နေ မြန်မာကျောင်းသားတို့အတွက် သူတို့၏ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေများက လက်ဆောင်ပါးလိုက်သော ငါးပိကြော်များကို ဖောက်၍စားလိုက်ကြကြောင်း၊ သင်္ဘောထဲတွင် ကစားနည်းအမျိုးမျိုးတို့ကို ကစားသွားကြကြောင်း အစုံအလင် ဖော်ပြထားလေသည်။ စူးအက်တူးမြောင်း အဝင်ဝတွင် သင်္ဘောဆိုက်ထားခိုက် သင်္ဘောပေါ်သို့တက်၍ ပုတီး၊ ရှောစောင် စသည်တို့ကိုရောင်းသော ကုလား ဈေးသည်တို့ မောက်မာပုံကို အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြထား၏။

“ပုတီးများ၊ ရှောစောင်များကိုရောင်းသော ကုလားတစ်တွေ သင်္ဘောပေါ် တက်လာကြပြီးလျှင် မိမိတို့၏ကုန်များကို ရောင်းကြလေသည်။ ဈေးကို များစွာမြှင့်၍ဆိုကြ၏။ ဆစ်ပြန်လျှင်လည်း မကြိုက်ကြ။ မဝယ်လျှင်မနေရ သကဲ့သို့ အတင်းအဓမ္မရောင်းလေ့ရှိကြလေသည်။ သူတို့၏မျက်နှာများမှာလည်း ကြောက်စရာ၊ မည်သူ့ကိုမျှလူမထင်၊ အလွန်ခက်ထန်သော ကုလားများ ဖြစ်ကြ လေသည်။”

ထို့နောက် စူးအက်တူးမြောင်းအကြောင်း၊ ပိုဆက်မြို့အကြောင်း၊ မာဆေး မြို့အကြောင်းများကို အတော်စုံလင်စွာဖော်ပြထားလေသည်။ နောက်ဆုံး၌ အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန်မြို့သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ လန်ဒန်မြို့တွင် မီးရထားဆိုက် သောအခါ ကြိုဆိုသူများမရောက်လာသောကြောင့် ပညာတော်သင်အပေါင်းတို့မှာ အတော်ပင်စိတ်ပျက်ကြရလေသည်။ ဆရာကိုဘ၏လမ်းညွှန်ကြားချက်အတိုင်း တည်းအိမ်တစ်အိမ်သို့သွားကြ၏။ နောက်တစ်နေ့တွင် လန်ဒန်မြို့ရှိ တရုတ်ဆိုင် တစ်ဆိုင်၌ ခေါက်ဆွဲများသွား၍စားရာတွင် ပညာတော်သင်တစ်ဦးဖြစ်သော ကိုကျင်နှင့်တွေ့သဖြင့် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထား၏။

“တရုတ်ထမင်းဆိုင်သို့ရောက်၍ ဆိုင်ထဲသို့ဝင်သောအခါ ခေါက်ဆွဲ စားနေသော ကိုကျင်ကိုမြင်လိုက်ရလျှင် မည်မျှဝမ်းမြောက်၍သွားသည်ကို ပြောမပြနိုင်တော့ပြီ။ ကိုကျင်၏ဝမ်းသာခြင်းလည်း ပြောစရာမရှိ။ အားရပါးရ နှုတ်ဆက်ကြပြီးနောက် ဝမ်းအမြောက်ကြီးမြောက်နေကြကုန်၏။ ကျွန်တော်တို့ လူစုမှာ တအားတက်၍လာကြလေသည်။

ထိုနေ့မှအစပြု၍ ကိုကျင်အပါးမှ မခွာတော့ပြီ။ မြန်မာပြည်အသင်း တိုက်သို့လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယပိုင် ဝိုင်အမ်စီအေ အသင်းတိုက်သို့လည်းကောင်း၊

လန်ဒန်တွင် တစ်အိမ်တည်းအတူနေကြသူများ

နောက်တန်း- ဝဲမှယာသို့ ဦးစိန်တင် (သိပ္ပံမောင်ဝ)၊ ဦးဘဇော် (ပန်းချီ)၊
ဦးထွန်းညို၊ ဦးရုံးမိုး၊ ဦးသက်စု၊ ဦးချစ်သောင်း၊
ရှေ့တန်း- ဝဲမှယာသို့ ဒေါ်တင်မေ (ဦးအုန်းသန်း၏ဇနီး)၊ ဦးအုန်းသန်း၊
မစ္စကူးပါး (အိမ်ရှင်)။

ဗြိတိသျှပြတိုက်သို့လည်းကောင်း၊ ပန်းချီကားပြတိုက်သို့လည်းကောင်း၊ ဟိုက်ပတ်
ဥယျာဉ်သို့လည်းကောင်း ကိုကျင်က လိုက်၍ပို့လေသည်။ လန်ဒန်မြို့တွင်
ရှိနေသမျှကာလပတ်လုံး ကိုကျင်နှင့် သွားအတူ လာအတူဖြစ်နေပေ၏။
အောက်စ်ဖို့ဒ်သို့သွားသောအခါတွင်လည်း ကိုကျင်နှင့် အတူတူပင်ဖြစ်၏။
အောက်စ်ဖို့ဒ်သို့ရောက်၍ နေရာတကျဖြစ်အောင် အစစအရာရာတွင် ကြည့်ရှု
စောင့်ရှောက်သောသူမှာလည်း ကိုကျင်ပင်ဖြစ်လေသည်။ ဤမှတ်တမ်းတွင်
ကိုကျင်၏စိတ်သဘောထားမှာ အတော်ပင်ပေါ်လွင်ပေသည်။ ကိုကျင်ကား
အခြားမဟုတ်၊ ယခုအခါ ကသာအရေးပိုင်ပင်ဖြစ်၏။

တက္ကသိုလ်ဝင်သော အခမ်းအနားမှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်အခမ်းအနားနှင့်
ခြားနားလေသည်။ အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်ဝင်သော အခမ်းအနားအကြောင်း
ဤသို့ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို ဖတ်လိုက်ရ၏။ “ဤသို့ကျောင်းသားများ
ဝိုင်း၍ ရပ်နေကြသောအခါ ဒုတိယအဓိပတိကြီးသည် ထိုင်ရာမှထပြီးလျှင်
၁ မိနစ်၊ ၂ မိနစ်ခန့် လက်တင်ဘာသာဖြင့် စာပိုဒ် ၂ ပိုဒ်ကို ရွတ်လေသည်။”

သင်တို့သည် ယနေ့မှစ၍ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများ ဖြစ်ကြပြီဟူ၍ပင် ဆိုလေသလော။ သင်တို့ စာကိုကောင်းစွာကြိုးစားကြ၊ စာမကြိုးစားလျှင် မြန်မြန် ကျောင်းမှထုတ်ပစ်မည်ဟူ၍ပင် ဆိုသလော” ဟု မသိသော ကျွန်တော်မှာ ဒုတိယအဓိပတိကြီး၏ မျက်နှာကိုသာ အကြောင်းသားစိုက်ကြည့်မိလေ၏။ လက်တင်ဘာသာကိုတတ်မူကား ကောင်းလေစွဟူ၍လည်း တွေးတောမိလေသည်။ လက်တင်ဘာသာကိုတတ်သူ ကျောင်းသားတို့မှာ ဣန္ဒြေရရ ဟန်ပါပါ နားထောင် ကြကုန်၏။ လက်တင်ဘာသာကို မတတ်ကြသော အမေရိကန်၊ ဩစတြေးလီယန် စသော နိုင်ငံခြားကျောင်းသားတို့ကား ပြုံးတော့မယောင်ယောင်၊ ရယ်တော့ မယောင်ယောင်နှင့် နေကြလေသည်။

အောက်စဖို့ဒ်သို့ ရောက်၍ အတော်ကလေးအသားကျလာသောအခါ ကိုကျင်နှင့်အတူ အောက်စဖို့ဒ်နှင့် မနီးမဝေးတွင်တည်ရှိသော အေစ်ဗရီခေါ် မြို့ကလေးသို့ ခြေကျင်သွားကြ၏။ လမ်းထဲတွင် ဖိနပ်ပေါက်သောကြောင့် အတော်ကလေးပင် ဒုက္ခရောက်ရှာလေသည်။ ဤအကြောင်းကို အတော် ရှည်ရှည်ပင် ရေးသားဖော်ပြထားသောကြောင့် ကောက်နုတ်ဖော်ပြရန် မတတ်နိုင်။ ထိုအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးသားထားသည်မှာ ရယ်ရမလိုလို သနားရမလိုလို နေတော့၏။ ပထမပိုင်းအတွက် ကျောင်းပိတ်လိုက်သောအခါ ကိုကျင်နှင့်အတူ လန်ဒန်မြို့သို့ဆင်းလာခဲ့၏။ လန်ဒန်မြို့ရှိ ပုလိပ်ရုံးများသို့ သွားကာ အမှုအခင်း များကိုနားထောင်သောအခါ နတ်သမီးနှိပ်ကွပ်ရေးဥပဒေအရ ဖမ်းထားသော နတ်သမီးတို့၏အမှုများ စစ်ဆေးပုံကို အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြထား၏။

“.....အမှုကို ခေါ်လိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် နတ်သမီးတစ်ယောက် တရားခံ၏နေရာသို့ တက်လာလေသည်။ နှုတ်ခမ်းတွင် ဆေးနီခြယ်လျက် မျက်နှာတွင်ကား ပေါင်ဒါအပိန်းသားရိုက်လိုက်သေး၊ မျက်နှာပြောင်တိုက်ကာ ရပ်နေပြီးလျှင် တရားသူကြီးအား ခပ်ပြုံးပြုံးကလေးကြည့်၏။ တရားသူကြီးက အပြစ်ရှိမရှိမေးသောအခါ အပြစ်ရှိကြောင်းဝန်ခံ၏။ တရားသူကြီးက ဒဏ်ရိုက် လိုက်သောအခါ လက်ဆွဲအိတ်ထဲမှ ဒဏ်ငွေကိုထုတ်ပေးပြီးလျှင် ဒေါက် ဒေါက် ဒေါက် ဒေါက်နှင့် ကြမ်းပြင်ကို ခပ်ပြင်းပြင်းနင်းလျက် ထွက်၍သွား၏။”

ကျောင်းပိတ်ထားသည့်ရက်များအတွင်း လန်ဒန်မြို့၌ရှိနေခိုက် အယ်လဘတ် နှင့် ဝိတိုရီယာပြတိုက်၊ လောကဓာတ်ပြတိုက်၊ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာပြတိုက်၊ သဘာဝ

ဆိုင်ရာပြတိုက်၊ ပါလီမန်လွှတ်တော်၊ ဝက်စ်မင်းစတားဘုရားရှိခိုးကျောင်း၊ နန်းရင်းဝန်အမတ်ကြီး၏အိမ်၊ လန်ဒန်မျှော်စင်တို့ကို သွားရောက်ကြည့်ရှုလေသည်။ လန်ဒန်မျှော်စင်အတွင်း သိမ်းဆည်း၍ထားသော နန်းစဉ် ကျောက်သံပတ္တမြားတို့၏အကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြထားလေသည်။

“သံတိုင်ကြီးများအတွင်း လုံခြုံစွာသိမ်း၍ထားသော နန်းစဉ် ကျောက်သံပတ္တမြားတို့ကား ရှု၍မငြီးနိုင်လောက်အောင်ပင် တဝင်းဝင်းတပြောင်ပြောင်တောက်လောင်ဘနန်း ဆန်းကြယ်လှပေသည်။ ၎င်းတို့၏အထက်တွင် ဓာတ်မီးတစ်လုံးကို ထွန်းထားသည့်အတွက် မီး၏အရောင်နှင့် စိန်ရောင်၊ ပတ္တမြားရောင်တို့မှာ ပန်ရပြီးလျှင် ဝင်းပြောင်တောက်ပလျက် နေလေတော့သတည်း။ ကြည့်ရှုနေသူတို့မှာ စုတ်တသပ်သပ် ရင်တမမနှင့် အံ့ဩကာရှိနေကြကုန်၏။ ဤသို့သော ကျောက်မျက်ရတနာတို့ကို တစ်နေလုံးကြည့်ရှုနေရသော်လည်း အဘယ်မှာလျှင် ငြီးငွေ့နိုင်ပါအံ့နည်း။ ရတနာအစစ်တို့ကား လူတို့၏မျက်ရစ်ဆိုသည်မှာ မှန်လှပေ၏။”

လန်ဒန်မြို့တွင် တစ်လခွဲမျှနေပြီးနောက် ဒုတိယပိုင်းအတွက် အောက်ဖိုဒ်သို့ပြန်သွားရပြန်၏။ ဒုတိယပိုင်းတွင် ပထမပိုင်းမှာတုန်းကကဲ့သို့ ငှားအိမ်မနေတော့ပြီ။ ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ နေထိုင်ရလေသည်။ ထိုအပိုင်းတွင် ကျောင်းဥပဒေစည်းကမ်းများ၊ ကျောင်းအတွင်းမိတ်ဆွေများနှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးများအကြောင်းကို ဖော်ပြထားလေသည်။ လူသစ်များ လှေပြိုင်ပွဲအကြောင်းနှင့် အင်္ဂလန်ပြည်၏ ရာသီဥတုအေးခြင်းအကြောင်းတို့ကို အတော်စုံစုံလင်လင် ရေးသားဖော်ပြထားလေသည်။ အင်္ဂလန်ရာသီဥတု မည်မျှအေးကြောင်းကို ဤသို့ရေးသားထား၏။ “အင်္ဂလန်ရာသီဥတုမှာ တစ်နေ့တခြားအေး၍အေး၍လာခဲ့သည်မှာ တပို့တွဲလပြည့်ကျော်သောအခါ ကမ်းကုန်အောင်အေးလေတော့သတည်း။ ရေများပင်ခဲစပြု၏။ အိုက်ဆစ်မြစ်ကလေး၏လက်တက်ဖြစ်သော ချာဝယ်ခေါ် မြစ်ကလေးမှာ လုံးလုံးပင်ခဲသွားလေသည်။ ကမ်းတစ်ဖက်မှတစ်ဖက်သို့လျှောက်ကာ ဖြတ်ကူးနိုင်၏။”

ဒုတိယပိုင်းကျောင်းပိတ်သောအခါ လန်ဒန်သို့ပြန်လာခဲ့ကြ၏။ လန်ဒန်မြို့တွင် ခေတ္တမျှနေကြပြီးနောက် ပင်လယ်ကမ်းခြေမြို့များသို့ အလည်အပတ်ထွက်ကြလေသည်။ အင်္ဂလန်တွင် အားလပ်ခွင့်ရသောအခါ အမြို့မြို့သို့

အလည်အပတ်ထွက်ကြောင်း၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေမြို့များသို့ အပျော်အပါး ထွက်ကြောင်းတို့ကို သိရလေသည်။

ထို့နောက် တတိယပိုင်းအတွက် ကျောင်းသို့ပြန်သွား၏။ တတိယပိုင်း အတွက် ကျောင်းဖွင့်သောအခါက နွေဦးပေါက်ပြီဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂလန် ပြည်တွင် ပျော်ရန်အကောင်းဆုံးအချိန်ဖြစ်လေသည်။ သစ်ပင်များမှာ အဖူး အညွန့် အရွက်များဖြင့် ဝေဆာ၍နေကြကုန်၏။ ငှက်အပေါင်းတို့လည်း ပျော်ရွှင်မြူးထူး အော်မြည်နေကြကုန်၏။ လူအပေါင်းတို့လည်း ပျော်ရွှင်နေကြလေသည်။ ဤသို့ ပျော်ရွှင်ဖွယ်ကောင်းသောအချိန်ကလေးကို မှတ်တမ်းတွင် အတော်ရှည်လျားစွာ ဖွဲ့ဆိုထားလေသည်။ သို့သော် ဤဆောင်းပါးတွင်ကား ကောက်နုတ်ဖော်ပြရန် နေရာမရပေ။ ဤတတိယပိုင်းအခန်းမှာပင် နွေဥတုလှေပြိုင်ပွဲအကြောင်းကို စုံစုံလင်လင်ရေးသားဖော်ပြထားသေး၏။

နွေလကျောင်းပိတ်လိုက်သောအခါ လန်ဒန်သို့ ဆင်းလာပြီးလျှင် စာမေးပွဲ ဝင်ရလေသည်။ စာမေးပွဲပြီးသောအခါ စကော့တလန်ပြည်သို့ အလည်သွား လေသည်။ စကော့တလန် အင်းအိုင်များကို အလည်သွားကြောင်း၊ ဖို့သ်တံတားသို့ အလည်သွားကြောင်း၊ ဆာဝေါလတာစကော့၏အိမ်သို့ သွားရောက်ကြည့်ရှုကြောင်း များကို မှတ်တမ်းတွင် အတော်စုံလင်စွာ ဖော်ပြထား၏။ နောက်ဆုံးအခန်းတွင်ကား ဒုတိယနှစ်အကြောင်းကို ရေးသားဖော်ပြထား၏။ ဤအခန်းတွင် နေ့စဉ်မှတ်တမ်း မျိုးကို ရေးသားသည်မဟုတ်၊ စာဖတ်သူများ သိလိုသောအချက်များ သိသင့် သိထိုက်သောအချက်များကို ခေါင်းစဉ်ခွဲခြား၍ ရေးသားဖော်ပြထားလေသည်။ မန္တလေးစာသင်တိုက်များနှင့် အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်ကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထား သည်မှာ အလွန်မှတ်သားစရာကောင်း၏။

သို့နှင့် အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်သွားမှတ်တမ်း ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် သတည်း။

ခေတ်စမ်းမောင်

(၁၉၃၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း။)

(ကောလိပ်ခင် စာပေဆောင်းပါးကို စာအုပ်တစ်နေရာမှာ ဖော်ပြထားပါ တယ်။)

ဗြဟ္မစရိယဂိုဏ်းသားမဟုတ်

ကိုဝန် အောက်စံဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်ကနေပြီး ကျွန်တော့်ဆီရေးလိုက်တဲ့ စာတစ်စောင်ထဲမှာ “ဇာတိ ကိုသံချောင်း၊ ပဝတ္တိ ဦးသောဘိတခေါ် ဗြဟ္မစရိယ ဂိုဏ်းမဝင် လူပျိုကြီးကိုအားကျကာ ကျွန်တော် ဤစာကိုရေးပါသည်” ရယ်လို့ ပါပါတယ်။ ကိုသံချောင်းဟာ သိပ္ပံမောင်ဝဲ။ ဦးသောဘိတဟာ မောင်သံချောင်း ပဉ္စင်းခံသွားတဲ့ဘွဲ့ ဖြစ်တယ်ဆိုတာလည်း ရှင်းပြီးဖြစ်ပါတယ်။

အခုထပ်ပြောဖို့လိုတာကတော့ ‘လူပျိုကြီး’ဆိုတာရယ်၊ ‘ဗြဟ္မစရိယ ဂိုဏ်းမဝင်’ ဆိုတာရယ် ၊ ချက်ဖြစ်ပါတယ်။

မောင်သံချောင်းက သူ့ကိုယ်သူလူပျိုကြီး၊ မိန်းမမရနိုင်တဲ့လူပျိုကြီးဆိုပြီး ရေးလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒါအပြင် သူ့စာတချို့ပြီးဆုံးတဲ့အခါ ‘မောင်သံချောင်း လူပျိုကြီး’ လို့ လက်မှတ်ထိုးတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံလည်း ‘မောင်သံချောင်း လူပျိုကြီး ဗြဟ္မစရိယအသင်းသားမဟုတ်’၊ ‘မောင်သံချောင်း လူပျိုကြီး ဘုရင်မင်းမြတ်က အသိအမှတ်ပြုသော ဗြဟ္မစရိယဂိုဏ်းသားမဟုတ်’ ဆိုပြီး ရေးလေ့ရှိတာကို ကိုဝန်က သဘောကျပြီး ဗီလတ်က ရေးလိုက်တဲ့စာထဲမှာ ထည့်ရေးလိုက်တာပါ။ သိပ္ပံမောင်ဝဲဟာ သူ့ကိုယ်သူ လူပျိုကြီးလို့ဆိုထားပြီး အောက်စံဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် မှတ်တမ်းမှာ အင်္ဂလိပ်မကလေးတွေအကြောင်းမပါတာ၊ ဦးစောဂျပန်သွား မှတ်တမ်းမှာ ဂျပန်မကလေးတွေအကြောင်းမပါတာတွေကို နောက်တောက်တောက် ရေးထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစာမျိုးကို သိပ္ပံမောင်ဝဲအနေနဲ့ရေးရင် မတင့်တယ် ပေဘူး။ အညတရ လူပျိုမောင်သံချောင်းဆိုတော့ ရေးနိုင်တာပေါ့။

၁၉၃၃ ခုနှစ်က ရန်ကုန်မှာ ဗြဟ္မစရိယအသင်းဆိုတဲ့ အသင်းတစ်သင်း ပေါ်လာတယ်။ ကိုဘခင်ဆိုတဲ့လူပျိုကြီးတစ်ယောက်က ခေါင်းဆောင်တယ်။ အဲဒီအသင်းမှာ လူပျိုအပျိုစစ်စစ်တွေသာ ပါရတယ်လို့ဆိုတယ်။ ဒီအသင်း ဥက္ကဋ္ဌဟာ သတင်းစာထဲမှာ သူတို့အသင်းအကြောင်း တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း ပါအောင်လုပ်နိုင်တဲ့လူတစ်ယောက်ဖြစ်တယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဒီအသင်းအကြောင်းကို လူပြောများနေတယ်။ ဒီအသင်းသူအသင်းသားတွေဟာ အိမ်ထောင်မပြုဘူး လို့လည်းဆိုထားတယ်။ ဒါ့ကြောင့် လူငယ်လူရွယ်တွေက စိတ်ဝင်စားကြတယ်။ တချို့က တကယ်သန့်သန့်ရှင်းရှင်း ကောင်းတာလုပ်တာလို့ထင်ကြတယ်။ အများ ကတော့ အဲဒီလိုမထင်ဘူး။ သက်သက်ကျော်ကြားအောင် တမင်ထွင်တာ၊ သူတို့ထဲမှာရှုပ်နေမှာလို့ ယူဆကြတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးက သူတို့ဗြဟ္မစရိယအသင်း ဟာ ဆဋ္ဌမြောက်ကျောတုရင် အသိအမှတ်ပြုတဲ့အသင်းလို့လည်း သတင်းစာထဲမှာ ကြေညာသေးတယ်။ ဘယ်လိုအသိအမှတ်ပြုတယ်ဆိုတာကတော့ မပြောတတ်ဘူး။ တယ်မရှင်းဘူး။ ကာလသားပိုင်းမှာတော့ ပြက်လုံးတစ်ခုဖြစ်လာတယ်။ ဒီအသင်း အကြောင်းကို သိပ္ပံမောင်ဝက မောင်သံချောင်းအခန်းကနေပြီး မထိခလုတ် ထိခလုတ် တော်တော်ရေးတယ်။ စာဖတ်ပရိသတ်က မောင်သံချောင်းရေးတာကို ကြိုက်ကြတယ်။ “မောင်သံချောင်း၊ လူပျိုကြီး၊ ဘုရင်မင်းမြတ်အသိအမှတ်ပြုသော ဗြဟ္မစရိယဂိုဏ်းသားမဟုတ်” လို့ ပေးစာအဆုံးမှာ ရေးထားတာကိုလည်း အင်မတန် သဘောကျကြတယ်။

ဒီလောက်နဲ့မပြီးသေးဘူး။ ၁၂၉၆ ခု ကဆုန်လနဲ့နယုန်လ၊ ၁၉၃၄ ခု မေလမှာထုတ်တဲ့ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းထဲမှာ ‘ဗြဟ္မစရိယ’ဆိုတဲ့ ပြဇာတ်တို တစ်ပုဒ်ကို တင်တင်ဆိုတဲ့နာမည်နဲ့ ရေးသေးတယ်။ နောက်ပြီး ပြဇာတ်အဆုံးမှာ “ဤပြဇာတ်ကိုရေးသားရာ၌ ဗြဟ္မစရိယအသင်းကို သရော်လိုသောသဘောနှင့် ရေးခြင်းမဟုတ်ပါ။ ကြောင်သူတော်များမဝင်ကြစေရန် တားမြစ်စေလိုသော သဘောနှင့်ရေးသားခြင်းမျှဖြစ်ပါသည်” ဆိုပြီး မှတ်ချက်ကလေးရေးထားပါ သေးတယ်။

မောင်သံချောင်းရဲ့ပေးစာဆောင်းပါးတွေမှာလည်း အဲဒီဗြဟ္မစရိယ အသင်းက ကြေညာထားတဲ့အရည်အချင်းတွေနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်တွေကိုဖော်ပြပြီး သရော်လေ့ရှိတယ်။ အဲဒီအခါတုန်းက ဒီအသင်းထဲဝင်တဲ့အခါ လူပျိုအပျိုစစ်တယ် မစစ်ဘူးဆိုတာ ဘယ်သူကဆုံးဖြတ်မှာလဲ စတဲ့ကာလသားစကားမျိုးတွေကို အပြင်လောက လက်ဖက်ရည်ဆိုင်လောကမှာ အလွန်ပြောနေကြတဲ့အချိန်ပါပဲ။

သူ့စာကောက်နုတ်ချက်တိုတိုမှာ...

ဗြဟ္မစရိယအသင်း

“အသင်းအပင်းအကြောင်းတွေရေးလက်စနဲ့ ဗြဟ္မစရိယ အသင်းအကြောင်းကိုရေးရဦးမယ်။ ရန်ကုန်မြို့ အဓိပတိကြီး တစ်ယောက်ရဲ့အသင်းအပင်းအကြောင်းမဟုတ်ဘူးနော်။ ကျွန်တော် တည်ထောင်ချင်တဲ့ ဗြဟ္မစရိယအသင်းကို ရေးချင်တာဗျ။ ကျွန်တော့်အသင်းသားတွေဟာ လူပျိုကြီးတွေဖြစ်ရမယ်။ လူပျိုကြီး ဆိုပေမယ့် သစ္စာဆိုရတဲ့လူပျိုကြီးမဟုတ်ဘူးဗျ။ မိန်းမမရနိုင်တဲ့ အတွက် အောင့်အည်းပြီးနေရတဲ့လူပျိုကြီးအသင်းကို တည်ထောင် ချင်တာ... တိတ်တိတ်ပုန်းဖြစ်ပြီးသော်လည်း လူတကာက လူပျိုကြီးဟူ၍အသိအမှတ်ပြုတဲ့လူတွေ၊ သားတစ်ယောက်နဲ့ လူပျိုတွေ၊ သားနှစ်ယောက်နဲ့လူပျိုတွေ၊ အဲသည်ဂုဏ်အင်္ဂါနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့လူပျိုများသာ ကျွန်တော့်ရဲ့လူပျိုအသင်းထဲဝင်ရမယ်...”

(မောင်သံချောင်းပေးစာအမှတ်(၁၆)နဲ့ “ဗြဟ္မစရိယ”ပြဇာတ်ကို နောက်မှာ ဖတ်ပါ။)

ဘုရင်မင်းမြတ်က အသိအမှတ်ပြုတယ်ဆိုတဲ့ အဲဒီဗြဟ္မစရိယအသင်း ဆိုတာကို ဒီကနေ့ အသက် ၄၀ ရွယ်တွေတောင် သိကြမှာမဟုတ်ဘူး။ ၄၅ နှစ်ရွယ်လောက်မှသတိရှိခဲ့ရင် ရေးရေးမှတ်မိကြပါလိမ့်မယ်။ ၅၀ ရွယ်များ ဆိုရင်တော့ တင်တင့်တို့ မောင်သံချောင်းတို့စာတွေ ဖတ်ဖူးကြ၊ သူရိယနဲ့ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတွေမှာ သတင်းများဖတ်ဖူးကြလို့ မှတ်မိနိုင်စရာရှိပါ တယ်။ ဒီအသင်းအကြောင်းကို တခြားကလောင်ရှင်တွေက တယ်မရေးကြဘူး။ တင်တင့်နဲ့ မောင်သံချောင်းတို့ကပဲ တွယ်ပါတယ်။ ဒီကလောင် ၂ ချောင်း ဒဏ်ကြောင့်ရယ်လို့ ဆိုနိုင်မလား မပြောတတ်ဘူး။ အဲဒီအသင်းလည်း မကြာခင်ပဲ မြုပ်သွားရော။

နောက်ပြီး လူပျိုကြီးဟန်ဆောင်ပြီးရေးတဲ့ မောင်သံချောင်းရဲ့စာတစ်စောင် ထဲမှာဆိုရင် သူ့ကိုယ်သူ လူအလူပေါလိုလိုနေရာမှာထားပြီး ဂုဏ်မက်သူ ရာထူးမက်သူ အမျိုးသမီးတွေကို ဖော်ထုတ်ထားတာရှိသေးတယ်။ အဲဒီခေတ်က အမျိုးသမီးတချို့က အဆင့်အတန်းနိမ့်တဲ့ ဆောင်းပါးမျိုးစုံရေးကြတယ်။ အဲဒါတွေနဲ့လည်း ဆက်စပ်ပါတယ်။ ဒီလိုသရော်လှောင်ပြောင်တဲ့စာတွေကို

ယောက်ျားကလေးတွေသာမဟုတ်ဘူး။ အမျိုးသမီးများကလည်း စောင့်ဖတ်ကြတယ်။ တချို့ကလည်း စိတ်ဆိုး၊ တချို့ကလည်း သဘောကျကြတယ်။ သူ့စာပိုဒ်က...

ပြန်စာ

“တစ်နေ့ကမှ ပြန်စာရောက်လာတယ်။ ကျွန်တော့် မိတ်ဆွေတွေ ရေးနေကျလက်ရေးနဲ့မဟုတ်ဘဲ မိန်းကလေး တစ်ယောက်ရဲ့လက်ရေးနဲ့ စာတစ်စောင်ကို စာပို့သမားက လာပေးတော့ ကျွန်တော် ဘယ်ကလောက် ဝမ်းသာသွားတယ် ဆိုတာ ခင်ဗျားပဲ စဉ်းစားကြည့်ပေတော့ဗျာ။ ခင်ဗျားလည်း လူပျိုပဲ၊ သည်လောက်တော့ ကိုယ်ချင်းစာတတ်မှာပေါ့။ လူ့ကိုဟာ မပြောပါနဲ့တော့ ဝမ်းသာလွန်းလို့ ဆတ်ဆတ်ကိုတုန်နေတာပဲ။ နတ်ကျသလိုဖြစ်နေတာပဲဗျ။ ရည်းစားစိတ်များ တယ်ကြီးပါကလား။ သတ္တဘာဂနတ် သည်လောက် တန်ခိုးကြီးကြောင်း အခုမှသိရတော့တယ်။

သူ့စာကလေးကို ဖောက်လိုက်ရင် ပျက်စီးသွားမှာ ကြောက်တာနဲ့ တော်တော်နဲ့မဖောက်ရက်ဘူးဗျ။ သူ့လက်ရေး ပိုင်းစက်စက်ကလေးတွေကိုသာ အကြာကြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုနေတာ ပေါ့။ သည်လိုကြည့်လို့ အားရတော့မှ ကော်ကပ်ထားတာကို ရေဆွတ်ပြီး အသာခွာယူသဗျ။ ခင်ဗျားတို့တစ်တွေဆီကလာတဲ့ စာတွေကိုဖောက်တာလို ဖောက်တာမဟုတ်ဘူးဗျနော်။ စာအိတ်ကို ရေဆွတ်ပြီး ခွာလို့ အတွင်းစာကို ရပြန်တော့လည်း မဖတ်ရက်သေးဘူးဗျ။ အောင်မယ်လေးဟဲ့ သံချောင်းဖြစ်ပုံ- ဖြစ်ပုံ၊ မိန်းမစိတ်၊ မိန်းမစိတ်။ ဒါပဲကြည့်တော့။”

(မောင်သံချောင်းပေးစာ အမှတ် (၁၉) မှာ အပြည့်အစုံဖတ်ပါ။)

(“ပြန်စာ”ဆိုတဲ့အခန်းမှာ သိပ္ပံမောင်ဝရေးဟန်ကို လေ့လာကြည့်ပါဦး။ သူ့ကိုယ်သူ သရော်နောက်ပြောင်ထားပုံဟာ အသက်ဝင် သဘာဝကျတဲ့အပြင် ရေးဟန်သွက်လက်ပုံဟာ စံနမူနာတစ်ခုပါပဲ။)

